

รายงานผลการดำเนินงาน โครงการภายใต้แผนงานบูรณาการ พัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

รอบ 12 เดือน
(1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564)

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตุลาคม 2564

รายงานผลการดำเนินงาน
แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

รอบ 12 เดือน
(1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564)

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทสรุปผู้บริหาร

แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนและเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำของรายได้ พัฒนาศักยภาพประชากรผู้มีรายได้น้อยให้เข้าถึงทรัพยากร ปัจจัยการผลิต และได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ พัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มและผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการและกลไกการตลาด ผ่านการดำเนินงานร่วมกันของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม และสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 2,092.5879 ล้านบาท โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดทำแผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก และได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อติดตามผลการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานฯ สรุปผลการติดตามในรอบ 12 เดือน (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564) ได้ ดังนี้

ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณทั้งสิ้น 1,454.1004 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69.49 ของงบประมาณทั้งหมด หรือมีประสิทธิภาพระดับมากที่ค่าคะแนน 3.96 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) ซึ่งเป็นผลจากการปรับปรุงรูปแบบการทำกิจกรรมโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ผลการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามแผน แต่ทำให้ภาครัฐประหยัดงบประมาณลงได้

ผลการดำเนินงานในภาพรวม ถึงแม้จะมีสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แต่จากการปรับตัวของหน่วยงานและกลุ่มเป้าหมายในทั้ง 3 แนวทาง ที่นำเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์เข้ามาประยุกต์ใช้ ส่งผลให้การดำเนินงานมีค่าดัชนีความสำเร็จสูงอยู่ที่ร้อยละ 104.86

ผลได้จากการดำเนินงาน

แนวทางที่ 1 สามารถพัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง) ได้สูงกว่าเป้าหมาย มีกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต การจัดที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรและผู้ไร้ที่ดินทำกินรวม 203,831 ราย (เป้าหมาย 200,000 ราย) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมาย รวม 194,865 ราย (เป้าหมายที่ 190,000 ราย)

แนวทางที่ 2 สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการชุมชน (กลางทาง) แก่สถาบัน/วิสาหกิจชุมชนได้ 1,779 กลุ่ม (เป้าหมาย 1,700 กลุ่ม) ผู้ประกอบการชุมชน 22,163 ราย (เป้าหมาย 21,000 ราย) ส่วนผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนพัฒนาได้เพียงร้อยละ 48.63 หรือ 2,237 ผลิตภัณฑ์ (เป้าหมาย 4,600 ผลิตภัณฑ์) เนื่องจากปัญหาในการรวมกันเพื่อทำกิจกรรม

แนวทางที่ 3 สามารถพัฒนาระบบบริหารจัดการและกลไกการตลาด (ปลายทาง) สำหรับสินค้าเกษตรธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน รวม 1,985 แห่ง (เป้าหมาย 1,207 แห่ง)

ผลลัพธ์จากการดำเนินงานโครงการ

1. สิทธิการเช่าทำประโยชน์ในที่ดิน มีเกษตรกรร้อยละ 78 ได้รับสิทธิเช่าทำประโยชน์ในที่ดิน โดยร้อยละ 19 ได้รับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4 - 01 แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพในพื้นที่ที่ได้รับเอกสารสิทธิประมาณ 14,128 บาทต่อปี

2. สร้างรายได้ ผลจากการดำเนินงานในภาพรวมของแผนงานฯ ก่อให้เกิดรายได้แก่กลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง) สถาบันเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ (กลางทาง) รวมเฉลี่ย 23,334 บาทต่อรายต่อเดือน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.29 รวมทั้งมียอดจำหน่ายสินค้าชุมชนภายใต้ตลาดเกษตรกร (ปลายทาง) เฉลี่ย 12,395 บาทต่อเดือน

3. เกิดความพึงพอใจ ในภาพรวมทั้งเจ้าหน้าที่และเกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.06 (คะแนนเต็ม 5)

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

1. จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แม้จะส่งผลกระทบต่อ
ในภาพรวมของแผนงานฯ ต้องชะลอการดำเนินกิจกรรมในช่วงแรกๆ และแผนการเบิกจ่ายงบประมาณ
แต่ในวิกฤติครั้งนี้ ทำให้หน่วยงานและกลุ่มเป้าหมายมีการปรับตัว โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยี สื่อออนไลน์
เข้ามาใช้ในการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ ขณะเดียวกันเกษตรกรเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี เข้าถึง
สื่อออนไลน์ได้ระดับหนึ่ง เป็นผลดีต่อภาครัฐในการประหยัดงบประมาณ และเกษตรกรสามารถเข้าถึง
การเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาช่วงเวลาการอบรมที่ตรงกับช่วงการทำการเพาะปลูกที่เป็น
ประเด็นปัญหาตลอด

2. การบริหารจัดการ มีปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนโครงการต่างๆ
ภายใต้แผนงานฯ ดังนี้

2.1 การจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานงบประมาณ ซึ่งไม่มีความชัดเจนว่าจะจัดสรร
เต็มวงเงินที่ได้รับหรือไม่ ส่งผลให้หน่วยงานมีการชะลอหรือรอการโอนงบประมาณลงพื้นที่ เป็นผลให้การ
จัดสรรงบประมาณลงพื้นที่มีความล่าช้า

2.2 การสร้างความเข้าใจ การชี้แจงโครงการ การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงาน
ส่วนกลางกับระดับพื้นที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีคู่มือดำเนินงานโครงการ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการขออนุมัติ
โครงการ และการปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่ไม่เป็นในทิศทางเดียวกัน

2.3 การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย พบว่าส่วนใหญ่มีงานประจำทำอยู่แล้ว ทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วม
กิจกรรม และบางส่วนเป็นผู้สูงอายุ มีปัญหาในการเรียนรู้จากสื่อออนไลน์ และความไม่พร้อมของเครื่องมือ
ที่จะใช้เรียนรู้ นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก แต่ติดข้อจำกัดด้านงบประมาณ
และเงื่อนไขโครงการ ในประเด็นนี้ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความพร้อมและตั้งใจที่เข้าร่วม
โครงการ ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมควรแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เรียนรู้แบบตัวต่อตัวจะเกิดผลมากกว่า
การใช้เทคโนโลยี

2.4 การถ่ายทอดความรู้ จะเป็นเรื่องความไม่พร้อมของสถานที่ แปลง/ ฐานเรียนรู้ เกษตรกร
ต้องการอบรมในเรื่องใหม่ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเพื่อการเกษตร การตลาด หรือช่องทางการจัด
จำหน่าย นอกจากนี้ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตหลังการอบรมไม่ทั่วถึง

คำนำ

รายงานการติดตามความก้าวหน้า แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำขึ้นเพื่อติดตามความก้าวหน้า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานฯ ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบการประเมินผลติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นารายงานผลในรอบ 12 เดือน ข้อมูลสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 และการสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยการสำรวจผ่านระบบออนไลน์ ร่วมกับการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ระหว่างวันที่ 20 มิถุนายน ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2564

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ต้องขอขอบคุณหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการติดตามฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการโครงการภายใต้แผนงานฯ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์ต่อกลุ่มประชาชนเป้าหมาย

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
เดือนตุลาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
คำนำ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 สาระสำคัญของแผนงาน	1
1.2 วัตถุประสงค์ของแผนงาน	2
1.3 เป้าหมายและงบประมาณ	2
1.4 วิธีการดำเนินงาน	5
1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบ	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ	6
บทที่ 2 ระเบียบวิธีการติดตาม	7
2.1 ความสำคัญของการติดตาม	7
2.2 วัตถุประสงค์ของการติดตาม	7
2.3 ขอบเขตการติดตาม	7
2.4 วิธีการติดตาม	8
2.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการติดตาม	9
บทที่ 3 ผลการติดตามการดำเนินงาน	11
3.1 ภาพรวม	11
3.1.1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ	11
3.1.2 กิจกรรม	14
3.1.3 ผลได้ภาพรวม	15
3.1.4 ผลลัพธ์	18
3.1.5 รายได้ภาพรวม	18
3.1.6 ความพึงพอใจ	20
3.1.7 ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ	20
3.2 ผลการดำเนินงานรายโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	23
3.2.1 โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส	23
3.2.2 โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	31
3.2.3 โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.4 โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอก ภาคเกษตร : กิจกรรมนำลูกหลานเกษตรกรกลับบ้านสานต่ออาชีพ การเกษตร	50
3.2.5 โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	66
3.2.6 โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	78
1) กรมหม่อนไหม: กิจกรรมพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	79
2) กรมพัฒนาที่ดิน: กิจกรรมพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต ในพื้นที่เกษตรแผนใหม่	91
3) กรมส่งเสริมการเกษตร: กิจกรรมพัฒนาความเข้มแข็งของ กลุ่มเกษตรกร	99
3.2.7 โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/ วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน: กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา วิสาหกิจชุมชน	123
3.2.8 โครงการสร้างผู้ประกอบการเพื่อให้บริการทางการเกษตรในชุมชน: กิจกรรมแนวทางการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ ภาคการเกษตร (Agricultural Service Provider : ASP)	134
3.2.9 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	137
3.2.10 โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร	142
1) กรมการค้าข้าว: กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการบริหารจัดการตลาดข้าว	143
2) กรมส่งเสริมการเกษตร: กิจกรรมตลาดสินค้าเกษตรหรือตลาด เกษตรกร	147
3) กรมส่งเสริมสหกรณ์: กิจกรรมพัฒนากลไกตลาดเพื่อเพิ่มช่องทาง การจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	152
3.2.11 โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน	156
3.2.12 โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบประกันภัยผลผลิตทางการเกษตร	164
3.2.13 โครงการติดตามประเมินผลภายใต้แผนงานบูรณาการพัฒนา และส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	166

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1.1	งบประมาณสำหรับดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานฯ จำแนกกระทรวง	2
ตารางที่ 1.2	งบประมาณและหน่วยงานรับผิดชอบโครงการภายใต้แผนงานฯ จำแนกตามแนวทาง	3
ตารางที่ 2.1	ช่วงระยะเวลาการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่	7
ตารางที่ 2.2	ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดการติดตามผลการดำเนินงาน (ภาพรวม)	8
ตารางที่ 2.3	สรุปเกณฑ์การวัดความสำเร็จ	9
ตารางที่ 3.1	สรุปผลการเบิกจ่ายงบประมาณแผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก จำแนกรายกระทรวง	12
ตารางที่ 3.2	ผลการเบิกจ่ายงบประมาณแผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำแนกรายโครงการ	13
ตารางที่ 3.3	ผลการสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต	15
ตารางที่ 3.4	ผลการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ	16
ตารางที่ 3.5	ผลการพัฒนาสถาบัน/วิสาหกิจชุมชน	16
ตารางที่ 3.6	ผลการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน	17
ตารางที่ 3.7	ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์	17
ตารางที่ 3.8	รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากแนวทางที่ 1 พัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง)	19
ตารางที่ 3.9	รายได้จากแนวทางที่ 2 พัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการชุมชน (กลางทาง)	19
ตารางที่ 3.10	ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาพรวมของโครงการ โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส	20
ตารางที่ 3.11	ผลการดำเนินงานโครงการ	26
ตารางที่ 3.12	การได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการ	27
ตารางที่ 3.13	ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานโครงการ	28
ตารางที่ 3.14	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	28
ตารางที่ 3.15	การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่าย	32
ตารางที่ 3.16	การพัฒนาศักยภาพของศูนย์ ศพก. ปี 2564	34
ตารางที่ 3.17	การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน	34
ตารางที่ 3.18	การจัดอบรมให้กับเกษตรกรผู้นำและประธานศูนย์เครือข่าย	35
ตารางที่ 3.19	ความพร้อมในการให้บริการแก่เกษตรกร	36
ตารางที่ 3.20	ความรู้ที่เกษตรกรนำไปใช้ ปี 2564	36
ตารางที่ 3.21	การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของการประกอบอาชีพของเกษตรกร	38
ตารางที่ 3.22	การได้รับรองมาตรฐานสินค้าเปรียบเทียบกับก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ	38
ตารางที่ 3.23	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ	39

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	
ตารางที่ 3.24	การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่าย 41
ตารางที่ 3.25	การประชาสัมพันธ์โครงการ 43
ตารางที่ 3.26	การสมัครเข้าร่วมโครงการ และการคัดเลือกเกษตรกร 44
ตารางที่ 3.27	รูปแบบการพัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมเกษตรกร 45
ตารางที่ 3.28	การพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกร และการสร้างเครือข่าย 46
ตารางที่ 3.29	ผลการยกระดับของเกษตรกรปี 2563 46
ตารางที่ 3.30	ผลทางด้านเศรษฐกิจจากการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ 47
ตารางที่ 3.31	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ 48
ตารางที่ 3.32	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ 49
โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร	
: กิจกรรมนำลูกหลานเกษตรกรกลับบ้านสานต่ออาชีพการเกษตร	
ตารางที่ 3.33	การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่าย 51
ตารางที่ 3.34	บุคลากร 52
ตารางที่ 3.35	องค์ความรู้ที่ใช้ในการส่งเสริมและถ่ายทอด 53
ตารางที่ 3.36	กิจกรรมของโครงการ 55
ตารางที่ 3.37	การส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตร 55
ตารางที่ 3.38	บทบาทของสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ 56
ตารางที่ 3.39	การส่งเสริมการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ 56
ตารางที่ 3.40	ระดับความรู้ความเข้าใจของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์/บุคคลทั่วไป 57
ตารางที่ 3.41	การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ 58
ตารางที่ 3.42	การเปลี่ยนแปลงด้านรายจ่ายในการผลิตและในครัวเรือน 59
ตารางที่ 3.43	การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์/บุคคลทั่วไป 60
ตารางที่ 3.44	การเคลื่อนย้ายแรงงานในพื้นที่ของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์/บุคคลทั่วไป 60
ตารางที่ 3.45	คุณภาพชีวิตของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์/บุคคลทั่วไปหลังเข้าร่วมโครงการ 61
ตารางที่ 3.46	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ 62
ตารางที่ 3.47	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ 63
โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	
ตารางที่ 3.48	การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่ายโครงการ 67
ตารางที่ 3.49	ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน ของเกษตรกร 70
ตารางที่ 3.50	ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานโครงการ 72

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 3.51	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ	74
ตารางที่ 3.52	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ	75
	โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	
	1) กรมหม่อนไหม: กิจกรรมพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	
ตารางที่ 3.53	ความทันเวลา และความเพียงพอของงบประมาณ	80
ตารางที่ 3.54	จำนวนเกษตรกรเป้าหมาย	80
ตารางที่ 3.55	ประเภทของปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์การผลิตที่สนับสนุนให้เกษตรกร	81
ตารางที่ 3.56	การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร	82
ตารางที่ 3.57	การประชุมชี้แจงโครงการ และการติดตามให้คำปรึกษาเกษตรกร	83
ตารางที่ 3.58	จำนวนกลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ	84
ตารางที่ 3.59	การอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร	85
ตารางที่ 3.60	ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่มีต่อเนื้อหาการอบรม	85
ตารางที่ 3.61	วัสดุอุปกรณ์ที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุน	86
ตารางที่ 3.62	การประกอบอาชีพทอผ้าไหมของเกษตรกรรุ่นใหม่	87
ตารางที่ 3.63	ความต้องการของเกษตรกรในการพัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์หม่อนไหม	87
ตารางที่ 3.64	การติดตามให้คำปรึกษาแนะนำแก่เกษตรกร	87
ตารางที่ 3.65	การผลิตและการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการ	88
ตารางที่ 3.66	รายได้จากการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกร เปรียบเทียบกับก่อนและหลัง เข้าร่วมโครงการ	89
ตารางที่ 3.67	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ	90
ตารางที่ 3.68	ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ	91
	2) กรมพัฒนาที่ดิน: กิจกรรมพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตในพื้นที่ เกษตรแผนใหม่	
ตารางที่ 3.69	ความทันเวลา และความเพียงพอของงบประมาณ	92
ตารางที่ 3.70	จำนวนเกษตรกร และพื้นที่เป้าหมาย	92
ตารางที่ 3.71	แผนการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกร	93
ตารางที่ 3.72	การจัดประชุมชี้แจงโครงการ	93
ตารางที่ 3.73	หลักสูตรการอบรมที่ถ่ายทอดให้เกษตรกร	93
ตารางที่ 3.74	การติดตามให้คำแนะนำปรึกษากับเกษตรกร	94
ตารางที่ 3.75	จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 3.76	การสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรกร	95
ตารางที่ 3.77	ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่มีต่อเนื้อหาการอบรม	96
ตารางที่ 3.78	ปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุน	96
ตารางที่ 3.79	การติดตามให้คำแนะนำปรึกษากับเกษตรกร	96
ตารางที่ 3.80	การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร	97
ตารางที่ 3.81	ต้นทุนการผลิต และรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร	97
ตารางที่ 3.82	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ	98
ตารางที่ 3.83	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ	99
	3) กรมส่งเสริมการเกษตร: กิจกรรมพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร	
ตารางที่ 3.84	ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ	100
ตารางที่ 3.85	จำนวนเกษตรกรเป้าหมาย	101
ตารางที่ 3.86	ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	102
ตารางที่ 3.87	ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกิจกรรมพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน	102
ตารางที่ 3.88	ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกิจกรรมพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมความพร้อม สู่ Smart Group	103
ตารางที่ 3.89	ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารระดับ ชุมชน	104
ตารางที่ 3.90	ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกลุ่มยุวเกษตรกร	105
ตารางที่ 3.91	การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กลุ่มเกษตรกร	107
ตารางที่ 3.92	การจัดประชุมชี้แจงโครงการ	107
ตารางที่ 3.93	ผลการดำเนินงานจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกร	110
ตารางที่ 3.94	แผนการติดตามและให้คำปรึกษากับเกษตรกร	111
ตารางที่ 3.95	การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย	113
ตารางที่ 3.96	ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่มีการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้	114
ตารางที่ 3.97	เกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน	115
ตารางที่ 3.98	การนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์	118
ตารางที่ 3.99	รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรหลังจากการนำแผนการผลิตไปใช้	119
ตารางที่ 3.100	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ	121
ตารางที่ 3.101	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ	122

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	
ตารางที่ 3.102	การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่ายโครงการ 124
ตารางที่ 3.103	การสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินการ 125
ตารางที่ 3.104	การสนับสนุนกลไกการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 126
ตารางที่ 3.105	การส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน 127
ตารางที่ 3.106	การส่งเสริมการแปรรูป 127
ตารางที่ 3.107	การพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ 127
ตารางที่ 3.108	การอบรมการทำบัญชีแก่วิสาหกิจชุมชน 128
ตารางที่ 3.109	การนำความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปขั้นต้นไปใช้ประโยชน์ 129
ตารางที่ 3.110	การนำความรู้ด้านการทำบัญชีไปใช้ประโยชน์ 129
ตารางที่ 3.111	การนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับสนับสนุน ภายใต้กิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนา กิจการวิสาหกิจชุมชนไปใช้ประโยชน์ 130
ตารางที่ 3.112	การนำปัจจัยในการดำเนินการที่ได้รับสนับสนุน ภายใต้กิจกรรมการสนับสนุน ปัจจัยในการดำเนินการให้แก่เกษตรกรวิสาหกิจชุมชนไปใช้ประโยชน์ 130
ตารางที่ 3.113	รายได้สุทธิเฉลี่ยก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ 131
ตารางที่ 3.114	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ 131
โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	
ตารางที่ 3.115	ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ 137
ตารางที่ 3.116	ผลิตภัณฑ์และกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตที่ผ่านการคัดเลือก 138
ตารางที่ 3.117	ผลิตภัณฑ์ที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP 139
ตารางที่ 3.118	ผลิตภัณฑ์ที่สามารถวางจำหน่ายและสร้างรายได้ 140
ตารางที่ 3.119	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ 140
ตารางที่ 3.120	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ 141
โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร	
1) กรมการข้าว: กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการบริหารจัดการตลาดข้าว	
ตารางที่ 3.121	ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ 144
ตารางที่ 3.122	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ 146
ตารางที่ 3.123	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ 146
2) กรมส่งเสริมการเกษตร: กิจกรรมตลาดสินค้าเกษตรหรือตลาดเกษตรกร	
ตารางที่ 3.124	ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ 147
ตารางที่ 3.125	การประชาสัมพันธ์ 148

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 3.126	การส่งเสริมการตลาดเพื่อดึงดูดผู้บริโภค	148
ตารางที่ 3.127	เกษตรกรที่สามารถวางแผนการผลิตสอดคล้องกับความต้องการของตลาด	149
ตารางที่ 3.128	ผลผลิตที่จำหน่ายในตลาดเกษตรกร	150
ตารางที่ 3.129	มาตรฐานที่เกษตรกรได้รับการรับรอง	150
ตารางที่ 3.130	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ	151
ตารางที่ 3.131	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ	152
	3) กิจกรรมพัฒนาการตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร : กรมส่งเสริมสหกรณ์	
ตารางที่ 3.132	ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ	153
ตารางที่ 3.133	การสนับสนุนเงินอุดหนุนในการก่อสร้างตลาดกลางสินค้าเกษตร	154
ตารางที่ 3.134	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ	154
ตารางที่ 3.135	ความพึงพอใจของผู้แทนสหกรณ์ต่อโครงการ โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน	155
ตารางที่ 3.136	การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่าย	157
ตารางที่ 3.137	ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ	158
ตารางที่ 3.138	กิจกรรมของกรมส่งเสริมสหกรณ์	159
ตารางที่ 3.139	กิจกรรมของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	159
ตารางที่ 3.140	ระดับความรู้ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร (กรมส่งเสริมสหกรณ์)	160
ตารางที่ 3.141	ระดับความรู้ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)	160
ตารางที่ 3.142	การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	161
ตารางที่ 3.143	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ	161
ตารางที่ 3.144	ความพึงพอใจผู้จัดการสหกรณ์ต่อโครงการ	162
ตารางที่ 3.145	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ โครงการติดตามประเมินผลภายใต้แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริม เศรษฐกิจฐานราก	162
ตารางที่ 3.146	การจัดสรรงบประมาณ และผลการเบิกจ่าย	167
ตารางที่ 3.147	ผลการดำเนินงานโครงการติดตามประเมินผลภายใต้แผนงานบูรณาการพัฒนา และส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	168

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	6
แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงระดับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ การจัดสรรงบประมาณ	
ภาพที่ 3.1	14
ภาพที่ 3.2	14
ภาพที่ 3.3	18
โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส	
ภาพที่ 3.4	24
งบประมาณของโครงการ	
ภาพที่ 3.5	25
ความทันเวลาของงบประมาณ	
ภาพที่ 3.6	25
ความเพียงพอของงบประมาณ	
โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	
ภาพที่ 3.7	32
ความเพียงพอของงบประมาณ	
ภาพที่ 3.8	32
ความทันเวลาของงบประมาณ	
ภาพที่ 3.9	33
การได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิต	
ภาพที่ 3.10	37
การนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาทางการเกษตร	
โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	
ภาพที่ 3.11	42
ความทันเวลาของงบประมาณ	
ภาพที่ 3.12	42
ความเพียงพอของงบประมาณ	
ภาพที่ 3.13	43
การชี้แจงรายละเอียดโครงการ	
ภาพที่ 3.14	44
การประเมินคุณสมบัติของเกษตรกร	
ภาพที่ 3.15	48
รายได้เฉลี่ยรวมของสมาชิกในครัวเรือนจากการประกอบอาชีพและรายได้อื่น ๆ	
โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร : กิจกรรมนำลูกหลานเกษตรกรกลับบ้านสานต่ออาชีพการเกษตร	
ภาพที่ 3.16	52
ความทันเวลาของงบประมาณ	
ภาพที่ 3.17	52
ความเพียงพอของงบประมาณ	
ภาพที่ 3.18	59
การประกอบอาชีพด้านการเกษตร	
โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	
ภาพที่ 3.19	68
ความเพียงพอของงบประมาณ	
ภาพที่ 3.20	68
ความทันเวลาของงบประมาณ	

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	
1) กรมหม่อนไหม: กิจกรรมพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	
ภาพที่ 3.21	การเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติงาน 79
ภาพที่ 3.22	การขยายผลความรู้ที่ได้รับจากการอบรม 89
2) กรมพัฒนาที่ดิน: กิจกรรมพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรแผนใหม่	
ภาพที่ 3.23	การวิเคราะห์ดินของเกษตรกร 94
ภาพที่ 3.24	เกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมโครงการ 97
3) กรมส่งเสริมการเกษตร: กิจกรรมพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร	
ภาพที่ 3.25	การเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติงาน 100
ภาพที่ 3.26	การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร 106
ภาพที่ 3.27	ผลการดำเนินงานติดตามและให้คำปรึกษาเกษตรกร 111
ภาพที่ 3.28	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการผลิตของเกษตรกร 116
ภาพที่ 3.29	การแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม 116
ภาพที่ 3.30	การนำแผนการผลิตไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร 119
ภาพที่ 3.31	การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ของเกษตรกรจากการนำแผนการผลิตไปใช้ 119
ภาพที่ 3.32	การสร้างเครือข่ายของเกษตรกร 120
โครงการยกระดับศักยภาพภาพเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	
ภาพที่ 3.33	ความทันเวลาของงบประมาณ 124
ภาพที่ 3.34	ความเพียงพอของงบประมาณ 125
ภาพที่ 3.35	รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ 131
โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	
ภาพที่ 3.36	ตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ 139

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สาระสำคัญของแผนงาน

ปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรและแรงงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคง ส่วนมากประสบปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงที่ดินทำกิน การเข้าถึงแหล่งทุน ขาดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการวางแผนการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ รัฐบาลจึงกำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก และเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันมีคุณธรรมและเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาด้านอื่น ๆ ในพื้นที่เกิดการสร้างอาชีพ และกระจายรายได้และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่เสมอภาคจากระดับชุมชน

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2561 เห็นชอบยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ จำนวน 14 แผนงาน มีแผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเป็น 1 ใน 14 แผนงาน เพื่อให้การจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการของหน่วยรับงบประมาณสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนการปฏิรูปประเทศ และนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล โดยมีกรอบแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจนตั้งแต่ตั้งคณะกรรมการพิจารณาการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการฯ และมอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นเจ้าภาพหลักแผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วัตถุประสงค์ ขอบเขต ภารกิจ เป้าหมายร่วมแนวทาง การดำเนินงาน ตัวชี้วัด หน่วยรับงบประมาณที่เป็นเจ้าภาพหลักในแต่ละเป้าหมาย และหน่วยรับงบประมาณที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมครบถ้วน สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการที่ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว เพื่อให้การจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ

แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ดำเนินการใน 3 แนวทาง ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ซึ่งในแต่ละแนวทางจะมีการขับเคลื่อนเพื่อไปสู่เป้าหมายของแผนงานบูรณาการ โดยแนวทางที่ 1 พัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง) เป็นการเตรียมความพร้อมของรายบุคคลเพื่อให้พร้อมรับการพัฒนา อาทิ การเข้าถึงที่ดินทำกิน ลดปัญหาหนี้สิน สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุน กองทุนชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร แนวทางที่ 2 พัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการชุมชน (กลางทาง) เป็นการพัฒนาเกษตรกรรายย่อย และผู้มีรายได้น้อยที่มีความพร้อมระดับบุคคลแล้ว โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่ม สร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม เพื่อพัฒนาอาชีพ การให้บริการทางการเกษตรในชุมชน สร้างผลิตภัณฑ์/พัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความพร้อมและศักยภาพของกลุ่มเพื่อสร้างรายได้ และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แนวทางที่ 3 พัฒนากลไกการตลาดและระบบการบริหารจัดการ (ปลายทาง) เป็นการพัฒนาต่อยอดกลุ่มที่มีความสามารถในการทำผลิตภัณฑ์แล้ว เพื่อเชื่อมโยงตลาด หรือสนับสนุนให้เข้าถึงตลาดทั้ง online และ offline เพื่อให้มีรายได้ที่ยั่งยืน อาทิ การส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร ส่งเสริมการพัฒนากลไกและโครงสร้างตลาดค้าทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้กลับสู่ท้องถิ่น ส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เป็นหมู่บ้านทำมาค้าขาย

พัฒนาระบบการบริหารจัดการร้านค้า ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและฐานข้อมูลเพื่อบริหารร้านค้าปลีกยุคใหม่สู่ Smart โชห่วย และพัฒนาสินค้าชุมชนเข้าสู่ตลาดออนไลน์ Offline 2 Online (B2C) สร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพทางการค้า ธุรกิจชุมชน พัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน สร้างและส่งเสริมเครือข่ายตลาดสินค้าเกษตรและตลาดเกษตรกร ส่งเสริมช่องทางการตลาดด้วยกลไกประชารัฐ เป็นต้น

1.2 วัตถุประสงค์ของแผนงาน

เพื่อให้ชุมชนและเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำของรายได้ประชากร โดยพัฒนาประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นขั้นตอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาศักยภาพประชากรผู้มีรายได้น้อยให้เข้าถึงทรัพยากร ปัจจัยการผลิต และได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ พัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มและผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการและกลไกการตลาด

1.3 เป้าหมายและงบประมาณ

1.3.1 เป้าหมาย ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.00

1.3.2 งบประมาณ จำนวน 2,092.5879 ล้านบาท เป็นในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 1,000.0879 ล้านบาท ที่เหลือเป็นในส่วนของ 5 กระทรวง คือ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ (สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ) จำนวน 1,092.5000 ล้านบาท (ตารางที่ 1.1)

จำแนกตามแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง เป็นงบประมาณสำหรับดำเนินการในแนวทางที่ 1 พัฒนาด้านศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง) วงเงิน 852.1425 ล้านบาท แนวทางที่ 2 พัฒนาลิขสิทธิ์ และการให้บริการชุมชน (กลางทาง) วงเงิน 518.6594 ล้านบาท และแนวทางที่ 3 พัฒนากลไกการตลาดและระบบการบริหารจัดการ (ปลายทาง) วงเงิน 721.7860 ล้านบาท (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.1 งบประมาณสำหรับดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานฯ จำแนกกระทรวง

กระทรวง	งบประมาณ (ล้านบาท)
1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1,000.0879
2. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	109.6137
3. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	31.8528
4. กระทรวงพาณิชย์	141.5967
5. กระทรวงมหาดไทย	787.6339
6. กระทรวงอุตสาหกรรม	20.4653
7. หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ (สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ)	1.3376
รวม	2,092.5879

ที่มา: เอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2564

ตารางที่ 1.2 งบประมาณและหน่วยงานรับผิดชอบโครงการภายใต้แผนงานฯ จำแนกตามแนวทาง

แนวทาง/โครงการ	หน่วยงาน	งบประมาณ (ล้านบาท)
แนวทางที่ 1 พัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง)		852.1425
1.1 โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส	1) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	238.0999
1.2 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนเพื่อเกษตรกรและแหล่งสินเชื่อภาครัฐเพื่อการเข้าถึงแหล่งทุน	1) กรมการพัฒนาชุมชน	76.0200
1.3 โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	1) กรมส่งเสริมการเกษตร 2) กรมประมง 3) กรมปศุสัตว์ 4) กรมวิชาการเกษตร 5) กรมหม่อนไหม 6) กรมพัฒนาที่ดิน 7) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 8) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	193.5479 31.0578 20.3444 22.3293 5.2146 8.3825 26.3834 9.7500
	รวม	317.0099
1.4 โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	1) กรมส่งเสริมการเกษตร 2) กรมการข้าว 3) กรมปศุสัตว์ 4) กรมหม่อนไหม 5) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 6) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	47.4848 22.3858 3.3352 4.2780 23.8868 48.0000
	รวม	149.3706
1.5 โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอภาคเกษตร	1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 3) สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ	3.7157 2.7806 1.3376
	รวม	7.8339
1.6 โครงการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเป็นพืชเศรษฐกิจ	1) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)	8.4960
1.7 โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2) กรมประมง 3) กรมปศุสัตว์ 4) กรมพัฒนาที่ดิน 5) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 6) กรมส่งเสริมการเกษตร	4.6202 6.8142 9.2710 14.0145 16.4713 4.1210
	รวม	55.3122

ตารางที่ 1.2 งบประมาณและหน่วยงานรับผิดชอบโครงการภายใต้แผนงานฯ จำแนกตามแนวทาง (ต่อ)

แนวทาง/โครงการ	หน่วยงาน	งบประมาณ (ล้านบาท)
แนวทางที่ 2 พัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการชุมชน (กลางทาง)		518.6594
2.1 โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	1) กรมหม่อนไหม 2) กรมพัฒนาที่ดิน 3) กรมส่งเสริมการเกษตร 4) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจ จากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) รวม	9.0839 6.5731 26.7297 23.3568 65.7435
2.2 โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่ และผู้ประกอบการ/ วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน	1) กรมส่งเสริมการเกษตร 2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 3) กรมการพัฒนาชุมชน 4) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า รวม	38.5147 11.0990 23.3650 13.5000 86.4787
2.3 โครงการสร้างผู้ประกอบการเพื่อให้บริการทางการเกษตรในชุมชน	1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	2.2840
2.4 โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรในระดับชุมชน	1) สำนักงานปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม 2) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวม	20.4653 0.3133 20.7786 รวม
2.5 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	1) กรมปศุสัตว์ 2) กรมการพัฒนาชุมชน 3) สำนักงานปลัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 4) กรมวิทยาศาสตร์บริการ 5) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวม	1.7955 280.2787 47.0400 14.0444 0.2160 343.3746
แนวทางที่ 3 พัฒนากลไกการตลาดและระบบการบริหารจัดการ (ปลายทาง)		721.7860
3.1 โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร	1) กรมการค้าข้าว 2) กรมส่งเสริมการเกษตร 3) กรมส่งเสริมสหกรณ์ 4) กรมการค้าภายใน รวม	28.4170 8.8575 22.8982 97.1247 157.2974
3.2 โครงการพัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและธุรกิจชุมชน	1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รวม	107.2008 10.4561 117.6569
3.3 โครงการส่งเสริมการพัฒนากลไกและโครงสร้างชุดข้อมูลค่า ทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้กลับสู่ท้องถิ่น	1) กรมการพัฒนาชุมชน 2) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า รวม	407.9702 30.9720 438.9422

ตารางที่ 1.2 งบประมาณและหน่วยงานรับผิดชอบโครงการภายใต้แผนงานฯ จำแนกตามแนวทาง (ต่อ)

แนวทาง/โครงการ	หน่วยงาน	งบประมาณ (ล้านบาท)
แนวทางที่ 3 พัฒนากลไกการตลาดและระบบการบริหารจัดการ (ปลายทาง) (ต่อ)		
3.4 โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบประกันภัยผลผลิตทางการเกษตร	1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	2.3610
3.5 โครงการติดตามประเมินผลภายใต้แผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	5.5285
รวมทั้งรวม		2,092.5879

ที่มา: เอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4 วิธีการดำเนินงาน

1.4.1 แนวทางที่ 1 พัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง)

- 1) สนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต
 - 1.1) บริหารจัดการที่ดิน
 - 1.2) สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุน
 - 1.3) บริการจัดการหนี้
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ
 - 2.1) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร
 - 2.2) พัฒนาศักยภาพและอาชีพของประชาชนในชุมชน

ตัวชี้วัดแนวทาง

- ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงแหล่งทุนและที่ดินทำกินไม่น้อยกว่า 200,000 ราย
- ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพไม่น้อยกว่า 190,000 ราย

1.4.2 แนวทางที่ 2 พัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการชุมชน (กลางทาง)

- 1) พัฒนาผู้ประกอบการ
 - 1.1) พัฒนาผู้ประกอบการชุมชน/วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มต่าง ๆ /เกษตรกรรุ่นใหม่
 - 1.2) การให้บริการทางการเกษตรในชุมชน (Service Provider & Agritech)
- 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์
 - 2.1) ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรในระดับชุมชน
 - 2.2) พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน

ตัวชี้วัดแนวทาง

- จำนวนสถาบันเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า 1,700 กลุ่ม
- จำนวนผู้ประกอบการชุมชนได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า 21,000 ราย
- จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า 4,600 ผลิตภัณฑ์

1.4.3 แนวทางที่ 3 พัฒนากลไกการตลาดและระบบการบริหารจัดการ (ปลายทาง)

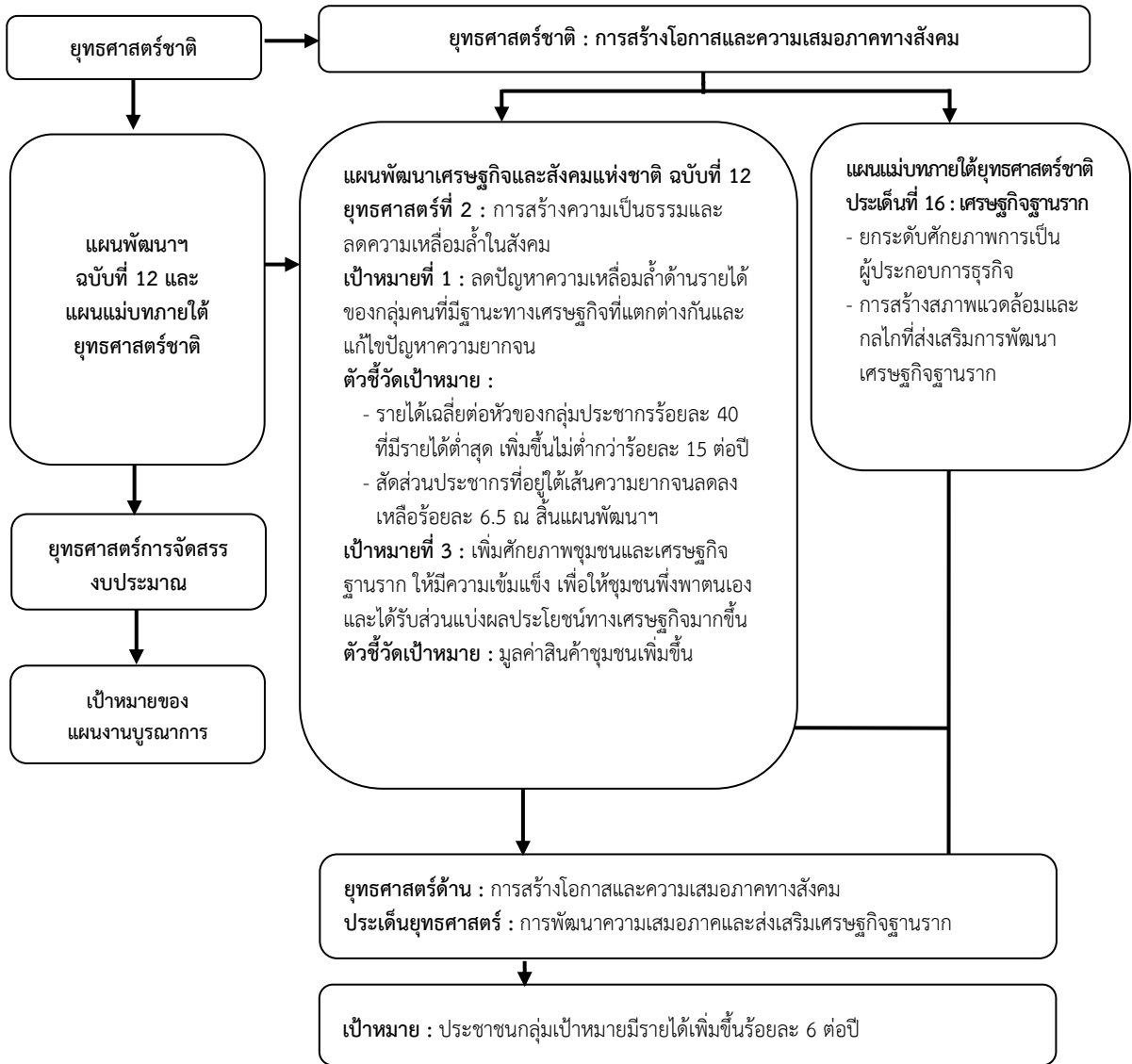
- 1) พัฒนาระบบตลาด
- 2) พัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจของสถาบัน (สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ธุรกิจชุมชน)
- 3) พัฒนากลไก อาทิ สหกรณ์ ร้านค้าชุมชน วิสาหกิจชุมชน บริหารจัดการความเสี่ยงภาคการเกษตร
- 4) การติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัดแนวทาง

- รายได้จากการจำหน่ายสินค้าชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.00

1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาพที่ 1.1 แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงระดับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ

เพื่อช่วยลดปัญหาความยากจนของประชาชนโดยประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นยากจนลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 6.00

บทที่ 2

ระเบียบวิธีการติดตาม

2.1 ความสำคัญของการติดตาม

แผนบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก มีการบูรณาการร่วมกับหลายกระทรวง หลายหน่วยงาน มีการดำเนินการมาตั้งแต่ ปี 2563 มีความเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนแม่บทหลักภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ 16 เศรษฐกิจฐานรากแผนย่อยการยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ และการสร้างสภาพแวดล้อม และกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และยุทธศาสตร์จัดสรรงบประมาณ ข้อ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

แผนบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก เป็นโครงการสำคัญในการสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ได้รับจัดสรรงบประมาณจำนวนมาก และดำเนินการต่อเนื่องในปี 2564 จึงเห็นควรติดตามผลการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานฯ เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ผลได้ และผลลัพธ์ เบื้องต้น รวมทั้งข้อค้นพบ เพื่อนำไปใช้กำกับดูแล ปรับปรุงการดำเนินงานภายใต้แผนงานต่อไป

2.2 วัตถุประสงค์ของการติดตาม

เพื่อติดตามผลการดำเนินงานเชิงลึกของโครงการภายใต้แผนงานฯ ที่ดำเนินการโดยหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.3 ขอบเขตการติดตาม

2.3.1 พื้นที่เป้าหมาย ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของโครงการภายใต้แผนงานฯ จำนวน 13 โครงการ

2.3.2 กลุ่มเป้าหมาย เป็นเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยสุ่มสัมภาษณ์ตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนด

2.3.3 ระยะเวลาของข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2.3.4 ช่วงระยะเวลาการจับเก็บข้อมูล การจัดทำรายงาน และประเด็นการติดตาม

1) ข้อมูลผลการดำเนินงานภาพรวม จัดเก็บผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการ เชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้บันทึกผลการดำเนินงาน และผลการเบิกจ่าย ทุกวันที่ 10 ของเดือน

2) ข้อมูลในพื้นที่ จัดเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 2 ครั้ง โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์ประเมินผล ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ช่วงระยะเวลาการจับเก็บข้อมูลในพื้นที่

ครั้งที่	จัดเก็บข้อมูล	จัดทำรายงาน	ประเด็นการติดตามประเมินผล
1	ก.พ. - มี.ค. 64	เม.ย. - พ.ค. 64	การจัดสรรงบประมาณ กระบวนการ การรับทราบข้อมูล การมีส่วนร่วม ความพึงพอใจ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ
2	มิ.ย. - ก.ค. 64	ส.ค. - ก.ย. 64	การเบิกจ่ายงบประมาณ กิจกรรม ผลได้ ผลลัพธ์เบื้องต้น ความพึงพอใจ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ที่มา: ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.4 วิธีการติดตาม

เป็นการดำเนินการโดยประยุกต์ใช้รูปแบบ ประเภท และแผนแบบของการประเมินผลโครงการมาใช้ในการติดตามความก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนงานฯ ดังนี้

2.4.1 รูปแบบการติดตาม เป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ โดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย กับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

2.4.2 แผนแบบการติดตาม การติดตามผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ใช้แผนการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายที่กำหนด

2.4.3 ประเด็นและตัวชี้วัด

ตารางที่ 2.2 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดการติดตามผลการดำเนินงาน (ภาพรวม)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
1. ใช้จ่ายนำเข้า	- ร้อยละของงบประมาณที่เบิกจ่าย	- ร้อยละ 100.00
2. กิจกรรม	- มีการดำเนินงานตามกระบวนการที่กำหนด	- เท่ากับเป้าหมาย
3. ผลได้	- จำนวนกลุ่มเป้าหมาย/ผลจากการทำกิจกรรม	- เท่ากับเป้าหมาย
4. ผลลัพธ์	- รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชนผู้มีรายได้น้อย	- ไม่น้อยกว่า 4,300 บาทต่อรายต่อเดือน หรือ 51,600 บาทต่อรายต่อปี
	- ร้อยละกลุ่มเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น	- ร้อยละ 80
	- รายได้เฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น	- ร้อยละ 6 ต่อปี
5. ทศนคติต่อโครงการ	- ระดับความพึงพอใจต่อโครงการ	- ระดับมากขึ้นไป
	- ระดับความคิดเห็นต่อโครงการ (การจัดสรรงบประมาณ กระบวนการดำเนินงาน การสนับสนุนปัจจัย ฯลฯ)	- ระดับมากขึ้นไป

2.4.4 วิธีการรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ 2 รูปแบบ คือ การติดตามข้อมูลผลการดำเนินงานภาพรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการติดตามข้อมูลระดับพื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อจัดทำรายงานเสนอผู้บริหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในรอบ 6 เดือน และ 12 เดือน

2.4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน เป็นการวัดจากผลงานที่ทำได้เปรียบเทียบกับเป้าหมาย แสดงผลเป็นค่าร้อยละ ถ้าผลการดำเนินงาน มีค่าเข้าใกล้ 100 แสดงว่า การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีวิธีคิด ดังนี้

$$1.1) \text{ ดัชนีความสำเร็จ} = \frac{\text{ผลงานที่ทำได้}}{\text{เป้าหมายที่กำหนด}} \times 100$$

$$1.2) \text{ การเบิกจ่ายงบประมาณ} = \frac{\text{งบประมาณที่เบิกจ่ายจริง}}{\text{งบประมาณตามแผน}} \times 100$$

2) การวัดประสิทธิผล เป็นการวัดผลสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ แสดงผลเป็นค่าร้อยละ ถ้ามีค่าเข้าใกล้ 100 แสดงว่า การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

$$\text{ประสิทธิผล} = \frac{\text{จำนวนโครงการที่บรรลุเป้าหมาย}}{\text{จำนวนโครงการทั้งหมดภายใต้แผนงานฯ}} \times 100$$

ตารางที่ 2.3 สรุปเกณฑ์การวัดความสำเร็จ

มิติ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้คะแนน				
		1	2	3	4	5
ประสิทธิภาพ	- ร้อยละของผลงานที่ทำได้จริง	60	70	80	90	100
	- ร้อยละของงบประมาณที่เบิกจ่ายจริง	80	85	90	95	100
ประสิทธิผล	- ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายของโครงการ	60	70	80	90	100

2.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการติดตาม

2.5.1 ผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการโครงการภายใต้แผนงาน บูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

2.5.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำผลการติดตาม ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ไปปรับปรุงแก้ไขโครงการ ในส่วนที่รับผิดชอบให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลยิ่งขึ้น

บทที่ 3

ผลการติดตามการดำเนินงาน

ด้วยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ได้ทำการติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานแผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานแผนงาน/โครงการ จำนวน 13 โครงการ การรายงานครั้งนี้เป็นการรายงานผลการดำเนินงานในรอบ 12 เดือน เป็นข้อมูลสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564 จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้ง การจัดประชุมทาง Zoom การสำรวจข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ ส่ง E-mail การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และการติดตามโดยเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่สำหรับข้อมูลผลการดำเนินงานในส่วน of กระทรวงอื่น ๆ ใช้ข้อมูลจากเอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก จัดทำโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ดังนี้

3.1 ภาพรวม

3.1.1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

ในภาพรวมของแผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ได้รับจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง) การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มและผลิตภัณฑ์ชุมชน (กลางทาง) และการพัฒนาระบบบริหารจัดการและกลไกการตลาด (ปลายทาง) รวม 6 กระทรวง 21 หน่วยงาน เป็นเงิน 2,092.5879 ล้านบาท ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 มีผลเบิกจ่ายรวม 1,454.1004 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69.49 หรือมีประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96 (คะแนนเต็ม 5)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกระทรวง พบว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ มีผลการเบิกจ่ายมีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด ทั้ง 2 หน่วยงานที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 และกระทรวงพาณิชย์ ผลการเบิกจ่ายมีประสิทธิภาพในระดับน้อย ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.08 เป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ระบาดรุนแรงกว่าปีที่ผ่านมา กระทบต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงาน ถึงแม้จะมีการแก้ไขปัญหาด้วยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินกิจกรรม และการใช้เทคโนโลยีร่วมด้วย แต่ก็ยังมีปัญหาในด้านความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีทั้งจากหน่วยงานและกลุ่มเป้าหมายเช่นกัน (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 สรุปผลการเบิกจ่ายงบประมาณแผนงานบูรณาการพัฒนาระบบและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก
จำแนกรายกระทรวง

หน่วย : ล้านบาท

กระทรวง/หน่วยงาน	งบประมาณ		ร้อยละ	ค่าคะแนน ความสำเร็จ (เต็ม 5 คะแนน)
	แผน	ผล		
1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1,000.0879	877.6436	87.76	4.39
2. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	109.6137	108.3159	98.82	4.94
3. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	31.8528	31.8528	100.00	5.00
4. กระทรวงพาณิชย์	141.5967	58.9754	41.65	2.08
5. กระทรวงมหาดไทย	787.6339	359.5451	45.65	2.28
6. กระทรวงอุตสาหกรรม	20.4653	16.4300	80.28	4.01
7. หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ (สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ)	1.3376	1.3376	100.00	5.00
รวมทั้งสิ้น	2,092.5879	1,454.1004	69.49	3.96

ที่มา: เอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการพัฒนาระบบและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2564

ทั้งนี้ ในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ดำเนินการใน 13 โครงการ มีผลเบิกจ่ายรวม 877.6436 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 87.76 หรือมีประสิทธิภาพการเบิกจ่ายระดับ มากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.39 (คะแนนเต็ม 5) โดยโครงการที่มีประสิทธิภาพการเบิกจ่ายมากที่สุดเป็นโครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 94.98 รองลงมาเป็นโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 93.59 และโครงการที่มีประสิทธิภาพการเบิกจ่ายน้อยที่สุดคือ โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบประกันภัยผลผลิตทางการเกษตร ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 16.47 เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบในการดำเนินงานโครงการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถรายงานผลได้เพราะยังไม่สิ้นสุดสัญญาจ้าง ซึ่งจะครบกำหนดสัญญาจ้างวันที่ 5 พฤศจิกายน 2564 (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณแผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำแนกรายโครงการ

หน่วย : ล้านบาท

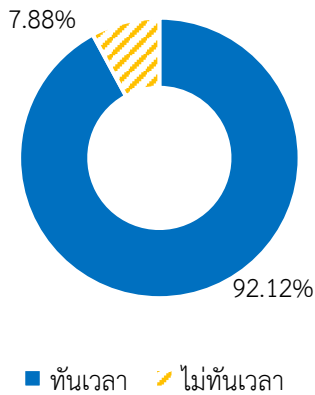
โครงการ	งบประมาณ		ร้อยละ	ค่าคะแนน ความสำเร็จ (เต็ม 5 คะแนน)
	ได้รับจัดสรร	เบิกจ่าย		
แนวทางที่ 1 พัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง)	718.2889	677.9561	94.38	4.72
1.1 โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อย และผู้ด้อยโอกาส	238.0999	211.5529	88.85	4.44
1.2 โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร	317.0099	296.6935	93.59	4.68
1.3 โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	101.3706	79.5047	78.43	3.92
1.4 โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพ ทั้งในและนอกภาคเกษตร	6.4963	4.1718	64.22	3.21
1.5 โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหา ที่ดินทำกินของเกษตรกร	55.3122	50.0332	90.46	4.52
แนวทางที่ 2 พัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการชุมชน (กลางทาง)	96.0799	85.3965	88.88	4.44
2.1 โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	42.3867	40.2597	94.98	4.75
2.2 โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่ และ ผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน	49.6137	42.7371	86.14	4.31
2.3 โครงการสร้างผู้ประกอบการเพื่อให้บริการทางการเกษตร ในชุมชน	2.2840	1.9078	83.53	4.18
2.4 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	1.7955	0.8954	49.87	2.49
แนวทางที่ 3 พัฒนากลไกการตลาดและระบบการบริหารจัดการ (ปลายทาง)	185.7191	149.8875	80.71	4.04
3.1 โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับ สินค้าเกษตร	60.1727	40.9116	67.99	3.40
3.2 โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและธุรกิจชุมชน	117.6569	105.9129	90.02	4.50
3.3 โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบประกันภัยผลผลิต ทางการเกษตร	2.3610	0.3888	16.47	0.82
3.4 โครงการติดตามประเมินผลภายใต้แผนงานบูรณาการ พัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	5.5285	2.6742	48.37	2.42
รวม	1,000.0879	877.6436	87.76	4.39

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

1) ความทันเวลาของงบประมาณที่จัดสรร ผลการสำรวจเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการในเรื่อง
ความทันเวลาของงบประมาณที่ได้รับ พบว่า ร้อยละ 92.12 เห็นว่าได้รับจัดสรรงบประมาณทันเวลา มีเพียง
ร้อยละ 7.88 ที่มีความเห็นว่าได้รับจัดสรรงบประมาณไม่ทันเวลา ซึ่งควรจะจัดสรรงบประมาณมาในช่วง
ไตรมาสที่ 1 ช่วงเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2563 (ภาพที่ 3.1)

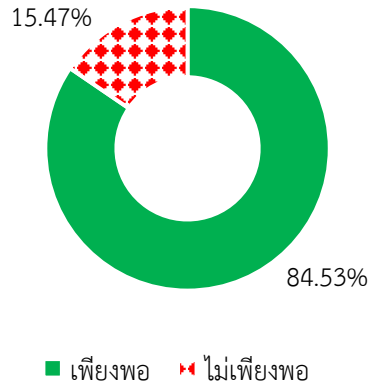
2) ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรสำหรับการปฏิบัติงานในภาพรวม สำหรับการ
ปฏิบัติงานในภาพรวม พบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.53 เห็นว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพียงพอ

มีเพียงร้อยละ 15.47 ที่เห็นว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอ เนื่องจากบางพื้นที่มีเกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก แต่ได้รับงบประมาณจำกัด เกษตรกรอยู่กระจายและห่างไกลทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มในการเดินทางไปปฏิบัติงาน (ภาพที่ 3.2)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.1 ความทันเวลาของงบประมาณ

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.2 ความเพียงพอของงบประมาณ

3.1.2 กิจกรรม

จากการประมวลผลข้อมูลรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่า ทุกหน่วยงานดำเนินการครบทุกกิจกรรม แต่จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้บางโครงการได้มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรม และเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ส่งผลให้ผลการดำเนินงานในบางกิจกรรมสูงหรือต่ำกว่าเป้าหมาย ดังตัวอย่าง ดังนี้

แนวทางที่ 1 การพัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง) โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส ในกิจกรรมปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินตามมาตรฐาน RTK GNSS Network และกิจกรรมศูนย์บริการประชาชน มีผลการดำเนินงานที่สูงกว่าเป้าหมาย เนื่องจากหน่วยงานมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อการบริการประชาชน/เกษตรกร ได้อย่างรวดเร็วและสามารถเข้าถึงได้ง่าย และโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร บางหน่วยงานผลการดำเนินงานต่ำกว่าเป้าหมาย เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เนื่องจากไม่สามารถจัดอบรมเกษตรกรได้ และกรมส่งเสริมการเกษตร กิจกรรมที่ต้องมีการยกเลิกและไม่สามารถทำได้ครบตามเป้าหมาย เช่น กิจกรรมการประชุมระดับต่าง ๆ การถอดบทเรียนการประเมินศักยภาพ ศพก. เป็นต้น

แนวทางที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการชุมชน (กลางทาง) ผลการดำเนินงานต่ำกว่าเป้าหมาย ในโครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชน/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ในกิจกรรมการจัดประชุมต่างๆ ซึ่งไม่สามารถจัดการประชุมได้ตามเป้าหมาย และผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ เพราะกลุ่มยังไม่สามารถรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้

แนวทางที่ 3 พัฒนากลไกการตลาดและระบบบริหารจัดการ (ปลายทาง) โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร ผลการดำเนินงานสูงกว่าเป้าหมาย เนื่องจากได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คือ ตลาดนำการผลิต และเกษตรผลิต พาณิชย์ตลาด

3.1.3 ผลได้ภาพรวม

1) แนวทางที่ 1 การพัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง)

ผลการติดตามในรอบ 12 เดือน การสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ทั้งการปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินตามมาตรฐาน RIK GNSS จัดที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรและผู้ไร้ที่ดินทำกิน ในเขตพื้นที่ ส.ป.ก. และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนเพื่อเกษตรกรและแหล่งสินเชื่อภาครัฐเพื่อเข้าถึง แหล่งทุน ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงแหล่งทุนและที่ดินทำกินได้ทั้งสิ้น 203,831 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.91 ของแผนการดำเนินงาน 202,000 ราย

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายแนวทางที่ 1.1 ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงแหล่ง เงินทุนและที่ดินทำกินไม่น้อยกว่า 200,000 ราย สามารถดำเนินการได้ 203,831 ราย บรรลุเป้าหมายของ แนวทางที่ 1.1 (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 ผลการสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต

หน่วย : ราย				
โครงการ	เป้าหมายแนวทางที่ 1.1	แผน	ผล	ร้อยละ
1. โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่ เกษตรกรรายย่อย และผู้ด้อยโอกาส	ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าถึง	52,000	53,831	103.52
2. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร กองทุนเพื่อเกษตรกรและแหล่งสินเชื่อ ภาครัฐเพื่อการเข้าถึงแหล่งทุน	แหล่งทุน และที่ดินทำกิน ไม่น้อยกว่า 200,000 ราย	150,000	150,000	100.00
รวม		202,000	203,831	100.91

ที่มา: เอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการการพัฒนาและ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2564

สำหรับผลการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพผ่านโครงการต่างๆ ทั้งของกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ และกระทรวงต่าง ๆ ที่ร่วมดำเนินการ อาทิ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและ นอกภาคเกษตร โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร โครงการส่งเสริม การปลูกไม้มีค่า พบว่า ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแล้ว รวม 194,865 ราย คิดเป็นร้อยละ 101.11 ของแผนการดำเนินงาน 192,722 ราย

เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายแนวทางที่ 1.2 ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาและ ส่งเสริมอาชีพไม่น้อยกว่า 190,000 ราย สามารถดำเนินการได้ 194,865 ราย บรรลุเป้าหมายของแนวทางที่ 1.2 (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 ผลการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

หน่วย : ราย

โครงการ	เป้าหมายแนวทางที่ 1.2	แผน	ผล	ร้อยละ
1. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร		137,302	140,427	102.28
2. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย	49,690	49,690	97.97
3. โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร	ได้รับ การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	1,330	1,357	102.03
4. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	ไม่น้อยกว่า 190,000 ราย	4,000	4,000	100.00
5. โครงการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเป็นพืชเศรษฐกิจ		400	400	100.00
รวม		192,722	194,865	101.11

ที่มา: เอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2564

2) แนวทางที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการชุมชน (กลางทาง)

2.1) การพัฒนาสถาบัน/วิสาหกิจชุมชน มีการดำเนินงานผ่านโครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร ดำเนินงานโดยหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจัดที่ดินตามนโยบายรัฐบาลของ ส.ป.ก. และเกษตรกรกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ภาพรวมดำเนินการได้ 1,804 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 101.75 ของแผนการดำเนินงาน 1,773 กลุ่ม

เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายแนวทางที่ 2.1 จำนวนสถาบัน/วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า 1,700 กลุ่ม สามารถดำเนินการได้ 1,804 กลุ่ม บรรลุเป้าหมายของแนวทางที่ 2.1 (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 ผลการพัฒนาสถาบัน/วิสาหกิจชุมชน

หน่วย : กลุ่ม

โครงการ	เป้าหมายแนวทางที่ 2.1	แผน	ผล	ร้อยละ
โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	จำนวนสถาบัน/วิสาหกิจชุมชน	1,773	1,804	101.75
1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ที่ได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า	1,748	1,779	100.34
2. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1,700 กลุ่ม	25	25	100.00

ที่มา: เอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.2) การพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน เป็นการดำเนินการในโครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงพาณิชย์ พบว่า ในภาพรวมสามารถดำเนินการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชนได้แล้ว 22,163 ราย คิดเป็นร้อยละ 101.95 ของเป้าหมาย 21,740 ราย

เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายแนวทางที่ 2.2 จำนวนผู้ประกอบการชุมชนได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า 21,000 ราย สามารถดำเนินการได้ 22,163 ราย บรรลุเป้าหมายของแนวทางที่ 2.2 (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 ผลการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน

หน่วย : ราย

โครงการ	เป้าหมายของแนวทาง ที่ 2.2	แผน	ผล	ร้อยละ
โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกร รุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจ ชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน	จำนวนผู้ประกอบการ ชุมชนที่ได้รับ	21,740	22,163	101.95
1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	การพัฒนาไม่น้อยกว่า	17,640	17,640	100.00
2. กระทรวงมหาดไทย	21,000 ราย	3,800	3,800	100.00
3. กระทรวงพาณิชย์		300	723	241.00

ที่มา: เอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ่านโครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรในชุมชน และโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน พบว่า ในภาพรวมสามารถดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์แล้ว 2,237 ผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 48.19 ของเป้าหมาย 4,642 ผลิตภัณฑ์

เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายแนวทางที่ 2.3 จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า 4,600 ผลิตภัณฑ์ สามารถดำเนินการได้ 2,237 ผลิตภัณฑ์ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของแนวทางที่ 2.2 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์

หน่วย : ผลิตภัณฑ์

โครงการ	เป้าหมายของ แนวทางที่ 2.3	แผน	ผล	ร้อยละ
1. โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรในชุมชน		306	323	105.56
1.1 กระทรวงอุตสาหกรรม		304	321	105.59
1.2 กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ ได้รับการพัฒนา	2	2	100.00
2. โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	ไม่น้อยกว่า 4,600 ผลิตภัณฑ์	4,336	1,914	44.14
2.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์		9	-	-
2.2 กระทรวงมหาดไทย		3,995	1,534	38.40
2.3 กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม		332	380	114.46
รวม		4,642	2,237	48.19

ที่มา: เอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

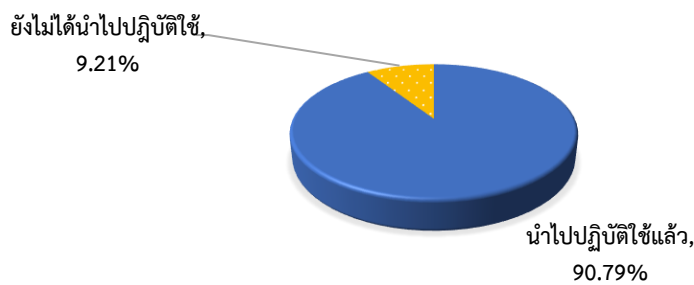
3) แนวทางที่ 3 พัฒนากลไกการตลาดและระบบบริหารจัดการ (ปลายทาง) สามารถสร้างรายได้จากการจำหน่ายสินค้าชุมชนได้ ร้อยละ 7.84 ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดแนวทางที่ 3.1 รายได้จากการจำหน่ายสินค้าชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการค้าในด้านการส่งเสริมการตลาดให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ

3.1.4 ผลลัพธ์

1) สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ภายหลังจากสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงทรัพยากร และปัจจัยการผลิต โดยการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรและผู้ไ้ไรที่ดินทำกินโครงการบริหารจัดการที่ดิน ทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส พบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 78 ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน โดย ร้อยละ 19 ได้รับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4 – 01 แล้ว เฉลี่ย 8.83 ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 69 ได้ใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร เช่น สวนผลไม้ ทำนา และปลูกพืชไร่

2) การนำความรู้ไปปฏิบัติใช้ประโยชน์ กลุ่มเป้าหมายร้อยละ 90.79 ได้นำความรู้จากการอบรม/ ประชุมเชิงปฏิบัติการไปใช้แล้วที่เหลือร้อยละ 9.21 ยังไม่ได้มีการนำความรู้ไปใช้ มีปัจจัยหลักในเรื่องการขาดเงินทุนสำหรับการเริ่มต้นประกอบอาชีพทางการเกษตร อยู่ในระยะเริ่มต้นหลังจากผ่านการฝึกอบรม และบางรายติดภารกิจด้านอื่น นอกจากนี้ ยังเป็นปัญหาความไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกร พื้นที่เป็นดินปนหินไม่สามารถปลูกพืชได้ (ภาพที่ 3.3)

ที่มา: จากการสำรวจข้อมูล

ภาพที่ 3.3 การนำความรู้ไปปฏิบัติใช้ของกลุ่มเป้าหมาย

3.1.5 รายได้ภาพรวม

1) แนวทางที่ 1 การพัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง)

ผลจากการดำเนินงาน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร และโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ก่อให้เกิดรายได้จากเดิม 6,924.38 บาท/ราย/เดือน เพิ่มเป็น 8,914.87 บาท/ราย/เดือน ทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น 1,990.49 บาท/ราย/เดือน ทั้งนี้ โครงการอยู่ในช่วงเริ่มต้น จึงจำเป็นต้องให้โครงการขับเคลื่อนไปอีกระยะหนึ่ง (ตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากแนวทางที่ 1 พัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง)

โครงการ	รายได้เฉลี่ย		
	ก่อน	หลัง	เพิ่มขึ้น
แนวทางที่ 1 พัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง)			
1. โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อย และผู้ด้อยโอกาส	10,400.00	11,577.33	1,177.33
2. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	4,283.17	6,507.84	2,224.67
3. โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร	12,544.41	16,576.03	4,031.62
4. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	469.92	998.27	528.35
เฉลี่ย	6,924.38	8,914.87	1,990.49

ที่มา: จากการสำรวจข้อมูล

2) แนวทางที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการชุมชน (กลางทาง)

เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ได้นำองค์ความรู้ และปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนไปปรับประยุกต์ใช้ สามารถสร้างรายได้แล้ว 3 โครงการ ได้แก่ โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน และโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร มีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากหม่อนไหม ผลผลิตทางการเกษตร เช่น กล้วย มะละกอ ไข่ ผักสวนครัว เป็นต้น โดยเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 5,345.31 บาทต่อรายต่อเดือน วิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน หลังจากได้มีการจัดทำแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 3,545 บาทต่อกลุ่มต่อเดือน นอกจากนี้กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เปิดแปดริ้วอย่างซอสพริกไทยดำ ลูกชิ้นโคขุนดอกถั่วดำวนศรีสะเกษ ลาบไก่วงคำเกี้ยว ไก่ประดู่หางดำฟุ้งข้างทอดมะแขว่น และพะโล้ไก่วงเต้าหู้ดำ มีรายได้หลังเข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 27,800 บาทต่อกลุ่มต่อเดือน (ตารางที่ 3.9)

ตารางที่ 3.9 รายได้จากแนวทางที่ 2 พัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการชุมชน (กลางทาง)

โครงการ	หน่วย	รายได้		เปลี่ยนแปลง
		ก่อน	หลัง	
แนวทางที่ 2 พัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มและผลิตภัณฑ์ชุมชน (กลางทาง)				
2.1 โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	บาท/ราย/เดือน	37,911.01	43,256.32	5,345.31
2.2 โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน	บาท/กลุ่ม/เดือน	19,080.00	22,626.00	3,545.00
2.3 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	บาท/กลุ่ม/เดือน	-	27,800.00	27,800.00

ที่มา: จากการสำรวจข้อมูล

3) แนวทางที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการและกลไกการตลาด (ปลายทาง)

กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการบริหารจัดการตลาดข้าว สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์เป็นผลิตภัณฑ์ OTOP และมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เฉลี่ย 20,714.28 บาทต่อกลุ่มต่อเดือน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการภายใต้

กิจกรรมตลาดสินค้าเกษตรหรือตลาดเกษตรกร สามารถสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตผ่านช่องทางตลาดเกษตรกร และการจำหน่ายผลผลิตผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น www.ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com เป็นต้น โดยมีรายได้เฉลี่ย 12,395.03 บาทต่อรายต่อเดือน

3.1.6 ความพึงพอใจ

ผลการสำรวจความพึงพอใจของโครงการ จากเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ ในประเด็นด้านงบประมาณ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินงาน การอบรมให้ความรู้ ฯลฯ และเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ในประเด็นการชี้แจงและประชาสัมพันธ์โครงการ หลักเกณฑ์และขั้นตอนการสมัครเข้าร่วมโครงการ การอบรมให้ความรู้ และการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ทั้ง 10 โครงการ จาก 13 โครงการ หรือคิดเป็นร้อยละ 76.92 ที่ตอบแบบสำรวจ พบว่า ในภาพรวมเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่และเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.06 คะแนน โดยเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 คะแนน และเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.18 คะแนน (ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาพรวมของโครงการ

โครงการ	ความพึงพอใจต่อโครงการภายใต้แผนงานฯ			
	เจ้าหน้าที่	เกษตรกร/ กลุ่มเกษตรกรฯ	ภาพรวม	
	ค่าคะแนน	ค่าคะแนน	ค่าคะแนน	แปลผล
แนวทางที่ 1 พัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง)				
1.1 โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อย และผู้ด้อยโอกาส	4.12	4.24	4.18	มาก
1.2 โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	-	4.03	4.03	มาก
1.3 โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	3.83	4.43	4.13	มาก
1.4 โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร	3.97	3.92	3.95	มาก
1.5 โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	4.74	3.94	4.34	มาก
แนวทางที่ 2 พัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มและผลิตภัณฑ์ชุมชน (กลางทาง)				
2.1 โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	3.87	4.32	4.10	มาก
2.2 โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน	3.94	4.44	4.19	มาก
2.3 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	3.75	4.31	4.03	มาก
แนวทางที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการและกลไกการตลาด (ปลายทาง)				
3.1 โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร	3.70	4.14	3.92	มาก
3.2 โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน	3.55	3.98	3.77	มาก
ภาพรวม	3.94	4.18	4.06	มาก

ที่มา: จากการสำรวจข้อมูล

3.1.7 ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

1) ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่ภายใต้แผนงานฯ เป็นกิจกรรมการส่งเสริม การจัดประชุม และการอบรม จึงส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมดังกล่าว เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเดินทางเข้าไปในพื้นที่ได้ กิจกรรมที่ต้องมีการรวมตัวของผู้สูงอายุ กลุ่มเสี่ยง และการรวมกลุ่มคนจำนวนมาก ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน ทำให้เกิดความความล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ทั้งนี้ หลายหน่วยงานได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมมาเป็นการประชุม อบรม ผ่านระบบออนไลน์ เช่น Zoom Meeting เป็นต้น

2) ด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณล่าช้า เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานประมาณเป็นลักษณะทยอยเป็นงวด ไม่ชัดเจนว่าจะจัดสรรครบตามวงเงินที่ผ่านการพิจารณาจากกรมการ ทำให้เป็นปัญหาในการบริหารจัดการงบประมาณทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ โดยโครงการในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่พบประเด็นนี้ ได้แก่ โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมหม่อนไหม) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร และโครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์) นอกจากนี้ พบว่า บางโครงการงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม งบประมาณที่ได้รับค่อนข้างจำกัดไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานจริง เนื่องจากมีกลุ่มเป้าหมายสนใจเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก และในพื้นที่จังหวัดขนาดใหญ่กลุ่มเป้าหมายกระจุกตัวอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มสำหรับการเดินทาง รวมถึงการไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนเงินรางวัลประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่น เช่น โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมหม่อนไหม) โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่ และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร) และโครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร (ได้รับเฉพาะเงินอุดหนุนก่อสร้างตลาดกลางสินค้าเกษตร : กรมส่งเสริมสหกรณ์)

3) ด้านการดำเนินกิจกรรมโครงการ

3.1 การชี้แจงโครงการ ขาดความชัดเจนในการประสานงานและแนวทางการปฏิบัติงาน ไม่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละจังหวัด ไม่มีการจัดทำคู่มือ หรือคู่มือการปฏิบัติงานจากส่วนกลาง ทำให้หน่วยงานระดับพื้นที่ไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับโครงการ ส่งผลให้การบูรณาการงานไม่มีประสิทธิภาพ และเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในแนวทางการปฏิบัติงาน ได้แก่ โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร และโครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร (กรมการข้าว) ควรประสานงาน และบูรณาการงานก่อนกระจายงานลงพื้นที่ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้สะดวกรวดเร็ว รวมทั้งจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.2 การจัดอบรม ในรูปแบบเดิมที่มีการรวมกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากไม่สามารถดำเนินการได้ หน่วยงานจึงได้ปรับรูปแบบการอบรมผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งพบปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ และระบบอินเทอร์เน็ตที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ และทำให้ขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าอบรมกับเจ้าหน้าที่ขาดการฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งบางหลักสูตรเน้นการฝึกปฏิบัติจริงควบคู่กับทฤษฎี ทำให้เกษตรกรขาดทักษะในการปฏิบัติจริง หรือเกษตรกรบางรายไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ ควรมีการปรับจำนวนผู้เข้ารับการอบรมให้เหมาะสมกับพื้นที่ หรืออาจมีแผนสำรองในการดำเนินการโครงการถ้าเกิดสถานการณ์ไม่ปกติ

3.3 หลักสูตรการฝึกอบรม บางหลักสูตรไม่สอดคล้องกับพื้นที่ บางหลักสูตรเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งไม่ตรงตามที่เกษตรกรต้องการ เนื่องจากเกษตรกรต้องการให้อบรมเนื้อหาหลักสูตรใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อยอดด้านการเกษตร หน่วยงานควรเพิ่มหลักสูตรเพื่อใช้ในการพัฒนาต่อยอดในการจัดอบรม เช่น หลักสูตรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมสมัยใหม่ การเพิ่มมูลค่าผลผลิต การตลาด และการจัดจำหน่าย เป็นต้น และควรจัดอบรมในช่วงที่เกษตรกรว่างจากฤดูการผลิต

เนื่องจากบางกิจกรรมจัดการอบรมตรงกับช่วงการทำงานเกษตร ทำให้เกษตรกรไม่สามารถเข้าร่วมอบรมได้ โดยโครงการที่พบประเด็นปัญหาด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โครงการเกษตรกรปราดเปรื่อง และโครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์)

3.4 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต แหล่งเงินทุน กิจกรรมภายใต้แผนงานฯ ส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ การจัดประชุม และการอบรม ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความต้องการให้ สนับสนุนปัจจัยการผลิตและแหล่งเงินทุน เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายบางรายไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดที่ย่างยากซับซ้อน ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการที่มีเงินทุนน้อย ขาดเงินทุนเริ่มต้นการประกอบอาชีพเกษตร ได้แก่ โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพ ทั้งในและนอกภาคเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน ของเกษตรกร และโครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร)

4) ด้านเกษตรกร

4.1) การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย หน่วยงานควรมีเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการให้ชัดเจน เนื่องจากบางโครงการไม่มีการคัดกรองคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าร่วมโครงการที่ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น ทำให้ ผู้สมัครเข้าร่วมโครงการมีจำนวนมากกว่าเป้าหมายที่โครงการกำหนดไว้ ส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณ ไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน ได้แก่ โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอก ภาคเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมส่งเสริม การเกษตร) และโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน (มีผู้สนใจเข้าร่วมมากกว่าเป้าหมาย : กรมปศุสัตว์)

4.2) ผู้สมัครเข้าร่วมโครงการมีความหลากหลาย ประสบการณ์/ความรู้ในการทำการเกษตร ไม่เท่ากัน กระจายอยู่ในหลายพื้นที่ บางรายเปลี่ยนใจไม่ร่วมโครงการ ทำให้การประสานงานส่งเสริมของ เจ้าหน้าที่ไม่เป็นไปตามแผน ดังนั้น ในการจัดทำโครงการควรมีการกำหนดคุณสมบัติ หรือเกณฑ์กลุ่มเป้าหมาย ให้ชัดเจน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายถึงสิทธิและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการ เข้าร่วมโครงการตั้งแต่ช่วงแรกของโครงการ และเลือกสื่อในการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสามารถเข้าถึงเกษตรกรได้ทั่วถึง นอกจากนี้เกษตรกรบางรายอยู่ในพื้นที่ห่างไกลใช้ระยะเวลาในการเดินทาง เพื่อมายังพื้นที่จัดอบรมค่อนข้างนาน การจัดอบรมควรดำเนินการในพื้นที่ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่อยู่ใน พื้นที่ห่างไกล หรือหาแนวทางในการจัดอบรมร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียงในกรณีที่มีผู้เข้าร่วมโครงการในพื้นที่จำนวนน้อย ได้แก่ โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์) และโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร

3.2 ผลการดำเนินงานรายโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.2.1 โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1.1) เพื่อปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกร

1.1.2) เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสเป็นเจ้าของที่ดินหรือมีที่ดินสำหรับประกอบอาชีพ

เกษตรกรเป็นของตนเอง

1.1.3) เพื่อตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

1.1.4) เพื่อให้บริการเกษตรกรและประชาชนผู้ใช้บริการในงานปฏิรูปที่ดิน

1.1.5) เพื่อให้แปลงที่ดินของเกษตรกรมีระบบแผนที่ที่เป็นมาตรฐานสากล

1.2) เป้าหมายของโครงการ

พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร 72 จังหวัด 5 กิจกรรม ได้แก่ การจัดที่ดินจำนวน 52,000 ราย การปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินตามมาตรฐาน RTK GNSS Network จำนวน 220,000 ไร่ การให้บริการที่ศูนย์บริการประชาชน จำนวน 136,000 ราย การตรวจสอบที่ดิน จำนวน 2,500,000 ไร่ และศึกษาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรและประชาชน 1 ฉบับ

1.3) หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร (ส.ป.ก.)

1.4) งบประมาณ รวมทั้งสิ้น 238.0999 ล้านบาท

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตามผล

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัด จังหวัดละ 1 ราย รวม 30 ราย

2.1.3) สอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 120 ราย

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2.2.2) สํารวจข้อมูลผลการดำเนินงานระดับพื้นที่ ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน - วันที่ 31

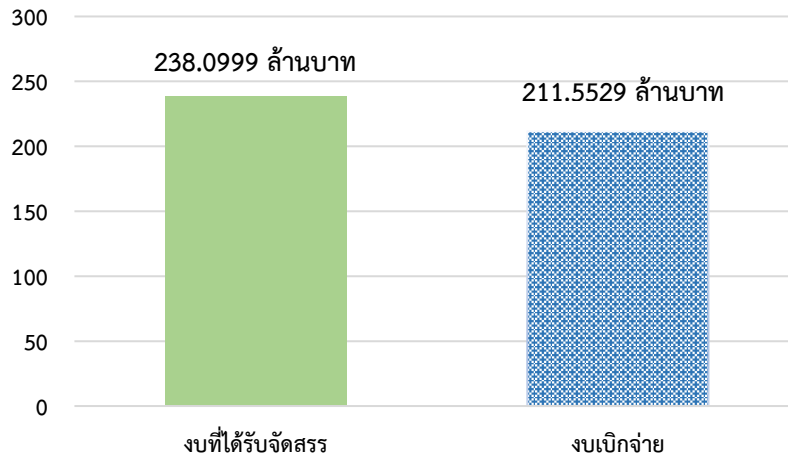
กรกฎาคม 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) ปัจจัยนำเข้า

3.1.1) งบประมาณ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 238,099,900 บาท ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 เบิกจ่ายแล้ว 211,552,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 88.85 ของงบประมาณที่ได้รับ ที่เหลือร้อยละ 11.15 ยังไม่มีการเบิกจ่าย เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อให้ต้องปรับแผนการดำเนินกิจกรรมและปรับการใช้จ่ายงบประมาณให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยหน่วยงานต้องกันเงินเหลือมปี จำนวน 5,778,700 บาท และเงินเหลือจ่ายคืนคลัง จำนวน 20,768,300 บาท (ภาพที่ 3.4)

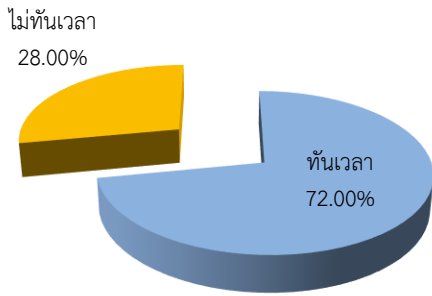
ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.4 งบประมาณของโครงการ

3.1.2) ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ

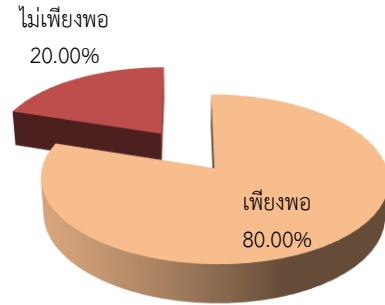
(1) ความทันเวลาของงบประมาณ เจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัด ร้อยละ 72.00 เห็นว่าได้รับงบประมาณทันเวลา เพราะการดำเนินงานของแต่ละจังหวัดได้มีการวางแผนการดำเนินงานเมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณ จึงสามารถจัดสรรงบประมาณลงในแต่ละกิจกรรมได้ ส่วนที่เหลือร้อยละ 28.00 เห็นว่าได้รับงบประมาณไม่ทันเวลา เนื่องจากบางกิจกรรมมีค่าใช้จ่ายช่วงเริ่มงบประมาณเดือนตุลาคม เช่น งานจัดที่ดิน (ภาพที่ 3.5)

(2) ความเพียงพอของงบประมาณ เจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัด ร้อยละ 80.00 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพียงพอต่อการดำเนินงาน ส่วนที่เหลือร้อยละ 20.00 เห็นว่างบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ เนื่องจากภายใต้โครงการฯ มีหลายกิจกรรมหลายขั้นตอน การดำเนินงานแต่ละกิจกรรมอยู่ต่างส่วนงาน แต่ละส่วนงานมีการจัดประชุมคณะกรรมการฯ หลายคณะ และไม่เพียงพอต่อการจ้างเหมาบุคลากร เพราะ ส.ป.ก. จังหวัด มีงานด้านการให้บริการประชาชนจำนวนมาก (อาทิเช่น งานจัดที่ดิน ขอรังวัด ขอรับโอนสิทธิ รับมรดกสิทธิ ขออนุญาตปลูกสร้างบ้าน หรืองานพิพาทต่าง ๆ เป็นต้น) ซึ่งมีผู้มาติดต่อขอรับบริการตลอดเวลา จึงต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการในงานบริการประชาชนดังกล่าว ทำให้การเฉลี่ยงบประมาณไปยังแต่ละส่วนงานจึงยังไม่เพียงพอ (ภาพที่ 3.6)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.5 ความทันเวลาของงบประมาณ

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.6 ความเพียงพอของงบประมาณ

3.2) กิจกรรม (Activities)

3.2.1) กิจกรรมจัดที่ดิน (New Area/X-ray) เป็นกระบวนการจัดที่ดินให้กับเกษตรกรที่อาศัยอยู่เดิมในพื้นที่ แต่ยังไม่ได้รับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4 - 01 หรือ ส.ป.ก. - 01 (ช) ในบริเวณที่ถือครอง ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ ประกอบด้วย สำรวจจริงวัด/กำหนดขอบเขตชุมชน สอบสวนสิทธิ ประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอ (คปอ.) คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) เมื่อผ่านการพิจารณาทุกขั้นตอน ส.ป.ก. จะจัดทำและมอบหนังสืออนุญาต ส.ป.ก. ให้แก่เกษตรกร ภาพรวมสามารถดำเนินงานได้เกินเป้าหมาย (ร้อยละ 103.52)

3.2.2) กิจกรรมการปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินตามมาตรฐาน RTK GNSS Network เป็นกระบวนการพัฒนา ปรับปรุง ระบบการรังวัดและทำแผนที่ของ ส.ป.ก. ให้เป็นมาตรฐานสากลสอดคล้องกับกรมที่ดิน ใช้ระบบการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งด้วยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ Thailand RTK GNSS Network เพื่อให้การจัดที่ดินมีมาตรฐานและมีความละเอียดแม่นยำสูง ภาพรวมสามารถดำเนินงานได้เกินเป้าหมาย (ร้อยละ 127.13)

3.2.3) กิจกรรมศูนย์บริการประชาชน เป็นการดำเนินการให้คำปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน การยื่นคำขอการโอนสิทธิ์ มรดกสิทธิ์ กรณีพิพาทในแปลงที่ดิน และการออกศูนย์บริการเคลื่อนที่จัดขึ้น เพื่อให้บริการตอบข้อซักถาม แก้ไขปัญหา หรือช่วยเหลือเกษตรกรที่ไม่สะดวกมาติดต่อที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร สามารถดำเนินงานได้เกินเป้าหมาย (ร้อยละ 227.62)

3.2.4) กิจกรรมการศึกษาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรและประชาชน เป็นการดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่มีต่อกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินที่ล้าสมัยเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมาย การดำเนินการอยู่ระหว่างดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ดังนี้

- (1) แต่งตั้งคณะกรรมการร่างขอบเขตงานและกำหนดราคากลางสำหรับงานจ้างที่ปรึกษา
- (2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษา และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษา
- (3) ลงนามสัญญาจ้างมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย ซึ่งตามสัญญาจะส่งมอบร่าง พ.ร.บ. ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ฉบับใหม่ในเดือนมกราคม 2565

3.2.5) กิจกรรมตรวจสอบที่ดิน เป็นการดำเนินการตรวจสอบสิทธิและการทำประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินทุกรายทุกแปลงให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการใช้ทำการเกษตร (ส.ป.ก. 4 - 01) หรือเป็นที่อยู่อาศัย (ส.ป.ก. 4 - 01 (ข.)) เพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดและดำเนินการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ อีกทั้งสามารถคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรไว้ในมือเกษตรกรได้อย่างถูกต้อง ภาพรวมสามารถดำเนินงานได้เกินเป้าหมาย (ร้อยละ 102.00) (ตารางที่ 3.11)

ตารางที่ 3.11 ผลการดำเนินงานโครงการ

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. จัดที่ดิน	ราย	52,000	32,064	103.52
2. ปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินตามมาตรฐาน RTK GNSS NETWORK	ไร่	220,000	254,359	127.13
3. ศูนย์บริการประชาชน	ราย	136,000	290,213	227.62
4. การศึกษาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรและประชาชน	ฉบับ	1	-	-
5. ตรวจสอบที่ดิน	ไร่	2,500,000	2,549,887	102.00

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.3) ผลได้

3.3.1) การเข้าใช้บริการศูนย์บริการประชาชน

โดยภาพรวมพบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.17 เดินทางเข้ามาใช้บริการที่ศูนย์บริการประชาชนที่ ส.ป.ก. จังหวัด และศูนย์บริการประชาชนเคลื่อนที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยมีประเด็นข้อสงสัยซักถาม ในเรื่องการจัดที่ดิน การยื่นขอรังวัดที่ดิน การติดตามเรื่องเอกสารสิทธิ์ การสอบถามเรื่องการถือครองและการโอนสิทธิที่ดิน ขออนุญาตปลูกสร้างบ้าน หรืองานพิพาทต่าง ๆ ส่วนเกษตรกรร้อยละ 10.83 ไม่ได้เข้ามาใช้บริการที่ศูนย์บริการประชาชน เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้ไม่สามารถเข้ามาติดต่อขอรับบริการโดยตรง จึงอาศัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางผู้นำชุมชน ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน หรือเรียนรู้กระบวนการยื่นขอเอกสารผ่านระบบออนไลน์

3.3.2) การได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ภายหลังการยื่นเอกสารขอจัดสรรที่ดินเพื่อเป็นเจ้าของที่ดินหรือมีที่ดินสำหรับประกอบอาชีพเป็นของตนเอง เจ้าหน้าที่จะสำรวจและทำการรังวัดพื้นที่ถือครองตามเอกสารที่เกษตรกรยื่นคำขอ ในการดำเนินงานภาพรวม เกษตรกรร้อยละ 78.33 ได้รับการรังวัดที่ดินจากเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. แล้ว เพราะเจ้าหน้าที่ต้องทราบถึงแนวเขตและพื้นที่ที่เกษตรกรเข้ามาขอดำเนินการอย่างชัดเจน เกษตรกรร้อยละ 21.67 ยังไม่ได้รับการรังวัดที่ดิน เนื่องจากอยู่ระหว่างเริ่มดำเนินการยื่นเอกสารคำขอให้กับทางเจ้าหน้าที่ จึงต้องรอการลงสำรวจและทำการรังวัดในรอบถัดไป

3.3.3) การได้รับการตรวจสอบที่ดินเพื่อเกษตรกร

การตรวจสอบสิทธิและการทำประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินทุกราย ทุกแปลง ภาพรวมการดำเนินงานพบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.00 ได้รับการตรวจสอบที่ดินจากเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. เรียบร้อยแล้ว มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามวัตถุประสงค์โครงการ ส่วนที่เหลือ เกษตรกรร้อยละ 35.00 ยังไม่ได้รับการตรวจสอบที่ดินจากเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. เนื่องจากบริเวณพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินที่ถือครองยังไม่ถูกจัดให้มีการตรวจสอบที่ดินในปีงบประมาณนี้ (ตารางที่ 3.12)

ตารางที่ 3.12 การได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ร้อยละ
1. การเข้าใช้บริการศูนย์บริการประชาชน	100.00
1.1 ได้รับประโยชน์	89.17
1.2 ไม่ได้รับประโยชน์	10.83
2. การได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน	100.00
2.1 ได้รับประโยชน์	78.33
2.2 ไม่ได้รับประโยชน์	21.67
3. การได้รับการตรวจสอบที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	100.00
3.1 ได้รับประโยชน์	65.00
3.2 ไม่ได้รับประโยชน์	35.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3.4) ผลลัพธ์

3.4.1) การได้รับเอกสารสิทธิ

การดำเนินการภาพรวม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 19.17 ได้รับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4 - 01 เรียบร้อยแล้ว โดยทั้งหมดเป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรม ส่วนร้อยละ 80.83 อยู่ระหว่างขั้นตอนการดำเนินการรอรับใบ ส.ป.ก. 4 - 01 หรือ ส.ป.ก. 4 - 01 (ข) ได้แก่ ขั้นตอนของการสอบสิทธิ์ การรังวัดที่ดิน ขั้นตอนขอตรวจสอบแปลงที่ดิน (พื้นที่คาบเกี่ยว) ขั้นตอนตรวจสอบที่ดิน การนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอ (คปอ.) การประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) เป็นต้น อย่างไรก็ตามคาดว่า เกษตรกรจะได้รับเอกสารสิทธิครบทุกรายตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเกษตรกรที่ได้รับเอกสารสิทธิแล้ว มีพื้นที่เฉลี่ย 8.83 ไร่ต่อครัวเรือน

3.4.2) การใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ได้รับเอกสารสิทธิ

การดำเนินการภาพรวม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 69.17 พื้นที่ที่ได้รับเป็นพื้นที่สำหรับการทำการเกษตร ซึ่งในจำนวนนี้ทุกรายได้ทำการเพาะปลูกในพื้นที่ขอรับการจัดสรรแล้ว โดยเกษตรกรร้อยละ 36.14 มีการใช้พื้นที่สำหรับสวนผลไม้/ไม้ยืนต้น มากที่สุด เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ต้นโกโก้ ไม้เบญจพรรณ รองลงมาร้อยละ 30.12 ใช้พื้นที่สำหรับการทำนาข้าว ร้อยละ 19.28 ใช้พื้นที่ปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และร้อยละ 3.61 ใช้พื้นที่เป็นที่ใช้ประโยชน์อื่น ๆ เช่น พืชผักสวนครัว บ่อน้ำเลี้ยงปลา สำหรับเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 30.83 เป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัย (ส.ป.ก. 4-01 (ข))

3.4.3) รายได้ของเกษตรกร

ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.67 มีความเห็นว่า โครงการทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำกิจกรรมในพื้นที่ที่ได้รับเอกสารสิทธิ เนื่องจากเอกสารสิทธิสามารถใช้ประโยชน์ในการขอสินเชื่อกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ก่อให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนทางการเกษตรได้ หรือทำให้ได้รับประโยชน์ การสนับสนุน ช่วยเหลือจากการเข้าร่วมโครงการของหน่วยงานรัฐ และเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่แล้ว ส่วนที่เหลือร้อยละ 3.33 มีความเห็นว่า ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีที่ดินเพื่อทำการเกษตรแต่เดิมในพื้นที่เดิม รายได้เฉลี่ยเท่าเดิม ประกอบกับยังไม่เห็นประโยชน์จากการยื่นขอสินเชื่อกับทางธนาคาร ทั้งนี้ เกษตรกรในพื้นที่ที่ได้รับเอกสารสิทธิ คาดว่ามีรายได้เพิ่มขึ้น 1,600 บาทต่อไร่ต่อปี (14,128 บาทต่อปี) อย่างไรก็ตามปัจจัยสำคัญของรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำกิจกรรมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ราคาผลผลิตทางการเกษตรด้วย (ตารางที่ 3.13)

ตารางที่ 3.13 ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ร้อยละ
1. การได้รับเอกสารสิทธิ	100.00
- ได้รับ	19.17
- ไม่ได้รับ	80.83
2. การใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ได้รับเอกสารสิทธิ	100.00
- พื้นที่ทำการเกษตร	69.17
ที่สวนผลไม้/ไม้ยืนต้น	36.14
ที่นา	30.12
ที่พืชไร่	19.28
ที่ทำประโยชน์อื่น	3.61
- พื้นที่ที่อยู่อาศัย	30.83
3. รายได้ของเกษตรกร	100.00
- ไม่เพิ่มขึ้น	3.33
- เพิ่มขึ้น	96.67
มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย (บาท/ไร่/ปี)	1,600

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5) ความพึงพอใจ

3.5.1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ จากการสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการในระดับพื้นที่ พบว่า ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.12 (คะแนนเต็ม 5)

3.5.2) ความพึงพอใจของเกษตรกร จากการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ บริเวณพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรร ผลประโยชน์ต่อเกษตรกร สิทธิการถือครองที่ดิน การใช้บริการศูนย์บริการประชาชน กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ ภาพรวมโครงการฯ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.24 (คะแนนเต็ม 5) โดยร้อยละ 43.61 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 37.64 มีความพึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 18.33 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และร้อยละ 0.42 มีความพึงพอใจในระดับน้อย (ตารางที่ 3.14)

ตารางที่ 3.14 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ความพึงพอใจของเกษตรกร							
- บริเวณพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรร	46.67	45.83	7.50	-	-	4.39	มากที่สุด
- โครงการฯ มีประโยชน์ต่อเกษตรกร	64.17	34.17	1.66	-	-	4.63	มากที่สุด
- สิทธิการถือครองที่ดิน	45.83	50.00	4.17	-	-	4.37	มากที่สุด
- การใช้บริการศูนย์บริการประชาชน	30.00	27.50	41.67	0.83	-	3.87	มาก
- กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่	30.00	29.17	39.17	1.66	-	3.88	มาก
- ภาพรวมโครงการฯ	45.00	39.17	15.83	-	-	4.29	มากที่สุด
รวม	43.61	37.64	18.33	0.42	-	4.24	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

3.6) ข้อค้นพบ

3.6.1) ด้านงบประมาณ

(1) งบประมาณที่ได้รับค่อนข้างจำกัดต่อการปฏิบัติงานจริง เช่น ด้านงานรังวัด ได้รับงบประมาณในลักษณะต้นทุนต่อหน่วยพื้นที่ที่ดำเนินการ บางจังหวัดขนาดการถือครองของเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดินมีขนาดเล็ก (3 - 10 ไร่) แต่ลักษณะการปฏิบัติงานด้านการรังวัดแปลงที่ดินขนาดเล็ก จะมีขั้นตอนดำเนินการลักษณะเดียวกับแปลงขนาดใหญ่ ต้องใช้หลักหมุดเพิ่มขึ้น มีความยากและใช้เวลามากกว่า เนื่องจากอยู่กระจัดกระจาย แต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เท่ากันกับแปลงขนาดใหญ่

(2) การได้รับจัดสรรงบประมาณแบบทยอยโอนเงินงบประมาณนั้น ทำให้การบริหารจัดการลำบาก โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทุกอย่างต้องรวดเร็ว เช่น ปกติจะอบรมและแจกปัจจัยการผลิตหลังอบรมทันที ก็ต้องรองบโอนรอบสองก่อน จึงนำแจกปัจจัยการผลิตภายหลัง

3.6.2) ด้านกระบวนการทำงาน

(1) เกษตรกรเข้ามาติดต่อที่ ส.ป.ก. จังหวัดเป็นจำนวนมาก บุคลากรมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ โดยเฉพาะงานด้านการโอนสิทธิ์ มรดกสิทธิ์ ซึ่งจะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ งานด้านเอกสารไม่มีระบบตรวจสอบ ประกอบกับมีงานด้านคดีจำนวนมาก อัตรากำลังกลุ่มกฎหมายมีน้อย ทำให้การบริการเกษตรกรแต่ละรายใช้เวลานาน ส่งผลกระทบต่องานไม่เสร็จตามเป้าหมาย

(2) ภารกิจงานด้านนโยบายมีหลายโครงการ ประกอบกับบุคลากรไม่เพียงพอ และขาดความชำนาญ เช่น นายช่างสำรวจ เนื่องจากเพิ่งบรรจุใหม่ ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 - 4 เดือน ทำให้งานด้านการจัดที่ดินเกิดความล่าช้า และไม่ปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติงาน

3.6.3) ด้านพื้นที่ที่ได้รับจัดสรร

(1) ปัญหาเรื่องพื้นที่คาบเกี่ยวเขตป่า นโยบายไม่ชัดเจน และไม่ได้รับการแก้ไข หรือแนวเขตปฏิรูปที่ดินมีการทับซ้อนของเอกสารสิทธิ์กับหน่วยงานราชการอื่น เช่น ป่าไม้

(2) เกษตรกรมีการนำที่ดินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น ซ้ำ - ขาย เปลี่ยนมือ ให้เช่า หรือทำประโยชน์นอกเหนือจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนด ทำให้ต้องมีการติดตามตรวจสอบสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในลักษณะสุ่มตรวจ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีน้อยไม่สามารถตรวจสอบได้ทุกแปลง

(3) กรณีพิพาทแนวเขตระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร หรือเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐ จะต้องประสานงานในพื้นที่ และต้องใช้เวลา ทำให้ต้องชะลอการดำเนินงานออกไป

3.6.4) ด้านอื่น ๆ

ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การจัดประชุมคณะอนุกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอ (คปอ.) และการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) มีคณะอนุกรรมการฯ จำนวนมาก ต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หากจะปรับมาใช้การประชุมออนไลน์ก็กระทำได้อ่อนแอ จำกัด เนื่องจากคณะอนุกรรมการฯ ใน คปอ. ประกอบด้วย ผู้นำท้องที่ ซึ่งมีข้อจำกัดในการใช้อุปกรณ์สื่อสาร หากดำเนินการจัด คปอ. ไม่ได้ จะส่งผลกระทบต่อ การจัดประชุม คปจ. และ ไม่สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ และให้บริการประชาชนในการรับเรื่อง คำขอต่าง ๆ ได้ เช่น การรวบรวมแบบสอบถาม การประสานงานกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย หรือการสอบสิทธิ์ แต่ละรายที่ต้องใช้เวลานานและมีความเสี่ยงสูง ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน

3.7) ข้อเสนอแนะ

3.7.1) ด้านงบประมาณ ควรมีการจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามแผนทุกปี

3.7.2) ด้านบุคลากร ควรพิจารณาจัดสรรตำแหน่งเจ้าหน้าที่/บุคลากรเฉพาะทางเพิ่มขึ้นเนื่องจากในบางพื้นที่ขาดแคลนบุคลากรทำงาน เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายรังวัด เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมาย นิติกร เจ้าหน้าที่ช่าง และจัดอบรมความพร้อมด้านการใช้เทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

3.7.3) ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงการให้บริการทางระบบออนไลน์ เพื่อควบคุมจำนวนเกษตรกรที่มาใช้บริการที่ ส.ป.ก. ในแต่ละวัน ให้สามารถบริหารจัดการให้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เกษตรกรไม่ต้องเสียเวลารอนาน และสอดคล้องกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่

3.7.4) ด้านอื่นๆ หน่วยงานควรปรับแผนการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น มีการจัดทำแผน (สำรอง) การประชุมผ่านระบบออนไลน์/แอปพลิเคชัน Zoom

3.2.2 โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการและการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ในพื้นที่ เป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร (ศพก.) 882 ศูนย์ พื้นที่ดำเนินการ 77 จังหวัด

1.3) หน่วยงานรับผิดชอบ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมวิชาการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ รวมทั้งสิ้น 317.0099 ล้านบาท

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากกรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมวิชาการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์

2.1.2) สอบถามข้อมูลในพื้นที่ 24 จังหวัด ประกอบด้วย ชัยนาท ปทุมธานี ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร นครปฐม เพชรบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง สมุทรปราการ และ สระแก้ว

2.1.3) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ กรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 24 ราย ประธานศูนย์ ศพก. จำนวน 72 ราย และเกษตรกรจำนวน 360 ราย

2.2) ช่วงเวลาข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2.2.2) สสำรวจข้อมูลในพื้นที่ ระหว่างวันที่ 20 มิถุนายน 2564 - วันที่ 31 กรกฎาคม 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) ปัจจัยนำเข้า

3.1.1) งบประมาณ ที่ได้รับจัดสรร สำหรับการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร จำนวน 8 หน่วยงาน เป็นเงิน 317,009,900 บาท ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 มีการเบิกจ่ายไปแล้ว จำนวน 296,693,470.97 บาท คิดเป็นร้อยละ 93.59 ของงบประมาณที่ได้รับ โดย กรมพัฒนาที่ดิน มีการเบิกจ่ายมากที่สุด เป็นเงิน 8,353,728.50 บาท หรือร้อยละ 99.66 ของงบประมาณ ที่ได้รับ หน่วยงานต่าง ๆ ไม่สามารถใช้งบประมาณได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากเกิดความล่าช้าในการโอนเงิน งบประมาณ (ตารางที่ 3.15)

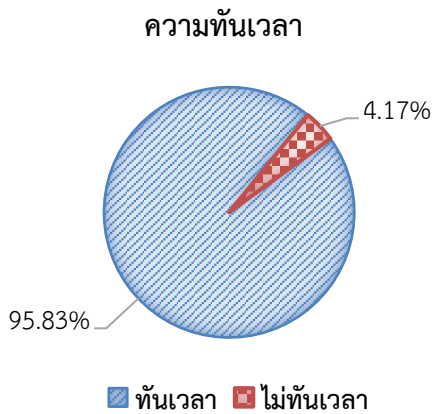
ตารางที่ 3.15 การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่าย

หน่วยงาน	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการเบิกจ่าย	ร้อยละ
1. กรมส่งเสริมการเกษตร	193,547,900.00	184,968,214.67	95.57
2. กรมปศุสัตว์	20,344,400.00	20,269,569.80	99.63
3. กรมประมง	31,057,800.00	29,446,500.00	94.81
4. กรมหม่อนไหม	5,214,600.00	4,669,000.00	89.54
5. กรมวิชาการเกษตร	22,329,300.00	21,984,458.00	98.46
6. กรมพัฒนาที่ดิน	8,382,500.00	8,353,728.50	99.66
7. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	26,383,400.00	22,102,800.00	83.78
8. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	9,750,500.00	4,899,200.00	50.25
รวม	317,009,900.00	296,693,470.97	93.59

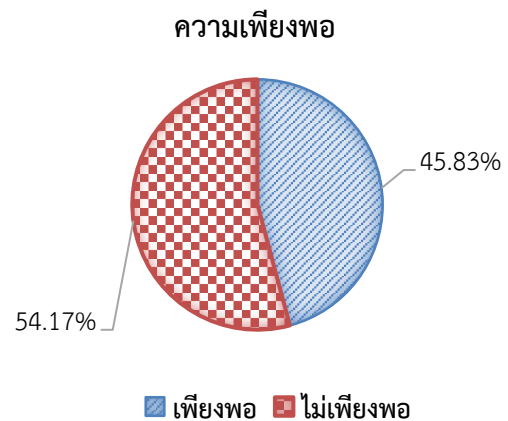
ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

(1) ความทันเวลาของงบประมาณ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ ร้อยละ 95.83 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลา และร้อยละ 4.17 มีความเห็นว่ามีไม่ทันเวลา เนื่องจากได้รับงบประมาณล่าช้าโดยได้รับโอนในเดือนเมษายน 2564 (ภาพที่ 3.7)

(2) ความเพียงพอของงบประมาณ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ ร้อยละ 45.83 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความเพียงพอ และร้อยละ 54.17 มีความเห็นว่ามีไม่เพียงพอ เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ในปัจจุบันมีราคาค่อนข้างสูง (ภาพที่ 3.8)

ที่มา: จากการสำรวจ
ภาพที่ 3.7 ความเพียงพอของงบประมาณ

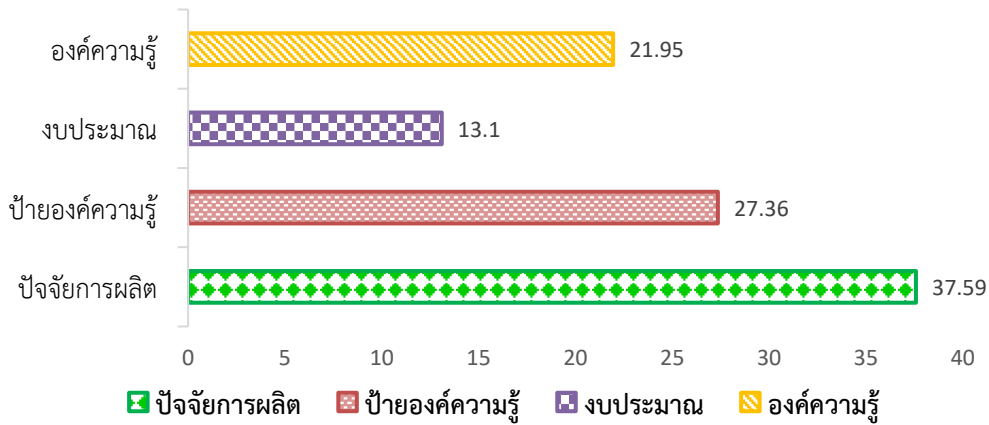

ที่มา: จากการสำรวจ
ภาพที่ 3.8 ความทันเวลาของงบประมาณ

3.1.2) การบูรณาการของหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ร่วมดำเนินการโครงการตามภารกิจของหน่วยงาน รวม 8 หน่วยงาน ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมวิชาการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ร่วมสนับสนุน เนื่องจากเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ เช่น กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงพลังงาน โดยการสนับสนุนขึ้นอยู่กับบริบทของลักษณะการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

3.1.3) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและวัสดุอุปกรณ์ จากผลการสำรวจประธานศูนย์ ศพก. ในปี 2564 พบว่า ร้อยละ 37.59 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำฐานเรียนรู้ วัสดุในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์ผัก พันธุ์ข้าว แม่ปุ๋ย โดโลไมท์ ฯลฯ รองลงมา ร้อยละ 27.36 ได้รับการสนับสนุนป้ายองค์ความรู้ ร้อยละ 21.95 ได้รับการสนับสนุนอบรมองค์ความรู้ในหลักสูตรต่าง ๆ และ ร้อยละ 13.10 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เฉลี่ยศูนย์ละ 7,719.37 บาท (ภาพที่ 3.9)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.9 การได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิต

3.2) กิจกรรม

3.2.1) กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของศูนย์ ศพก. และศูนย์เครือข่าย ศพก.

การพัฒนาศักยภาพ ศพก. และศูนย์เครือข่ายให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นสถานที่ให้บริการข่าวสารและบริการด้านการเกษตร สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร เช่น ใช้พลังงานแผงโซลาร์เซลล์ การวางระบบน้ำในแปลงเรียนรู้ การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง โดยแต่ละหน่วยงานจะมีการประสานงาน วางแผน ดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานรับผิดชอบ

การพัฒนาศูนย์หลัก 882 ศูนย์ ประกอบด้วยการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดย การพัฒนาที่สามารถดำเนินการได้มากเรียงตามลำดับ ได้แก่ การพัฒนาแปลงต้นแบบถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืช ซึ่งดำเนินการได้มากกว่าเป้าหมาย 804 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 114.86 ของเป้าหมาย 700 ศูนย์ การพัฒนาด้านการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตพืช ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย 359 ศูนย์ และพัฒนาแปลงเรียนรู้ด้านประมง 880 ศูนย์ ร้อยละ 99.77 ของเป้าหมาย 882 ศูนย์ การพัฒนาตำบลบำรุงดิน และการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านบัญชี ดำเนินการครบตามเป้าหมาย 882 ศูนย์ เท่ากัน ฯลฯ โดยแต่ละด้านเป็นการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากรของศูนย์หลักและศูนย์เครือข่าย อย่างไรก็ตามแนวทางการพัฒนายังคงมีข้อจำกัดในการใช้ใช้งบประมาณ เช่น การจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ (ตารางที่ 3.16)

ตารางที่ 3.16 การพัฒนาศักยภาพของศูนย์ ศพก. ปี 2564

รายการ	เป้าหมาย (ศูนย์)	ผลงาน (ศูนย์)	ร้อยละ
1. ศูนย์ ศพก.หลัก			
- พัฒนาด้านการเกษตร	882	882	100.00
- พัฒนาด้านปศุสัตว์	882	859	97.39
- พัฒนาด้านประมง	882	881	99.89
- พัฒนาด้านหม่อนไหม	76	64	84.21
- พัฒนาด้านการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตพืช	300	359	119.67
- พัฒนาด้านการพัฒนาบำรุงดิน	882	882	100.00
- พัฒนาด้านการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านบัญชี	882	882	100.00
- พัฒนาแปลงเรียนรู้ด้านประมง	882	880	99.77
- แปลงต้นแบบถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืช	700	804	114.86
2. ศูนย์เครือข่าย	9,737	9,801	100.66

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.2.2) กิจกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ผลการสำรวจ พบว่า ร้อยละ 96.97 ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง เฉลี่ย 8 ครั้งต่อปี ทั้งในระดับเขต ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ร้อยละ 3.03 ไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากติดภารกิจส่วนตัว จากผลการเข้าร่วมประชุม ทำให้ ศพก. ส่วนใหญ่ได้มีการพบปะสังสรรค์กับ ศพก. อื่น ๆ และเครือข่าย รองลงมา ร้อยละ 94.79 รับทราบนโยบายในการดำเนินการโครงการ ร้อยละ 90.10 รับทราบนโยบายทางด้านเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์เครือข่าย ร้อยละ 53.36 ร่วมประชุมกับเครือข่าย รองลงมา ร้อยละ 39.96 ร่วมจัดทำแผนและแนวทางพัฒนาศูนย์เครือข่าย นอกจากนี้เป็นการเชิญชวนให้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเกษตรกรเข้าอบรม และเป็นจุดศึกษาดูงานของเกษตรกร (ตารางที่ 3.17)

ตารางที่ 3.17 การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน

รายการ	ร้อยละ
1. การเข้าร่วมประชุม/ขับเคลื่อนการดำเนินงาน	
- รับทราบนโยบายการดำเนินงาน	94.79
- ทราบนโยบายทางด้านเกษตร	90.10
- เพิ่มองค์ความรู้ด้านการเกษตร	89.06
- ปฏิสัมพันธ์กับ ศพก.อื่น ๆ และเครือข่าย	100
2. การเข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์เครือข่าย	
- จัดทำแผนและแนวทางการพัฒนา	39.96
- จัดประชุมเครือข่าย ศพก.	53.36
- เชิญชวนเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้	21.55
- ใช้เป็นจุดศึกษาดูงาน	23.07
- ส่งเกษตรกรเข้ารับการอบรม	26.90
- ร่วมจัดงาน Field Day	16.90

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.3) กิจกรรมการพัฒนาเกษตรกร มีการให้บริการอบรมในหลักสูตรเสริมทางวิชาการ และถ่ายทอดเทคโนโลยี รวม 140,746 ราย คิดเป็นร้อยละ 102.46 ของเป้าหมาย 137,372 ราย ในหลักสูตรที่กำหนด ได้แก่ หลักสูตรบังคับ อบรมในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด ถึงร้อยละ 80.81 หลักสูตรหลัก อบรมในเรื่องการลดต้นทุนการผลิตมากที่สุด ร้อยละ 81.82 หลักสูตรเสริม อบรมในเรื่องการจัดทำบัญชีในครัวเรือนมากที่สุด ร้อยละ 68.18 (ตารางที่ 3.18)

ตารางที่ 3.18 การจัดอบรมให้กับเกษตรกรผู้นำและประธานศูนย์เครือข่าย

องค์ความรู้ที่จัดอบรม	ร้อยละ
1. หลักสูตรบังคับ	
- เกษตรทฤษฎีใหม่	68.69
- เศรษฐกิจพอเพียง	80.81
- เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	53.03
2. หลักสูตรหลัก	
- การลดต้นทุนการผลิต	81.82
- การเพิ่มผลผลิต	67.68
- การพัฒนาคุณภาพผลผลิต	64.14
- การจัดการด้านการตลาด	39.39
- การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต	42.42
- การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช	68.69
- ความรู้ด้านการเกษตรทั่วไป	37.88
3. หลักสูตรเสริม	
- การจัดทำบัญชีครัวเรือน	68.18
- การบริหารจัดการกลุ่ม/สหกรณ์	42.93
- การจัดทำแผนการเกษตร	40.91
- การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า	42.42
- อาชีพเสริมเพิ่มรายได้	26.77

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3) ผลได้

3.3.1) ความพร้อมในการให้บริการ

ผลการพัฒนา ศพก.พบว่า ร้อยละ 84.73 มีความพร้อมในการให้บริการ ทั้งด้านการจัดอบรมให้ความรู้เกษตรกร เป็นศูนย์เรียนรู้ และสถานที่ดูงาน ร้อยละ 15.27 ไม่สามารถให้บริการได้ครอบคลุม เนื่องจากแปลงเรียนรู้บางแห่ง สามารถศึกษาดูงานได้เฉพาะในช่วงฤดูการผลิต และฐานเรียนรู้บางแห่งมีสภาพไม่พร้อมใช้งาน เนื่องจากประธานศูนย์ฯ มีการกิจค่อนข้างมาก ทำให้ไม่มีเวลาดูแลรักษาได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีระดับความพร้อมอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนน 3.88 คะแนน (ตารางที่ 3.19)

ตารางที่ 3.19 ความพร้อมในการให้บริการแก่เกษตรกร

รายการ	ความพร้อมการให้บริการ (ร้อยละ)		ระดับความคิดเห็น (คะแนนเต็ม 5)	
	พร้อม	ไม่พร้อม	คะแนน	แปลผล
1. อาคาร/ศาลาเรียนรู้	99.48	0.52	4.00	มาก
2. ฐานเรียนรู้ด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง ฯลฯ	77.67	22.33	3.64	มาก
3. แปลงเรียนรู้	68.04	31.96	3.62	มาก
4. โสตทัศนอุปกรณ์	66.85	33.15	3.71	มาก
5. ป้ายองค์ความรู้/เอกสารแจก	98.42	1.58	3.62	มาก
6. โต๊ะ เก้าอี้	97.91	2.09	4.67	มากที่สุด
ภาพรวม	84.73	15.27	3.88	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3.2) จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 หน่วยงานหลัก จัดอบรมเกษตรกรผู้นำแล้ว จำนวน 20,460 ราย ครบตามเป้าหมาย จัดอบรมประธาน ศพก. เครือข่าย จำนวน 8,630 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.85 ของเป้าหมาย 8,820 ราย จัดอบรมเกษตรกร ด้านวิชาการและ ถ่ายทอดเทคโนโลยี จำนวน 140,746 ราย คิดเป็นร้อยละ 102.46 ของเป้าหมาย 137,312 ราย

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ร้อยละ 70.59 ไม่พบปัญหาในการจัดอบรม เกษตรกร และร้อยละ 29.41 ประสบกับปัญหา ได้แก่ เกษตรกรต้องเดินทางไกลเพื่อเข้าอบรม และบางจังหวัด ไม่สามารถหาเกษตรกรรายใหม่ได้ ประกอบกับมีสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การจัดสรรงบประมาณล่าช้า ต้องชะลอการอบรมออกไปก่อน

3.4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

3.4.1) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

เกษตรกรที่ได้รับจากการอบรมใน ศพก. ได้มีการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในแปลงตัวเอง ร้อยละ 56.52 นำความรู้ด้านข้าวไปใช้มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 35.09 เป็นความรู้ด้านไม้ผล/ไม้ยืนต้น ร้อยละ 14.30 ความรู้ด้านพืชไร่ ส่วนความรู้ที่เกษตรกรนำไปใช้น้อยที่สุด ได้แก่ ความรู้เรื่องการเลี้ยงจิ้งหรีด และหม่อนไหม ความรู้ที่เกษตรกรได้รับจากการอบรม ร้อยละ 9.85 สามารถแก้ไขปัญหาทางการเกษตรทั้งหมด ร้อยละ 65.01 สามารถแก้ไขปัญหได้บางส่วน และ ร้อยละ 25.14 ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ (ตารางที่ 3.20)

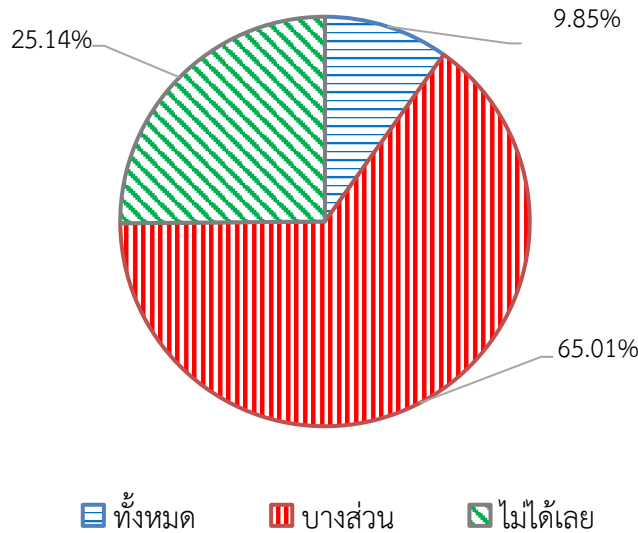
ตารางที่ 3.20 ความรู้ที่เกษตรกรนำไปใช้ ปี 2564

รายการ	ร้อยละ
1. ด้านข้าว	56.52
2. ด้านพืชไร่	14.30
3. ด้านไม้ผล/ไม้ยืนต้น	35.09
4. ด้านพืชผักสวนครัว	6.53
5. ด้านไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน	1.12
6. ด้านไม้ดอก/ไม้ประดับ	2.41
7. ด้านปศุสัตว์ (โค กระบือ ไก่ เป็ด)	1.54
8. ด้านประมง (ปลา กบ)	1.56
9. อื่น ๆ (เช่น จิ้งหรีด หม่อนไหม เป็นต้น)	0.12

หมายเหตุ: เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปใช้มากกว่า 1 อย่าง

ที่มา: จากการสำรวจ

ทั้งนี้ จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 65.01 นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรบางส่วน รองลงมา ร้อยละ 25.14 ยังไม่ได้ นำความรู้ไปใช้ เนื่องจาก มีกิจกรรมที่บ้าน หลากหลาย ไม่มีเวลา อุปกรณ์ไม่พร้อม ความรู้บางอย่างไม่ตรงกับพืชที่ปลูก ประสบภัยแล้ง เป็นต้น และร้อยละ 9.85 นำความรู้ที่ได้รับทั้งหมดไปใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร โดยความรู้ที่นำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ได้แก่ การปรับปรุงบำรุงดิน การป้องกันการระบาดของศัตรูพืช การกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติ การผสมปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เป็นต้น (ภาพที่ 3.10)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.10 การนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร

3.4.2) การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของการประกอบอาชีพของเกษตรกร

(1) การลดรายจ่ายในครัวเรือน จากผลการสำรวจเกษตรกรตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ร้อยละ 67.87 มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องรายจ่ายในครัวเรือน โดยลดลงเฉลี่ยครัวเรือนละ 14,160 บาทต่อปี

(2) การใช้ปุ๋ยในกิจกรรมการเกษตร จากผลการสำรวจเกษตรกรตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ร้อยละ 60.06 มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ โดยค่าปุ๋ยเคมีลดลงจำนวน 2,241.30 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยอินทรีย์ลดลง จำนวน 808.46 บาทต่อปี

(3) การใช้สารเคมีทางการเกษตร จากผลการสำรวจเกษตรกรตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ร้อยละ 55.58 มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการใช้สารเคมีและสารชีวภาพ โดยสารเคมีลดลงจำนวน 841.29 บาทต่อปี ในขณะที่ค่าสารชีวภาพเพิ่มขึ้น จำนวน 81.19 บาทต่อปี (ตารางที่ 3.21)

ตารางที่ 3.21 การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของการประกอบอาชีพของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ		จำนวนเงิน (บาทต่อปี)
	ลดไม่ได้	ลดได้	
1. ลดรายจ่ายในครัวเรือน	32.13	67.87	14,160
2. ลดรายจ่ายค่าปุ๋ย	39.94	60.06	
2.1 ปุ๋ยเคมี	-	-	2,241.30
2.2 ปุ๋ยอินทรีย์	-	-	808.46
3. ลดรายจ่ายการใช้สารเคมี	44.42	55.58	
3.1 ลดการใช้สารเคมี	-	-	841.29
3.2 เพิ่มการใช้สารชีวภาพ	-	-	81.19

ที่มา: จากการสำรวจ

3.4.3) การได้รับรองมาตรฐานสินค้า เกษตรกรร้อยละ 23.38 มีการได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 17.04 ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ รองลงมา ร้อยละ 2.10 ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน และร้อยละ 2.06 ได้รับการรับรองมาตรฐาน ตัว Q (ตารางที่ 3.22)

ตารางที่ 3.22 การได้รับรองมาตรฐานสินค้าเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	หน่วย : ร้อยละ		
	ก่อน	หลัง	การเปลี่ยนแปลง
1. ไม่ได้รับรองมาตรฐาน	88.24	64.86	
2. ได้รับรองมาตรฐาน	11.76	35.14	23.38
2.1 ตัว Q (Quality)	0.44	2.50	2.06
2.2 GAP (Good Agricultural Practices)	9.41	26.45	17.04
2.3 GMP (Good Manufacturing Practice)	0.21	0.54	0.33
2.4 ฮาลาล	0.08	0.10	0.02
2.5 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	0.57	2.40	1.83
2.6 มาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน (มผช.)	1.05	3.15	2.10

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5) ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของเกษตรกร ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการทั้งในเรื่องการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุน การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ประสิทธิภาพของคณะกรรมการ/คณะทำงานในการบริหาร การเชื่อมโยงเครือข่าย จุดเรียนรู้ต่าง ๆ ในพื้นที่ การประสานเชื่อมโยงงานวิจัยสู่พื้นที่ และหลักสูตรเรียนรู้ของ ศพก. ในระดับมากที่สุดค่าคะแนน 4.03 โดยเกษตรกรร้อยละ 41.76 พึงพอใจมาก รองลงมา ร้อยละ 33.38 พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 20.20 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 3.37 พึงพอใจน้อย และร้อยละ 1.29 พึงพอใจน้อยที่สุด (ตารางที่ 3.23)

ตารางที่ 3.23 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่	0.00	1.00	11.50	41.50	46.00	4.33	มากที่สุด
2. ปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุน	0.50	3.50	16.00	37.00	43.00	4.19	มาก
3. การบูรณาการร่วมกับหน่วยงาน	0.50	2.50	23.00	40.50	33.50	4.04	มาก
4. ประสิทธิภาพของคณะกรรมการ	0.00	2.00	22.00	43.50	32.50	4.07	มาก
5. การเชื่อมโยงเครือข่าย	3.55	6.09	23.86	40.61	25.89	3.79	มาก
6. การประสานเชื่อมโยงงานวิจัยสู่พื้นที่	4.00	4.50	26.50	40.50	24.50	3.77	มาก
7. หลักสูตรเรียนรู้ของ ศพก.	0.50	4.02	18.59	48.74	28.14	4.00	มาก
เฉลี่ยรวม	1.29	3.37	20.20	41.76	33.38	4.03	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.6) ข้อค้นพบ

3.6.1) เนื่องจากเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดความล่าช้าในการจัดฝึกอบรม และการคัดเลือกเกษตรกรรายใหม่เข้าร่วมโครงการหายาก กิจกรรมฝึกปฏิบัติในแปลงเรียนรู้มีน้อย และไม่มีการศึกษาดูงาน

3.6.2) หลักสูตรการอบรมยังไม่สอดคล้องกับพื้นที่ ประกอบกับวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ จะใช้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่และเกษตรกรที่มีความรู้เป็นหลัก กรณีที่การอบรมกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี อาจยังไม่มีวิทยากรในบางพื้นที่

3.6.3) แปลงเรียนรู้ และฐานเรียนรู้ มีสภาพไม่พร้อมใช้งาน ทั้งนี้เกิดจากสิ้นสุดฤดูกาลเพาะปลูก และขาดการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง

3.7) ข้อเสนอแนะ

3.7.1) การจัดหาเกษตรกรเป้าหมาย ควรให้กลุ่มเกษตรกรเป้าหมายเดิมเข้ารับการอบรมได้ แต่ต้องเพิ่มเติมในหลักสูตรใหม่ และเพิ่มกิจกรรมฝึกปฏิบัติในแปลงที่เรียนรู้ สถานที่ศึกษาดูงาน

3.7.2) การกำหนดหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของผู้ที่ต้องการเรียนรู้ เนื่องจากเกษตรกรมีความหลากหลายในอาชีพ ควรมีการรับฟังความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรการอบรม

3.7.3) สนับสนุนการจัดทำสื่อการเรียนรู้ให้แก่ ศพก. เพื่อจัดเก็บข้อมูลทางการเกษตรในแปลงเรียนรู้ วิธีการจัดการแปลง การผลิต ในรูป VDO หรือคลิปเรียนรู้ เพื่อใช้ในการถ่ายทอดให้กับเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม

3.2.3 โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)

1) สาระสำคัญของโครงการ

1.1) **วัตถุประสงค์โครงการ** เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และยกระดับเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตการแปรรูปการตลาดสินค้าเกษตรและการบริหารจัดการตลาดห่วงโซ่อุปทานและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงเครือข่ายผู้ประกอบการเกษตรต้นแบบสร้างทักษะในการพัฒนาการประกอบการเกษตรสมัยใหม่ที่มีการเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

1.2) เป้าหมายของโครงการ เกษตรกรในพื้นที่ 77 จังหวัด

1.2.1) กรมส่งเสริมการเกษตร ทหารกองประจำการที่เป็นบุตรหลานเกษตรกร จำนวน 200 ราย เกษตรกรรุ่นใหม่ จำนวน 2,875 ราย Young Smart Farmer จำนวน 1,990 ราย และเกษตรกรที่ยังไม่เป็น Smart Farmer (Developing Smart Farmer) จำนวน 17,640 ราย

1.2.2) กรมการข้าว การสร้างและพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง จำนวน 15,000 ราย เกษตรกรดีเด่น และสถาบันเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ จำนวน 4 สาขา และโรงเรียนข้าวและชาวนา จำนวน 10 สถาบัน

1.2.3) กรมปศุสัตว์ เกษตรกรด้านปศุสัตว์

1.2.4) กรมหม่อนไหม เกษตรกร Smart Farmer หม่อนไหมรายใหม่ จำนวน 1,000 ราย และการพัฒนาเกษตรกร Smart Farmer หม่อนไหม แต่ละกลุ่มให้มีความรู้ความสามารถตามคุณสมบัติของ Smart Farmer ด้านหม่อนไหมในยุคประเทศไทย 4.0 จำนวน 1,000 ราย

1.2.5) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม บุตรหลาน/ทายาทเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน หรือเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่ได้รับสิทธิ์การเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรตาม ส.ป.ก. 4-01 ที่มีอายุระหว่าง 18 - 45 ปี จำนวน 500 ราย เกษตรกรรุ่นใหม่ผ่านการฝึกอบรมและเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน หรือชุมชนใกล้เคียง จำนวน 800 ราย เกษตรกรหรือบุตรหลานเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ผู้มีความสนใจจะปรับเปลี่ยนยกระดับการผลิต และพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตร จำนวน 100 ราย และเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 1,700 ราย

1.3) **หน่วยงานที่รับผิดชอบ** กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมหม่อนไหม และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1.4) **งบประมาณ** รวมทั้งสิ้น 101.3706 ล้านบาท

1.5) **ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ** ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 -วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการภาพรวม จากกรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมหม่อนไหม และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการจำนวน 77 จังหวัด รวม 5 หน่วยงาน ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมหม่อนไหม และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวม 385 ราย ตอบแบบสอบถาม จำนวน 139 ราย

2.1.3) สอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 166 ราย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 139 ราย

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2.2.2) สํารวจข้อมูลในพื้นที่ ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน - วันที่ 31 กรกฎาคม 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) ปัจจัยนำเข้า

3.1.1) งบประมาณ โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart farmer) มีหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมดำเนินงานโครงการทั้งหมด 5 หน่วยงาน ได้รับจัดสรรงบประมาณรวม ทั้งสิ้น 101,370,600 บาท ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 มีการเบิกจ่ายแล้ว 79,504,733 บาท คิดเป็นร้อยละ 78.43 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรทั้งหมด สำหรับกรมการข้าวที่มีการเบิกจ่ายเพียงร้อยละ 45.20 เนื่องจากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการในบางกิจกรรมได้ จึงมีการคืน งบประมาณที่เหลือให้กับกรมบัญชีกลาง (ตารางที่ 3.24)

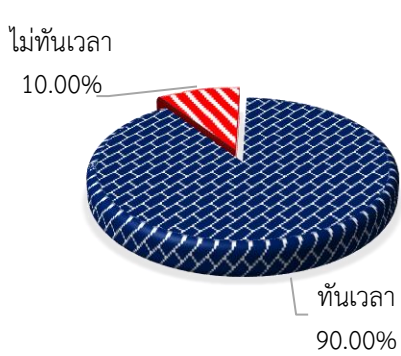
ตารางที่ 3.24 การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่าย

หน่วย: บาท			
หน่วยงาน	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการเบิกจ่าย	ร้อยละ
1. กรมส่งเสริมการเกษตร	47,484,800	41,029,238	86.40
2. กรมการข้าว	22,385,800	10,119,500	45.20
3. กรมปศุสัตว์	3,335,200	3,312,395	99.32
4. กรมหม่อนไหม	4,278,000	4,028,500	94.17
5. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	23,886,800	21,015,100	87.98
รวม	101,370,600	79,504,733	78.43

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

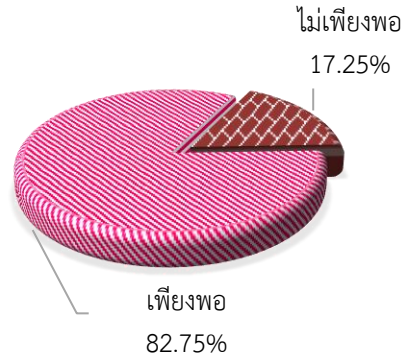
(1) ความทันเวลาของงบประมาณจากการสอบถามหน่วยงานระดับจังหวัด พบว่า ร้อยละ 90.00 ได้รับจัดสรรงบประมาณทันเวลาต่อการดำเนินงาน ซึ่งหน่วยงานร้อยละ 58.06 เห็นว่าทันเวลา ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 22.58 ระดับมากที่สุด และร้อยละ 19.35 ระดับปานกลาง สำหรับหน่วยงานที่ได้รับ จัดสรรงบประมาณ ไม่ทันเวลา มีเพียงร้อยละ 10.00 เนื่องจากได้รับจัดสรรช่วงเดือนมกราคม 2564 ซึ่งล่าช้า กว่ากำหนด ส่งผลให้มีระยะเวลาในการดำเนินงานค่อนข้างน้อยและต้องเร่งรัดการเบิกจ่าย (ภาพที่ 3.11)

(2) ความเพียงพอของงบประมาณ พบว่า หน่วยงานร้อยละ 82.75 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความเพียงพอต่อการดำเนินงาน ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าเพียงพอในระดับมากและ ปานกลาง ร้อยละ 51.52 และ 33.33 ตามลำดับ และเห็นว่ามีความเพียงพอในระดับมากที่สุดเพียง ร้อยละ 9.09 และร้อยละ 6.06 เห็นว่ามีความเพียงพอระดับน้อย สำหรับหน่วยงาน ร้อยละ 17.25 ได้รับจัดสรรงบประมาณ ไม่เพียงพอ เนื่องจากยังขาดงบประมาณในส่วนของการประชาสัมพันธ์โครงการ การเดินทางเพื่อศึกษาดูงาน และงบประมาณเพื่อสนับสนุนพัฒนาต่อยอดเกษตรกรในการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (ภาพที่ 3.12)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.11 ความทันเวลาของงบประมาณ

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.12 ความเพียงพอของงบประมาณ

3.1.2) องค์ความรู้ การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ได้กำหนดหลักสูตรเพื่อใช้ในการจัดอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการของแต่ละหน่วยงาน ดังนี้

(1) กรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการจัดอบรมหลักสูตรการปรับกระบวนการพัฒนา Young Smart Farmer การจัดทำแผนที่กิจกรรม แผนการผลิตรายบุคคล (Individual Farm Production Plan: IFPP) พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer ปรับแนวคิดการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายพัฒนาเป็นผู้ประกอบการ การจัดการฟาร์มการทำแผนการผลิตรายบุคคลและแผนพัฒนาตนเอง การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร การขายออนไลน์ การบริหารจัดการสินค้าเกษตรเชิงธุรกิจ การขอรับรองมาตรฐานการผลิตพืชการจัดการโลจิสติกส์ ประเมินศักยภาพตนเอง จัดทำแผนการผลิตรายบุคคลและเชื่อมโยงเครือข่าย

(2) กรมการข้าว ดำเนินการจัดอบรมหลักสูตรการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ จำนวน 4 หลักสูตร (2.1) องค์ความรู้ด้านข้าว การเป็นวิทยากร การจัดซื้อและการตลาดออนไลน์ Smart Farmer model (2.2) องค์ความรู้ด้านการเป็นวิทยากร: Existing Smart Farmer (2.3) การพัฒนาตนเอง: Developing Smart Farmer (2.4) องค์ความรู้ด้านการตลาดในยุคดิจิทัล Young Smart Farmer

(3) กรมหม่อนไหม ดำเนินการอบรมหลักสูตรการพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer จำนวน 3 หลักสูตร (3.1) หลักสูตรการพัฒนา Developing Smart Farmer (3.2) อบรมหลักสูตร Existing smart farmer (3.3) อบรมหลักสูตรการพัฒนาบทบาท Smart Farmer Model

(4) กรมปศุสัตว์ ดำเนินการอบรมหลักสูตรการเลี้ยงสัตว์ การบริหารจัดการคุณภาพสัตว์ และการทำแผนการตลาดการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์ จำนวน 5 หลักสูตร (4.1) พัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer (4.2) พัฒนาอาสาปศุสัตว์ (4.3) พัฒนา Smart Farmer ต้นแบบ (4.4) สร้างผู้นำเยาวชนเกษตรกร (4.5) พัฒนาเจ้าหน้าที่ Smart officer

(5) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กิจกรรมสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ดำเนินการพัฒนา (5.1) พัฒนาทายาทเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (5.2) พัฒนายกระดับเกษตรกรรุ่นใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (5.3) พัฒนาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรยุคใหม่

3.2) กิจกรรม

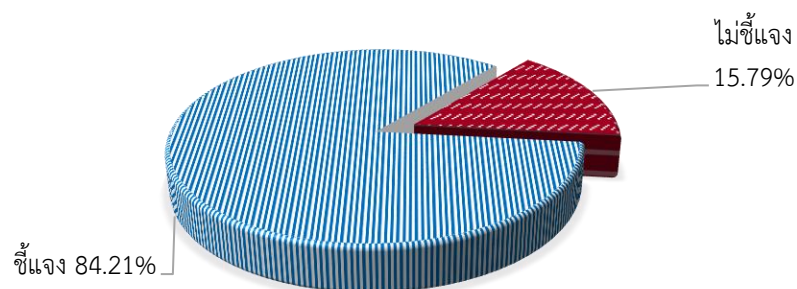
3.2.1) การรับสมัครและคัดเลือกเกษตรกร หน่วยงานดำเนินการรับสมัครเกษตรกรที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำการเกษตร ต้องการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตตนเอง สมัครใจเข้าร่วมโครงการ โดยได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และการพัฒนา Young Smart Farmer ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 92.09 มีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบผ่านทางสื่อต่าง ๆ ส่วนที่เหลือร้อยละ 7.91 ไม่มีการประชาสัมพันธ์ สำหรับการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.53 เป็นการประชาสัมพันธ์โดยผู้นำชุมชน รองลงมาร้อยละ 67.97 เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีการจัดประชุมชี้แจงโครงการ และร้อยละ 25.00 ตัดประกาศหนังสือราชการ (ตารางที่ 3.25)

ตารางที่ 3.25 การประชาสัมพันธ์โครงการ

รายการ	ร้อยละ
1. มีการประชาสัมพันธ์	92.09
1.1 ผู้นำชุมชน	69.53
1.2 เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	67.97
1.3 การตัดประกาศหนังสือราชการ	25.00
1.4 สื่อสังคมออนไลน์	24.22
1.5 แผ่นป้าย	13.28
1.6 วิทยู	4.69
1.7 อาสาสมัครเกษตร	3.13
1.8 หนังสือพิมพ์	1.56
2. ไม่มีการประชาสัมพันธ์	7.91

ที่มา: จากการสำรวจ

ในส่วนของการชี้แจงรายละเอียดโครงการ พบว่า หน่วยงานร้อยละ 84.21 ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดโครงการ และร้อยละ 15.79 ไม่ได้ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดโครงการ เนื่องจากรอการจัดสรรงบประมาณ และรอคู่มือการดำเนินงานโครงการจากส่วนกลาง รวมถึงเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ไม่สามารถจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการได้ (ภาพที่ 3.13)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.13 การชี้แจงรายละเอียดโครงการ

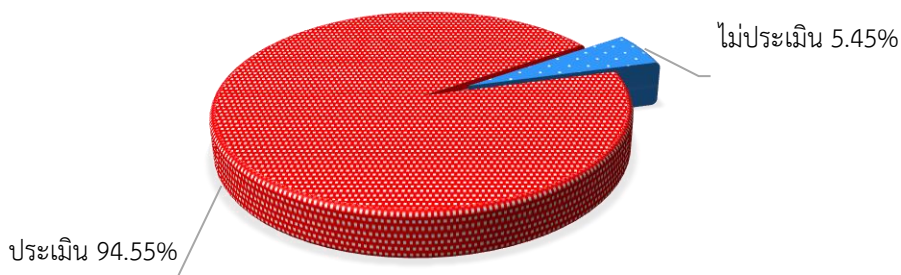
สำหรับการรับสมัคร และคัดเลือกเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจากการสอบถามเจ้าหน้าที่ พบว่า ทุกหน่วยงานดำเนินการรับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ซึ่งเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการร้อยละ 81.30 เป็นเกษตรกรทั่วไป และร้อยละ 18.70 เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยเกษตรกรร้อยละ 76.72 ผ่านการคัดเลือกแล้ว และเกษตรกรร้อยละ 23.28 ไม่ผ่านการคัดเลือก สำหรับเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มของเกษตรกรทั่วไปร้อยละ 81.64 ซึ่งจะเข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และร้อยละ 18.36 เป็นกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งจะเข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็น Young Smart Farmer ต่อไป (ตารางที่ 3.26)

ตารางที่ 3.26 การสมัครเข้าร่วมโครงการ และการคัดเลือกเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. สมัครเข้าร่วมโครงการ	100.00
1.1 เกษตรกรทั่วไป	81.30
1.2 เกษตรกรรุ่นใหม่	18.70
2. การคัดเลือกเกษตรกร	100.00
2.1 ไม่ผ่านการคัดเลือก	23.28
2.2 ผ่านการคัดเลือก	76.72
2.2.1 เกษตรกรทั่วไป	81.64
2.2.2 เกษตรกรรุ่นใหม่	18.36

ที่มา: จากการสำรวจ

นอกจากนี้ได้ดำเนินการประเมินคุณสมบัติของเกษตรกร เพื่อจัดกลุ่มของเกษตรกร และให้การพัฒนาตามความเหมาะสมของแต่ละกลุ่มก่อนการพัฒนา จากการสำรวจ พบว่า ร้อยละ 94.55 ดำเนินการประเมินคุณสมบัติของเกษตรกรก่อนให้การพัฒนา และร้อยละ 5.45 ไม่ได้ประเมินคุณสมบัติเนื่องจากการพัฒนาเกษตรกรทุกรายร่วมกันโดยไม่แยกกลุ่มเกษตรกรก่อน และดำเนินการประเมินภายหลังได้รับการพัฒนาแล้ว (ภาพที่ 3.14)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.14 การประเมินคุณสมบัติของเกษตรกร

3.2.2) การเพิ่มทักษะ Smart Farmer และ Young Smart Farmer เพื่อพัฒนาให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรที่สามารถใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการ เพื่อดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัย มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ เน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายจากการพัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมเกษตรกร พบว่า หน่วยงานร้อยละ 79.14 ดำเนินการอบรม พัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมเกษตรกรโดยการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ รองลงมาร้อยละ 41.73 นำเกษตรกรไปศึกษาดูงาน และร้อยละ 25.90 สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกร อาทิ ท่อ PVC ปุ๋ยอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์พืช และถังเหล็กแบบมีฝาล็อค เป็นต้น (ตารางที่ 3.27)

ตารางที่ 3.27 รูปแบบการพัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. อบรม	79.14
2. ศึกษาดูงาน	41.73
3. สนับสนุนปัจจัยการผลิต	25.90

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3) ผลได้

การพัฒนาเกษตรกรให้ยกระดับเป็นเกษตรกรปราดเป็รื่องทั้งด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด ส่งเสริมการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายและขยายผลเกษตรกรต้นแบบ เพื่อให้เป็นเกษตรกรปราดเป็รื่องในแต่ละด้าน ในปี 2564 ได้มีการดำเนินการผ่านหน่วยงานที่มีการบูรณาการ 5 หน่วยงาน สามารถพัฒนาเกษตรกรปราดเป็รื่อง เกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer และ Smart Farmer Model ได้รวมทั้งสิ้น 29,335 ราย คิดเป็นร้อยละ 102.29 ของเป้าหมาย 28,707 ราย

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาเกษตรกรในแต่ละกลุ่ม พบว่า มีการพัฒนาเกษตรกรกลุ่ม Developing Smart Farmer จำนวน 20,375 ราย หรือร้อยละ 98.62 ของเป้าหมาย 20,660 ราย พัฒนากลุ่ม Existing Smart Farmer จำนวน 454 ราย คิดเป็นร้อยละ 151.33 ของเป้าหมาย 300 ราย พัฒนาเกษตรกรกลุ่ม Smart Farmer Model จำนวน 863 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.68 ของเป้าหมาย 902 ราย พัฒนาเกษตรกรทั่วไปสู่เกษตรกรรุ่นใหม่ จำนวน 4,447 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.37 ของเป้าหมาย 4,475 ราย และพัฒนา Young Smart Farmer 3,196 ราย คิดเป็นร้อยละ 134.85 ของเป้าหมาย 2,370 ราย

3.4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

3.4.1) ด้านสังคม มุ่งเน้นพัฒนาให้เกษตรกรมีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อให้เกิดกลุ่มที่เข้มแข็ง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายเจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้นจากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 62.14 ได้รับการพัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม ส่วนร้อยละ 37.86 ไม่ได้รับการพัฒนา ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรได้สร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มศักยภาพการประกอบอาชีพไปด้วย โดยเกษตรกรร้อยละ 60.71 มีการสร้างเครือข่ายส่วนร้อยละ 39.29 ไม่มีการสร้างเครือข่าย (ตารางที่ 3.28)

ตารางที่ 3.28 การพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกร และการสร้างเครือข่าย

รายการ	ร้อยละ
1. การรวมกลุ่มเกษตรกร	
1.1 ได้รับ	62.14
1.2 ไม่ได้รับ	37.86
2. การสร้างเครือข่าย	
1.1 สร้างเครือข่าย	60.71
1.2 ไม่ได้สร้างเครือข่าย	39.29

ที่มา: จากการสำรวจ

นอกจากนี้ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ (Smart Farmer Model) เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ โดยเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาในปี 2563 ในกลุ่ม Developing Smart Farmer ร้อยละ 68.32 สามารถยกระดับเป็น Existing Smart Farmer รองลงมาร้อยละ 27.36 ไม่สามารถยกระดับได้ และร้อยละ 4.32 ยกระดับเป็นเกษตรกรต้นแบบได้ สำหรับเกษตรกรในกลุ่ม Existing Smart Farmer ร้อยละ 54.14 ไม่สามารถยกระดับเป็นเกษตรกรต้นแบบ และร้อยละ 45.86 สามารถพัฒนาตนเองเป็นเกษตรกรต้นแบบได้ (ตารางที่ 3.29)

ตาราง 3.29 ผลการยกระดับของเกษตรกรปี 2563

รายการ	การยกระดับของเกษตรกร(ร้อยละ)		
	Developing Smart Farmer	Existing Smart Farmer	เกษตรกรต้นแบบ
1. Developing Smart Farmer	27.36	68.32	4.32
2. Existing Smart Farmer	-	54.14	45.86

ที่มา: จากการสำรวจ

3.4.2) ด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาให้เป็นเกษตรกรมีความพร้อมรับกับสถานการณ์ด้านการเกษตรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพการเกษตร มีการใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการ สามารถดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัย มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้นั้น เกษตรกรที่ได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ (ตารางที่ 3.30)

(1) ด้านปริมาณผลผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.95 มีปริมาณผลผลิตเท่าเดิม เนื่องจากอยู่ระหว่างการนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ รองลงมาร้อยละ 39.47 มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้นำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองแล้ว โดยได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้นจากการผลิตข้าวเฉลี่ย 168 กิโลกรัมต่อไร่ จากการผลิตไม้ผลเฉลี่ย 423 กิโลกรัมต่อไร่ และจากการผลิตพืชผักเฉลี่ย 156 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 6.58 ได้รับผลผลิตลดลง เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้ง และมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตร

(2) รายจ่ายในการผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 52.68 มีรายจ่ายในการผลิตลดลง เนื่องจากเกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์/สารชีวภัณฑ์ทดแทนปุ๋ยเคมี และผลิตอาหารปลาใช้เอง โดยรายจ่ายค่าปุ๋ยเคมีในการทำนาลดลงเฉลี่ย 584 บาทต่อไร่ ค่าปุ๋ยเคมีผลิตพืชผักลดลงเฉลี่ย 1,660 บาทต่อไร่ ค่าปุ๋ยเคมีผลิตไม้ผลลดลงเฉลี่ย 227 บาทต่อไร่ ค่าสารชีวภัณฑ์ในการทำนาลดลงเฉลี่ย 250 บาทต่อไร่ และค่าอาหารปลาลดลงเฉลี่ย 850 บาทต่อเดือน สำหรับเกษตรกรร้อยละ 25.89 มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัจจัยการผลิต

มีการปรับราคาขึ้น เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ยากำจัดวัชพืช และเกษตรกรร้อยละ 21.43 มีรายจ่ายในการผลิตเท่าเดิม เนื่องจากอยู่ในช่วงของการปรับเปลี่ยนการผลิตเพื่อลดต้นทุน

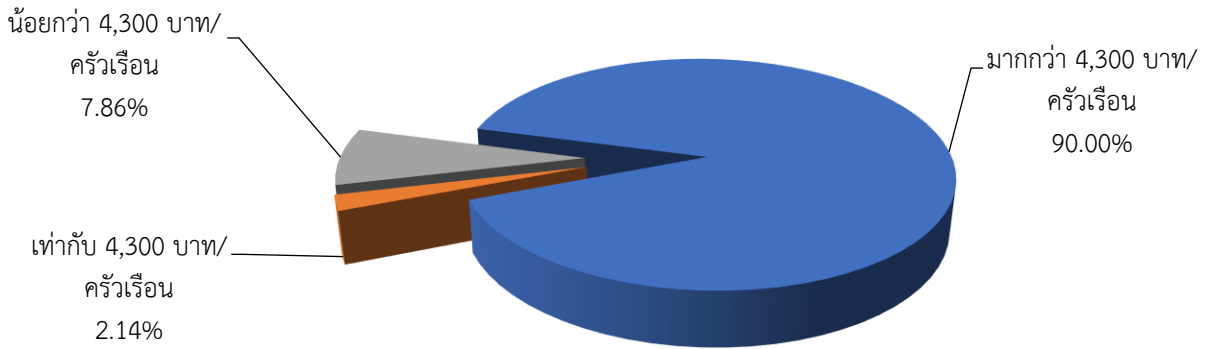
(3) รายได้ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 62.62 มีรายได้ทางการเกษตรเพิ่มขึ้น เป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า โดยจำหน่ายข้าวปลอดสารพิษแปรรูปเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 8,780 บาทต่อราย จำหน่ายผลผลิตด้านประมงเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 4,750 บาทต่อราย จำหน่ายพืชผักเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 18,403 บาทต่อราย และจำหน่ายไม้ผลเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 22,500 บาทต่อราย รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 28.97 มีรายได้เท่าเดิม เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำ และอยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยนการลดต้นทุนทางการเกษตร สำหรับเกษตรกรร้อยละ 8.41 มีรายได้ลดลง เนื่องจากสภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง และราคาผลผลิตตกต่ำ

ตารางที่ 3.30 ผลทางด้านเศรษฐกิจจากการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านเศรษฐกิจ	เฉลี่ย	ร้อยละ
1. ด้านปริมาณผลผลิต		
1.1 เพิ่มขึ้น		39.47
- การผลิตข้าว (กิโลกรัมต่อไร่)	168	
- การผลิตไม้ผล (กิโลกรัมต่อไร่)	423	
- การผลิตพืชผัก (กิโลกรัมต่อไร่)	156	
1.2 เท่าเดิม		53.95
1.3 ลดลง		6.58
2. รายจ่ายในการผลิต		
2.1 เพิ่มขึ้น		25.89
2.2 เท่าเดิม		21.43
2.3 ลดลง		52.68
- ค่าปุ๋ยเคมีในการทำนา (บาทต่อไร่)	584	
- ค่าปุ๋ยเคมีผลิตพืชผัก (บาทต่อไร่)	1,660	
- ค่าปุ๋ยเคมีผลิตไม้ผล (บาทต่อไร่)	227	
- ค่าสารชีวภัณฑ์ในการทำนา (บาทต่อไร่)	250	
- ค่าอาหารปลา (บาทต่อเดือน)	850	
3. รายได้		
3.1 เพิ่มขึ้น		62.62
- การจำหน่ายข้าวปลอดสารพิษแปรรูป (บาทต่อราย)	8,780	
- การจำหน่ายผลผลิตด้านประมง (บาทต่อราย)	4,750	
- การจำหน่ายพืชผัก (บาทต่อราย)	18,403	
- การจำหน่ายผลไม้ (บาทต่อราย)	22,500	
3.2 เท่าเดิม		28.97
3.3 ลดลง		8.41

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) ด้านรายได้เฉลี่ยรวมของสมาชิกในครัวเรือน จากการประกอบอาชีพและรายได้อื่นๆ พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 90.00 มีรายได้รวมเฉลี่ยมากกว่า 4,300 บาทต่อครัวเรือน รองลงมาร้อยละ 7.86 มีรายได้รวมเฉลี่ยน้อยกว่า 4,300 บาทต่อครัวเรือน และร้อยละ 2.14 มีรายได้รวมเฉลี่ยเท่ากับ 4,300 บาทต่อครัวเรือน (ภาพที่ 3.15)

ที่มา:จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.15 รายได้เฉลี่ยรวมของสมาชิกในครัวเรือนจากการประกอบอาชีพและรายได้อื่นๆ

3.5) ความพึงพอใจ

3.5.1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่

เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ในระดับพื้นที่ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการทั้งในเรื่องหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการจัดสรรงบประมาณ ขั้นตอน วิธีการดำเนินการโครงการ การกำหนดหลักสูตร หรือองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.83 โดยร้อยละ 53.78 พึงพอใจระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 24.13 พึงพอใจระดับปานกลาง ร้อยละ 17.18 พึงพอใจระดับมากที่สุด และร้อยละ 4.91 พึงพอใจระดับน้อย (ตารางที่ 3.31)

ตารางที่ 3.31 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. หน่วยงานร่วมบูรณาการ	-	2.44	19.51	52.03	26.02	4.02	มาก
2. งบประมาณ	-	7.32	35.77	43.09	13.82	3.63	มาก
3. ขั้นตอนวิธีการดำเนินการ	-	3.28	22.95	60.66	13.11	3.84	มาก
4. หลักสูตรที่อบรมให้แก่เกษตรกร	-	6.62	18.18	59.50	15.70	3.84	มาก
เฉลี่ยรวม	-	4.91	24.13	53.78	17.18	3.83	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5.2) ความพึงพอใจของเกษตรกร

ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการทั้งในเรื่องหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ การรับสมัคร คัดเลือกเข้าร่วมโครงการ การติดตามให้คำแนะนำ หลักสูตรการฝึกอบรม และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.43 โดยเกษตรกรร้อยละ 54.90 พึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 34.29 พึงพอใจระดับมาก ร้อยละ 9.94 พึงพอใจระดับปานกลาง ร้อยละ 0.58 พึงพอใจระดับน้อย และร้อยละ 0.29 พึงพอใจระดับน้อยที่สุด (ตารางที่ 3.32)

ตารางที่ 3.32 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. หน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	-	-	7.14	30.00	62.86	4.56	มากที่สุด
2. การรับสมัคร/คัดเลือก	-	-	10.71	35.71	53.57	4.43	มากที่สุด
3. การติดตาม/ให้คำแนะนำ	0.72	0.72	10.87	32.61	55.07	4.41	มากที่สุด
4. หลักสูตรอบรม	-	1.43	10.00	30.71	57.86	4.45	มากที่สุด
5. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	0.74	0.74	11.03	42.65	44.85	4.30	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	0.29	0.58	9.94	34.29	54.90	4.43	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

3.6) ข้อค้นพบ

3.6.1) การจัดอบรมในบางพื้นที่ที่มีการจัดอบรมตรงกับช่วงการทำงานเกษตรของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรไม่สามารถเข้ามารับการอบรมได้

3.6.2) หลักสูตรการจัดอบรมส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งเกษตรกรต้องการความรู้เพื่อการนำไปพัฒนาต่อยอด

3.6.3) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้หน่วยงานระดับพื้นที่ ส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินการจัดอบรมให้กับเกษตรกรได้ตามแผนที่วางไว้

3.7) ข้อเสนอแนะ

3.7.1) หน่วยงานควรจัดอบรมหลักสูตรเพื่อใช้ในการพัฒนาต่อยอดให้เกษตรกร เช่น หลักสูตรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมสมัยใหม่ การเพิ่มมูลค่าผลผลิต การตลาด และการจัดจำหน่าย เป็นต้น

3.7.2) หน่วยงานควรดำเนินการจัดอบรมในช่วงที่เกษตรกรว่างจากการทำการเกษตร และจัดทำแผนสำหรับปรับเปลี่ยนการฝึกอบรมเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์ที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้โดยทั่วกัน หรือจัดทำสื่อการเรียนรู้ในลักษณะ คลิปวิดีโอ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำกลับไปเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นต้น

3.2.4 โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร กิจกรรมนำลูกหลานเกษตรกรกลับบ้านสานต่ออาชีพการเกษตร

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1.1) เพื่อสนับสนุนให้ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์ หรือบุคคลทั่วไปกลับมาทำอาชีพเกษตรกรรมในบ้านเกิดของตนเอง มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพการเกษตร และมีสหกรณ์การเกษตรเป็นศูนย์กลางในการสร้างอาชีพทางการเกษตรที่มั่นคง มีการบริหารจัดการครบวงจรตั้งแต่การผลิตจนถึงการจัดหาช่องทางการจำหน่าย รวมทั้งสามารถยกระดับสหกรณ์ให้เป็นที่พึ่งของสมาชิกอย่างแท้จริง

1.1.2) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพได้ และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรได้อย่างเหมาะสม

1.2) เป้าหมายของโครงการ

1.2.1) ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรให้แก่ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไป 500 ราย

1.2.2) ส่งเสริมการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพให้แก่ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไป 380 ราย

1.3) หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

1.4) งบประมาณ รวมทั้งสิ้น 6.4963 ล้านบาท

1.4.1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ 3.7157 ล้านบาท

1.4.2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2.7806 ล้านบาท

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตามผล

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการภาพรวมจาก กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ณ สิ้นไตรมาส 4

2.1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของโครงการผ่านระบบออนไลน์ จำนวน 77 จังหวัด ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์จังหวัดละ 1 ราย (กรุงเทพมหานคร 2 พื้นที่ 2 ราย) รวม 78 ราย และเจ้าหน้าที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 86 ราย แบ่งเป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 แห่งละ 1 ราย ทั้งหมด 10 ราย และเจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด 76 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) จังหวัดละ 1 ราย รวม 2 หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ทั้งหมด 164 ราย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตอบกลับแบบสอบถามทั้งหมด 139 ราย แบ่งเป็น กรมส่งเสริมสหกรณ์ 68 ราย และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 71 ราย

2.1.3) สอบถามเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการผ่านการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 351 ราย เกษตรกรตอบกลับแบบสอบถามทั้งหมด 354 ราย

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2.2.2) สสำรวจข้อมูลผ่านการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และระบบออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน - วันที่ 31 กรกฎาคม 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) ปัจจัยนำเข้า

3.1.1) งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรมนำลูกหลานเกษตรกรกลับบ้านสานต่ออาชีพการเกษตร ภายใต้โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 6,496,300 บาท แบ่งเป็น กรมส่งเสริมสหกรณ์ 3,715,700 บาท และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2,780,600.00 บาท ผลการเบิกจ่าย ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 มีการเบิกจ่ายแล้ว 4,171,782.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 64.22 ของงบประมาณทั้งหมด เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานจากการลงพื้นที่ เป็นการนัดประชุมอบรมผ่านระบบออนไลน์ จึงส่งผลให้มีงบประมาณเหลือจ่ายในโครงการ และดำเนินการคืนเงินงบประมาณให้กับกรมบัญชีกลาง (ตารางที่ 3.33)

ตารางที่ 3.33 การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่าย

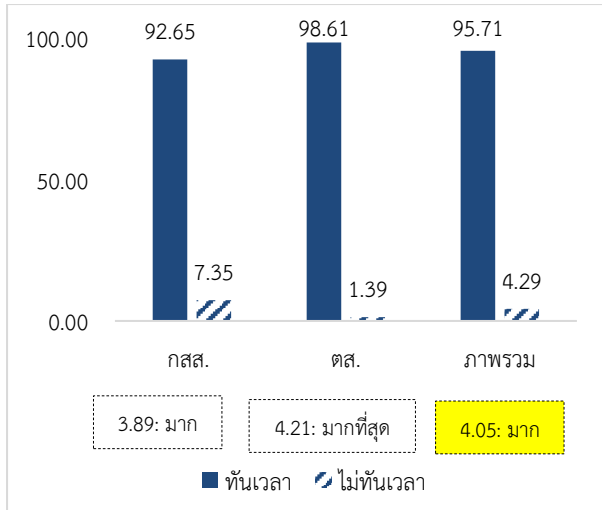
หน่วย: บาท

หน่วยงาน	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการเบิกจ่าย	ร้อยละ
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	3,715,700.00	2,396,982.00	64.51
2. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	2,780,600.00	1,774,800.00	63.83
รวม	6,496,300.00	4,171,782.00	64.22

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

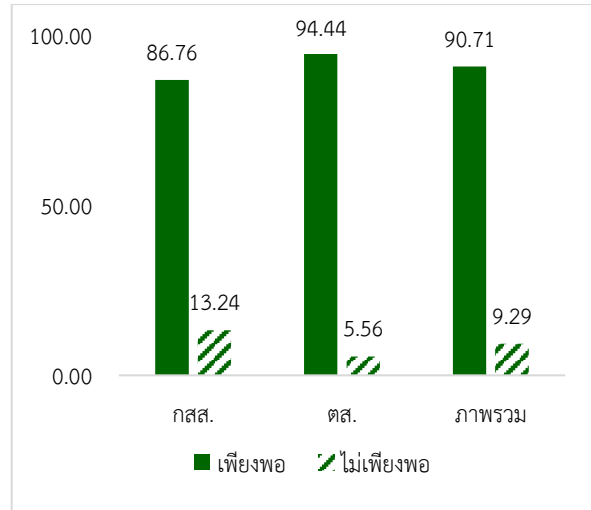
ทั้งนี้ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ด้วยแบบสอบถามออนไลน์ ในภาพรวม ทั้ง 2 หน่วยงาน เห็นว่า งบประมาณที่ส่วนกลางจัดสรรให้หน่วยงานระดับพื้นที่ดำเนินงานตามกิจกรรมทันเวลา คิดเป็นร้อยละ 95.71 โดยมีระดับความทันเวลาในภาพรวมระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.05 คะแนน ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 4.29 เห็นว่า ไม่ทันเวลา เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การจัดสรรงบประมาณล่าช้า ท้ายจัดสรรเป็นงวด ๆ กว่าที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตรค่อนข้างใช้เวลานาน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่เห็นว่า ควรจัดสรรงบประมาณในช่วงไตรมาสที่ 1 เพื่อให้ทันตามแผนปฏิบัติงาน (ภาพที่ 3.16)

ในส่วนความเพียงพอของงบประมาณที่จัดสรรให้หน่วยงาน ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้ง 2 หน่วยงาน เห็นว่า เพียงพอต่อการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 90.71 ร้อยละ 9.29 เห็นว่า ไม่เพียงพอ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายบางรายอยู่ในพื้นที่ห่างไกล บางแห่งเป็นภูเขาและเส้นทางคดเคี้ยว ต้องใช้เวลาเดินทาง และพักค้างคืน ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น นอกจากนี้บางพื้นที่การเข้าถึงลำบาก ไม่สามารถเดินทางลงพื้นที่ได้โดยลำพัง ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จึงต้องเดินทางเป็นคณะ หรือลงพื้นที่พร้อมกับหน่วยงานภาคีในพื้นที่ ซึ่งทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น (ภาพที่ 3.17)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.16 ความทันเวลาของงบประมาณ

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.17 ความเพียงพอของงบประมาณ

3.1.2) บุคลากรปฏิบัติงานโครงการ

ในการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพ ทั้งในและนอกภาคเกษตร เมื่อพิจารณาจำนวนเจ้าหน้าที่ของทั้ง 2 หน่วยงาน พบว่า มีจำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามโครงการเฉลี่ยหน่วยงานละ 3 รายต่อจังหวัด โดยเมื่อสอบถามความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานพบว่า ร้อยละ 91.95 เห็นว่า มีความเพียงพอ ร้อยละ 8.05 เห็นว่า ไม่เพียงพอ เนื่องจากบางจังหวัดมีพื้นที่ดำเนินงานขนาดใหญ่ กลุ่มเป้าหมายกระจัดกระจายอยู่ในแต่ละอำเภอห่างกันหลายกิโลเมตร ประกอบกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหลักไม่สามารถลงพื้นที่พร้อมกันได้ ต้องกระจายกันไปปฏิบัติงานในพื้นที่ต่าง ๆ โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่กลุ่มงานอื่นเข้ามาช่วยปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่เห็นว่า ควรจะมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหลักและทีมงานช่วยสำหรับการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ สำหรับระดับความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ที่ระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.16 (ตารางที่ 3.34)

ตารางที่ 3.34 บุคลากร

หน่วยงาน	จำนวนเจ้าหน้าที่ (รายต่อจังหวัด)	ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)		ระดับความพร้อมของเจ้าหน้าที่	
		เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	คะแนน	แปลผล
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	4	85.29	14.71	3.96	มาก
2. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	2	98.61	1.39	4.35	มากที่สุด
เฉลี่ย	3	91.95	8.05	4.16	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.3) การบริหารจัดการโครงการ

การดำเนินงานโครงการจะเป็นการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์จะเป็นหน่วยงานหลัก ในการส่งเสริมและแนะนำบูรณาการให้เกษตรกรเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์ในท้องถิ่น รวมกลุ่มการผลิต จัดทำตลาดรองรับ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำแก่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ และส่งเสริมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการประกอบอาชีพ ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงโครงการและส่งเสริมแนวทางและแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพการเกษตร และการประชุมเชิงปฏิบัติการการบ่มเพาะการใช้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ และการตลาดออนไลน์ ออฟไลน์ รวมทั้งจัดส่งรายชื่อกลุ่มเป้าหมายให้กับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ นอกจากนี้ยังได้มีการบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานประมงจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานชลประทาน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด มหาวิทยาลัย ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานพาณิชย์จังหวัด หอการค้าจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ กรมวิชาการเกษตร สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ศูนย์ขยายพันธุ์พืช สำนักงานทรัพยากรน้ำและบริษัท ไบโอ อะกรี จำกัด

ในส่วนของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ดำเนินการในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมคัดเลือกกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้สามารถจัดทำบัญชีได้ วิเคราะห์ต้นทุนเป็น และรู้จักประกอบอาชีพทางการเกษตรได้อย่างเหมาะสม

3.1.4 องค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ใช้ในการส่งเสริมและถ่ายทอดให้กับกลุ่มเป้าหมาย ในส่วนที่ดำเนินการโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ อยู่ในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 2 องค์ความรู้ คือ การส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพการเกษตร และการสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตร สำหรับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มี 1 องค์ความรู้ คือ การจัดการฟาร์มด้วยบัญชี

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การติดตาม พบว่า ทั้ง 2 หน่วยงาน มีการจัดทำองค์ความรู้สำหรับใช้เพื่อการจัดอบรมไม่น้อยกว่า 1 หลักสูตร ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การติดตาม (ตารางที่ 3.35)

ตารางที่ 3.35 องค์ความรู้ที่ใช้ในการส่งเสริมและถ่ายทอด

หน่วยงาน	องค์ความรู้
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	- การส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพการเกษตร - การสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตร
2. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	- การจัดการฟาร์มด้วยบัญชี

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.2) กิจกรรม

การดำเนินกิจกรรมนำลูกหลานเกษตรกรกลับบ้านสานต่ออาชีพการเกษตร ภายใต้โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการดำเนินกิจกรรมของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และส่วนที่ 2 เป็นการดำเนินกิจกรรมโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (ตารางที่ 3.36)

3.2.1) กรมส่งเสริมสหกรณ์

(1) ชี้แจง ประธานงาน แนะนำ ส่งเสริม และติดตามการดำเนินงานตามโครงการ ประกอบด้วย พิจารณาความพร้อม ความสมัครใจ และศักยภาพของผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ ประธานการดำเนินงานของสหกรณ์เป้าหมายและเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ และประธาน แนะนำแก้ไข ปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์เป้าหมายและเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ดำเนินการครบตามเป้าหมายแล้ว 77 จังหวัด

(2) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพการเกษตร เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หน่วยงานจึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการจัดประชุมแบบปกติเป็นการใช้ระบบสื่อสารทางไกล ซึ่งได้ดำเนินการครบตามเป้าหมาย 77 จังหวัด เรียบร้อยแล้ว

(3) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตร ดำเนินการแล้ว 72 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 93.51 ส่วนที่เหลืออีก 5 จังหวัดคิดเป็นร้อยละ 6.49 ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากมาตรการเฝ้าระวังและมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงมีการยกเลิกการอบรม ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยอง ปราจีนบุรี สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

(4) ติดตามการดำเนินงานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ หน่วยงานได้ดำเนินการครบตามเป้าหมาย 77 จังหวัด เรียบร้อยแล้ว

3.2.2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 และสำนักงานตรวจบัญชีจังหวัด ดำเนินกิจกรรมโครงการร่วมกัน ในพื้นที่ทั่วประเทศรวม 76 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) โดยจากการสำรวจ พบว่า

(1) คัดสรรกลุ่มเป้าหมายตามพื้นที่ร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ติดต่อประสานงานนัดหมายกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว 76 จังหวัด

(2) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ เพื่อปรับหลักสูตรและจัดเตรียมอุปกรณ์ ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว 76 จังหวัด

(3) อบรมการจัดการฟาร์มด้วยบัญชี ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว 76 จังหวัด

(4) กำกับแนะนำการจัดทำบัญชี ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว 76 จังหวัด

(5) ติดตามประเมินผลการจัดทำบัญชีแล้ว 76 จังหวัด

ตารางที่ 3.36 กิจกรรมของโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

หน่วยงาน	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ยังไม่ได้ดำเนินการ	ดำเนินการแล้ว
กรมส่งเสริมสหกรณ์	- การชี้แจงประสานงาน แนะนำ ส่งเสริม และ ติดตาม การดำเนินงานตาม โครงการฯ	-	100.00
	- ประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพการเกษตร	-	100.00
	- ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตร	6.49	93.51
	- ติดตามการดำเนินงานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	-	100.00
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	- กำหนด คัดสรรกลุ่มเป้าหมายตามพื้นที่ร่วมกับ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ติดต่อประสานงานนัดหมาย กลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง	-	100.00
	- ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อ ปรับหลักสูตรและจัดเตรียมอุปกรณ์	-	100.00
	- การอบรมการจัดการฟาร์มด้วยบัญชี	-	100.00
	- การกำกับแนะนำการจัดทำบัญชี	-	100.00
	- การติดตามประเมินผลการจัดทำบัญชี	-	100.00

ที่มา: 1. จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

2. จากการสำรวจ

3.3) ผลได้

3.3.1) การส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตร มีการดำเนินการในรูปของการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งได้ปรับรูปแบบเป็นการประชุมออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Zoom Meeting ร่วมกับการจัดประชุมกลุ่มย่อย ตามมาตรการการควบคุมทางสาธารณสุขในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมแนวทางในการประกอบอาชีพการเกษตรครบ 500 ราย ส่วนการประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตรมีผู้เข้าร่วมสูงกว่าเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 128

สำหรับผลการดำเนินงานในการนำลูกหลานสมาชิกและบุคคลทั่วไป กลับเข้ามาทำอาชีพการเกษตร พบว่า สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย 500 ราย (ตารางที่ 3.37)

ตารางที่ 3.37 การส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตร

รายการ	แผน (ราย)	ผล (ราย)	ร้อยละ
1. ประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพการเกษตร	500	500	100.00
2. ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตร	1,100	1,408	128.00
3. ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปที่กลับมาทำอาชีพการเกษตร	500	500	100.00

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.3.2) การยกระดับสหกรณ์ให้เป็นที่พึ่งของสมาชิก โครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการสนับสนุนให้ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปกลับมาทำอาชีพเกษตรกรรมในบ้านเกิดของตนเอง มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพการเกษตร และมีสหกรณ์การเกษตรเป็นศูนย์กลางในการสร้างอาชีพทางการเกษตรที่มั่นคง มีการบริหารจัดการครบวงจรตั้งแต่การผลิตจนถึงการจัดหาช่องทางการจำหน่าย รวมทั้งสามารถยกระดับสหกรณ์ให้เป็นที่พึ่งของสมาชิกอย่างแท้จริงได้ โดยจากการสำรวจ พบว่า มีสหกรณ์เข้าร่วมโครงการ จำนวน 464 แห่ง โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 61.76 มีบทบาทในการจัดให้มีเงินกู้หรือสินเชื่อแก่สมาชิก เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ รองลงมาร้อยละ 55.88 เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงตลาดหรือจัดหาช่องทางการจำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 45.59 ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและชุมชน ร้อยละ 36.76 รวบรวมผลิตผลการเกษตร ผลิตภัณฑ์และบริการของสมาชิกมาจัดการขายแปรรูป หรือออกขาย โดยซื้อหรือรวบรวมผลิตผลจากสมาชิกก่อนผู้อื่น ร้อยละ 35.29 จัดหาวัสดุการเกษตร และเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิก/บุคคลทั่วไป และร้อยละ 30.88 ส่งเสริมและเผยแพร่อาชีพการเกษตร หัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน หรือการประกอบอาชีพอย่างอื่นในหมู่สมาชิกและครอบครัวสมาชิก รวมทั้งการส่งเสริมความรู้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม เพื่อให้สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง

ข้อสังเกต สหกรณ์ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินโครงการ โดยสหกรณ์แต่ละแห่งจะเข้ามามีบทบาทให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกก่อน ซึ่งแต่ละแห่งมีเงื่อนไขและข้อจำกัดการดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป (ตารางที่ 3.38)

ตารางที่ 3.38 บทบาทของสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ

บทบาทของสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ
1. ให้บริการสินเชื่อ	61.76
2. เชื่อมโยงตลาด /จัดหาช่องทางการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิก	55.88
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก	45.59
4. รวบรวมผลิต/ผลิตภัณฑ์ เพื่อจำหน่ายและแปรรูป	36.76
5. จัดหาวัสดุการเกษตร/เครื่องอุปโภคบริโภคจำหน่ายให้แก่สมาชิก	35.29
6. ส่งเสริมอาชีพ/ความรู้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม	30.88

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3.3) การส่งเสริมการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ ดำเนินการอบรมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มด้วยบัญชี กำกับแนะนำการจัดทำบัญชี และติดตามประเมินผลการจัดทำบัญชีให้กับลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปรวม 382 ราย สูงกว่าเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 100.53 (ตารางที่ 3.39)

ตารางที่ 3.39 การส่งเสริมการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ

รายการ	แผน (ราย)	ผล (ราย)	ร้อยละ
1. อบรมการจัดการฟาร์มด้วยบัญชี	380	382	100.53
2. กำกับแนะนำการจัดทำบัญชี	380	382	100.53
3. ติดตามประเมินผลการจัดทำบัญชี	380	382	100.53

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.3.4) การอบรมถ่ายทอดความรู้

จากการสอบถามลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ 3 หลักสูตร ได้แก่ การส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพการเกษตร การสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตร และการจัดการฟาร์มด้วยบัญชี พบว่า ในภาพรวมก่อนเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ในหลักสูตรดังกล่าว ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจอยู่ที่ระดับน้อย ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.49 และหลังจากได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ทั้ง 3 หลักสูตรแล้ว ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปมีระดับความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นอยู่ที่ระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.03 3.97 และ 3.99 ตามลำดับ ซึ่งมีความเห็นว่า เนื้อหาการอบรมตรงตามความต้องการ และอยากให้มีการจัดการอบรมต่อเนื่องทุก ๆ ปี โดยเพิ่มภาคปฏิบัติและการศึกษาดูงาน (ตารางที่ 3.40)

ตารางที่ 3.40 ระดับความรู้ความเข้าใจของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์/บุคคลทั่วไป

หลักสูตร	ระดับความรู้			
	ก่อนได้รับการถ่ายทอดความรู้		หลังได้รับการถ่ายทอดความรู้	
	คะแนน	แปลผล	คะแนน	แปลผล
1. การส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพการเกษตร	2.60	น้อย	4.03	มาก
2. การสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตร	2.47	น้อย	3.97	มาก
3. การจัดการฟาร์มด้วยบัญชี	2.41	น้อย	3.99	มาก
ภาพรวม	2.49	น้อย	4.00	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

3.4.1) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปที่ผ่านการอบรมความรู้ มีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 11.58 ที่ยังไม่ได้นำความรู้ไปใช้ มาจากปัจจัยทางด้านเงินทุนในการเริ่มต้นประกอบอาชีพทางการเกษตร และบางรายมีงานประจำทำอยู่แล้ว สำหรับรายที่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์แล้วร้อยละ 88.42 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.40 เป็นเรื่องการส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพการเกษตร รองลงมาร้อยละ 91.69 เป็นเรื่อง การจัดการฟาร์มด้วยบัญชี และร้อยละ 91.05 เป็นเรื่องการสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตร

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาการนำความรู้แต่ละด้านไปใช้ประโยชน์ ในด้านการส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพเกษตรพบว่า ร้อยละ 96.43 นำไปใช้ในการสร้างอาชีพใหม่ด้านการเกษตร เช่น การเกษตรผสมผสาน เลี้ยงไส้เดือน การทำเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว เพาะเลี้ยงต้นไม้น้ำดอกไม้ประดับ การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น นอกจากนั้นจะเป็นเรื่องของการลดต้นทุนการผลิต และการใช้แอปพลิเคชันเกษตรรู้ (Ari Pro) ในการวางแผนการผลิต ด้านการจัดการฟาร์มด้วยบัญชี ความรู้ที่นำไปใช้จะมุ่งเน้นในเรื่องการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 80.49 รองลงมาเป็นเรื่องการวางแผนการผลิตในปีถัดไป คิดเป็นร้อยละ 73.17 ส่วนความรู้ในด้านการสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตรหลัก ๆ จะเป็นการเพิ่มช่องทางตลาดสินค้าเกษตร เช่น Facebook Marketplace Line Tiktok เครือข่ายธุรกิจ Bizclub ร้านค้า OTOP ตลาดสีเขียว กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 91.58 และในส่วนของ การวางแผนการผลิต การวิเคราะห์ตลาด และการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ยังมีการนำไปใช้ไม่ถึงร้อยละ 70.00 (ตารางที่ 3.41)

ตารางที่ 3.41 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

รายการ	ร้อยละ
1. ยังไม่ได้นำความรู้ไปใช้	11.58
2. นำไปใช้ประโยชน์แล้ว	88.42
2.1 การส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพการเกษตร	98.40
2.1.1 สร้างอาชีพใหม่ด้านการเกษตร	96.43
2.1.2 ลดต้นทุนการผลิตจากการลดใช้สารเคมี	69.48
2.1.3 วางแผนการผลิตโดยใช้แอปพลิเคชันเกษตรรู้ (Ari Pro)	50.00
2.2 การสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตร	91.05
2.2.1 เพิ่มช่องทางการตลาด	91.58
2.2.2 วางแผนการผลิต/พยากรณ์ความต้องการล่วงหน้า	65.96
2.2.3 วิเคราะห์ตลาด/การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย	65.26
2.2.4 การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าสินค้า	60.70
2.3 การจัดการฟาร์มด้วยบัญชี	91.69
2.3.1 ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ไม่จำเป็น	80.49
2.3.2 วางแผนการผลิตในปีถัดไป	73.17
2.3.3 การตัดสินใจเลือกลงทุนประกอบอาชีพ	65.51

หมายเหตุ: ข้อ 2.1 – 2.3 ตอบได้มากกว่า 1

ที่มา: จากการสำรวจ

3.4.2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม

(1) ด้านเศรษฐกิจ

(1.1) การลดต้นทุน และค่าใช้จ่าย ภายใต้การสนับสนุนการนำลูกหลาน

เกษตรกรกลับบ้านสานต่ออาชีพการเกษตร เพื่อตอบสนองนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยการมุ่งเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีรายจ่ายในครัวเรือน บัญชีต้นทุนอาชีพ และการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการประกอบอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ให้กลุ่มเป้าหมายสามารถจัดทำบัญชีได้ วิเคราะห์ต้นทุนเป็น และรู้จักการประกอบอาชีพทางเกษตรได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีพได้อย่างยั่งยืน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี จากการสำรวจ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปส่วนใหญ่ มีรายได้จากการทำการเกษตร ทำงานประจำ เช่น ทำงานธนาคาร เป็นลูกจ้าง พนักงานบริษัท บางรายทำงานประจำควบคู่กับการทำเกษตร บางรายทำการเกษตรแบบเก่าตามประสบการณ์ที่สืบทอดกันมาจากรุ่นพ่อแม่ ด้วยการพึ่งพาสารเคมีเป็นหลัก ทำให้มีรายจ่ายในการทำการเกษตรค่อนข้างสูง หลังจากที่ได้เข้าร่วมโครงการลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปสามารถนำเอาความรู้ เทคนิคต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอบรมทั้ง 3 หลักสูตร คือ การส่งเสริมแนวทางการประกอบอาชีพเกษตร การสร้างทักษะการตลาดสินค้าเกษตร และการจัดการฟาร์มด้วยบัญชี มาปรับประยุกต์ใช้ โดยสามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในการผลิต เช่น ค่าสารเคมี ค่าปุ๋ยเคมี เฉลี่ย 15,009.03 บาทต่อปี และลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ไม่จำเป็นลง 36,955.41 บาทต่อปี และผลจากการทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรทราบต้นทุน กำไร ความคุ้มค่าจากการทำการเกษตร ทำให้ทราบว่า ควรจะทำการผลิตอย่างไรจึงจะไม่ขาดทุน ตลอดจนทราบการเคลื่อนไหวของกระแสเงินสดจากการทำบัญชี ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน สามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ไม่จำเป็นลงได้ (ตารางที่ 3.42)

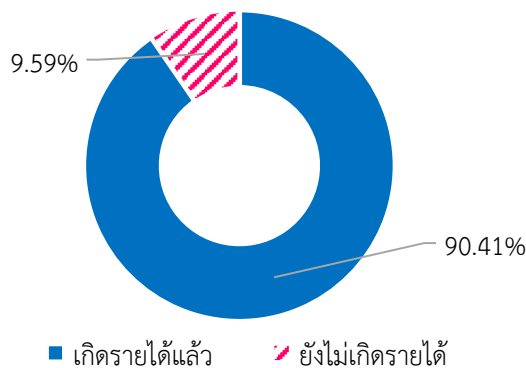
ตารางที่ 3.42 การเปลี่ยนแปลงด้านรายจ่ายในการผลิตและในครัวเรือน

รายการ	บาทต่อปี
1 ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในการผลิต	15,009.03
2 ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	36,955.41

ที่มา: จากการสำรวจ

(1.2) รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ก่อนเข้าร่วมโครงการ ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปส่วนใหญ่ทำงานประจำ บางรายทำงานประจำควบคู่กับการทำเกษตร บางรายทำการเกษตรแบบเก่าตามประสบการณ์ที่สืบทอดกันมาจากรุ่นพ่อแม่ มีรายได้เฉลี่ย 12,544.41 บาทต่อเดือน และบางส่วนอยู่ระหว่างการหางานหรือว่างงาน

หลังจากมีการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพด้านการเกษตร กิจกรรมนำลูกหลานกลับบ้านสานต่ออาชีพการเกษตร ภายใต้โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพ ทั้งในและนอกภาคเกษตร ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับอาชีพการเกษตรที่ครอบครัวได้ทำอยู่ บางรายลาออกจากงานประจำที่ทำอยู่เพื่อมาเป็นเกษตรกรอย่างเต็มตัว บางรายยังคงทำงานประจำควบคู่กับการทำการเกษตร โดยใช้เวลาว่างหรือวันหยุดนักขัตฤกษ์มาทำการเกษตรร่วมกับครอบครัว ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.41 เกิดรายได้แล้ว มีเพียงส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 9.59 เท่านั้นที่ยังไม่เกิดรายได้ เนื่องจากเพิ่งเริ่มทำการปรับเปลี่ยน อยู่ในกระบวนการวางแผน การจัดหาแหล่งเงินทุน อยู่ระหว่างการเตรียมแปลงและปรับพื้นที่ (ภาพที่ 3.18)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.18 การประกอบอาชีพด้านการเกษตร

จากการสอบถามลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการได้นำความรู้มาปรับประยุกต์ใช้กับการทำการเกษตร เกิดแนวความคิดในการทำการเกษตรสมัยใหม่ มีการสร้างจุดเด่นให้กับสินค้าการเกษตรของตนเอง มีการนำเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่มาใช้ในแปลงของตนเอง ทำให้สามารถต้นทุนการผลิต และลดอำนาจการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางผ่านการขายสินค้าแบบออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วและสร้างรายได้ รวมทั้งการนำผลผลิตในแปลงของตนเองมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า อาทิ กระทั่งอเนกวน เครื่องต้มโพรโบอิติก คราฟต์โซดา เห็ดหลินจือ อบแห้ง กล้วยน้ำว่าแบบผง สบู่จากน้ำเยื่อไผ่ และไส้กรอกแพะสมุนไพโร เป็นต้น มีรายได้เฉลี่ย 16,576.03 บาทต่อเดือน หรือเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 32.14 (ตารางที่ 3.43)

ตารางที่ 3.43 การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์/บุคคลทั่วไป

รายการ	บาทต่อเดือน
1 รายได้เดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ	12,544.41
2. รายได้หลังเข้าร่วมโครงการ	16,576.03
2.1 รายได้จากการทำงานเกษตร	11,907.44
2.2 รายได้จากการแปรรูปผลผลิต/การเพิ่มมูลค่าสินค้า	4,668.59
3. การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	32.14

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) ด้านสังคม

(2.1) การเคลื่อนย้ายแรงงานในพื้นที่ของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไป จากปัญหาภาคเกษตรของไทยซึ่งกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ ในขณะที่ลูกหลาน ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่นิยมออกไปทำงานในเมืองใหญ่ และไม่สนใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร ในขณะที่ภาคเกษตรเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นกิจกรรมนำลูกหลานกลับบ้านสานต่ออาชีพการเกษตร จึงเป็นกิจกรรมสำคัญที่สนับสนุนให้ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์/บุคคลทั่วไปที่จากบ้านไปประกอบอาชีพในกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัด กลับมาทำการเกษตรที่บ้านเกิด รวมถึงสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ที่รักอาชีพเกษตรกรรมไม่ทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิด พร้อมทั้งส่งเสริมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต เพื่อให้สามารถมีอาชีพที่ยั่งยืนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากการสำรวจ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 69.86 เป็นบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจด้านการเกษตร ร้อยละ 30.14 เป็นลูกหลานสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งทำงานประจำ รับจ้างทั่วไป บางรายว่างงานและอยู่ระหว่างการหางานทำ บางรายทำการเกษตรโดยอาศัยประสบการณ์ที่สืบทอดมาจากรุ่นพ่อแม่

ภายหลังจากการดำเนินโครงการฯ ส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 21.03 เริ่มกลับเข้ามาในพื้นที่ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 บางรายถูกปลดจากงานประจำที่ทำอยู่ จึงมีความต้องการ กลับมาประกอบอาชีพการเกษตรในพื้นที่ภูมิลำเนาเดิม และร้อยละ 78.97 อยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว (ตารางที่ 3.44)

ตารางที่ 3.44 การเคลื่อนย้ายแรงงานในพื้นที่ของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์/บุคคลทั่วไป

รายการ	ร้อยละ
1. ประเภทของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์หรือบุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการ	100.00
- เกษตรกรทั่วไป	69.86
- ลูกหลานสมาชิกสหกรณ์	30.14
2. ลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานในพื้นที่ของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไป	100.00
- อยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว	78.97
- เพิ่งกลับเข้ามาในพื้นที่	21.03

ที่มา: จากการสำรวจ

(2.2) ด้านคุณภาพชีวิต

เนื่องด้วยโครงการฯ มีนโยบายที่จะสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันกลับมาทำอาชีพเกษตรกรรมมากขึ้น หรือคนเมืองที่ประสบปัญหาด้านการประกอบอาชีพในเมืองแต่มีที่ดินเพื่อสร้างอาชีพและอยากกลับสู่ถิ่นเกิด เพื่อทำอาชีพเกษตรกรรม โดยความร่วมมือของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ รวมถึงสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ที่รักอาชีพเกษตรกรรมไม่ทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิด และผลักดันแนวทางการปลูกพืช ปศุสัตว์ และประมง การใช้เทคโนโลยีการเกษตร ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด จากการสอบถามลูกหลานสมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการถึงผลที่เกิดขึ้นจากการกลับมาประกอบอาชีพการเกษตรในพื้นที่ภูมิลำเนาเดิม พบว่า ภาพรวมเกษตรกรร้อยละ 88.22 เห็นว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยร้อยละ 94.63 เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เนื่องจากความตื่นตัว กระตือรือร้น เพื่อปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์ และตั้งรับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา รองลงมาร้อยละ 93.50 เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพการเกษตร เนื่องจากรู้สึกสบายใจในการทำงาน เกิดความรักและความผูกพันในอาชีพของตนเอง นอกจากนี้ ร้อยละ 86.72 จะเป็นเรื่องสุขภาพกายสุขภาพใจ ร้อยละ 87.01 การเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในครอบครัว ชุมชน ส่วนที่เหลือร้อยละ 11.78 เห็นว่ามีคุณภาพชีวิตคงเดิมยังไม่เกิดรายได้ในทันที ขาดความชำนาญด้านการเกษตรจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (ตารางที่ 3.45)

ตารางที่ 3.45 คุณภาพชีวิตของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์/บุคคลทั่วไปหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	
	ไม่เปลี่ยนแปลง	ดีขึ้น
1. มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง	13.28	86.72
2. มีสุขภาพจิตดี	13.28	86.72
3. ลดปัญหาโรคติดต่อ และลดความเสี่ยงเรื่องมลพิษทางอากาศ	13.56	86.44
4. เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพการเกษตร	6.50	93.50
5. เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว	12.99	87.01
6. เกิดการรวมกลุ่ม และทำกิจกรรมในชุมชน	13.84	86.16
7. เกิดความตระหนักรู้เรื่องรายจ่ายและการออม	15.25	84.75
8. เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ	5.37	94.63
ภาพรวม	11.78	88.22

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5) ความพึงพอใจ

3.5.1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่

ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วยประเด็นการจัดสรรงบประมาณ การประสานงาน การชี้แจงโครงการจากส่วนกลาง เจือปนไขและวิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ หลักสูตร ระยะเวลา และรูปแบบการจัดอบรม การกำกับแนะนำการจัดทำบัญชี และการติดตามผลการดำเนินงาน ในภาพรวมทั้ง 2 หน่วยงาน พบว่า มีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 3.97 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในแต่ละหน่วยงานจะเห็นว่า เจ้าหน้าที่ทั้ง 2 หน่วยงาน มีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมาก โดยให้เหตุผลว่า กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจ

ต่อการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานได้อย่างรวดเร็ว นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ จนสามารถลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว (ตารางที่ 3.46)

ตารางที่ 3.46 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

ประเด็น	กรมส่งเสริมสหกรณ์		กรมตรวจบัญชีสหกรณ์		ภาพรวม	
	คะแนน	แปลผล	คะแนน	แปลผล	คะแนน	แปลผล
1. การจัดสรรงบประมาณ	3.75	มาก	4.28	มากที่สุด	4.02	มาก
2. การประสาน ชี้แจงโครงการ จากส่วนกลาง	3.62	มาก	4.11	มาก	3.87	มาก
3. เงื่อนไขและวิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย เข้าร่วมโครงการ	3.46	มาก	4.06	มาก	3.76	มาก
4. หลักสูตร ระยะเวลา และรูปแบบ การจัดอบรม	3.72	มาก	4.26	มากที่สุด	3.99	มาก
5. การกำกับแนะนำการจัดทำบัญชี	-	-	4.32	มากที่สุด	4.32	มากที่สุด
6. การติดตามผลการดำเนินงาน	3.63	มาก	4.15	มาก	3.89	มาก
เฉลี่ย	3.64	มาก	4.20	มาก	3.97	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5.2) ความพึงพอใจของเกษตรกร

ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการฯ ของลูกหลานสมาชิกสหกรณ์ และบุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย ประเด็นการชี้แจง ประสานงาน และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ ของเจ้าหน้าที่ ความเหมาะสมของวิธีการ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ความเหมาะสมของหลักสูตรการอบรม (ตรงตามความต้องการ) ความเหมาะสมของรูปแบบ สถานที่ และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ความรู้และความเชี่ยวชาญของวิทยากร และการดำเนินงานโครงการของเจ้าหน้าที่ (การกำกับ ติดตาม แนะนำ และตอบข้อซักถาม ฯลฯ) พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 ทั้งนี้ เนื่องจากหลักสูตรการอบรมมีความเหมาะสม ตรงกับความต้องการ และอยากให้มีการอบรมและส่งเสริมการประกอบอาชีพด้านการเกษตรต่อเนื่องทุกปี โดยเพิ่มภาคปฏิบัติและการศึกษาดูงาน รวมทั้งการสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับนำมาใช้ในประกอบอาชีพการเกษตร เพื่อการพัฒนาต่อยอดการเกษตรที่ทำอยู่ เช่น การแปรรูป การออกแบบผลิตภัณฑ์ การพัฒนาเว็บไซต์ออนไลน์ และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตรมากยิ่งขึ้น เป็นต้น (ตารางที่ 3.47)

ตารางที่ 3.47 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. การชี้แจง ประสานงาน และ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ ของเจ้าหน้าที่	-	2.26	16.38	57.06	24.29	4.03	มาก
2. ความเหมาะสมของวิธีการ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร	0.85	2.54	25.42	59.60	11.58	3.79	มาก
3. ความเหมาะสมของหลักสูตร การอบรม	0.56	2.82	24.01	59.32	13.28	3.82	มาก
4. ความเหมาะสมของรูปแบบ สถานที่ และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม	0.28	2.54	22.60	59.89	14.69	3.86	มาก
5. ความรู้และความเชี่ยวชาญของวิทยากร	0.28	1.13	16.38	62.43	19.77	4.00	มาก
6. การดำเนินงานโครงการฯ ของเจ้าหน้าที่ (การกำกับ ติดตาม แนะนำ และตอบข้อซักถาม ฯลฯ)	0.56	1.69	16.10	59.04	22.60	4.01	มาก
ภาพรวม	0.42	2.17	20.15	59.56	17.70	3.92	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.6) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

3.6.1) การดำเนินกิจกรรมโครงการ

(1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการทำงาน เช่น ไม่สามารถเดินทางเข้าไปในบางพื้นที่ ความยากลำบากในการรวมกลุ่มจัดประชุม อบรม แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนรูปแบบการจัดประชุม อบรมเป็นแบบออนไลน์ หรือการจัดประชุมอบรมกลุ่มย่อยแทนกลุ่มใหญ่ก็ตาม

(2) การชี้แจงโครงการ เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ให้ข้อคิดเห็นว่า การติดต่อและประสานงานไม่มีความต่อเนื่อง ขาดความชัดเจนตั้งแต่ต้น ทำให้หน่วยงานระดับจังหวัดไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับโครงการ การบูรณาการงานยังไม่มีประสิทธิภาพ ระยะเวลาการดำเนินโครงการกระชั้นชิด จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ การจัดประชุม อบรมผ่านระบบออนไลน์ เช่น Zoom Meeting อุปกรณ์เครื่องมือ ระบบต่าง ๆ มีจำกัด ควรประสานการบูรณาการงานตั้งแต่ระดับผู้บริหารก่อนกระจายงานลงพื้นที่ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้สะดวกรวดเร็ว มีการสื่อสาร ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ และอธิบายรายละเอียดอย่างชัดเจนของโครงการต่อผู้ที่สนใจสมัครเข้าร่วม ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการดำเนินกิจกรรมโครงการ เพื่อคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการที่มีคุณสมบัติ และมีความสนใจเข้าร่วมโครงการอย่างแท้จริง

(3) การใช้สื่อออนไลน์จัดอบรม มีปัญหาเรื่องความติดขัดในการสื่อสาร รวมทั้งเกษตรกรประสบปัญหาในการเข้ารับการอบรม เนื่องจากมีความพร้อมด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์สื่อสาร และความรู้ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่แตกต่างกัน และบางรายที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและไม่มีระบบอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้เกษตรกรยังต้องการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง ควบคู่กับการอบรมผ่านระบบออนไลน์ด้วย

เนื่องจากสถานการณ์ที่ผ่านมาส่งผลให้การจัดอบรมขาดช่วง เว้นระยะห่างหลายเดือนและขาดความต่อเนื่อง หน่วยงานระดับพื้นที่ให้ความเห็นว่า ควรมีการประสานการดำเนินโครงการล่วงหน้า ให้เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ มีเวลาเพียงพอสำหรับบริหารจัดการ จัดเตรียมความพร้อมสำหรับอุปกรณ์ เครื่องมือ ระบบต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีออนไลน์ และเทคโนโลยีสื่อสารสมัยให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอ

(4) หลักสูตรการจัดอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมแต่ละรายมีความรู้และทักษะด้านการเกษตรที่แตกต่างกัน บางรายทำการเกษตรและมีความรู้ในเรื่องที่อบรมอยู่แล้ว แต่บางรายเพิ่งเริ่มทำการเกษตร ดังนั้นเนื้อหาหลักสูตรการอบรมจึงไม่ตรงตามความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมบางราย เนื่องจากเป็นเรื่องที่ผ่านการอบรมและมีความรู้อยู่แล้ว ผู้เข้าร่วมโครงการต้องการให้อบรมเนื้อหาหลักสูตรใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อยอดด้านการเกษตร เช่น การทำปุ๋ยสัตว์และประมง การแปรรูปผลผลิต การจัดการระบบน้ำในแปลง การออกแบบผลิตภัณฑ์ การพัฒนาเว็บไซต์ออนไลน์ และการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเกษตร เป็นต้น

(5) การสนับสนุนแหล่งเงินทุน ผู้ที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นบุคคลทั่วไป และไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ ทำให้ที่ผ่านมามีเงื่อนไขและข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของสหกรณ์ อาทิ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการที่เป็นข้าราชการไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ได้ หรือผู้เข้าร่วมโครงการที่มีทะเบียนบ้านกับพื้นที่ทำกินอยู่ต่างพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่โครงการผลักดันลงมาผ่านสหกรณ์ได้ เป็นต้น ผู้เข้าร่วมโครงการเห็นว่า โครงการควรมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาใช้ในการต่อยอดการทำ การเกษตร หรือเป็นเงินทุนเริ่มต้นสำหรับการประกอบอาชีพ โดยจัดหาช่องทางให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถ เข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำผ่านสหกรณ์ในพื้นที่ หรือแก้ไขข้อกำหนดหรือเงื่อนไขบางประการให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น

3.6.2) การจัดสรรงบประมาณ ไม่เพียงพอสำหรับบางพื้นที่ เช่น จังหวัดร้อยเอ็ด มีเป้าหมายจำนวน 106 ราย แต่งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพียงพอสำหรับเกษตรกร 39 ราย เป็นต้น นอกจากนี้ ในบางพื้นที่แม้ว่างบประมาณการจัดอบรมเพียงพอ แต่งบประมาณในการติดตาม ประกอบไปด้วย เบี้ยเลี้ยง ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง พาหนะ ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากบางจังหวัดอยู่ในพื้นที่ภูเขาสูงการเดินทางไม่สะดวก มีค่าสีกล่อ และมีค่าน้ำมันเชื้อเพลิงมากกว่าจังหวัดที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบ และบางพื้นที่เป็นจังหวัดขนาดใหญ่ เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ซึ่งแต่ละอำเภอมียะระยะทางห่างกันหลายกิโลเมตร หน่วยงานระดับพื้นที่ให้ความเห็นว่า ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมค่าเดินทางสำหรับติดตาม กลุ่มเป้าหมาย ค่าวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมฝึกปฏิบัติ ค่าจ้างเหมาพาหนะในการพาผู้เข้าร่วมโครงการ ไปศึกษาดูงาน และค่าตอบแทนวิทยากรมืออาชีพจากภาคเอกชน เป็นต้น

3.6.3) ด้านเกษตรกร

(1) ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ต้องการให้สนับสนุนปัจจัยการผลิต แหล่งน้ำ และเงินทุน แต่โครงการมีเงื่อนไขในการที่จะได้มาซึ่งเงินทุนหลายอย่าง ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการบางรายที่มีทุนน้อย ไม่รู้จะเริ่มต้นการประกอบอาชีพเกษตรอย่างไร ประกอบกับลักษณะของโครงการเป็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และการจัดอบรมให้ความรู้ จึงไม่ตรงกับความต้องการของผู้เข้าร่วมโครงการ

(2) การเดินทางมาอบรม เกษตรกรบางรายอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทำให้การเดินทาง ค่อนข้างลำบาก และใช้ระยะเวลาในการเดินทางเพื่อมายังพื้นที่จัดอบรมค่อนข้างนาน ผู้เข้าร่วมโครงการเห็นว่า การจัดอบรมควรดำเนินการในพื้นที่ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล หรือหาแนวทางในการจัดอบรมร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียงในกรณีที่มีผู้เข้าร่วมโครงการในพื้นที่จำนวนน้อย เพื่อลดภาระการเดินทาง

สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และต้องการให้มีการอบรมแบบพบปะกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการ และต้องการให้มีการพาไปศึกษาดูงานในสถานที่จริง เนื่องจากเกษตรกรแต่ละรายมีประเด็นปัญหาด้านการเกษตรที่แตกต่างกัน และต้องการรับคำปรึกษาจากวิทยากรและเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์

3.2.5 โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มประชาชนภายในพื้นที่เป้าหมายการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ภายใต้นโยบายที่ดินแห่งชาติในรูปแบบสหกรณ์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคในที่ดินที่ได้รับการจัดสรรให้กับเกษตรกรในรูปแบบแปลงรวม ส่งเสริมพัฒนาอาชีพด้านปศุสัตว์ ด้านประมง ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมในการปลูกพืช ให้คำแนะนำการผลิตพืชในพื้นที่ที่เหมาะสม สนับสนุนการใช้สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดรายจ่าย สร้างรายได้ รวมทั้งพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

1.2) เป้าหมายของโครงการ

เกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป้าหมายที่คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน และคณะกรรมการจัดที่ดิน ส่งมอบให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพดำเนินการที่สมัครใจ และสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำ และข้อกำหนดของเจ้าหน้าที่ได้ 185 พื้นที่ 62 จังหวัด (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 62 จังหวัด กรมประมง 12 จังหวัด กรมปศุสัตว์ 50 จังหวัด กรมพัฒนาที่ดิน 38 จังหวัด กรมส่งเสริมการเกษตร 19 จังหวัด และ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นที่ที่ดินแปลงรวม 12 จังหวัด และกิจกรรมยกระดับรายได้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ 8 จังหวัด)

1.3) หน่วยงานรับผิดชอบ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง และกรมพัฒนาที่ดิน

1.4) งบประมาณของโครงการ งบประมาณรวม 55.3122 ล้านบาท (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 4.6202 ล้านบาท สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 16.4713 ล้านบาท กรมส่งเสริมการเกษตร 4.1210 ล้านบาท กรมปศุสัตว์ 9.2710 ล้านบาท กรมประมง 6.8142 ล้านบาท และกรมพัฒนาที่ดิน 14.0145 ล้านบาท)

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตามผล

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง และกรมพัฒนาที่ดิน ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับจังหวัด 24 จังหวัด จำนวน 48 ราย (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 24 ราย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. 5 ราย กรมส่งเสริมการเกษตร 5 ราย กรมปศุสัตว์ 5 ราย กรมประมง 5 ราย และ กรมพัฒนาที่ดิน 4 ราย)

2.1.3) สอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 112 ราย

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2.2.2) สํารวจข้อมูลผลการดำเนินงานระดับพื้นที่ ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน - วันที่ 31

กรกฎาคม 2564

3) ผลการติดตามโครงการ

3.1) ปัจจัยนำเข้า

3.1.1) งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรมภายใต้การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร มีหน่วยงานร่วมดำเนินการทั้งสิ้น 6 หน่วยงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 55,312,200 บาท แบ่งเป็น กรมส่งเสริมสหกรณ์ 4,620,200 บาท สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 16,471,300 บาท กรมประมง 6,814,200 บาท กรมปศุสัตว์ 9,271,000 บาท กรมส่งเสริมการเกษตร 4,121,000 บาท และกรมพัฒนาที่ดิน 14,014,500 บาท ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 มีการเบิกจ่ายแล้ว 50,033,200 บาท ร้อยละ 90.46 ของงบประมาณทั้งหมด เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการอบรมได้ตามช่วงเวลาที่กำหนดของแผนงาน ส่งผลทำให้การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้

งบกันเหลื่อมปี การจัดสรรงบกันเหลื่อมปีสำหรับดำเนินกิจกรรมภายใต้การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร ผลการเหลื่อมปี ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 กรมประมง มีงบกันเหลื่อมปี 1,039,200 บาท เนื่องจากมีการกันเงินไว้จัดพิมพ์หนังสือพันธุ์สัตว์น้ำและการประมงไทย และรองลงมาสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีงบกันเหลื่อมปี 918,100 บาท เนื่องจากกันเงินไว้ใช้ก่อสร้างอาคารผลผลิตของกลุ่มสหกรณ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รวมเงินกันเหลื่อมปีทั้งสิ้น 1,957,300 บาท

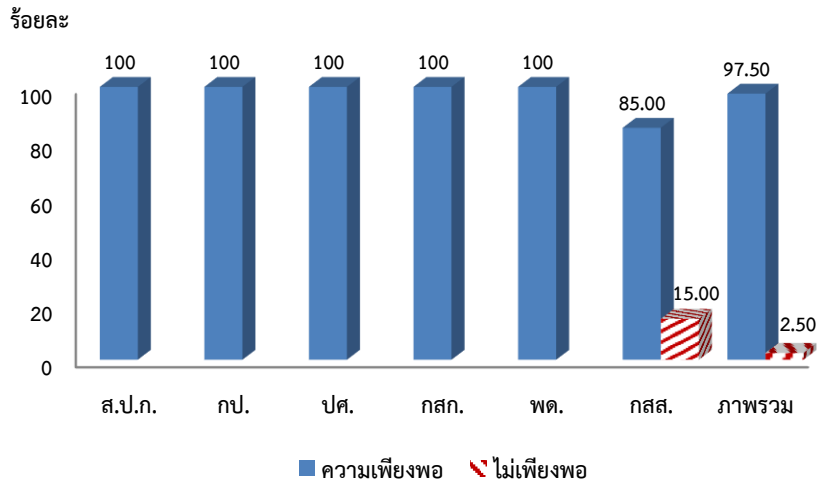
ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการเบิกจ่ายงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน พบว่า กรมปศุสัตว์ มีการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด ร้อยละ 99.46 ของงบประมาณที่ได้รับและสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีการเบิกจ่ายน้อยที่สุด ร้อยละ 80.40 ของงบประมาณที่ได้รับ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงดำเนินการจัดกิจกรรมฝึกอบรมไม่ได้ ส่งผลให้การเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมาย (ตารางที่ 3.48)

ตารางที่ 3.48 การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่ายโครงการ

หน่วยงาน	งบที่ได้รับ จัดสรร(บาท)	เบิกจ่าย		เงินกัน เหลื่อมปี (บาท)	รวม (บาท)	ร้อยละ
		ณ วันที่ 30 ก.ย. 64 (บาท)	ร้อยละ			
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	4,620,200	4,024,300	87.10	-	4,024,300	87.10
2. สำนักงานการปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	16,471,300	13,243,100	80.40	918,100	14,161,200	85.97
3. กรมประมง	6,814,200	5,697,700	83.61	1,039,200	6,736,900	98.87
4. กรมปศุสัตว์	9,271,000	9,220,800	99.46	-	9,220,800	99.46
5. กรมส่งเสริม การเกษตร	4,121,000	4,074,300	98.87	-	4,074,300	98.87
6. กรมพัฒนาที่ดิน	14,014,500	13,773,100	98.28	-	13,773,100	98.28
รวมทั้งสิ้น	55,312,200	50,033,200	90.46	1,957,300	51,990,500	93.99

ที่มา: จากรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

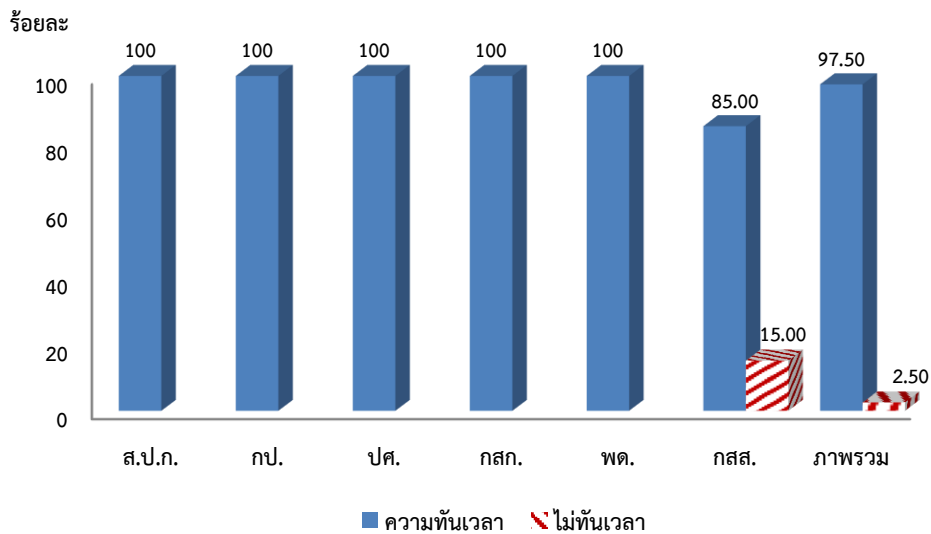
3.1.2) ความเพียงพอของงบประมาณ ในภาพรวมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ในระดับพื้นที่ของแต่ละหน่วยงาน ร้อยละ 97.50 ให้ความเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความเพียงพอต่อการดำเนินงาน ร้อยละ 2.50 เห็นว่า ไม่เพียงพอ เนื่องจากบางพื้นที่มีเกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก แต่ได้รับงบประมาณจำกัด ซึ่งส่งผลทำให้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานในพื้นที่ (ภาพที่ 3.19)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.19 ความเพียงพอของงบประมาณ

3.1.3) ความทันเวลาของงบประมาณ ในภาพรวมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ในระดับพื้นที่ของแต่ละหน่วยงาน ร้อยละ 97.50 ให้ความเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาทันเวลา ร้อยละ 2.50 เห็นว่างบประมาณมาไม่ทันเวลา ครบมาในช่วงไตรมาส 1 และ 2 (เดือนตุลาคม - มีนาคม) ของแต่ละปีงบประมาณ เพื่อให้ทันต่อการดำเนินงานในพื้นที่ (ภาพที่ 3.20)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.20 ความทันเวลาของงบประมาณ

3.2) กิจกรรม

โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรของแต่ละหน่วยงาน มีการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

3.2.1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ ดำเนินการจัดประชุมเจ้าหน้าที่ผู้ประสานภายใต้คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เป้าหมาย 4 ครั้ง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดจัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกเกษตรกรในการส่งเสริมการรวมกลุ่มและพัฒนาอาชีพ จัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกตลาดนำการผลิต จัดอบรมความรู้ตลาดนำการผลิต (พื้นที่ที่ยังไม่มีการรวมกลุ่ม) จัดประชุมเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานหน่วยงานภายใต้คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ๆ ละ 4 ครั้ง และแนะนำ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ รวม 180 พื้นที่

3.2.2) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(1) การเตรียมการ ได้แก่ รวบรวมข้อมูลพื้นที่ดำเนินการโครงการเพื่อประเมินศักยภาพพื้นที่ที่จะดำเนินการพัฒนาในการจัดที่ดิน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และพัฒนาที่อยู่อาศัยในแปลงที่ดิน จัดประชุมเตรียมความพร้อมคณะทำงานและผู้จัดการพื้นที่โครงการฯ จัดทำแผนการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล

(2) การดำเนินโครงการ ได้แก่ (1) พัฒนาพื้นที่ ดำเนินการประสานสำรวจข้อมูลพื้นที่ โครงสร้างพื้นฐาน และแปลงที่ดิน นำมาวิเคราะห์ Agri-map ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิเคราะห์ จัดทำแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการธุรกิจสหกรณ์ รวมทั้งข้อมูลด้านการตลาด การพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานตามความต้องการตลาด และสร้างเครือข่ายธุรกิจ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตได้ (2) พัฒนาเกษตรกร ดำเนินงาน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะ 1 เตรียมการพัฒนาจัดทำแผนปรับกระบวนทัศน์ แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาอาชีพ แผนพัฒนาสถาบันเกษตรกรเพื่อใช้ในการพัฒนาเกษตรกร ระยะ 2 การพัฒนาและสนับสนุน ปรับปรุงแผนการผลิตเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ระยะ 3 การพัฒนาและสนับสนุนต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ทบทวนแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง

3.2.3) กรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตพื้นที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่แก่เกษตรกร ส่งเสริมการทำเกษตรที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ (สนับสนุนวัสดุการเกษตรที่จำเป็น) แก่เกษตรกรรวม 3,000 ราย ส่งเสริมการทำเกษตรแก่เกษตรกรต้นแบบปีที่ 1 (รายใหม่) และเกษตรกรต้นแบบปี 3 และร่วมประชุมและติดตามการดำเนินงานโครงการร่วมกับคณะทำงานโครงการฯ จำนวน 10 ครั้ง

3.2.4) กรมปศุสัตว์ ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการฯ โดยเชิญเกษตรกรเข้าร่วมการประชุม ทำความเข้าใจโครงการฯ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดรับสมัครเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการฯ และลงทะเบียน รวม 1,000 ราย จากนั้นคณะอนุกรรมการทำการตรวจสอบคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมายแจ้งชื่อเกษตรกรและเมนูทางเลือกอาชีพที่เกษตรกรต้องการให้กรมปศุสัตว์พิจารณาเห็นชอบ/อนุมัติแล้วดำเนินการจัดอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการเลี้ยง การเพิ่มมูลค่า การตลาด แก่เกษตรกรเพื่อพิจารณาคัดเลือกกลุ่มต้นแบบด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ ตลอดจนดำเนินการติดตาม สรุปและประเมินผลการดำเนินงาน

3.2.5) กรมประมง ได้ดำเนินการกิจกรรมส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและสนับสนุนปัจจัยการผลิต มีการจัดตั้งจุดสาธิตด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และบริหารจัดการแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่โครงการฯ

3.2.6) กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการกำหนดพื้นที่เป้าหมาย จัดทำแผนความต้องการ/แผนงานกิจกรรม เพื่อจัดสรรงบประมาณ แล้วดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพดิน ให้กับเกษตรกรในพื้นที่จัดการปัญหาที่ดินทำกิน จำนวน 4,000 ราย และติดตามประเมินผลเพื่อการบริหารโครงการฯ และสรุปผลการดำเนินงานโครงการ

3.3) ผลได้

จากผลการดำเนินงานโครงการในภาพรวม สามารถดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแล้ว จำนวน 14,969 ราย ร้อยละ 98.16 ของเป้าหมาย 15,250 ราย สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการแล้ว จำนวน 6,406 ราย ร้อยละ 100.88 ของเป้าหมาย 6,350 ราย มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ร้อยละ 100 ของเป้าหมาย 185 พื้นที่ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแล้ว จำนวน 31 พื้นที่ ร้อยละ 100 ของเป้าหมาย 31 พื้นที่

เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานโครงการในภาพรวมของแต่ละหน่วยงาน พบว่า กรมส่งเสริมการเกษตร สามารถดำเนินการได้ครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รองลงมา คือ กรมปศุสัตว์ กรมประมง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนาที่ดิน สำหรับกรมส่งเสริมสหกรณ์สามารถดำเนินการได้ ร้อยละ 95.66 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถจัดอบรมโดยการรวมกลุ่มเกษตรกรได้ (ตารางที่ 3.49)

ตารางที่ 3.49 ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร

หน่วยงาน	กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	- กิจกรรมบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	พื้นที่	185	185	100.00
	- กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่	ราย	720	742	103.06
	- กิจกรรมส่งเสริมตลาดนำการผลิต (ในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งสหกรณ์แล้ว)	ราย	1,710	1,712	100.12
	- กิจกรรมส่งเสริมตลาดนำการผลิต (ในพื้นที่ที่ยังไม่มีการจัดตั้งสหกรณ์)	ราย	1,800	1,430	79.44
2. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	- กิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดินแปลงรวม	พื้นที่	31	31	100.00
	- กิจกรรมยกระดับรายได้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ	ราย	600	600	100.00
3. กรมส่งเสริมการเกษตร	- กิจกรรมถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตพืชที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่แก่เกษตรกร	ราย	3,000	3,007	100.23
	- กิจกรรมส่งเสริมการทำเกษตรที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ (สนับสนุนวัสดุการเกษตร)	ราย	3,000	3,007	100.23
	- กิจกรรมส่งเสริมการทำเกษตรแก่เกษตรกรต้นแบบ ปีที่ 1 (รายใหม่)	ราย	40	49	122.50
	- กิจกรรมส่งเสริมการทำเกษตรเพื่อสร้างความต่อเนื่องแก่เกษตรกรต้นแบบ ปีที่ 3	ราย	30	30	100.00
	- กิจกรรมการจัดทำแปลงเรียนรู้การทำแปลงเกษตรในพื้นที่ คทช.	ราย	10	10	100.00

ตารางที่ 3.49 ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน
ของเกษตรกร (ต่อ)

หน่วยงาน	กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
4. กรมปศุสัตว์	- กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรด้านปศุสัตว์	ราย	1,000	1,028	102.80
	- กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านปศุสัตว์	ราย	1,000	1,028	102.80
5. กรมประมง	- กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ราย	2,350	2,371	100.89
	- กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ราย	2,350	2,371	100.89
	- ติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกร	ราย	2,350	2,371	100.89
6. กรมพัฒนาที่ดิน	- กิจกรรมพัฒนาคุณภาพดินในพื้นที่จัดการปัญหาที่ดินทำกิน	ราย	4,000	4,000	100.00
	- กิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ (การอบรมถ่ายทอดความรู้)	ราย	15,250	14,969	98.16
ภาพรวม ผลการดำเนินงาน โครงการ	- กิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ (การสนับสนุนปัจจัยการผลิต)	ราย	6,350	6,406	100.88
	- กิจกรรมบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	พื้นที่	185	185	100.00
	- กิจกรรมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	พื้นที่	31	31	100.00

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

จากการดำเนินงานของโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีการนำความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนไปปรับใช้แล้ว ร้อยละ 88.23 เช่น การนำเมล็ดพันธุ์ผักไปปลูกในแปลงเกษตร ช่างบ้าน การเลี้ยงไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง รวมทั้งการนำพันธุ์ไม้ที่ได้รับการสนับสนุนไปเพาะปลูก เป็นต้น ทั้งนี้เกษตรกรที่นำองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปปรับใช้ก่อให้เกิดรายได้เฉลี่ย 2,113.39 บาทต่อรายต่อปี

หากพิจารณาในแต่ละหน่วยงาน พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมปศุสัตว์ มีการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้แล้วเฉลี่ย 4,800.00 และ 2,113.39 บาทต่อรายต่อปี ตามลำดับ สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง และกรมพัฒนาที่ดิน ยังไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรายได้เนื่องจากการพึ่งได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ตารางที่ 3.50)

ตารางที่ 3.50 ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานโครงการ

หน่วยงาน	หน่วย	การนำความรู้ไปใช้
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์		
1.1 การนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปปรับใช้		
- นำไปปรับใช้	ร้อยละ	85.55
- ไม่ได้นำไปปรับใช้	ร้อยละ	14.45
1.2 รายได้ของเกษตรกร		
- ก่อนเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	1,600.00
- หลังเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	6,400.00
- ผลต่าง (-/+)	บาทต่อรายต่อปี	4,800.00
2. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม		
2.1 การนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปปรับใช้		
- นำไปปรับใช้	ร้อยละ	100.00
- ไม่ได้นำไปปรับใช้	ร้อยละ	-
2.2 รายได้ของเกษตรกร		
- ก่อนเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
- หลังเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
- ผลต่าง (-/+)	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
3. กรมส่งเสริมการเกษตร		
3.1 การนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปปรับใช้		
- นำไปปรับใช้	ร้อยละ	75.00
- ไม่ได้นำไปปรับใช้	ร้อยละ	25.00
3.2 รายได้ของเกษตรกร		
- ก่อนเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
- หลังเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
- ผลต่าง (-/+)	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
4. กรมปศุสัตว์		
4.1 การนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปปรับใช้		
- นำไปปรับใช้	ร้อยละ	68.88
- ไม่ได้นำไปปรับใช้	ร้อยละ	31.12
4.2 รายได้ของเกษตรกร		
- ก่อนเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	1,879.69
- หลังเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	3,993.08
- ผลต่าง (-/+)	บาทต่อรายต่อปี	2,113.39
5. กรมประมง		
5.1 การนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปปรับใช้		
- นำไปปรับใช้	ร้อยละ	100.00
- ไม่ได้นำไปปรับใช้	ร้อยละ	-
5.2 รายได้ของเกษตรกร		
- ก่อนเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
- หลังเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
- ผลต่าง (-/+)	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้

ตารางที่ 3.50 ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานโครงการ (ต่อ)

หน่วยงาน	หน่วย	การนำความรู้ไปใช้
6. กรมพัฒนาที่ดิน		
6.1 การนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปปรับใช้		
- นำไปปรับใช้	ร้อยละ	100.00
- ไม่ได้นำไปปรับใช้	ร้อยละ	-
6.2 รายได้ของเกษตรกร		
- ก่อนเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
- หลังเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
- ผลต่าง (-/+)	บาทต่อรายต่อปี	ยังไม่เกิดรายได้
ภาพรวมโครงการ		
1. การนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปปรับใช้		
- นำไปปรับใช้	ร้อยละ	88.23
- ไม่ได้นำไปปรับใช้	ร้อยละ	11.77
2 รายได้ของเกษตรกร		
- ก่อนเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	1,879.68
- หลังเข้าร่วมโครงการ	บาทต่อรายต่อปี	3,993.08
- ผลต่าง (-/+)	บาทต่อรายต่อปี	2,113.39

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5) ความพึงพอใจ

3.5.1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่

จากการสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจต่อโครงการภาพรวมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.74 คะแนน ซึ่งหากพิจารณาในแต่ละหน่วยงาน พบว่า กรมส่งเสริมสหกรณ์โดยภาพรวม เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 คะแนน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.25 คะแนน กรมส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 คะแนน กรมปศุสัตว์ เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.65 คะแนน กรมประมง เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.81 คะแนน และกรมพัฒนาที่ดิน เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.71 คะแนน (ตารางที่ 3.51)

ตารางที่ 3.51 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

หน่วยงาน/กิจกรรม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าคะแนนเฉลี่ย (คะแนน)	แปลผล
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์							
1.1 งบประมาณ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
1.2 หลักสูตรที่ได้รับ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
1.3 ภาพรวมโครงการฯ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
ภาพรวมกรมส่งเสริมสหกรณ์	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
2. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม							
2.1 งบประมาณ	50.00	50.00	-	-	-	4.50	มากที่สุด
2.2 หลักสูตรที่ได้รับ	-	100.00	-	-	-	4.00	มาก
2.3 ปัจจัยการผลิตที่แจก	-	100.00	-	-	-	4.00	มาก
2.4 ภาพรวมโครงการฯ	50.00	50.00	-	-	-	4.50	มากที่สุด
ภาพรวมสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	25.00	75.00	-	-	-	4.25	มากที่สุด
3. กรมส่งเสริมการเกษตร							
3.1 งบประมาณ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
3.2 หลักสูตรที่ได้รับ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
3.3 ปัจจัยการผลิตที่แจก	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
3.4 ภาพรวมโครงการฯ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
ภาพรวมกรมส่งเสริมการเกษตร	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
4. กรมปศุสัตว์							
1.1 งบประมาณ	-	-	40.00	-	60.00	4.00	มาก
1.2 หลักสูตรที่ได้รับ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
1.3 ภาพรวมโครงการฯ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
ภาพรวมกรมปศุสัตว์	66.67	-	13.33	-	20.00	5.00	มากที่สุด
5. กรมประมง							
2.1 งบประมาณ	50.00	50.00	-	-	-	4.50	มากที่สุด
2.2 หลักสูตรที่ได้รับ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
2.3 ปัจจัยการผลิตที่แจก	75.00	25.00	-	-	-	4.75	มากที่สุด
2.4 ภาพรวมโครงการฯ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
ภาพรวมกรมประมง	81.25	18.75	-	-	-	4.25	มากที่สุด
6. กรมพัฒนาที่ดิน							
3.1 งบประมาณ	66.67	33.33	-	-	-	4.67	มากที่สุด
3.2 หลักสูตรที่ได้รับ	66.67	33.33	-	-	-	4.67	มากที่สุด
3.3 ปัจจัยการผลิตที่แจก	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
3.4 ภาพรวมโครงการฯ	-	66.67	33.33	-	-	4.50	มากที่สุด
ภาพรวมกรมพัฒนาที่ดิน	58.34	33.33	8.33	-	-	5.00	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5.2) ความพึงพอใจของเกษตรกร

จากการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการในภาพรวม เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการภาพรวมในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 คะแนน ซึ่งหากพิจารณาในแต่ละหน่วยงาน พบว่า กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.04 คะแนน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.25 คะแนน กรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.00 คะแนน กรมปศุสัตว์ เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.30 คะแนน กรมประมง เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.02 คะแนน และกรมพัฒนาที่ดิน เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 คะแนน (ตารางที่ 3.52)

ตารางที่ 3.52 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

หน่วยงาน/กิจกรรม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าคะแนนเฉลี่ย (คะแนน)	แปลผล
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์							
1.1 กิจกรรมบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-	-	-	-	-	na	na
1.2 กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่	68.75	12.50	18.75	-	-	4.53	มากที่สุด
1.3 กิจกรรมส่งเสริมตลาดนำการผลิต (ในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งสหกรณ์)	5.88	41.18	52.94	-	-	3.53	มาก
1.4 กิจกรรมส่งเสริมตลาดนำการผลิต (ในพื้นที่ที่ยังไม่มีการจัดตั้งสหกรณ์)	5.88	94.12	-	-	-	4.06	มาก
ภาพรวมกรมส่งเสริมสหกรณ์	26.84	49.27	23.90	-	-	4.04	มาก
2. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม							
2.1 กิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดินแปลงรวม	50.00	50.00	-	-	-	4.50	มากที่สุด
2.2 กิจกรรมยกระดับรายได้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ		100.00	-	-	-	4.00	มาก
ภาพรวมสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	25.00	75.00	-	-	-	4.25	มากที่สุด

ตารางที่ 3.52 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ (ต่อ)

หน่วยงาน/กิจกรรม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าคะแนนเฉลี่ย (คะแนน)	แปลผล
3. กรมส่งเสริมการเกษตร							
3.1 กิจกรรมถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตพืชที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่แก่เกษตรกร	-	-	100.00	-	-	3.00	ปานกลาง
3.2 กิจกรรมส่งเสริมการทำ การเกษตรที่เหมาะสมกับ ศักยภาพพื้นที่ (สนับสนุนวัสดุ การเกษตร)	-	-	-	-	-	na	na
3.3 กิจกรรมส่งเสริมการทำ การเกษตรแก่เกษตรกร ต้นแบบ ปีที่ 1 (รายใหม่)	-	-	100.00	-	-	3.00	ปานกลาง
3.4 กิจกรรมส่งเสริมการทำ การเกษตรเพื่อสร้างความ ต่อเนื่องแก่เกษตรกรต้นแบบ ปีที่ 3	-	-	-	-	-	na	na
ภาพรวมกรมส่งเสริมการเกษตร	-	-	100.00	-	-	3.00	ปานกลาง
4. กรมปศุสัตว์							
4.1 กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา อาชีพด้านปศุสัตว์	38.46	61.54	-	-	-	4.40	มากที่สุด
4.2 กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการ ผลิตด้านปศุสัตว์	72.22	16.67	11.11	-	-	4.20	มาก
ภาพรวมกรมปศุสัตว์	55.34	39.11	5.56	-	-	4.30	มากที่สุด
5. กรมประมง							
5.1 กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา อาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	28.57	71.43	-	-	-	4.29	มากที่สุด
5.2 กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการ ผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	-	66.66	33.34	-	-	3.75	มาก
ภาพรวมกรมประมง	14.29	69.05	16.67	-	-	4.02	มาก
6. กรมพัฒนาที่ดิน							
6.1 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพดินใน พื้นที่จัดการปัญหาที่ดินทำกิน	-	100.00	-	-	-	4.00	มาก
ภาพรวมกรมพัฒนาที่ดิน	-	100.00	-	-	-	4.00	มาก
ภาพรวมโครงการ	20.25	72.07	7.68	-	-	3.94	มาก

หมายเหตุ: na คือ ไม่มีข้อมูล

ที่มา: จากการสำรวจ

3.6) ข้อค้นพบ

3.6.1) ด้านการบริหารโครงการและการบูรณาการ การกำหนดเป้าหมายและแผนงาน การดำเนินงานเป็นการกำหนดจากหน่วยงานส่วนกลาง เช่น กำหนดให้มีการดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 2 กลุ่ม แต่มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและวัสดุการผลิตทางการเกษตร ให้แก่กลุ่มเป้าหมายเพียงกลุ่มเดียว เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณทำให้ยากต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ในการคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและวัสดุการผลิตทางการเกษตร

3.6.2) ด้านการถ่ายทอดความรู้และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ความพร้อมของเกษตรกรเป้าหมายบางกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรม เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก (งานประจำ) อยู่แล้ว ทำให้ความสนใจในอาชีพเสริมอยู่ในวงจำกัด และเวลาตรงกับกำหนดการเข้ารับการอบรม ทำให้เกษตรกรไม่มีความพร้อมในการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมหรือไม่มีเวลามาร่วมรับการอบรม รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุส่งผลทำให้เกิดข้อจำกัดในการนำองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตไปปรับใช้

3.6.3) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า แหล่งน้ำในการทำการเกษตร แหล่งน้ำอุปโภคบริโภค รวมทั้งถนนและทางลำเลียง ในบางพื้นที่ที่ได้ดำเนินการจัดให้เกษตรกรเข้าอาศัยอยู่ในพื้นที่แล้วนั้นยังไม่พร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว มีผลทำให้เกษตรกรไม่สามารถทำการเกษตรได้ รายได้ไม่เพียงพอเลี้ยงครอบครัว จึงต้องออกไปทำงานในโรงงาน หรือรับจ้างอื่น ๆ ซึ่งอยู่นอกพื้นที่เป็นหลัก

3.7) ข้อเสนอแนะ

3.7.1) ด้านการบริหารโครงการและการบูรณาการ หน่วยงานทุกหน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ควรมีการกำหนดแผนงาน วัตถุประสงค์ แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าร่วมโครงการในพื้นที่ ให้มีความสอดคล้องหรือตรงกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน รวมทั้งหน่วยงานควรจัดสรรงบประมาณการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในพื้นที่เดิม อย่างน้อย 3 ปี เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่องสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการให้เกิดการบูรณาการร่วมกันทั้งในระดับนโยบายและในระดับพื้นที่

3.7.2) ด้านการถ่ายทอดความรู้และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ในการดำเนินงานของหน่วยงานในพื้นที่ควรมีการบูรณาการร่วมกันในการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในช่วงเวลาเดียวกัน (วันที่เดียวกันหรือกำหนดช่วงภายใน 3 วัน ทุกหน่วยงานที่มีแผนงานในการดำเนินงานต้องดำเนินงานให้แล้วเสร็จ) เนื่องจากเกษตรกรต้องเข้ารับการอบรมของแต่ละหน่วยงานจำนวนหลายครั้งต่อปี ทำให้เสียโอกาสในการประกอบอาชีพหลักของเกษตรกร รวมทั้งควรให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการรวมกลุ่ม และส่งเสริมกิจกรรมการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง เพื่อรองรับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการ คทช. ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

3.7.3) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ควรมีการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ให้มีความพร้อมก่อน จึงดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร เนื่องจากหากมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานจะมีผลต่อการนำองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากโครงการไปปรับใช้ในพื้นที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งความพร้อมด้านระบบสื่อสาร (สัญญาณโทรศัพท์) เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ไม่สามารถรวมกลุ่มในการดำเนินการได้

3.2.6 โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร

1) สาระสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1.1) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมที่ได้มาตรฐานและคุณภาพ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมกลุ่มการผลิต และสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

1.1.2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเกษตรกรมีการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างยั่งยืน มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถทักษะของสมาชิกในการดำเนินงาน ส่งเสริมเศรษฐกิจเกษตร เพื่อความมั่นคงด้านอาหารในระดับชุมชน พัฒนากลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่มีศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบและยกย่องเชิดชูเกียรติ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ผลงานดีเด่นของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรให้เป็นที่ประจักษ์ และเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

1.1.3) เพื่อพัฒนาคุณภาพดินในพื้นที่โครงการจัดที่ดินตามนโยบายรัฐบาลของ ส.ป.ก. ให้มีศักยภาพมีความเหมาะสมในการผลิตพืช และใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างยั่งยืน

1.2) เป้าหมายของโครงการ

1.2.1) กรมหม่อนไหม ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จำนวน 450 ราย ในพื้นที่ 18 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง เชียงราย พิจิตร อุตรธานี สกลนคร เลย ขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม มุกดาหาร นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ สระบุรี ชุมพร ราชบุรี ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

1.2.2) กรมพัฒนาที่ดิน ได้แก่ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจัดที่ดินตามนโยบายรัฐบาลของ ส.ป.ก. จำนวน 600 ราย ในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี สระแก้ว นครราชสีมา กาฬสินธุ์ อุทัยธานี กาญจนบุรี ชุมพร และสุราษฎร์ธานี

1.2.3) กรมส่งเสริมการเกษตร กลุ่มเกษตรกรจำนวน 1,723 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 25,001 ราย ได้แก่ กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร จำนวน 308 กลุ่ม สมาชิกกลุ่ม 4,620 ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 533 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 8,915 ราย กลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน 882 กลุ่ม และสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน 11,466 ราย เกษตรกรบุคคลทางการเกษตร และสถาบันเกษตรกรต้นแบบที่มีผลงานดีเด่น จำนวน 7 สาขา/ประเภท ในพื้นที่ 77 จังหวัด ทั่วประเทศ

1.3) หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน และกรมส่งเสริมการเกษตร

1.4) งบประมาณ รวมทั้งสิ้น จำนวน 42.3867 ล้านบาท

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตามผล

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากกรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน และกรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยการสุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

(1) กรมหม่อนไหม เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ จำนวน 8 จังหวัด จังหวัดละ 1 ราย รวม 8 ราย และเกษตรกร จำนวน 43 ราย การตอบกลับแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ 8 ราย และเกษตรกร 53 ราย

(2) กรมพัฒนาที่ดิน เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ จำนวน 7 จังหวัด จังหวัดละ 1 ราย รวม 7 ราย และเกษตรกร จำนวน 35 ราย การตอบกลับแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ 9 ราย และเกษตรกร 29 ราย

(3) กรมส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ จำนวน 18 จังหวัด จังหวัดละ 3 ราย รวม 54 ราย และเกษตรกร จำนวน 174 ราย การตอบกลับแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ 163 ราย และเกษตรกร 547 ราย

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

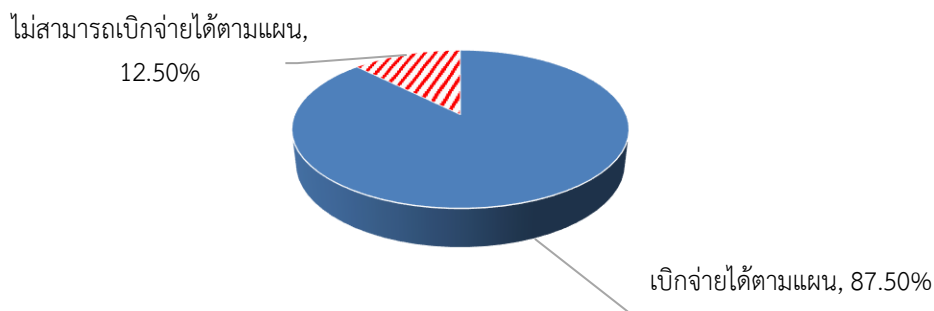
2.2.2) สํารวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน - วันที่ 31 กรกฎาคม 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) กรมหม่อนไหม กิจกรรมพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

3.1.1) ปัจจัยนำเข้า

(1) งบประมาณ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ได้รับงบประมาณดำเนินงานโครงการ จำนวน 9,083,900 บาท เบิกจ่ายงบประมาณแล้ว 8,767,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 96.52 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร โดยร้อยละ 87.50 หน่วยงานสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนปฏิบัติงาน อีกร้อยละ 12.50 ไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้หน่วยงานไม่สามารถดำเนินการกิจกรรมได้ตามแผนที่กำหนดไว้ (ภาพที่ 3.21)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.21 การเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติงาน

(2) ความทันเวลาของงบประมาณ จากการสำรวจ พบว่า หน่วยงานในพื้นที่ ร้อยละ 87.50 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลาต่อการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.43 ร้อยละ 12.50 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับไม่ทันเวลาต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากได้รับการจัดสรรงบประมาณในช่วงไตรมาสที่ 2 ซึ่งควรได้รับการจัดสรรในช่วงไตรมาสที่ 1 หรือในช่วงเดือนธันวาคม (ตารางที่ 3.54)

(3) ความเพียงพอของงบประมาณ หน่วยงานในพื้นที่ ร้อยละ 100.00 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับเพียงพอต่อการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 (ตารางที่ 3.53)

ตารางที่ 3.53 ความทันเวลา และความเพียงพอของงบประมาณ

รายการ	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. ความทันเวลาของงบประมาณ	100.00	4.43	มากที่สุด
1.1 ทันเวลา	87.50		
1.2 ไม่ทันเวลา	12.50		
2. ความเพียงพอของงบประมาณ	100.00	4.50	มากที่สุด
2.1 เพียงพอ	100.00		
2.2 ไม่เพียงพอ	-		

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) เกษตรกรเป้าหมาย หน่วยงานมีเป้าหมายส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกร จำนวน 25 กลุ่ม เกษตรกร 450 ราย ในพื้นที่ 19 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง เชียงราย พิจิตร อุตรธานี สกลนคร เลย ขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม มุกดาหาร นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ สระบุรี ลพบุรี ชุมพร ราชบุรี ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี (ตารางที่ 3.54)

ตารางที่ 3.54 จำนวนเกษตรกรเป้าหมาย

จังหวัด	กลุ่มเกษตรกร (กลุ่ม)	เป้าหมาย (ราย)
1. ลำปาง	1	10
2. เชียงราย	1	20
3. พิจิตร	1	30
4. อุตรธานี	1	25
5. สกลนคร	1	25
6. เลย	1	25
7. ขอนแก่น	1	25
8. ชัยภูมิ	1	40
9. มหาสารคาม	1	25
10. มุกดาหาร	1	20
11. นครราชสีมา	3	35
12. สุรินทร์	4	40
13. บุรีรัมย์	2	35
14. สระบุรี	1	30
15. ลพบุรี	1	10
16. ชุมพร	1	15
17. ราชบุรี	1	20
18. ศรีสะเกษ	1	15
19. อุบลราชธานี	1	15
รวม	25	450

ที่มา: กรมหม่อนไหม ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

(4) หลักสูตรการอบรม หน่วยงานมีแผนการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร ซึ่งเป็นเนื้อหาความรู้ตามความต้องการของกลุ่มเกษตรกร แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

(4.1) ด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมให้ได้คุณภาพ การฟื้นฟูการเลี้ยงไหม การดูแลรักษาแปลงหม่อน การบริหารจัดการระบบน้ำในแปลงหม่อน และการผลิตรังไหมให้ได้คุณภาพ

(4.2) ด้านการผลิตเส้นไหม ได้แก่ การฟอกย้อมเส้นไหมด้วยสารเคมี และการฟอกย้อมด้วยสีธรรมชาติเพื่อความปลอดภัยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการผลิตเส้นไหมมาตรฐาน มกษ. 8000 - 2555

(4.3) ด้านการทอผ้า ได้แก่ การพัฒนาเทคนิค การออกแบบลวดลายผ้าไหม ให้มีความสวยงาม เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม และการทอผ้าไหมทรานกุง

(4.4) ด้านการแปรรูป ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหม่อนไหม การใช้นวัตกรรมการแปรรูปมาใช้ในการผลิต และช่องทางการจำหน่ายสินค้า

(4.5) ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ได้แก่ การส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อผลิตผ้าไหม การเพิ่มศักยภาพการขายบนตลาดออนไลน์ และการเพิ่มช่องทางการจำหน่าย

(5) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์การผลิต หน่วยงานสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับกลุ่มเกษตรกรเรียบร้อยแล้ว เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งในการสนับสนุนปัจจัยการผลิต / วัสดุอุปกรณ์การผลิตให้กับกลุ่มเกษตรกรนั้น จะสนับสนุนตามความต้องการของกลุ่มเกษตรกร ทั้งนี้ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์การผลิตให้กับกลุ่มเกษตรกร ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.50 สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับเลี้ยงไหม เช่น ตาข่ายสำหรับถ้ำยมูล กระบะเลี้ยงไหม มุ้งตาข่าย จ่อ กระดัง และกล่องเลี้ยงไหม เป็นต้น รองลงมาร้อยละ 25.00 สนับสนุนปัจจัยการผลิตสำหรับปลูกหม่อนและเลี้ยงไหม เช่น ปูนขาว ยาโรยตัวไหม คลอรีน และท่อนพันธุ์หม่อน เป็นต้น และร้อยละ 12.50 เท่ากัน สนับสนุนปัจจัยการผลิตสำหรับทอผ้า ได้แก่ เส้นไหมพุ่ง เส้นไหมยืน สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับทอผ้า เช่น หม้อสำหรับฟอกย้อม สารเคมีสำหรับฟอกย้อม ฟืม กระสวย และอ๊ก เป็นต้น และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับปลูกหม่อน เช่น ตะกร้า ลังโพน ท่อ PVC กรรไกร และสติ๊กเกอร์ เป็นต้น (ตารางที่ 3.55)

ตารางที่ 3.55 ประเภทของปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์การผลิตที่สนับสนุนให้เกษตรกร

รายการ ^{1/}	ร้อยละ
1. วัสดุอุปกรณ์สำหรับเลี้ยงไหม	62.50
2. ปัจจัยการผลิตสำหรับปลูกหม่อนและเลี้ยงไหม	25.00
3. ปัจจัยการผลิตสำหรับทอผ้า	12.50
4. วัสดุอุปกรณ์สำหรับปลูกหม่อน	12.50
5. วัสดุอุปกรณ์สำหรับทอผ้า	12.50

หมายเหตุ: ^{1/}หน่วยงานสามารถสนับสนุนปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์การผลิตให้เกษตรกรได้มากกว่า 1 ประเภท

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.2) กิจกรรม

หน่วยงานมีแผนในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกร โดยการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร และสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความต้องการของกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งติดตาม แนะนำให้คำปรึกษาเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ รายละเอียดดังนี้

(1) การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร หน่วยงานจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง โดยจัดอบรมถ่ายทอดความรู้จำนวน 1 ครั้งต่อกลุ่ม ดำเนินการจัดอบรมแล้วจำนวน 31 ครั้ง ตามเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของเป้าหมาย 31 ครั้ง (ตารางที่ 3.56)

ตารางที่ 3.56 การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร

จังหวัด	จำนวนกลุ่มเกษตรกร	การจัดอบรม (ครั้ง)		ร้อยละ
		แผนการอบรม	ผลการอบรม	
1. ลำปาง	2	2	2	100.00
2. เชียงราย	1	1	1	100.00
3. พิจิตร	1	1	1	100.00
4. ตาก	1	1	1	100.00
5. อุตรธานี	1	1	1	100.00
6. สกลนคร	1	1	1	100.00
7. เลย	2	2	2	100.00
8. ขอนแก่น	1	1	1	100.00
9. ชัยภูมิ	1	1	1	100.00
10. มหาสารคาม	1	1	1	100.00
11. มุกดาหาร	1	1	1	100.00
12. นครราชสีมา	3	3	3	100.00
13. สุรินทร์	4	4	4	100.00
14. บุรีรัมย์	3	3	3	100.00
15. สระบุรี	1	1	1	100.00
16. ลพบุรี	1	1	1	100.00
17. ชุมพร	1	1	1	100.00
18. ราชบุรี	1	1	1	100.00
19. อุทัยธานี	1	1	1	100.00
20. ศรีสะเกษ	2	2	1	100.00
21. อุบลราชธานี	1	1	1	100.00
รวม	31	31	31	100.00

ที่มา: กรมหม่อนไหม ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

(2) การประชุมชี้แจงโครงการ หน่วยงานในพื้นที่ที่มีแผนการจัดประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงานโครงการเฉลี่ย 2 ครั้งต่อแห่ง โดยได้ดำเนินการจัดประชุมครบเรียบร้อยแล้ว ตามแผนคิดเป็นร้อยละ 100.00 (ตารางที่ 3.58)

(3) การติดตามและให้คำปรึกษา หน่วยงานมีแผนการติดตามและให้คำปรึกษากับกลุ่มเกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ เช่น การให้คำแนะนำในการเลี้ยงไหม การบริหารจัดการกลุ่ม การดูแลต้นหม่อน การจัดการระบบน้ำในแปลงหม่อน การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหม่อน การสาวเส้นไหมให้ได้คุณภาพ และการทอผ้าไหม เป็นต้น ซึ่งจากการสำรวจพบว่า หน่วยงานในพื้นที่ร้อยละ 37.50 มีการติดตาม และให้คำปรึกษาเกษตรกรเฉลี่ย 5 ครั้งขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 37.50 ติดตามให้คำแนะนำเฉลี่ย 1 - 2 ครั้ง และร้อยละ 25.00 ติดตามให้คำแนะนำเฉลี่ย 3 - 4 ครั้ง โดยในการติดตามให้คำปรึกษาเกษตรกร สามารถดำเนินการได้ตามแผน (ตารางที่ 3.57)

ตารางที่ 3.57 การประชุมชี้แจงโครงการ และการติดตามให้คำปรึกษาเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. การจัดประชุมชี้แจงโครงการ	100.00
1.1 ดำเนินการแล้ว	100.00
1.2 ยังไม่ได้ดำเนินการ	-
2. การติดตามให้คำปรึกษาเกษตรกร	100.00
2.1 ติดตามและให้คำแนะนำ 1 - 2 ครั้ง	37.50
2.2 ติดตามและให้คำแนะนำ 3 - 4 ครั้ง	25.00
2.3 ติดตามและให้คำแนะนำ 5 ครั้งขึ้นไป	37.50

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.3) ผลได้

(1) กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ เป็นกลุ่มที่มีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทอผ้า และผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหม่อนไหม ทั้งนี้ ผลการคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ สามารถดำเนินการได้มากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีเกษตรกรให้ความสนใจ และมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้สามารถดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในพื้นที่ 21 จังหวัด จำนวน 31 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 124 ของเป้าหมาย 25 กลุ่มเกษตรกรจำนวน 510 ราย คิดเป็นร้อยละ 112.67 ของเป้าหมาย 450 ราย ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น 6 กลุ่ม นั้น ได้แก่กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดตาก ลำปาง เลย บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และอุทัยธานี (ตารางที่ 3.58)

ตารางที่ 3.58 จำนวนกลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ

จังหวัด	เกษตรกรเป้าหมาย		ผลการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ	
	จำนวนกลุ่ม	เกษตรกร (ราย)	จำนวนกลุ่ม	เกษตรกร (ราย)
1. ลำปาง	1	10	2	20
2. เชียงราย	1	20	1	20
3. พิจิตร	1	30	1	30
4. ตาก	-	-	1	10
5. อุตรธานี	1	25	1	25
6. สกลนคร	1	25	1	25
7. เลย	1	25	2	35
8. ขอนแก่น	1	25	1	25
9. ชัยภูมิ	1	40	1	41
10. มหาสารคาม	1	25	1	25
11. มุกดาหาร	1	20	1	22
12. นครราชสีมา	3	35	3	35
13. สุรินทร์	4	40	4	40
14. บุรีรัมย์	2	35	3	45
15. สระบุรี	1	30	1	20
16. ลพบุรี	1	10	1	10
17. ชุมพร	1	15	1	15
18. ราชบุรี	1	20	1	17
19. อุทัยธานี	-	-	1	10
20. ศรีสะเกษ	1	15	2	25
21. อุบลราชธานี	1	15	1	15
รวม	25	450	31	510
	ร้อยละ		124.00	112.67

ที่มา: กรมหม่อนไหม ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

(2) การอบรมถ่ายทอดความรู้ หน่วยงานในพื้นที่จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรเรียบร้อยแล้วตามเป้าหมาย จำนวน 31 กลุ่ม เกษตรกรจำนวน 510 ราย ทั้งนี้ กลุ่มเกษตรกรที่สามารถดำเนินการอบรมถ่ายทอดความรู้ได้เสร็จเรียบร้อยแล้วภายในไตรมาสที่ 3 มีจำนวน 15 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย อุตรธานี สกลนคร ขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม มุกดาหาร นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ สระบุรี ลพบุรี ราชบุรี ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี สำหรับเกษตรกรจำนวน 9 กลุ่ม ใน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี ชุมพร เลย ตาก พิจิตร และลำปาง ดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้เสร็จสิ้นในเดือนสิงหาคม 2564 (ตารางที่ 3.59)

ตารางที่ 3.59 การอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร

จังหวัด	เกษตรกรเป้าหมาย		ผลการจัดอบรม			
	จำนวนกลุ่ม	เกษตรกร (ราย)	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ	เกษตรกร (ราย)	ร้อยละ
1. ลำปาง	2	20	2	100.00	20	100.00
2. เชียงราย	1	20	1	100.00	20	100.00
3. พิจิตร	1	30	1	100.00	30	100.00
4. ตาก	1	10	1	100.00	10	100.00
5. อุดรธานี	1	25	1	100.00	25	100.00
6. สกลนคร	1	25	1	100.00	25	100.00
7. เลย	2	35	2	100.00	35	100.00
8. ขอนแก่น	1	25	1	100.00	25	100.00
9. ชัยภูมิ	1	41	1	100.00	41	100.00
10. มหาสารคาม	1	25	1	100.00	25	100.00
11. มุกดาหาร	1	22	1	100.00	22	100.00
12. นครราชสีมา	3	35	3	100.00	35	100.00
13. สุรินทร์	4	40	4	100.00	40	100.00
14. บุรีรัมย์	3	45	3	100.00	45	100.00
15. สระบุรี	1	20	1	100.00	20	100.00
16. ลพบุรี	1	10	1	100.00	10	100.00
17. ชุมพร	1	15	1	100.00	15	100.00
18. ราชบุรี	1	17	1	100.00	17	100.00
19. อุทัยธานี	1	10	1	100.00	10	100.00
20. ศรีสะเกษ	2	25	1	100.00	25	100.00
21. อุบลราชธานี	1	15	1	100.00	15	100.00
รวม	31	510	31	100.00	510	100.00

ที่มา: กรมหม่อนไหม ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

ทั้งนี้ เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้แล้ว มีความรู้ความเข้าใจต่อเนื้อหาการอบรมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.55 โดยร้อยละ 71.43 มีความรู้ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 16.67 มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง และร้อยละ 11.90 มีความรู้ความเข้าใจระดับมากที่สุดตามลำดับ (ตารางที่ 3.60)

ตารางที่ 3.60 ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่มีต่อเนื้อหาการอบรม

ระดับความรู้ความเข้าใจ	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. มากที่สุด	71.43	4.55	มากที่สุด
2. มาก	11.90		
3. ปานกลาง	16.67		
4. น้อย	-		
5. น้อยที่สุด	-		

ที่มา: จากการสำรวจ

(3) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร หน่วยงานสนับสนุนปัจจัยการผลิต ให้กลุ่มเกษตรกรตามความต้องการของกลุ่ม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 112.50 ได้รับการสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์เลี้ยงไหม เช่น ตาข่ายสำหรับถ้ำยมูลไหมวัยอ่อน กระบะเลี้ยงไหม จ่อ กระด้ง ยาโรยตัวไหม คลอรีน และปูนขาว เป็นต้น รองลงมาร้อยละ 100.00 ได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับปลูกหม่อน เช่น ระบบน้ำ ในแปลงหม่อน ท่อ PVC กากน้ำตาล ถังน้ำหมัก ท่อนพันธุ์ และกรรไกรตัดกิ่ง เป็นต้น ร้อยละ 100.00 ได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับสาวไหมทอผ้า เช่น เส้นไหมพุ่ง เส้นไหมยืน หม้อสำหรับฟอกย้อม กรดอะซิติก หลา พิมพ์ โส้กคันหมี่ กระสวย และอ๊ก เป็นต้น และร้อยละ 12.50 ได้รับการสนับสนุนเป็นวัสดุอุปกรณ์ สำหรับแปรรูปผลหม่อนสด (ตารางที่ 3.61)

ตารางที่ 3.61 วัสดุอุปกรณ์ที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุน

วัสดุ/อุปกรณ์ ^{1/}	ร้อยละ
1. วัสดุอุปกรณ์เลี้ยงไหม	112.50
2. วัสดุอุปกรณ์สาวไหมทอผ้า	100.00
3. วัสดุอุปกรณ์ปลูกหม่อนไหม	100.00
4. วัสดุอุปกรณ์สำหรับแปรรูปผลิตภัณฑ์	12.50

หมายเหตุ: ^{1/}เกษตรกรได้รับการสนับสนุนมากกว่า 1 ชนิด

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) กลุ่มเกษตรกร

(4.1) การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตของเกษตรกร จากการดำเนินงานโครงการ ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อดำเนินการกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม สาวเส้นไหม ทอผ้า และแปรรูปผลิตภัณฑ์หม่อนไหม โดยมีเกษตรกรที่รวมกลุ่มกันและเข้ารับการพัฒนาศักยภาพ จำนวน 31 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 124.00 ของเป้าหมาย 25 กลุ่ม ซึ่งมากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

(4.2) การประกอบอาชีพทอผ้าไหม จากการสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกร ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้า หลังการดำเนินกิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้ และสนับสนุนปัจจัยการผลิต เกี่ยวกับการประกอบอาชีพทอผ้าไหมของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า ร้อยละ 57.89 มีความเห็นว่า ยังไม่แน่ใจว่า เกษตรกรรุ่นใหม่จะประกอบอาชีพทอผ้าไหม และร้อยละ 42.11 มีความเห็นว่า จะมีเกษตรกรรุ่นใหม่ ที่ประกอบอาชีพทอผ้าเพิ่มขึ้น จำแนกเป็น เพิ่มขึ้น 1 - 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.84 และเพิ่มขึ้น 3 - 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.27 (ตารางที่ 3.63)

สำหรับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกับ เกษตรกร โดยร้อยละ 75.00 มีความเห็นว่าจะมีเกษตรกรรุ่นใหม่ ที่ประกอบอาชีพทอผ้าไหมเพิ่มขึ้น จำแนกเป็น เพิ่มขึ้น 1 - 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.50 เพิ่มขึ้น 3 - 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 และเพิ่มขึ้น 5 รายขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.50 ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ร้อยละ 25.00 มีความคิดเห็นว่า ยังไม่แน่ใจว่าจะมีเกษตรกร รุ่นใหม่ประกอบอาชีพทอผ้าไหม (ตารางที่ 3.62)

ตารางที่ 3.62 การประกอบอาชีพทอผ้าไหมของเกษตรกรรุ่นใหม่

หน่วย : ร้อยละ

จำนวนเกษตรกรรุ่นใหม่	เกษตรกร	เจ้าหน้าที่
1. ไม่เพิ่มขึ้น/ไม่แน่ใจ	57.89	25.00
2. มี 1 - 2 ราย	36.84	37.50
3. มี 3 - 4 ราย	5.27	25.00
4. มี 5 รายขึ้นไป	-	12.50
รวม	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

(4.3) การส่งเสริมผลิตภัณฑ์หม่อนไหม ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานของหน่วยงาน โดยจะดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้ครบตามเป้าหมายก่อนการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.57 มีความต้องการพัฒนาสินค้าของกลุ่มให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การพัฒนาเทคนิคการทอผ้าไหม/ผ้ามัดหมี่ ออกแบบลวดลายบนผืนผ้าไหมผลิตเส้นไหมให้ได้คุณภาพ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์หม่อนไหมให้มีความน่าสนใจเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าของกลุ่ม รองลงมาร้อยละ 1.89 เห็นว่าสินค้าในกลุ่มยังไม่มีสินค้าใดที่จะต้องพัฒนา เนื่องจากส่วนใหญ่กลุ่มดำเนินการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายรังไหมเพียงอย่างเดียว และอีกร้อยละ 7.54 ยังไม่ทราบหรือไม่แน่ใจว่ามีสินค้าที่ต้องการพัฒนาหรือไม่ (ตารางที่ 3.63)

ตารางที่ 3.63 ความต้องการของเกษตรกรในการพัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์หม่อนไหม

รายการ	ร้อยละ
1. มีสินค้าที่จะพัฒนา	90.57
2. ไม่มีสินค้าที่จะพัฒนา	1.89
3. ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	7.54
รวม	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

(5) การติดตามให้คำปรึกษาแนะนำ หลังจากเริ่มดำเนินงานโครงการแล้ว พบว่าเกษตรกรร้อยละ 63.46 ได้รับการติดตามให้คำปรึกษาแนะนำจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ เฉลี่ย 1 - 2 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 34.62 ได้รับการติดตามมากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป และร้อยละ 1.92 ได้รับการติดตามเฉลี่ย 3 - 4 ครั้ง ทั้งนี้ เรื่องที่เกษตรกรได้รับคำปรึกษาแนะนำ ได้แก่ การดูแลรักษาหม่อนไหม การดูแลแปลงหม่อน การจัดการระบบน้ำในแปลงหม่อน การเลี้ยงไหมให้ได้เส้นไหมคุณภาพ การแปรรูปผลิตภัณฑ์หม่อนไหมเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า การฟอกย้อมเส้นไหม การผลิตเส้นไหมที่มีคุณภาพ และการออกแบบลายผ้าไหมให้สวยงาม (ตารางที่ 3.64)

ตารางที่ 3.64 การติดตามให้คำปรึกษาแนะนำแก่เกษตรกร

ได้รับการติดตาม	ร้อยละ
1. ได้รับ 1 - 2 ครั้ง	63.46
2. ได้รับ 3 - 4 ครั้ง	1.92
3. ได้รับ 5 ครั้งขึ้นไป	34.62
รวม	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.4) ผลลัพธ์

(1) ด้านเศรษฐกิจ

(1.1) ปริมาณการผลิตสินค้าของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรเมื่อได้รับการส่งเสริมและพัฒนาโดยการอบรมถ่ายทอดความรู้ และได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ส่งผลให้กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 51.11 สามารถผลิตสินค้าได้ปริมาณเพิ่มขึ้น รองลงมาร้อยละ 31.11 ผลิตสินค้าได้ปริมาณเท่าเดิม และร้อยละ 17.78 ผลิตสินค้าได้ปริมาณลดลง เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลให้เกิดการรวมตัวเพื่อผลิตสินค้ากันน้อยลง และสินค้าจำหน่ายได้น้อยลง จึงยังไม่สามารถผลิตสินค้าได้เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ (ตารางที่ 3.65)

(1.2) ราคาสินค้าที่กลุ่มเกษตรกรจำหน่าย กลุ่มเกษตรกรร้อยละ 50.00 เห็นว่า สินค้าที่จำหน่ายมีราคาสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากมีการพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพมากขึ้น จึงทำให้สามารถกำหนดราคาขายที่สูงขึ้นได้ รองลงมาร้อยละ 33.33 จำหน่ายได้ราคาเท่าเดิม และร้อยละ 16.67 จำหน่ายสินค้าได้ราคาลดลง เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้มีผู้ที่มาซื้อสินค้าของกลุ่มไปจำหน่ายต่อลดลง มีการต่อรองราคาสินค้ากับกลุ่มเกษตรกร อีกทั้งเป็นช่วงฤดูฝน ส่งผลให้รังไหมมีความชื้น และเส้นไหมไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร (ตารางที่ 3.65)

(1.3) รายได้จากการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.71 มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น รองลงมาร้อยละ 14.29 มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเท่าเดิม (ตารางที่ 3.65)

(1.4) มูลค่าสินค้าที่เกษตรกรจำหน่ายได้ กลุ่มเกษตรกรร้อยละ 75.00 เห็นว่า สินค้าที่จำหน่ายมีมูลค่าสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ และอีกร้อยละ 25.00 เห็นว่า สินค้าที่จำหน่ายมีมูลค่าเท่าเดิม แม้ราคาสินค้าที่จำหน่ายจะสูงขึ้น แต่ปริมาณสินค้าที่จำหน่ายมีจำนวนลดลง (ตารางที่ 3.65)

ตารางที่ 3.65 การผลิตและการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		
	เพิ่มขึ้น	เท่าเดิม	ลดลง
1. ปริมาณการผลิตสินค้าของกลุ่ม	51.11	31.11	17.78
2. ราคาสินค้าที่จำหน่ายได้	50.00	33.33	16.67
3. รายได้จากการจำหน่ายสินค้า	85.71	14.29	-
4. มูลค่าสินค้าที่จำหน่ายได้	75.00	25.00	-

ที่มา: จากการสำรวจ

ทั้งนี้ ก่อนเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากหม่อนไหมเฉลี่ย 4,402.38 บาทต่อเดือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากไหม เฉลี่ย 5,966.67 บาทต่อเดือน โดยเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1,564.29 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 35.53 ของรายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการ (ตารางที่ 3.66)

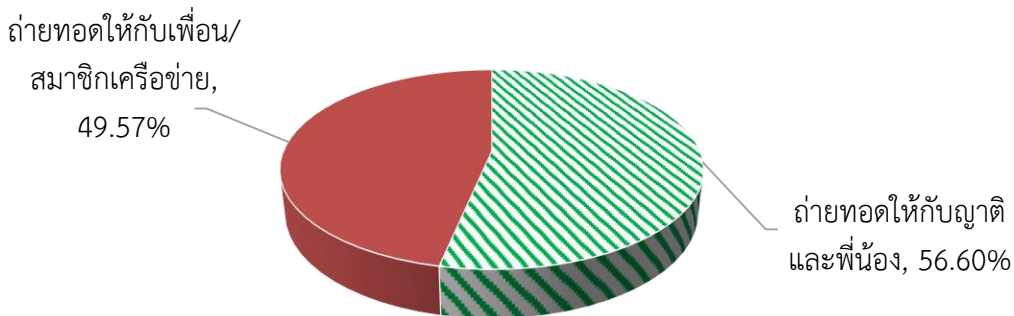
ตารางที่ 3.66 รายได้จากการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกร เปรียบเทียบกับก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

หน่วย: บาทต่อเดือน

รายการ	รายได้
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการ	4,402.38
2. หลังเข้าร่วมโครงการ	5,966.67
3. ผลต่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ (ร้อยละ)	1,564.29 (35.33)

ที่มา: จากการสำรวจ

(1.5) การขยายผลความรู้ที่ได้รับจากการอบรม กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับ การอบรมถ่ายทอดความรู้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.60 มีการนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับญาติ พี่น้อง รองลงมาร้อยละ 49.57 นำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับเพื่อน/สมาชิกเครือข่ายอื่น ๆ โดยเรื่องที่น่าสนใจไป ถ่ายทอด เช่น การดูแลเลี้ยงไหม การบริหารจัดการแปลงหม่อน การพอกย้อมเส้นไหม การสาวเส้นไหม ให้ได้มาตรฐาน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์หม่อนไหม เป็นต้น (ภาพที่ 3.22)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.22 การขยายผลความรู้ที่ได้รับจากการอบรม

3.1.5) ความพึงพอใจ

(1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่

จากการสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ในภาพรวม พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.28 โดยร้อยละ 53.13 มีความพึงพอใจระดับมาก รองลงมาร้อยละ 37.50 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด และร้อยละ 9.38 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง พิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ (ตารางที่ 3.67)

(1.1) ด้านการรวมกลุ่มของเกษตรกรเป้าหมาย มีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.38 โดยร้อยละ 50.00 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 37.50 มีความพึงพอใจในระดับมาก และร้อยละ 12.50 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(1.2) ด้านงบประมาณที่หน่วยงานได้รับ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.25 โดยร้อยละ 50.00 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 37.50 มีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 12.50 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(1.3) ด้านแนวทางในการดำเนินงานกิจกรรม มีความพึงพอใจระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.13 โดยร้อยละ 62.50 มีความพึงพอใจระดับมาก รองลงมาร้อยละ 25.00 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และร้อยละ 12.50 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(1.4) ด้านนโยบายภาพรวมของโครงการ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.38 โดยร้อยละ 62.50 มีความพึงพอใจในระดับมาก และร้อยละ 37.50 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3.67 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การรวมกลุ่มเกษตรกร	50.00	37.50	12.50	-	-	4.38	มากที่สุด
2. งบประมาณที่ได้รับ	37.50	50.00	12.50	-	-	4.25	มากที่สุด
3. แนวทางการดำเนินงาน	25.00	62.50	12.50	-	-	4.13	มาก
4. นโยบายภาพรวมของโครงการ	37.50	62.50	-	-	-	4.38	มากที่สุด
รวม	37.50	53.13	9.38	-	-	4.28	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) ความพึงพอใจของเกษตรกร

จากการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการในภาพรวม พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.57 โดยร้อยละ 63.34 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 28.68 มีความพึงพอใจระดับมาก และร้อยละ 6.98 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง พิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ (ตารางที่ 3.68)

(2.1) ด้านปัจจัยการผลิตที่ได้รับ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.54 โดยร้อยละ 67.57 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 18.92 มีความพึงพอใจในระดับมาก และร้อยละ 13.51 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(2.2) ด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 โดยร้อยละ 56.67 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 36.67 มีความพึงพอใจในระดับมาก และร้อยละ 6.67 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(2.3) ด้านเนื้อหาการอบรมถ่ายทอดความรู้ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.53 โดยร้อยละ 56.25 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 40.63 มีความพึงพอใจในระดับมาก และร้อยละ 3.13 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(2.4) ด้านนโยบายภาพรวมของโครงการ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.73 โดยร้อยละ 76.67 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 20.00 มีความพึงพอใจในระดับมาก และร้อยละ 3.33 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3.68 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ปัจจัยการผลิตที่ได้รับ	67.57	18.92	13.51	-	-	4.54	มากที่สุด
2. การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่	56.67	36.67	6.67	-	-	4.50	มากที่สุด
3. เนื้อหาการอบรมถ่ายทอดความรู้	56.25	40.63	3.13	-	-	4.53	มากที่สุด
4. นโยบายภาพรวมของโครงการ	76.67	20.00	3.33	-	-	4.73	มากที่สุด
รวม	63.34	28.68	6.98	-	-	4.57	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.6) ข้อค้นพบ

(1) งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานฯ ค่อนข้างล่าช้า รวมถึงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมอื่น ๆ ของโครงการ เช่น การจัดประชุมชี้แจงโครงการในบางพื้นที่ต้องเลื่อนออกไป การจัดอบรมที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ครบทุกกลุ่มด้วยข้อจำกัดของการรวมตัว จึงทำให้หน่วยงานปรับแผนปฏิบัติงานโดยการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรเป้าหมายก่อน

(2) มีกลุ่มเกษตรกรต้องการเข้ารับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้น ทำให้มีเกษตรกรเป้าหมายเพิ่มขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณที่หน่วยงานได้รับการจัดสรร จึงสามารถดำเนินการได้เพียงพัฒนาศักยภาพเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร โดยการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ขอรับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเพิ่มเติมเท่านั้น แต่ไม่สามารถสนับสนุนปัจจัยการผลิตได้

3.1.7) ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดสรรงบประมาณช่วงเริ่มต้นปีงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ และมีความสอดคล้องกับฤดูกาลผลิตของเกษตรกร

(2) เกษตรกรมีความต้องการให้หน่วยงานสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรรายอื่นหันมาสนใจอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และทอผ้าไหมเพิ่มขึ้นด้วย

3.2) กรมพัฒนาที่ดิน กิจกรรมพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรแผนใหม่

3.2.1) ปัจจัยนำเข้า

(1) งบประมาณ กิจกรรมพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรแผนใหม่ ได้รับงบประมาณดำเนินงานโครงการ จำนวน 6,573,100 บาท เบิกจ่ายงบประมาณแล้ว จำนวน 6,145,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 93.50 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

(2) ความทันเวลาของงบประมาณที่ได้รับ จากการสำรวจ พบว่า หน่วยงานในพื้นที่ร้อยละ 88.89 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลาต่อการปฏิบัติงานในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 ส่วนที่เหลือร้อยละ 11.11 เห็นว่า การจัดสรรงบประมาณไม่ทันเวลาต่อการปฏิบัติงาน โดยมีความเห็นควรจัดสรรงบประมาณในช่วงเดือนตุลาคม (ตารางที่ 3.70)

(3) ความเพียงพอของงบประมาณ พบว่า ร้อยละ 77.78 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความเพียงพอต่อการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.00 ส่วนที่เหลือร้อยละ 22.22 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ควรเพิ่มการจัดสรรเป็น 300,000 บาทต่อแห่ง (ตารางที่ 3.69)

ตารางที่ 3.69 ความทันเวลา และความเพียงพอของงบประมาณ

รายการ	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. ความทันเวลาของงบประมาณ	100.00	3.50	มาก
1.1 ทันเวลา	88.89		
1.2 ไม่ทันเวลา	11.11		
2. ความเพียงพอของงบประมาณ	100.00	3.00	ปานกลาง
2.1 เพียงพอ	77.78		
2.2 ไม่เพียงพอ	22.22		

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ กรมพัฒนาที่ดินได้รับการจัดสรรพื้นที่ ส.ป.ก. เป้าหมายจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำหรับดำเนินการกิจกรรมพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรแผนใหม่ โดยมีเป้าหมายส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร จำนวน 600 ราย พื้นที่จำนวน 6,120 ไร่ ในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี สระแก้ว นครราชสีมา กาฬสินธุ์ อุทัยธานี กาญจนบุรี ชุมพร และสุราษฎร์ธานี (ตารางที่ 3.70)

ตารางที่ 3.70 จำนวนเกษตรกร และพื้นที่เป้าหมาย

รายการ	เป้าหมายเกษตรกร (ราย)
1. ชลบุรี	64
2. สระแก้ว	95
3. นครราชสีมา	105
4. กาฬสินธุ์	60
5. อุทัยธานี	95
6. กาญจนบุรี	75
7. ชุมพร	56
8. สุราษฎร์ธานี	50
รวม	600
พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	6,120 ไร่

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2664

(5) หลักสูตรการอบรมถ่ายทอดความรู้ หน่วยงานมีแผนการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรของเกษตรกร ทั้งนี้มีแผนอบรม จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ การทำปุ๋ยหมัก พด. การผลิตน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด และการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน

(6) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต หน่วยงานมีแผนการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร โดยสนับสนุนปุ๋ยหมัก พด. จำนวน 375 ตัน น้ำหมักชีวภาพ จำนวน 75,000 ลิตร สารโดโลไมท์ จำนวน 76 ตัน และเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด จำนวน 118 ตัน โดยจะสนับสนุนตามความต้องการของเกษตรกร หลังจากจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรเสร็จเรียบร้อยแล้ว (ตารางที่ 3.71)

ตารางที่ 3.71 แผนการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกร

ปัจจัยการผลิต	หน่วย	จำนวน
1. ปุ๋ยหมัก พด.	ตัน	375
2. น้ำหมักชีวภาพ	ลิตร	75,000
3. สารโดโลไมท์	ตัน	76
4. เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	118

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.2.2) กิจกรรม

(1) การประชุมชี้แจงโครงการ หน่วยงานร้อยละ 77.78 มีการจัดประชุมชี้แจงโครงการให้กับเจ้าหน้าที่ภายในพื้นที่ โดยจัดประชุม จำนวน 1 ครั้งต่อแห่ง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกร้อยละ 22.22 ไม่มีการจัดประชุมชี้แจง เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ระบาดเป็นบริเวณกว้าง สำหรับการจัดประชุมวางแผนพัฒนาพื้นที่ในการผลิตพืชดำเนินการได้ตามเป้าหมาย จำนวน 2 ครั้ง (ตารางที่ 3.72)

ตารางที่ 3.72 การจัดประชุมชี้แจงโครงการ

รายการ	ร้อยละ
1. การจัดประชุมชี้แจงโครงการ	100.00
1.1 ไม่มีการจัดประชุม	22.22
1.2 มีการจัดประชุม	77.78
- จำนวน (ครั้ง)	1
2. การจัดประชุมหารือกับเกษตรกร	100.00
2.1 ไม่มีการจัดประชุม	-
2.2 มีการจัดประชุม	100.00
- จำนวน (ครั้ง)	2

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) การอบรมถ่ายทอดความรู้ หน่วยงานดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรเป้าหมายเฉลี่ย 2 ครั้งต่อหลักสูตร จากการสำรวจพบว่า หน่วยงานในพื้นที่ร้อยละ 100.00 อบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมัก พด. รองลงมาร้อยละ 77.78 เท่ากัน คือ อบรมเรื่องการผลิตน้ำหมักชีวภาพ และการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน และร้อยละ 55.56 อบรมเรื่องการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด (ตารางที่ 3.73)

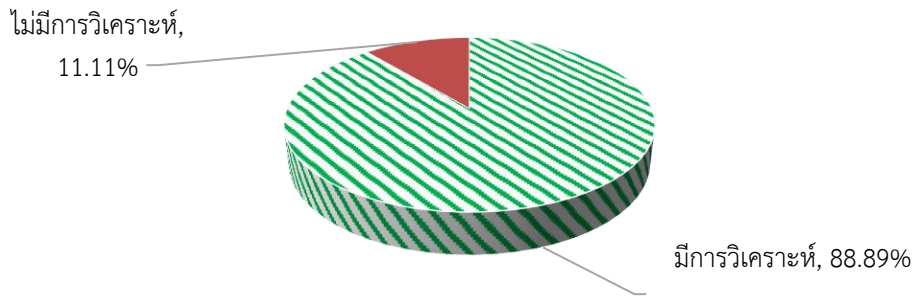
ตารางที่ 3.73 หลักสูตรการอบรมที่ถ่ายทอดให้เกษตรกร

รายการ ^{1/}	ร้อยละ
1. การทำปุ๋ยหมัก พด.	100.00
2. การผลิตน้ำหมักชีวภาพ	77.78
3. การปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	77.78
4. การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	55.56

หมายเหตุ: ^{1/} เกษตรกรสามารถอบรมได้มากกว่า 1 หลักสูตร

ที่มา: จากการสำรวจ

(3) การวิเคราะห์ดิน จากการสำรวจ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.89 หน่วยงาน มีการนำตัวอย่างดินของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายมาวิเคราะห์ โดยสามารถดำเนินการวิเคราะห์ตัวอย่างดินได้ เฉลี่ย 95 ตัวอย่าง อีกร้อยละ 11.11 ไม่มีการนำตัวอย่างดินมาวิเคราะห์ เนื่องจากเกษตรกรในบางพื้นที่ มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลดินเป็นอย่างดี อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ดำเนินการกิจกรรมดังกล่าวไม่ได้ (ภาพที่ 3.23)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.23 การวิเคราะห์ดินของเกษตรกร

(4) การติดตามให้คำแนะนำปรึกษาเกษตรกร หน่วยงานมีแผนการติดตาม ให้คำปรึกษาแนะนำกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 ครั้ง จากการสำรวจพบว่า ร้อยละ 55.56 ติดตาม ให้คำปรึกษาแนะนำกับเกษตรกรแล้ว เฉลี่ย 3 - 4 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 33.33 ติดตามให้คำปรึกษาแนะนำ กับเกษตรกรแล้ว เฉลี่ย 1 - 2 ครั้ง และร้อยละ 11.11 ติดตามให้คำแนะนำปรึกษาเกษตรกรแล้ว เฉลี่ย 5 ครั้ง ขึ้นไป (ตารางที่ 3.74)

ตารางที่ 3.74 การติดตามให้คำปรึกษาแนะนำกับเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. ติดตามให้คำแนะนำ 1 - 2 ครั้ง	33.33
2. ติดตามให้คำแนะนำ 3 - 4 ครั้ง	55.56
3. ติดตามให้คำแนะนำ 5 ครั้งขึ้นไป	11.11

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.3) ผลได้

(1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จากผลการดำเนินงานโครงการ พบว่า มีเกษตรกร สนใจเข้ารับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตมากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีเกษตรกรเข้าร่วม โครงการจำนวน 1,217 ราย คิดเป็นร้อยละ 211.83 ของเป้าหมาย 600 ราย ส่งผลให้มีพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งหมด 6,800 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 111.11 ของพื้นที่เป้าหมาย 6,120 ไร่ (ตารางที่ 3.75)

ตารางที่ 3.75 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

จังหวัด	จำนวนเกษตรกร (ราย)		ร้อยละ
	เป้าหมาย	ผลดำเนินการ	
1. ชลบุรี	64	89	139.06
2. สระแก้ว	95	301	316.84
3. นครราชสีมา	105	113	107.62
4. กาฬสินธุ์	60	75	125.00
5. อุทัยธานี	95	95	100.00
6. กาญจนบุรี	75	380	506.67
7. ชุมพร	56	104	185.71
8. สุราษฎร์ธานี	50	114	228.00
รวม	600	1,271	211.83
พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ (ไร่)	6,120	6,800	111.11

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

(2) การสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรกรในการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตให้กับเกษตรกรนั้น ส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมในด้านการวางแผนการใช้ที่ดิน การปลูกพืชปุ๋ยสดบำรุงดิน และการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด ซึ่งในการสนับสนุนดังกล่าวจะดำเนินการผ่านกิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้ และการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร โดยในภาพรวม พบว่า หน่วยงานร้อยละ 59.26 มีการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรกร อีกร้อยละ 40.74 ยังไม่ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรกร ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณที่ไม่สามารถสนับสนุนได้ทั่วถึง อีกทั้งเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ขยายวงกว้าง ทำให้การเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาให้ครอบคลุมพื้นที่เป็นไปได้ยาก (ตารางที่ 3.76)

ตารางที่ 3.76 การสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรกร

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ได้รับการสนับสนุนฯ	ไม่ได้รับการสนับสนุนฯ
1. การวางแผนการใช้ที่ดิน	77.78	22.22
2. การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดบำรุงดิน	77.78	22.22
3. การส่งเสริมปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	22.22	77.78
เฉลี่ย	59.26	40.74

ที่มา: จากการสำรวจ

(3) การอบรมถ่ายทอดความรู้ เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ จำนวน 647 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.27 ของเป้าหมายเดิม 750 ราย ทั้งนี้ จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมมีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.18 โดยร้อยละ 46.43 มีความรู้ความเข้าใจระดับมาก รองลงมาร้อยละ 35.71 มีความรู้ความเข้าใจระดับมากที่สุด และร้อยละ 17.86 มีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง (ตารางที่ 3.77)

ตารางที่ 3.77 ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่มีต่อเนื้อหาการอบรม

ระดับความรู้ความเข้าใจ	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. มากที่สุด	35.71	4.18	มาก
2. มาก	46.43		
3. ปานกลาง	17.86		
4. น้อย	-		
5. น้อยที่สุด	-		

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกร หน่วยงานจะสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรตามความต้องการของเกษตรกรเอง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 89.66 ได้รับการสนับสนุนปุ๋ยหมัก พด. รองลงมาร้อยละ 65.52 ได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ร้อยละ 42.28 ได้รับการสนับสนุนน้ำหมักชีวภาพ และร้อยละ 41.38 ได้รับการสนับสนุนเป็นสารโดโลไมท์ (ตารางที่ 3.78)

ตารางที่ 3.78 ปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุน

รายการ ^{1/}	ร้อยละ
1. ปุ๋ยหมัก พด.	89.66
2. เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	65.52
3. น้ำหมักชีวภาพ	42.28
4. สารโดโลไมท์	41.38

หมายเหตุ: ^{1/} เกษตรกรได้รับการสนับสนุนมากกว่า 1 ชนิด

ที่มา: จากการสำรวจ

(5) การติดตามให้คำปรึกษาแนะนำ เกษตรกรร้อยละ 62.50 ได้รับการติดตามและให้คำปรึกษาแนะนำจากเจ้าหน้าที่แล้ว 1 - 2 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 25.00 ได้รับการติดตามและให้คำปรึกษาแนะนำจากเจ้าหน้าที่ 3 - 4 ครั้ง และร้อยละ 12.50 ได้รับการติดตามและให้คำปรึกษาแนะนำ 5 ครั้งขึ้นไป โดยเรื่องที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง การปรับปรุงดินที่ถูกต้อง การใช้สารพด. และการใช้ปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุนการผลิต (ตารางที่ 3.79)

ตารางที่ 3.79 การติดตามให้คำปรึกษาแนะนำกับเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. ติดตามให้คำแนะนำ 1 - 2 ครั้ง	62.50
2. ติดตามให้คำแนะนำ 3 - 4 ครั้ง	25.00
3. ติดตามให้คำแนะนำ 5 ครั้งขึ้นไป	12.50
รวม	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

(1) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรมีการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง โดยร้อยละ 64.29 นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด โดยการนำไปปฏิบัติตามที่ได้รับการอบรมมา เช่น การนำปุ๋ยหมักชีวภาพ พด. ไปใส่ในพื้นที่ทำการเกษตรของ

ตนเอง เพื่อลดต้นทุนการผลิต การทำน้ำหมักชีวภาพเองสำหรับใช้ทำการเกษตร เป็นต้น รองลงมาร้อยละ 35.71 เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์บางส่วน (ตารางที่ 3.80)

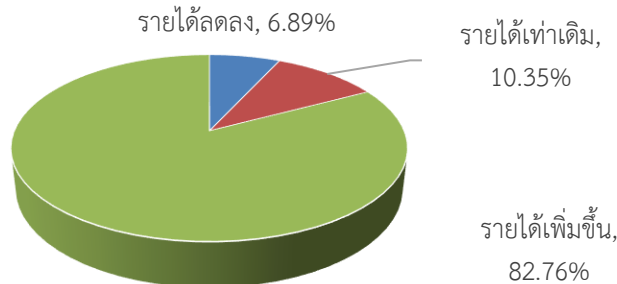
ตารางที่ 3.80 การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. นำไปปฏิบัติ/นำไปใช้ทั้งหมด	64.29
2. นำไปปฏิบัติ/นำไปใช้บางส่วน	35.71
รวม	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) การลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร เกษตรกรเป้าหมายส่วนใหญ่ทำการเกษตร โดยปลูกพืชผักผลไม้หลายชนิด เช่น กัญชง มะละกอ หม่อน มันสำปะหลัง ไม้ ผักสวนครัว และมะม่วง เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของเกษตรกร พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการแล้วเกษตรกรนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนไปใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง ส่งผลให้เกษตรกรทุกรายมีต้นทุนการผลิตที่ลดลง โดยก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ย 3,216 บาทต่อไร่ และหลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีต้นทุนการผลิต 2,444 บาทต่อไร่ ลดลง 772 บาทต่อไร่ หรือลดลงร้อยละ 24.00 (ตารางที่ 3.82)

(3) รายได้ของเกษตรกร หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.76 มีรายได้เพิ่มขึ้น รองลงมาร้อยละ 10.35 เกษตรกร มีรายได้เท่าเดิม และร้อยละ 6.89 เกษตรกรมีรายได้ลดลง เนื่องจากเกษตรกรจำหน่ายได้ราคาเท่าเดิม (ภาพที่ 3.24)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.24 รายได้ของเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการ

ทั้งนี้ ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต เช่น กัญชง มะละกอ หม่อน มันสำปะหลัง ไม้ ผักสวนครัว และมะม่วง เป็นต้น เฉลี่ย 6,915.38 บาทต่อไร่ หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 7,250 บาทต่อไร่ เพิ่มขึ้น 334.62 บาทต่อไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.84 (ตารางที่ 3.81)

ตารางที่ 3.81 ต้นทุนการผลิต และรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร

รายการ	หน่วย: บาท/ไร่			
	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ	ผลต่าง (+/-)	ร้อยละ
1. ต้นทุนการผลิตของเกษตรกร	3,216.00	2,444.00	- 772.00	24.00
2. รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต	6,915.38	7,250.00	334.62	4.84

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.5) ความพึงพอใจ

(1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่

จากการสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 โดยร้อยละ 55.56 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 33.33 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 8.33 มีความพึงพอใจในระดับน้อย และร้อยละ 2.78 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด พิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ (ตารางที่ 3.82)

(1.1) ด้านเกษตรกรเป้าหมาย มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 โดยร้อยละ 66.67 มีความพึงพอใจในระดับมาก และร้อยละ 33.33 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(1.2) ด้านงบประมาณที่หน่วยงานได้รับ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 โดยร้อยละ 33.33 เท่ากันมีความพึงพอใจในระดับมาก และระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 22.27 มีความพึงพอใจในระดับน้อย และร้อยละ 11.11 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

(1.3) ด้านแนวทางในการดำเนินงานกิจกรรม มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 โดยร้อยละ 44.44 เท่ากัน มีความพึงพอใจในระดับมาก และระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 11.11 มีความพึงพอใจระดับน้อย

(1.4) ด้านนโยบายภาพรวมของโครงการ มีความพึงพอใจระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.78 โดยร้อยละ 77.78 มีความพึงพอใจระดับมาก และร้อยละ 22.22 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3.82 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เกษตรกรเป้าหมาย	-	66.67	33.33	-	-	3.67	มาก
2. งบประมาณที่ได้รับ	11.11	33.33	33.33	22.27	-	3.33	ปานกลาง
3. แนวทางการดำเนินงานโครงการ	-	44.44	44.44	11.11	-	3.33	ปานกลาง
4. นโยบายภาพรวมของโครงการ	-	77.78	22.22	-	-	3.78	มาก
รวม	2.78	55.56	33.33	8.33	-	3.53	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) ความพึงพอใจของเกษตรกร

จากการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.17 โดยร้อยละ 55.17 มีความพึงพอใจระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 31.03 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด และร้อยละ 13.79 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง พิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ (ตารางที่ 3.83)

(2.1) ด้านปัจจัยการผลิตที่ได้รับ มีความพึงพอใจระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.28 โดยร้อยละ 51.72 มีความพึงพอใจระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 37.93 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และร้อยละ 10.34 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(2.2) ด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ มีความพึงพอใจระดับมากที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.24 โดยร้อยละ 55.17 มีความพึงพอใจระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 34.48 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และร้อยละ 10.34 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(2.3) ด้านเนื้อหาการอบรมถ่ายทอดความรู้ มีความพึงพอใจระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.03 โดยร้อยละ 55.17 มีความพึงพอใจระดับมาก รองลงมาร้อยละ 24.14 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และร้อยละ 20.69 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(2.4) ด้านนโยบายภาพรวมของโครงการ มีความพึงพอใจระดับมากที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.14 โดยร้อยละ 58.62 มีความพึงพอใจระดับมาก รองลงมาร้อยละ 27.59 พึงพอใจในระดับมากที่สุด และร้อยละ 13.79 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3.83 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ปัจจัยการผลิตที่ได้รับ	37.93	51.72	10.34	-	-	4.28	มาก
2. การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่	34.48	55.17	10.34	-	-	4.24	มาก
3. เนื้อหาการอบรมถ่ายทอดความรู้	24.14	55.17	20.69	-	-	4.03	มาก
4. นโยบายภาพรวมของโครงการ	27.59	58.62	13.79	-	-	4.14	มาก
รวม	31.03	55.17	13.79	-	-	4.17	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.6) ข้อค้นพบ

(1) หน่วยงานในพื้นที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณค่อนข้างล่าช้า จึงไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนปฏิบัติงาน

(2) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้การส่งเสริมและพัฒนาในพื้นที่ไม่สามารถทำได้ตามแผนปฏิบัติงาน

(3) การส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของเกษตรกร ไม่สามารถสนับสนุนได้อย่างทั่วถึง ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณทำให้ต้องปรับแผนการส่งเสริมและสนับสนุน

(4) ความรู้ที่เกษตรกรได้รับสามารถนำมาปฏิบัติในการทำการเกษตรของตนเองได้ ส่งผลให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ และการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น

3.2.7) ข้อเสนอแนะ

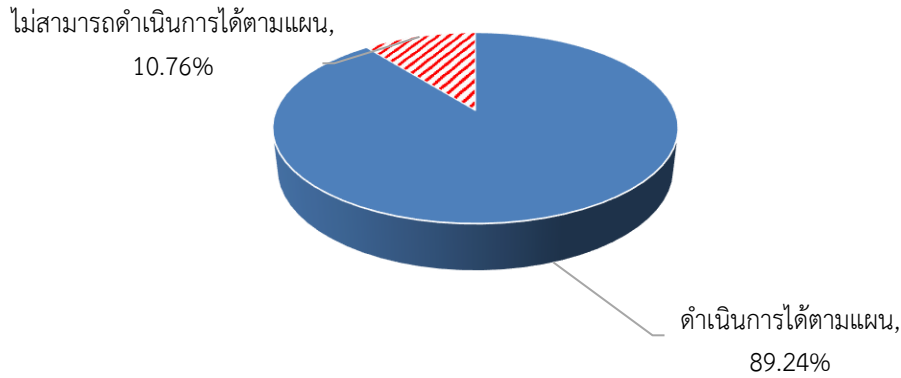
(1) ควรจัดสรรงบประมาณในช่วงเริ่มต้นปีงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ และมีความสอดคล้องกับฤดูกาลผลิตของเกษตรกร

(2) ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปัจจัยการผลิตที่สามารถผลิตได้ด้วยตนเองมากขึ้น เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร

3.3) กรมส่งเสริมการเกษตร กิจกรรมพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร

3.3.1) ปัจจัยนำเข้า

(1) งบประมาณ กิจกรรมพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร ได้รับงบประมาณดำเนินงานโครงการ จำนวน 26,729,700 บาท เบิกจ่ายงบประมาณแล้วจำนวน 25,346,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 94.82 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร โดย ร้อยละ 89.24 หน่วยงานสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนปฏิบัติงาน อีกร้อยละ 10.76 ไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และข้อจำกัดในการเข้าพื้นที่ในบางจังหวัด หน่วยงานจึงไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อดำเนินการตามกิจกรรมที่ได้วางแผนไว้ได้ (ภาพที่ 3.25)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.25 การเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติงาน

(2) ความทันเวลาของงบประมาณที่ได้รับ จากการสำรวจ พบว่า หน่วยงานในพื้นที่ ร้อยละ 100.00 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลาต่อการปฏิบัติงานในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.06 (ตารางที่ 3.78)

(3) ความเพียงพอของงบประมาณ หน่วยงานในพื้นที่ ร้อยละ 77.91 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความเพียงพอต่อการปฏิบัติงานในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.72 อีกร้อยละ 22.09 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ไม่สามารถสนับสนุนเกษตรกรได้ทุกกลุ่ม (ตารางที่ 3.84)

ตารางที่ 3.84 ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ

รายการ	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. ความทันเวลาของงบประมาณ	100.00	4.06	มาก
1.1 ทันเวลา	100.00		
1.2 ไม่ทันเวลา	-		
2. ความเพียงพอของงบประมาณ	100.00	3.72	มาก
2.1 เพียงพอ	77.91		
2.2 ไม่เพียงพอ	22.09		

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) เกษตรกรเป้าหมาย หน่วยงานมีเป้าหมายในการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งหมด จำนวน 1,723 กลุ่ม เกษตรกรจำนวน 25,001 ราย ดังนี้ (ตารางที่ 3.85)

(4.1) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร รวม 308 กลุ่ม เกษตรกรจำนวน 4,620 ราย

(4.2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 533 กลุ่ม เกษตรกรจำนวน 8,915 ราย ประกอบด้วย กิจกรรมพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจครัวเรือน กิจกรรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group กิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้นำในการขับเคลื่อนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 1,540 ราย กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐานในองค์กรเกษตรกร (3ก) กิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหาร

ในระดับชุมชน และขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของหมู่บ้านความมั่นคงด้านอาหารในชุมชน

(4.3) กลุ่มยุทธศาสตร์กร จำนวน 882 กลุ่ม จำนวน 11,466 ราย

ตารางที่ 3.85 จำนวนเกษตรกรเป้าหมาย

กลุ่มเกษตรกร/กิจกรรม	จำนวนกลุ่มเกษตรกร (กลุ่ม)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
1. กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	308	4,620
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	533	8,915
2.1 พัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน	77	1,155
2.2 พัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อม สู่ Smart Group	296	2,960
2.3 พัฒนาศักยภาพผู้นำในการขับเคลื่อนงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ^{1/}	-	1,540
2.4 ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐานในองค์กร เกษตรกร (3ก)	77	770
2.5 การส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารในระดับชุมชน		
- ส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน	77	2,310
- ขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ของหมู่บ้านความมั่นคงด้านอาหารในชุมชน	6	180
3. กลุ่มยุวเกษตรกร	882	11,466
รวม	1,723	25,001

หมายเหตุ: ^{1/} คัดเลือกผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัด 77 จังหวัด

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

(5) หลักสูตรการอบรม

หน่วยงานดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกร โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเนื้อหาการจัดกระบวนการเรียนรู้จะแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ระยะที่ 1 นั้น จะเป็นการประเมินสถานการณ์ สืบหาความต้องการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มเกษตรกร หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะดำเนินการถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการของกลุ่มเกษตรกรในระยะที่ 2 รายละเอียดดังนี้

(5.1) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2 ระยะ ได้แก่

(5.1.1) ระยะที่ 1 วิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม และจัดทำแผนพัฒนา
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรสู่ Smart Group และการจัดทำแผนการผลิตรายกลุ่ม (IFPP) รวมถึงเชื่อมโยง
แผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) สู่การจัดทำแผนกิจกรรมกลุ่ม

(5.1.2) ระยะที่ 2 พัฒนาความรู้ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการเกษตร
ตามประเด็นในแผนการผลิตรายกลุ่ม (IFPP) และแผนกิจกรรมกลุ่มที่ได้จากการวิเคราะห์ในระยะที่ 1

ทั้งนี้ หน่วยงานมีการถ่ายทอดความรู้ในหลายเรื่อง โดยส่วนใหญ่
ร้อยละ 94.44 เป็นเรื่องการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มของตนเอง รองลงมาร้อยละ 81.48 เป็นเรื่องการจัดทำ
แผนการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่ม ร้อยละ 77.78 เรื่องการจัดทำแผนการผลิตทั้งรายบุคคล และแผนการผลิตกลุ่ม

ร้อยละ 64.81 เรื่องการจัดทำแผนการเรียนรู้ภายในกลุ่ม และอีกร้อยละ 9.26 เป็นเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ การพัฒนาสินค้าของกลุ่ม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ตารางที่ 3.86)

ตารางที่ 3.86 ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

รายการ ^{1/}	ร้อยละ
1. การวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม	94.44
2. การจัดทำแผนการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่ม	81.48
3. การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล/แผนการผลิตรายกลุ่ม	77.78
4. การจัดทำแผนการเรียนรู้ของกลุ่ม	64.81
5. อื่น ๆ (การพัฒนาสินค้าของกลุ่ม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ)	9.26

หมายเหตุ: ^{1/} หน่วยงานถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรได้มากกว่า 1 เรื่อง
ที่มา: จากการสำรวจ

(5.2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ใน 4 กิจกรรม รายละเอียด ดังนี้

(5.2.1) พัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน เป็นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลุ่ม โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ดำเนินการประเมินสถานการณ์ วิเคราะห์พื้นที่ และจัดทำแผนการพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ โดยในกระบวนการนี้ จะให้เกษตรกรจัดทำแบบประเมินตนเองตามคุณสมบัติของ Smart Farmer วิเคราะห์ศักยภาพเพื่อจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล และแผนการผลิตรายกลุ่ม และระยะที่ 2 พัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความต้องการของเกษตรกรที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ระยะที่ 1

ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.62 มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม รองลงมาร้อยละ 85.11 ถ่ายทอดความรู้เรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล และรายกลุ่ม และทักษะการเป็นวิทยากร และอีกร้อยละ 17.02 ถ่ายทอดความรู้เรื่องอื่น ๆ ได้แก่ เรื่องการแปรรูป การตลาดออนไลน์ การทำบัญชี และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ (ตารางที่ 3.87)

ตารางที่ 3.87 ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกิจกรรมพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน

รายการ ^{1/}	ร้อยละ
1. การวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม	93.62
2. การจัดทำแผนการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่ม	85.11
3. การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล/แผนการผลิตรายกลุ่ม	85.11
4. การจัดทำแผนการเรียนรู้ของกลุ่ม	85.11
5. อื่น ๆ ^{2/}	17.02

หมายเหตุ: ^{1/} หน่วยงานถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรได้มากกว่า 1 เรื่อง

^{2/} ได้แก่ เรื่องการแปรรูป การตลาดออนไลน์ การทำบัญชี และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

ที่มา: จากการสำรวจ

(5.2.2) พัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group ดำเนินการในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกิจกรรมพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ให้เกษตรกรจัดทำแบบประเมินตนเองตามคุณสมบัติของ Smart Farmer วิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม และจัดทำแผนการผลิตรายกลุ่ม ด้วยแบบแผนการผลิตรายบุคคล เพื่อให้กลุ่มได้มีการเรียนรู้ ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์กลุ่ม จุดแข็ง จุดอ่อน ข้อจำกัด และโอกาสของกลุ่ม ตลอดจนเงินกองทุน การบริหารจัดการกลุ่ม และความต้องการส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มเติมตลอดจนองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกษตรกรต้องการ และระยะที่ 2 จัดกระบวนการเรียนรู้ตามความต้องการของกลุ่มเกษตรกรในกระบวนการเรียนรู้ระยะที่ 1 รวมทั้งถอดบทเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเป็นองค์ความรู้สำหรับการถ่ายทอดให้สมาชิก หรือกลุ่มเครือข่ายอื่น ๆ

จากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.00 ถ่ายทอดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม รองลงมาร้อยละ 90.00 เท่ากัน คือ ถ่ายทอดความรู้เรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม และการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล/แผนการผลิตรายกลุ่ม ร้อยละ 38.00 เรื่องทักษะการเป็นวิทยากร และอีกร้อยละ 10.00 ถ่ายทอดความรู้เรื่องอื่น ๆ ได้แก่ การจัดทำบัญชี และการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่ม (ตารางที่ 3.88)

ตารางที่ 3.88 ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกิจกรรมพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group

รายการ ^{1/}	ร้อยละ
1. การวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม	96.00
2. การบริหารจัดการกลุ่ม	90.00
3. การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล/แผนการผลิตรายกลุ่ม	90.00
4. ทักษะการเป็นวิทยากร	38.00
5. อื่น ๆ ^{2/}	10.00

หมายเหตุ: ^{1/} หน่วยงานถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรได้มากกว่า 1 เรื่อง

^{2/} ได้แก่ เรื่องการจัดทำบัญชี และการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่ม

ที่มา: จากการสำรวจ

(5.2.3) ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐานในองค์กรเกษตรกร (3ก) ดำเนินการในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีกิจกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร หรือกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีกิจกรรมด้านอื่น ๆ แต่มีความต้องการดำเนินกิจกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 จัดทำแผนส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐาน ให้เกษตรกรได้ร่วมกันประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์กลุ่ม และสถานการณ์ของชุมชน เพื่อจัดทำแผนส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐาน ตามความต้องการและความชำนาญของกลุ่ม และระยะที่ 2 พัฒนาทักษะการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐาน โดยจัดถ่ายทอดความรู้ด้านการแปรรูป ตามความต้องการของเกษตรกรที่ดำเนินการวางแผนไว้ในระยะที่ 1 รวมทั้ง มีการฝึกปฏิบัติการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตามแผนที่กำหนดไว้ โดยในการถ่ายทอดความรู้ นั้น ส่วนใหญ่จะดำเนินการตามความต้องการของเกษตรกรในกลุ่มว่ามีความต้องการพัฒนา/การแปรรูปสินค้าใดของกลุ่มบ้าง

(5.2.4) การส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารในระดับชุมชน แบ่งเป็น 2 กิจกรรมย่อย ดังนี้ (ตารางที่ 3.90)

- กิจกรรมที่ 1 ส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สร้างการรับรู้ วิเคราะห์พื้นที่ และจัดทำแผนสร้างความมั่นคงด้านอาหารในระดับชุมชน โดยจะให้เกษตรกรได้เสนอองค์ความรู้ที่จำเป็น

ต่อการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร และมีการประเมินศักยภาพกลุ่มด้วย และระยะที่ 2 พัฒนาทักษะด้านการเกษตรและเคหกิจเกษตร เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน โดยจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ระยะที่ 1 เช่น การประกอบอาหารตามหลักโภชนาการ การถนอมและแปรรูป หรือการเพิ่มรายได้

จากการสำรวจพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 100.00 ถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช รองลงมาร้อยละ 81.82 เรื่อง การถนอมและการแปรรูปอาหาร ร้อยละ 79.55 เรื่องการบริหารจัดการ/สำรองเมล็ดพันธุ์หรือพันธุ์พืช ร้อยละ 77.27 เท่ากัน คือ เรื่องการผลิตอาหารปลอดภัยตามหลักโภชนาการ และการจัดการบ้านเรือน/การปรับปรุงสภาพแวดล้อมบ้านเรือน และอีกร้อยละ 6.82 เป็นเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ เรื่อง การประมงน้ำจืด การตอนกิ่งพืช และการวางแผนการผลิตปฏิทินอาหาร

- กิจกรรมที่ 2 ขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของหมู่บ้านความมั่นคงด้านอาหารในชุมชน ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 จัดทำแผนพัฒนาแหล่งผลิตอาหารคุณภาพในชุมชน และให้มีการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงด้านอาหารของหมู่บ้าน และระยะที่ 2 พัฒนาทักษะตามแผนพัฒนาแหล่งผลิตอาหารคุณภาพในชุมชน ถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการของกลุ่มตามที่ได้วางแผนไว้ในระยะที่ 1

จากการสำรวจพบว่า เจ้าหน้าที่ ร้อยละ 91.67 เท่ากัน ถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตอาหารปลอดภัยตามหลักโภชนาการ และการถนอมและแปรรูปอาหาร รองลงมา ร้อยละ 75.00 ถ่ายทอดเรื่องการจัดการบ้านเรือน/การปรับปรุงสภาพแวดล้อมบ้านเรือน ร้อยละ 58.33 เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการบริหารจัดการ/สำรองเมล็ดพันธุ์หรือพันธุ์พืช (ตารางที่ 3.89)

เมื่อพิจารณาความรู้ที่ถ่ายทอดให้เกษตรกรในกิจกรรมที่ 1 เปรียบเทียบกับกิจกรรมที่ 2 พบว่า กิจกรรมที่ 1 เน้นให้ความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นลำดับแรก ในขณะที่กิจกรรมที่ 2 เน้นให้ความรู้เรื่อง การผลิตอาหารปลอดภัยตามหลักโภชนาการและการถนอมและแปรรูปอาหาร ทำให้เห็นได้ว่า กิจกรรมที่ 1 มุ่งเน้นในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีทักษะด้านเคหกิจเกษตร การบริหารจัดการที่ทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ ในขณะที่กิจกรรมที่ 2 มุ่งเน้นให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการผลิตอาหารที่สามารถบริโภคภายในครัวเรือนได้ตลอดปี โดยการถนอมและแปรรูปอาหารสำหรับบริโภคในครัวเรือน

ตารางที่ 3.89 ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน

หน่วย : ร้อยละ

รายการ ^{1/}	กิจกรรมที่ 1	กิจกรรมที่ 2
1. การผลิตอาหารปลอดภัยตามหลักโภชนาการ	77.27	91.67
2. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	100.00	58.33
3. การถนอมและการแปรรูปอาหาร	81.82	91.67
4. การจัดการบ้านเรือน/ปรับปรุงสภาพแวดล้อม	77.27	75.00
5. การบริหารจัดการ/สำรองเมล็ดพันธุ์หรือพันธุ์พืช	79.55	58.33
6. อื่น ๆ ^{2/}	6.82	-

หมายเหตุ: ^{1/} หน่วยงานถ่ายทอดความรู้เกษตรกรได้มากกว่า 1 เรื่อง

^{2/}อื่น ๆ ได้แก่ การประมงน้ำจืด การตอนกิ่งพืช และการวางแผนการผลิตปฏิทินอาหาร

ที่มา: จากการสำรวจ

(5.3) กลุ่มยุทธศาสตร์ พัฒนาศักยภาพกลุ่มยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group ต้นแบบ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาสู่ Smart Group ต้นแบบ ซึ่งจะจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความต้องการของกลุ่มยุทธศาสตร์ และบริบทของพื้นที่ ให้มีการวิเคราะห์ ศักยภาพของกลุ่ม จัดทำแผนการเรียนรู้ แผนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

จากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.83 ถ้ายทอดความรู้ เรื่องกระบวนการกลุ่มยุทธศาสตร์ รองลงมาร้อยละ 89.66 เรื่องการฝึกทักษะทางด้านการเกษตรเบื้องต้น ร้อยละ 70.69 เรื่องการจัดทำแผนการเรียนรู้/แผนดำเนินการกลุ่ม ร้อยละ 60.34 เรื่องการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม ร้อยละ 44.83 เรื่องการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร ร้อยละ 41.38 เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ร้อยละ 25.86 เรื่องการตลาด และอีกร้อยละ 1.72 เป็นเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ การหยุดเผาในพื้นที่ทางการเกษตร การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ตารางที่ 3.90)

ตารางที่ 3.90 ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกลุ่มยุทธศาสตร์

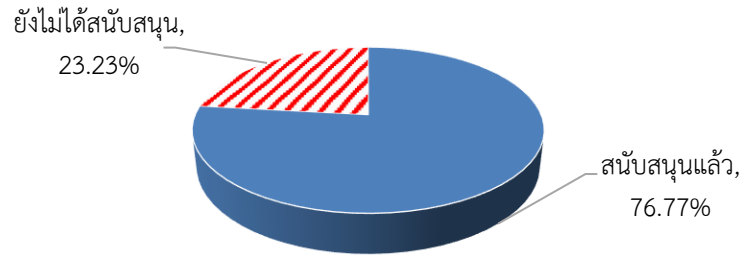
รายการ ^{1/}	ร้อยละ
1. กระบวนการกลุ่มยุทธศาสตร์	94.83
2. การฝึกทักษะทางด้านการเกษตร	89.66
3. การจัดทำแผนการเรียนรู้/แผนดำเนินการกลุ่ม	70.69
4. การวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม	60.34
5. การใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร	44.83
6. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	41.38
7. การตลาด	25.86
8. อื่น ๆ ^{2/}	1.72

หมายเหตุ: ^{1/} หน่วยงานถ่ายทอดความรู้เกษตรกรได้มากกว่า 1 เรื่อง

^{2/} อื่น ๆ ได้แก่ การหยุดเผาในพื้นที่ทางการเกษตร การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ที่มา: จากการสำรวจ

(6) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต หน่วยงานมีแผนการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ให้กับกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มยุทธศาสตร์ โดยจะสนับสนุน ตามความต้องการของกลุ่ม เช่น เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย จอบ เสียม ปูนขาว และ ฝีม เป็นต้น ทั้งนี้จะมีการสำรวจ ความต้องการปัจจัยการผลิต วัสดุการผลิตต่าง ๆ จากกลุ่มเกษตรกร หลังจกมีการจัดกระบวนการเรียนรู้/ กิจกรรมอื่น ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยร้อยละ 76.77 ดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร ไปบางส่วนแล้ว และอีกร้อยละ 23.23 ยังไม่ได้ดำเนินการสนับสนุน เนื่องจากยังอยู่ระหว่างการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group และกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้นำในการขับเคลื่อนงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ไม่มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ให้เกษตรกร (ภาพที่ 3.26)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.26 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร

ทั้งนี้ หน่วยงานได้สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กลุ่มเกษตรกรแล้วจำนวน 1,111 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 203.85 ของเป้าหมาย 545 กลุ่ม รายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 3.91)

(6.1) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร สนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรแล้วจำนวน 77 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของเป้าหมาย 77 กลุ่ม

(6.2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กลุ่มเกษตรกร 3 กิจกรรมหลัก ดังนี้

(6.1.1) การพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อพัฒนากลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย จำนวน จำนวน 77 กลุ่ม

(6.1.2) การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐานในองค์กรเกษตรกร (3ก) สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต ดำเนินการแล้วจำนวน 81 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 105.19 ของเป้าหมาย 77 กลุ่ม

(6.1.3) การส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน ดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อสร้างแหล่งอาหารระดับชุมชนได้ตามเป้าหมาย จำนวน 77 จุด และดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อพัฒนาแหล่งผลิตอาหารคุณภาพ ได้จำนวน 6 จุดตามเป้าหมาย

(6.3) กลุ่มยุวเกษตรกร เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกรเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group ดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพการเกษตรเบื้องต้น ตามแผนพัฒนาศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบแล้ว จำนวน 793 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 343.29 ของเป้าหมาย 231 กลุ่ม รายละเอียดดังนี้

- การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพการเกษตรเบื้องต้น ตามแผนพัฒนาศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบ ดำเนินการแล้วตามเป้าหมาย จำนวน 231 กลุ่ม ทั้งนี้ มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่ งานชุมนุมยุวเกษตรกรและที่ปรึกษายุวเกษตรกรระดับประเทศ กิจกรรมแลกเปลี่ยนยุวเกษตรกรและผู้นำยุวเกษตรกรกับเกาหลีใต้ กิจกรรมฝึกอบรมเตรียมความพร้อมยุวเกษตรกรที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ ก่อนเดินทางไปฝึกงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น (โครงการแลกเปลี่ยนโคออปูจิ) และกิจกรรมแลกเปลี่ยนยุวเกษตรกรไทยกับสหรัฐอเมริกา มาเป็นการสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามแผนพัฒนาศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกรเพิ่มเติม ดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิตแล้วจำนวน 546 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 90.55 ของเป้าหมาย 603 กลุ่ม

- การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามแผนธุรกิจ (Business Model Canvas) เป็นกิจกรรมที่ปรับเปลี่ยนจากกิจกรรมการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการระดับอุดมศึกษา ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จึงปรับเปลี่ยนเป็นสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามแผนธุรกิจให้กับผู้ประกอบการระดับอุดมศึกษาแทน ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย 16 กลุ่ม

ตารางที่ 3.91 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กลุ่มเกษตรกร

รายการ	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	
			จำนวน	ร้อยละ
1. กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	กลุ่ม	77	77	100.00
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร				
2.1 พัฒนากลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ	กลุ่ม	77	77	100.00
2.2 ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต	กลุ่ม	77	81	105.19
2.3 ส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน				
- เพื่อสร้างแหล่งอาหารระดับชุมชน	จุด	77	77	100.00
- เพื่อพัฒนาแหล่งผลิตอาหารคุณภาพ	จุด	6	6	100.00
3. กลุ่มยุวเกษตรกร	กลุ่ม	231	793 ^{1/}	100.00

หมายเหตุ : ^{1/} หน่วยงานมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมที่ไม่สามารถดำเนินการได้เป็นการสนับสนุนปัจจัยการผลิตแทนที่มา: จากรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.3.2) กิจกรรม

(1) การประชุมชี้แจงโครงการ หน่วยงานมีแผนการจัดประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดและการดำเนินงานโครงการให้กับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ โดยจากการสำรวจ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.80 มีการจัดประชุมชี้แจงโครงการให้กับเจ้าหน้าที่ อีกร้อยละ 9.20 ไม่ได้จัดประชุม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้มีการเลื่อนกิจกรรมออกมา และยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นทำให้ไม่ได้จัดประชุม ทั้งนี้หน่วยงานที่มีการจัดประชุม ร้อยละ 99.32 สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย อีกร้อยละ 0.68 ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากในบางพื้นที่ มีแผนจะจัดประชุมเพื่อชี้แจงโครงการมากกว่า 1 ครั้ง แต่ด้วยสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ต้องปรับการปฏิบัติงาน จึงทำให้จัดประชุมได้เพียง 1 ครั้งเท่านั้น (ตารางที่ 3.92)

ตารางที่ 3.92 การจัดประชุมชี้แจงโครงการ

รายการ	ร้อยละ
1. แผนการจัดประชุมชี้แจงโครงการ	100.00
1.1 มีการจัดประชุม	90.80
1.2 ไม่มีการจัดประชุม	9.20
2. ผลการจัดประชุมชี้แจงโครงการ	100.00
2.1 ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย	99.32
2.2 ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย	0.68

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มเพื่อส่งเสริมและพัฒนา

(2.1) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร มีหลักเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

(2.1.1) เป็นกลุ่มที่เคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร ปี 2559 - 2563 ที่ยังไม่ผ่านการประเมินเป็น Smart Group หรือ Smart Group Model มีผลการประเมินอยู่ในระดับกลุ่มปานกลางขึ้นไป ตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพกลุ่มองค์กรเกษตรกร (3ก) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร โดยคัดเลือกจำนวน 1 กลุ่ม

(2.1.2) เป็นกลุ่มที่เคยเข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ปี พ.ศ. 2562 - 2563 กิจกรรมพัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer ด้วยกระบวนการกลุ่ม หรือเป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร ปี 2559 - 2563 ที่ยังไม่ผ่านการประเมินเป็น Smart Group หรือ Smart Group Model ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับกลุ่มปรับปรุง หรือปานกลาง คัดเลือกจำนวน 3 กลุ่ม

(2.2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

(2.2.1) กิจกรรมพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน มีหลักเกณฑ์การคัดเลือก คือ ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับรางวัลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดประจำปี 2563 หรือคัดเลือกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีศักยภาพ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบได้

(2.2.2) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2563 โดยพิจารณาจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีศักยภาพ เพื่ออบรมเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาให้เป็น Smart Group ในปีต่อไปได้

(2.2.3) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้นำในการขับเคลื่อนงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในชุมชน จะคัดเลือกผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในระดับจังหวัด จำนวน 77 จังหวัด เพื่อเข้าร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มศักยภาพผู้นำ

(2.2.4) กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐานในองค์กรเกษตรกร (3ก) คัดเลือกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีกิจกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นอาหารหรือที่มีกิจกรรมอื่น ๆ แต่ต้องการดำเนินกิจกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และผ่านเกณฑ์การประเมินศักยภาพกลุ่มองค์กรเกษตรกร (3ก) อยู่ในระดับปานกลาง

(2.2.5) กิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารในระดับชุมชน

- ส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายที่มีความเหมาะสมและมีความพร้อมตามหลักเกณฑ์ ซึ่งจะคัดเลือกจากข้อใดข้อหนึ่ง ได้แก่ เป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อความมั่นคงด้านอาหาร หรือเป็นพื้นที่ที่มีค่าข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ ด้านสุขภาพดี ด้านสภาพแวดล้อม การมีงานทำและรายได้ หรือพื้นที่ที่มีการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และมีการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร

- ขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของหมู่บ้านความมั่นคงด้านอาหารในชุมชน คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายที่มีความพร้อม เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารในครัวเรือนและชุมชน ปี 2558 - 2563

มีความพร้อมและมีศักยภาพในการดำเนินการขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของหมู่บ้าน

(2.3) กลุ่มยุทธศาสตร์ฯ คัดเลือกกลุ่มยุทธศาสตร์ที่เป็นเยาวชน อายุระหว่าง 10 - 25 ปี มีความสนใจในงานเกษตรและการพัฒนาตนเอง

(3) การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้
เป็นการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่ม มีแผนดำเนินการจำนวน 2 ครั้งต่อกิจกรรม ดังนี้ (ตารางที่ 3.93)

(3.1) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร มีแผนดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้จำนวน 2 ครั้ง โดยสามารถดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย

(3.2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
(3.2.1) กิจกรรมพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน มีแผนดำเนินการจำนวน 2 ครั้ง จากการสำรวจพบว่า ร้อยละ 97.87 ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ครบ 2 ครั้งตามเป้าหมาย อีกร้อยละ 2.13 ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้เพียง 1 ครั้ง

(3.2.2) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group แผนดำเนินการจำนวน 2 ครั้ง จากการสำรวจพบว่า ร้อยละ 98.00 ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ครบ 2 ครั้งตามเป้าหมาย อีกร้อยละ 2.00 ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้เพียง 1 ครั้ง

(3.2.3) กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐานในองค์กรเกษตรกร (3ก) มีแผนดำเนินการจำนวน 2 ครั้ง ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ครบ 2 ครั้งตามเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 100.00

(3.2.4) กิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารในระดับชุมชน มี 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน 2 ครั้ง ร้อยละ 95.45 ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ครบ 2 ครั้งตามเป้าหมาย อีกร้อยละ 4.55 ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้เพียง 1 ครั้ง และกิจกรรมขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของหมู่บ้านความมั่นคงด้านอาหารในชุมชน มีแผนดำเนินการ 2 ครั้ง สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

จะเห็นได้ว่า ยังคงมี 3 กิจกรรมที่ไม่สามารถดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ตามแผน ได้แก่ กิจกรรมพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน กิจกรรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group และกิจกรรมส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน เนื่องจากเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และในบางจังหวัดที่มีมาตรการเข้มงวดในการเข้าพื้นที่ จึงทำให้ต้องมีการระงับกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการตามแผน

(3.3) กลุ่มยุทธศาสตร์ฯ มีแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับกลุ่มยุทธศาสตร์ฯ เป้าหมายจำนวน 1 ครั้ง โดยร้อยละ 98.28 สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย อีกร้อยละ 1.72 ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้โรงเรียนปิดการเรียนการสอนด้วย

ตารางที่ 3.93 ผลการดำเนินงานจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกร

กิจกรรม	เป้าหมาย (ครั้ง)	ผลการดำเนินการ (ร้อยละ)	
		1 ครั้ง	2 ครั้ง
1. กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	2	-	100.00
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร			
2.1 พัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน	2	2.13	97.87
2.2 พัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group	2	2.00	98.00
2.3 ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐานในองค์กรเกษตรกร (3ก)	2	-	100.00
2.4 ส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารในระดับชุมชน			
- ส่งเสริมคหกิจเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน	2	4.55	95.45
- ขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของหมู่บ้านความมั่นคงด้านอาหารในชุมชน	2	-	100.00
3. กลุ่มยุวเกษตรกร			
3.1 ดำเนินการแล้ว	1	98.28	-
3.2 ยังไม่ดำเนินการ		1.72	

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเพิ่มศักยภาพผู้นำ เป็นการพัฒนาศักยภาพผู้นำในการขับเคลื่อนงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในชุมชน ดำเนินการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มศักยภาพผู้นำในการขับเคลื่อนงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัด เพื่อให้แม่บ้านเกษตรกรเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และทักษะในด้านที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดการและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวการคัดคุณภาพ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาภาวะผู้นำเกษตรกร การจัดการด้านการตลาด เป็นต้น เป้าหมายคือ ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัด 77 จังหวัด ๆ ละ 20 ราย รวม 1,540 ราย ดำเนินการได้ 1,322 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.84 ของเป้าหมาย และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สัมมนาเพิ่มศักยภาพผู้นำในการขับเคลื่อนงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับเขต รวม 225 ราย ดำเนินการได้ 125 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.56 ของเป้าหมาย

(5) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ หน่วยงานจัดกิจกรรมงานยุวเกษตรกรโลก เสร็จเรียบร้อยแล้วตามเป้าหมาย 1 ครั้ง นอกจากนี้ ยังดำเนินการจัดแสดงผลงานและผลิตภัณฑ์เด่นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของเป้าหมาย 6 ครั้ง สำหรับกิจกรรมการจัดงานชุมนุมยุวเกษตรกร และที่ปรึกษายุวเกษตรกรระดับประเทศจะต้องชะลอออกไปก่อน เพื่อดูแลสุขภาพการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

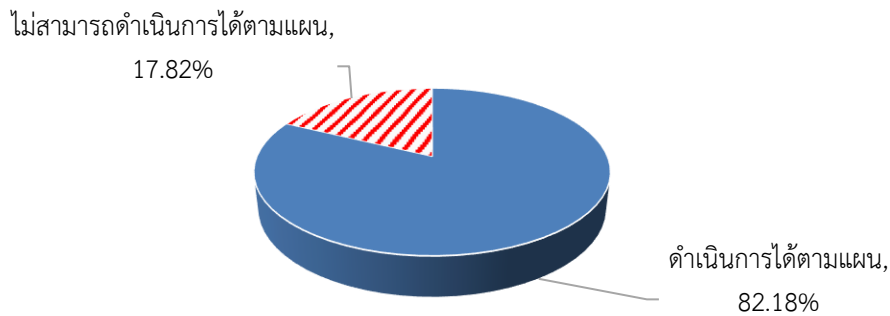
(6) การติดตามและให้คำปรึกษา จากการสำรวจพบว่าเจ้าหน้าที่ร้อยละ 31.68 มีแผนติดตามและให้คำปรึกษาเกษตรกร 2 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 19.25 มีแผนติดตามและให้คำปรึกษาเกษตรกร 3 ครั้ง ร้อยละ 17.39 มีแผนติดตามและให้คำปรึกษา 5 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 14.91 มีแผนติดตามและให้คำปรึกษาเกษตรกร 1 ครั้ง และ ร้อยละ 8.70 มีแผนติดตามและให้คำปรึกษา 4 ครั้ง มีเพียงร้อยละ 8.07 ไม่มีแผนการติดตามและให้คำปรึกษาเกษตรกร เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณและโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (ตารางที่ 3.94)

ตารางที่ 3.94 แผนการติดตามและให้คำปรึกษากับเกษตรกร

แผนการติดตามและให้คำปรึกษา	ร้อยละ
1. ติดตามและให้คำปรึกษา 1 ครั้ง	14.91
2. ติดตามและให้คำปรึกษา 2 ครั้ง	31.68
3. ติดตามและให้คำปรึกษา 3 ครั้ง	19.25
4. ติดตามและให้คำปรึกษา 4 ครั้ง	8.70
5. ติดตามและให้คำปรึกษา 5 ครั้งขึ้นไป	17.39
6. ไม่มีแผนติดตามและให้คำปรึกษา	8.07
รวม	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานพบว่า เจ้าหน้าที่ร้อยละ 82.18 สามารถดำเนินการติดตามและให้คำปรึกษาเกษตรกรได้ตามแผนที่กำหนดไว้ อีกร้อยละ 17.82 ไม่สามารถดำเนินการได้ครบตามแผนเนื่องจากในบางพื้นที่มีข้อจำกัดเชิงงวดจากการเฝ้าระวังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การเดินทางเข้าพื้นที่ค่อนข้างลำบาก (ภาพที่ 3.27)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.27 ผลการดำเนินงานติดตามและให้คำปรึกษาเกษตรกร

3.3.3) ผลได้

(1) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้เกษตรกรจำนวน 25,001 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.004 ของเป้าหมาย 25,000 ราย รายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 3.95)

(1.1) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย จำนวน 4,620 ราย และระยะที่ 2 ซึ่งคัดเลือกเกษตรกรที่ผ่านการประเมิน Smart Farmer จากการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ในระยะที่ 1 ดำเนินการแล้ว จำนวน 3,060 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.35 ของเป้าหมายเกษตรกรจำนวน 3,080 ราย

(1.2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการทั้งหมด 5 กิจกรรม มีเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 8,915 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.50 ของเป้าหมาย 8,915 ราย รายละเอียด ดังนี้

(1.2.1) กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน เป้าหมาย 1,155 ราย ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย 1,155 ราย และระยะที่ 2 ดำเนินการแล้วตามเป้าหมาย 1,155

(1.2.2) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group เป้าหมาย 2,960 ราย จัดกระบวนการเรียนรู้เป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย 2,960 ราย และระยะที่ 2 ดำเนินการแล้ว 2,945 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.49

(1.2.3) กิจกรรมจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มศักยภาพผู้นำในการขับเคลื่อนงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัด ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย 1,540 ราย

(1.2.4) กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐานในองค์กรเกษตรกร เป้าหมาย 770 ราย ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ดำเนินการแล้ว 770 ราย ตามเป้าหมาย และระยะที่ 2 ดำเนินการแล้ว 770 ราย ตามเป้าหมาย

(1.2.5) กิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารในระดับชุมชน

- ส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน เป้าหมาย 2,310 ราย ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ดำเนินการแล้ว 2,310 ราย ตามเป้าหมาย และระยะที่ 2 ดำเนินการแล้ว 2,310 ราย ตามเป้าหมาย

- ขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนเพิ่มขีดความสามารถของหมู่บ้านความมั่นคงด้านอาหารในชุมชน เป้าหมาย 180 ราย ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ดำเนินการแล้วตามเป้าหมาย 180 ราย และระยะที่ 2 ดำเนินการแล้วตามเป้าหมาย 180 ราย

(1.3) กลุ่มยุวเกษตรกร ดำเนินการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกร โดยจัดกระบวนการเรียนรู้แล้วตามเป้าหมาย จำนวน 11,466 ราย

ตารางที่ 3.95 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย

กระบวนการเรียนรู้	เป้าหมาย (ราย)	ผลการดำเนินงาน	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร			
- ระยะที่ 1	4,620	4,620	100.00
- ระยะที่ 2	3,080	3,060	99.35
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร			
2.1 กิจกรรมการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน			
- ระยะที่ 1	1,155	1,155	100.00
- ระยะที่ 2	1,155	1,155	100.00
2.2 กิจกรรมพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group			
- ระยะที่ 1	2,960	2,960	100.00
- ระยะที่ 2	2,960	2,945	99.49
2.3 กิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มศักยภาพผู้นำในการขับเคลื่อนระดับจังหวัด	1,540	1,540	100.00
2.4 กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐานในองค์กรเกษตรกร			
- ระยะที่ 1	770	770	100.00
- ระยะที่ 2	770	770	100.00
2.5 กิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน			
2.5.1 ส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน			
- ระยะที่ 1	2,310	2,310	100.00
- ระยะที่ 2	2,310	2,310	100.00
2.5.2 ขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนเพิ่มขีดความสามารถของหมู่บ้านความมั่นคงด้านอาหารในชุมชน			
- ระยะที่ 1	180	180	100.00
- ระยะที่ 2	180	180	100.00
3. กลุ่มยุวเกษตรกร	11,466	11,466	100.00

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

(2) ความรู้ความเข้าใจจากการเข้ากระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมเกษตรกร มีความรู้ความเข้าใจต่อเนื้อหาในกระบวนการเรียนรู้ระดับมาก ค่าคะแนนเท่ากับ 4.21 คิดเป็นร้อยละ 51.87 รองลงมาร้อยละ 35.12 มีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 12.20 มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง และร้อยละ 0.16 มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยที่สุด รายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 3.96)

(2.1) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ค่าคะแนนเท่ากับ 4.21 คิดเป็นร้อยละ 46.72 รองลงมาร้อยละ 37.33 มีความรู้ความเข้าใจระดับมากที่สุด และร้อยละ 16.06 มีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง

(2.2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ค่าคะแนนเท่ากับ 4.22 คิดเป็นร้อยละ 55.49 รองลงมาร้อยละ 33.53 มีความรู้ความเข้าใจระดับมากที่สุด ร้อยละ 10.09 มีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง และร้อยละ 0.89 มีความรู้ความเข้าใจระดับน้อย

(2.3) กลุ่มยูวเกษตรกร มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20 คิดเป็นร้อยละ 48.23 รองลงมาร้อยละ 36.88 มีความรู้ความเข้าใจระดับมากที่สุด ร้อยละ 13.48 มีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง และร้อยละ 0.71 มีความรู้ความเข้าใจระดับน้อยและน้อยที่สุด

ตารางที่ 3.96 ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่มีการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	37.33	46.72	16.06			4.21	มาก
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	33.53	55.49	10.09	0.89	-	4.22	มาก
3. กลุ่มยูวเกษตรกร	36.88	48.23	13.48	0.71	0.71	4.20	มาก
รวม	35.12	51.87	12.20	0.65	0.16	4.21	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต จากการสำรวจในภาพรวมพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 75.39 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อนำไปใช้บริหารจัดการภายในกลุ่ม อีกร้อยละ 24.61 ไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ซึ่งในการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับกลุ่มเกษตรกร หน่วยงานจะคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรเพื่อรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต โดยนอกจากจะเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ต้องผ่านการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ในกิจกรรมของหน่วยงานในปี 2564 แล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์อื่น ๆ เพิ่มเติม โดยจะต้องเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการประเมินเป็น Smart Group มีการรวมกลุ่มดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีความพร้อมที่จะพัฒนา และจะต้องเป็นกลุ่มที่ยังไม่เคยได้รับการสนับสนุนในปีที่ผ่านมา ผลการสนับสนุนรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 3.97)

(2.1) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.03 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน อีกร้อยละ 46.97 ไม่ได้รับการสนับสนุน โดยเกษตรกรได้รับการสนับสนุนเป็นปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการเกษตร/การดำเนินงานของกลุ่ม เช่น ถูบบรรจุภัณฑ์ สติกเกอร์ ปุยอินทรีรี่ ปุยเคมี ปุยยูเรีย เครื่องมือการเกษตร สารปรับปรุงบำรุงดิน เมล็ดพันธุ์ผัก และเมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นต้น

(2.2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลัก ดังนี้

(2.2.1) กิจกรรมพัฒนากลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.64 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน อีกร้อยละ 45.36 ไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน โดยปัจจัยการผลิตที่หน่วยงานสนับสนุนมีหลายชนิด เช่น บรรจุภัณฑ์สำหรับใช้ในการบรรจุสินค้าของกลุ่ม เส้นไหม อุปกรณ์จัดเก็บสินค้า แผ่นพับ และโปสเตอร์ความรู้สำหรับติดภายในกลุ่ม

(2.2.2) กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เกษตรกรร้อยละ 95.24 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน มีเพียงร้อยละ 4.76 ที่ไม่ได้รับการสนับสนุน โดยสิ่งที่ได้รับการสนับสนุน ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตสินค้าแปรรูป บรรจุภัณฑ์สำหรับใส่สินค้า และสติกเกอร์สำหรับติดบนบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งวัตถุดิบในการผลิตสินค้าแปรรูป เช่น แป้ง กะทิ น้ำตาลปื๊ป เป็นต้น

(2.2.3) กิจกรรมส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร

ระดับชุมชน

- การสนับสนุนปัจจัยเพื่อสร้างแหล่งอาหารระดับชุมชน

เกษตรกรร้อยละ 94.03 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน อีกร้อยละ 5.97 ไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

- การสนับสนุนปัจจัยเพื่อพัฒนาแหล่งผลิตอาหารคุณภาพ

เกษตรกรร้อยละ 87.18 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน อีกร้อยละ 12.82 ไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน

ทั้งนี้ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการผลิตสินค้าที่หน่วยงาน

สนับสนุนให้กับเกษตรกร เช่น ก้อนเชื้อเห็ด อุปกรณ์สำหรับทำโรงเรือนเพาะเห็ด ต้นพันธุ์มะม่วงน้ำดอกไม้ ต้นพันธุ์ไม้ผล ปลายุค อาหารสำหรับสัตว์ และเมล็ดพันธุ์ผักสวนครัว เป็นต้น

(2.3) กลุ่มยุวเกษตรกร จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรร้อยละ 83.10

ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน อีกร้อยละ 16.90 ไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ทั้งนี้ หน่วยงานสนับสนุนเป็นเมล็ดพันธุ์ผัก วัสดุสำหรับปลูกผักสวนครัว หัวเชื้อเห็ด วัสดุทางการเกษตร ก้อนเห็ด ดินสำหรับปลูกพืช ต้นกล้า รวมทั้งพันธุ์สัตว์ เช่น ปลายุค เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ายังมีกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

จากหน่วยงาน เนื่องจากข้อจำกัดของการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ส่งเสริม และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานส่วนกลาง ทำให้ไม่สามารถสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรได้ทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

ตารางที่ 3.97 เกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน

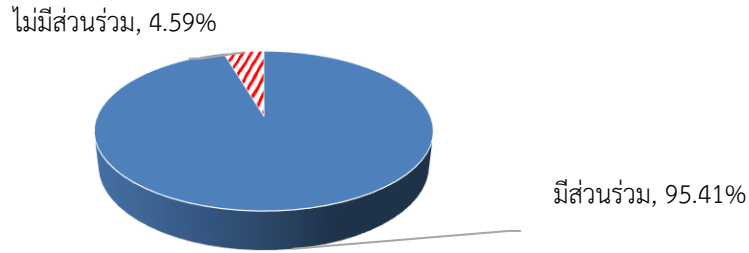
หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ได้รับการสนับสนุน	ไม่ได้รับการสนับสนุน
1. กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	53.03	46.97
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		
2.1 พัฒนากลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ	54.64	45.36
2.2 ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต	95.24	4.76
2.3 ส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน		
- เพื่อสร้างแหล่งอาหารระดับชุมชน	94.03	5.97
- เพื่อพัฒนาแหล่งผลิตอาหารคุณภาพ	87.18	12.82
3. กลุ่มยุวเกษตรกร	83.10	16.90
รวม	75.39	24.61

ที่มา: จากการสำรวจ

(3) การจัดทำแผนการผลิตของเกษตรกร ในกระบวนการจัดการเรียนรู้

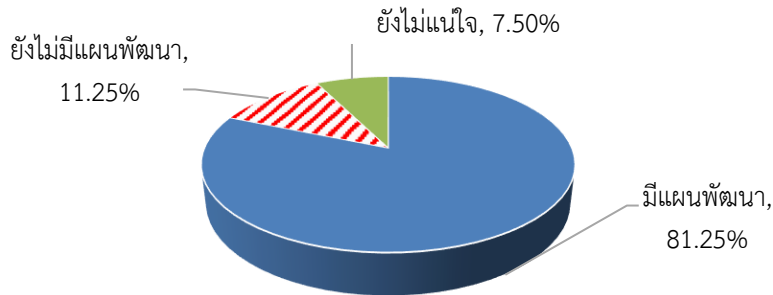
ที่หน่วยงานดำเนินงาน มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการจัดทำแผนการผลิตรายกลุ่ม/รายบุคคลให้กับเกษตรกร รวมทั้งให้ร่วมกันฝึกปฏิบัติจัดทำแผนการผลิตของกลุ่มและของตนเองด้วย ทั้งนี้ จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 95.41 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการผลิตรายกลุ่ม/รายบุคคลในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หน่วยงานดำเนินการ อีกร้อยละ 4.59 ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการผลิตรายกลุ่ม/รายบุคคล เนื่องจากยังไม่ค่อยเข้าใจจึงเป็นเพียงนั่งฟังความเห็นจากกลุ่มเท่านั้น (ภาพที่ 3.28)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.28 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการผลิตของเกษตรกร

(4) การแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เมื่อเกษตรกรเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐาน และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตแล้ว กลุ่มเกษตรกรมีแผนจะดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยจากการสำรวจ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 81.25 มีแผนจะพัฒนาผลิตภัณฑ์/สินค้าภายในกลุ่ม โดยการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น การแปรรูปเห็ด แปรรูปกล้วย เป็นต้น รองลงมาร้อยละ 11.25 ยังไม่มีแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์/สินค้าของกลุ่มเพิ่มเติม และอีกร้อยละ 7.50 ยังไม่แน่ใจ เนื่องจากยังคงเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงไม่แน่ใจว่าหากพัฒนาสินค้าแล้วจะสามารถขายผลิตภัณฑ์/สินค้าของกลุ่มได้ (ภาพที่ 3.29)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.29 การแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

(5) การแลกเปลี่ยนยุวเกษตรกร ดำเนินการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมผู้นำเยาวชนเกษตรไปฝึกงานตามข้อตกลงความร่วมมือกับสภาการแลกเปลี่ยนทางการเกษตรของญี่ปุ่น (JAEC) เพื่อให้ผู้นำเยาวชนเกษตรพัฒนาทักษะอาชีพด้วยการฝึกปฏิบัติงานจริงในฟาร์มเกษตรกรญี่ปุ่น และนำความรู้และประสบการณ์ มาปรับใช้พัฒนาอาชีพของตนเอง และเผยแพร่สู่ชุมชนได้ รวมทั้งแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม นำความรู้และประสบการณ์ มาปรับใช้พัฒนาอาชีพของตนเอง และเผยแพร่สู่ชุมชน ตลอดจนแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเกษตรกรของทั้งสองประเทศ ระยะเวลาการฝึกอบรม 11 เดือน ดำเนินการได้ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.00 ของเป้าหมาย 10 ราย

3.3.4) ผลลัพธ์

(1) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ ในภาพรวมพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.43 มีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน รองลงมา ร้อยละ 42.93 นำไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด มีเพียงร้อยละ 0.64 ที่ไม่ได้นำไปปฏิบัติ/นำไปใช้เลย รายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 3.98)

(1.1) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร เกษตรกรร้อยละ 66.43 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน รองลงมา ร้อยละ 33.57 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/ไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด โดยความรู้ที่เกษตรกรนำไปใช้มีหลายเรื่อง เช่น การจัดการรายรับรายจ่าย การแปรรูปผลผลิต การลดต้นทุนการผลิตสินค้า การตลาด การทำปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ เป็นต้น

(1.2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

(1.2.1) กิจกรรมพัฒนากลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ และเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group ร้อยละ 60.95 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน รองลงมา ร้อยละ 36.19 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด และอีกร้อยละ 2.86 ไม่ได้นำไปใช้เลย ทั้งนี้ ความรู้ที่เกษตรกรนำไปใช้มีหลายเรื่อง เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การฝึกทักษะด้านการเป็นวิทยากร การวางแผนการผลิตสินค้าของกลุ่ม การจัดทำแผนการตลาด การทำบัญชี การทำการตลาดออนไลน์ เป็นต้น

(1.2.2) กิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มศักยภาพผู้นำในการขับเคลื่อนงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระดับจังหวัด เป็นการมุ่งเน้นให้แม่บ้านเกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ และทักษะในด้านที่เกี่ยวข้อง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน รวมทั้งเกิดการสร้างเครือข่ายระหว่างเกษตรกร ทั้งนี้เกษตรกรร้อยละ 57.14 มีการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปปฏิบัติ/นำไปใช้บางส่วน อีกร้อยละ 42.86 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด โดยเรื่องที่น่าไปใช้ได้แก่การเพิ่มมูลค่าสินค้า เทคนิคการแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร และการสร้างเครือข่ายสำหรับเกษตรกรในการเป็นแหล่งวัตถุดิบการผลิต แหล่งจัดจำหน่าย

(1.2.3) กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐาน ในองค์กรเกษตรกร (3ก) เกษตรกรร้อยละ 57.14 มีการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปปฏิบัติ/นำไปใช้บางส่วน อีกร้อยละ 42.86 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด โดยเรื่องที่น่าไปใช้ได้แก่ การแปรรูปผลผลิตสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เทคนิคกระบวนการในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การทำการตลาดออนไลน์ และทักษะการเป็นวิทยากร

(1.2.4) กิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารในระดับชุมชน

- กิจกรรมส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน เกษตรกรร้อยละ 56.72 มีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด และอีกร้อยละ 43.28 มีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน โดยเรื่องที่น่าไปใช้ ได้แก่ จัดการบ้านเรือน เทคนิคการแปรรูป การทำแปลงผักให้สะอาด การจัดการโภชนาการด้านอาหาร การถนอมอาหารสำหรับบริโภคในครัวเรือน และการปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคเอง

- กิจกรรมขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของหมู่บ้านความมั่นคงด้านอาหารในชุมชน เกษตรกรร้อยละ 55.00 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน รองลงมา ร้อยละ 45.00 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด โดยเรื่องที่น่าไปปฏิบัติได้แก่ เรื่องกระบวนการผลิตอาหารปลอดภัย การเก็บสำรองพันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์

การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การประกอบอาหารตามหลักโภชนาการ การถนอม/แปรรูปอาหาร และการจัดการบ้านเรือน

(1.3) กลุ่มยุวเกษตรกร ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 49.31 นำไปปฏิบัติ/นำไปใช้บางส่วน และร้อยละ 0.69 ยังไม่ได้นำไปใช้ โดยเรื่องที่น่าไปใช้ได้แก่ เรื่อง กระบวนการจัดการกลุ่ม การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การฝึกทักษะด้านการเกษตร และการตลาด

ส่วนใหญ่เกษตรกรมีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์บางส่วนนั้น เนื่องจากการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรนั้นมีหลายเรื่อง มีทั้งเรื่องที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้ได้ในการทำการเกษตร หรือในชีวิตประจำวันของเกษตรกร เช่น การถนอมอาหาร การแปรรูปสินค้าเบื้องต้น การปลูกพืชผักไว้บริโภคในครัวเรือน เป็นต้น และบางเรื่องที่เกษตรกรยังไม่สามารถนำไปใช้ได้ หรือไม่มีโอกาสได้ใช้ เช่น การจัดทำบัญชีครัวเรือน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) การจำหน่ายสินค้าออนไลน์ เป็นต้น จึงทำให้เกษตรกรเลือกนำความรู้ที่สามารถปฏิบัติได้ไปใช้ประโยชน์เพียงบางส่วนเท่านั้น

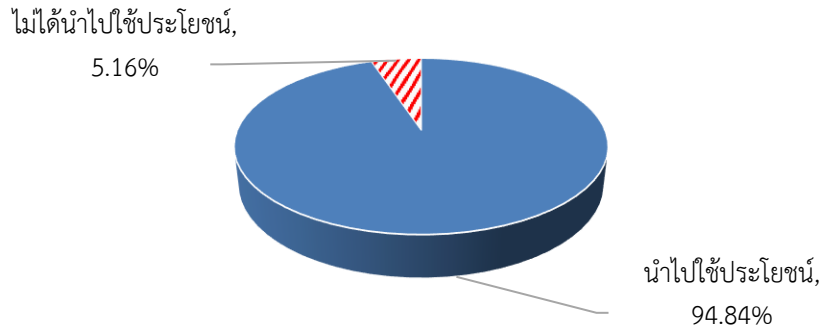
ตารางที่ 3.98 การนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	นำไปใช้ทั้งหมด	นำไปใช้บางส่วน	ยังไม่ได้นำไปใช้	รวม
1. กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	33.57	66.43	-	100.00
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร				
2.1 พัฒนากลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ และเตรียมความพร้อมสู่ Smart Group	36.19	60.95	2.86	100.00
2.2 กิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	42.86	57.14	-	100.00
2.2 ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต	42.86	57.14	-	100.00
2.3 ส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารระดับชุมชน				
- เคหกิจเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร	56.72	43.28	-	100.00
- ขยายผลและยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน	45.00	55.00	-	100.00
3. กลุ่มยุวเกษตรกร	50.00	49.31	0.69	100.00
รวม	42.93	56.43	0.64	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

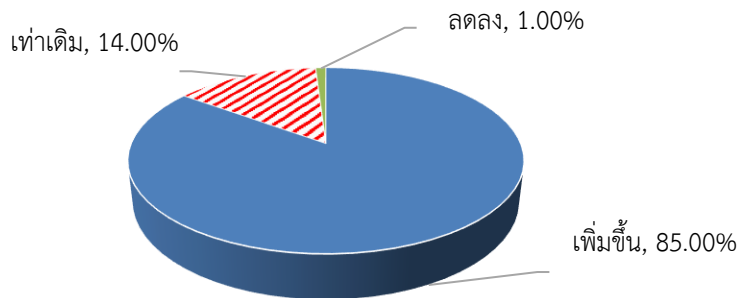
(2) การนำแผนการผลิตไปใช้ประโยชน์ ในการอบรมถ่ายทอดความรู้กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีการเน้นให้เกษตรกรได้ฝึกปฏิบัติจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล/รายกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรร้อยละ 94.84 มีการนำแผนการผลิตไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการผลิตของตนเองและของกลุ่ม มีเพียงร้อยละ 5.16 ที่ไม่มีการนำไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าอยู่ในช่วงของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจซบเซา การขายผลผลิตอาจไม่ดี จึงยังไม่ได้นำไปใช้ และบางรายยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ จึงยังไม่ได้นำไปใช้เช่นกัน (ภาพที่ 3.30)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.30 การนำแผนการผลิตไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร

(3) การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้จากการนำแผนการผลิตไปใช้ เมื่อเกษตรกรนำแผนการผลิตไปใช้ประโยชน์แล้วส่งผลให้เกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ โดยร้อยละ 85.00 เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น รองลงมาร้อยละ 14.00 เกษตรกรมีรายได้เท่าเดิม และร้อยละ 1.00 เกษตรกรมีรายได้ลดลง ทั้งนี้เกษตรกรที่ยังคงมีรายได้เท่าเดิม หรือมีรายได้ลดลงจากก่อนนำแผนการผลิตไปใช้นั้น เนื่องจากในภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้ไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้ ราคาสินค้าที่จำหน่ายยังคงราคาเท่าเดิม จึงทำให้เกษตรกรมีรายได้เท่าเดิม/ลดลง (ภาพที่ 3.31)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.31 การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ของเกษตรกรจากการนำแผนการผลิตไปใช้

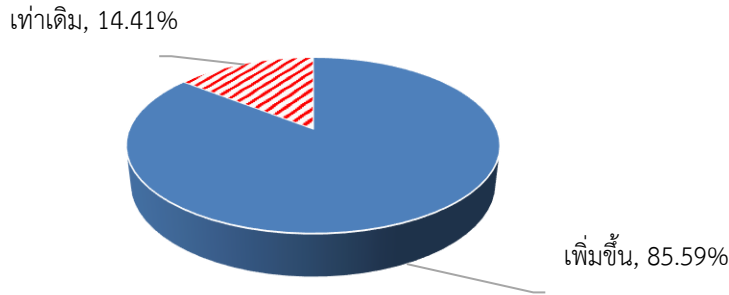
โดยก่อนการนำแผนการผลิตไปใช้เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 7,645.21 บาทต่อเดือน หลังจากการนำแผนการผลิตไปใช้ประโยชน์ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 10,174.65 บาทต่อเดือน โดยมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 2,529.44 บาทต่อเดือน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.09 (ตารางที่ 3.99)

ตารางที่ 3.99 รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรหลังจากการนำแผนการผลิตไปใช้

การเปลี่ยนแปลง	จำนวน (บาทต่อเดือน)	ร้อยละ
1. ก่อนนำแผนการผลิตไปใช้	7,645.21	
2. หลังนำแผนการผลิตไปใช้	10,174.65	
3. ผลต่างก่อนและหลังการนำแผนการผลิตไปใช้	2,529.44	33.09

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) การสร้างเครือข่ายของเกษตรกร ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ หรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้เกษตรกรได้มีโอกาสทำความรู้จักกับกลุ่มเกษตรกรอื่น ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนประสานงานกันในเรื่องต่าง ๆ เป็นการสร้างเครือข่ายของกลุ่ม จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.59 มีเครือข่ายเพิ่มขึ้น อีกร้อยละ 14.41 เกษตรกรยังคง มีเครือข่ายเท่าเดิม เนื่องจากเศรษฐกิจซบเซา และการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้มีการผลิตในปริมาณเท่าเดิม อีกทั้งไม่ได้มีการประสานกลุ่มเกษตรกรอื่น เพื่อร่วมมือดำเนินการในด้านต่าง ๆ (ภาพที่ 3.32)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.32 การสร้างเครือข่ายของเกษตรกร

3.3.5) ความพึงพอใจ

(1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่

จากการสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.80 โดยร้อยละ 49.45 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 29.54 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 17.38 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 3.32 มีความพึงพอใจในระดับน้อย และร้อยละ 0.32 มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด พิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนี้ (ตารางที่ 3.100)

(1.1) ด้านกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.14 โดยร้อยละ 59.88 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 27.16 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 12.35 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และร้อยละ 0.62 มีความพึงพอใจในระดับน้อย

(1.2) ด้านงบประมาณที่หน่วยงานได้รับ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.39 โดยร้อยละ 46.20 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 32.91 มีความพึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 10.13 มีความพึงพอใจในระดับน้อย ร้อยละ 9.49 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และร้อยละ 1.27 มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

(1.3) ด้านแนวทางในการดำเนินงานกิจกรรม มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81 โดยร้อยละ 52.33 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 30.57 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 15.29 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และร้อยละ 1.91 มีความพึงพอใจในระดับน้อย

(1.4) ด้านนโยบายภาพรวมของโครงการ มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.87 โดยร้อยละ 52.56 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 29.49 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 17.31 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และร้อยละ 0.64 มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ตารางที่ 3.100 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เกษตรกรเป้าหมาย	27.16	59.88	12.35	0.62	-	4.14	มาก
2. งบประมาณที่ได้รับ	9.49	32.91	46.20	10.13	1.27	3.39	ปานกลาง
3. แนวทางการดำเนินงานโครงการ	15.29	52.33	30.57	1.91	-	3.81	มาก
4. นโยบายภาพรวมของโครงการ	17.31	52.56	29.49	0.64	-	3.87	มาก
รวม	17.38	49.45	29.54	3.32	0.32	3.80	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) ความพึงพอใจของเกษตรกร

จากการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.23 โดยร้อยละ 53.64 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 35.73 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 8.96 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 1.08 มีความพึงพอใจในระดับน้อย และร้อยละ 0.59 มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด พิจารณาด้านต่าง ๆ ได้ ดังนี้ (ตารางที่ 3.101)

(2.1) ด้านกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.29 โดยร้อยละ 53.39 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 37.98 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 8.62 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(2.2) ด้านงบประมาณที่หน่วยงานได้รับ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.02 โดยร้อยละ 49.18 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 31.07 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 13.17 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 4.12 มีความพึงพอใจในระดับน้อย และร้อยละ 2.47 มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

(2.3) ด้านแนวทางในการดำเนินงานกิจกรรม มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.38 โดยร้อยละ 54.69 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 41.72 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 3.59 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

(2.4) ด้านนโยบายภาพรวมของโครงการ มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20 โดยร้อยละ 57.20 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 31.80 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 10.60 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และร้อยละ 0.40 มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ตารางที่ 3.101 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เกษตรกรเป้าหมาย	37.98	53.39	8.62	-	-	4.29	มาก
2. งบประมาณที่ได้รับ	31.07	49.18	13.17	4.12	2.47	4.02	มาก
3. แนวทางการดำเนินงานโครงการ	41.72	54.69	3.59	-	-	4.38	มาก
4. นโยบายโครงการในภาพรวม	31.80	57.20	10.60	0.40	-	4.20	มาก
รวม	35.73	53.64	8.96	1.08	0.59	4.23	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3.5) ข้อค้นพบ

(1) หน่วยงานในพื้นที่เห็นว่าการที่นโยบายการบริหารงานโรงเรียนเปลี่ยนแปลงตามผู้บริหารทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องหลังมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหาร เช่น ผู้อำนวยการคนเดิมเน้นปลูกฝังนักเรียนเรื่องการเกษตร แต่คนใหม่เน้นเรื่องกีฬา เป็นต้น อาจส่งผลให้กลุ่มยุวเกษตรกรไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้

(2) การกำหนดจำนวนกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย แผนปฏิบัติงาน และงบประมาณในการดำเนินงาน เป็นการกำหนดมาจากหน่วยงานส่วนกลาง ในขณะที่มีกลุ่มเกษตรกรต้องการเข้ารับการพัฒนาศักยภาพ และขอรับสนับสนุนปัจจัยการผลิตจำนวนมาก จึงทำให้ยากต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ในการคัดเลือกกลุ่มเกษตรกร เช่น กำหนดให้อบรมกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 2 กลุ่ม แต่สนับสนุนปัจจัยการผลิต/วัสดุการผลิตให้เพียงกลุ่มเดียว

(3) จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ทุกกิจกรรมดำเนินการได้ยาก บางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการรวมตัวของผู้สูงอายุ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ ประกอบกับข้อจำกัดในบางพื้นที่ที่ไม่ต้องการให้เข้าไปรวมตัวกันภายในชุมชน เนื่องจากอาจเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรค ส่งผลให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผน ทั้งนี้เมื่อมีการเลื่อนระยะเวลาการจัดกิจกรรม ทำให้ตรงกับระยะเวลาเก็บเกี่ยวของเกษตรกรด้วย

(4) เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำความรู้ และปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปปรับใช้ ส่งผลให้เกษตรกรยังคงมีความต้องการให้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยการผลิต เพื่อนำไปดำเนินการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีขึ้น และจำหน่ายสินค้าได้ราคาสูงขึ้น

3.3.6) ข้อเสนอแนะ

(1) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรให้ชัดเจน และชี้แจงให้กลุ่มเป้าหมายทราบตั้งแต่เริ่มโครงการ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการสำหรับเจ้าหน้าที่ และเกิดความเหลื่อมล้ำในการสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่กลุ่มเป้าหมาย

(2) ควรมีการสนับสนุน ติดตาม และให้คำแนะนำกับกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เช่น การติดตามในด้าน การนำแผนการผลิตไปใช้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิต การจำหน่าย ตลอดจนบริหารจัดการกลุ่ม และพัฒนากลุ่มให้เกิดความมั่นคง สร้างรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรเอง

3.2.7 โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1) สาระสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1.1) เพื่อสนับสนุนกลไกการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ให้สามารถส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.1.2) เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.1.3) เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.1.4) เพื่อให้ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาความรู้ทางการบัญชี และมีระบบการควบคุมภายในที่ดีและน่าเชื่อถือ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)

1.1.5) เพื่อให้ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดทำบัญชี งบทดลอง งบการเงิน และเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)

1.1.6) เพื่อให้คณะกรรมการของวิสาหกิจชุมชนสามารถใช้ข้อมูลทางการเงินและบัญชีในการบริหารจัดการและสนับสนุน และพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)

1.2) เป้าหมายของโครงการ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 17,640 ราย (วิสาหกิจชุมชน 1,764 กลุ่ม) และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน 77 เครือข่าย ครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด

1.3) หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

1.4) งบประมาณ รวมทั้งสิ้น 49.6137 ล้านบาท

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตามผล

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการจำนวน 77 จังหวัด รวม 2 หน่วยงาน 154 ราย โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ เจ้าหน้าที่ตอบกลับแบบสอบถามทั้งหมด 124 ราย แบ่งเป็น กรมส่งเสริมการเกษตร 64 ราย และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 60 ราย

2.1.3) สอบถามกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 77 จังหวัด จังหวัดละ 2 กลุ่ม รวม 154 กลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตอบกลับแบบสอบถามทั้งหมด 146 ราย

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2.2.2) สืบหาข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน - วันที่ 31 กรกฎาคม 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) ปัจจัยนำเข้า

3.1.1) งบประมาณ รวมทั้งสิ้น 49,613,700 บาท เบิกจ่ายแล้ว 42,737,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 86.14 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร จำแนกเป็น กรมส่งเสริมการเกษตร เบิกจ่ายแล้ว 31,638,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.15 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร จำนวน 38,514,700 บาท และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เบิกจ่ายแล้ว 11,099,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ตารางที่ 3.102)

ตารางที่ 3.102 การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่ายโครงการ

หน่วยงาน	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	งบประมาณที่เบิกจ่ายแล้ว	ร้อยละ
กรมส่งเสริมการเกษตร	38,514,700	31,638,100	82.15
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	11,099,000	11,099,000	100.00
รวม	49,613,700	42,737,100	86.14

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.1.2) ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ

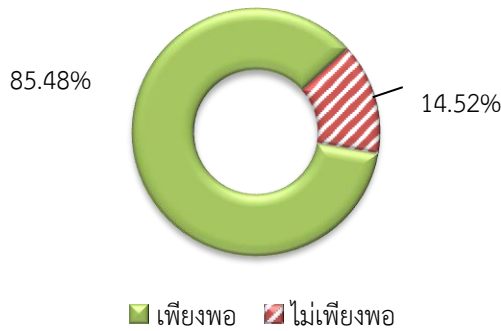
(1) ความทันเวลาของงบประมาณ จากการสำรวจพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 96.75 มีความคิดเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรทันต่อการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ และร้อยละ 3.25 มีความคิดเห็นว่าไม่ทันเวลา เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ร้อยละ 25.00 ได้รับจัดสรรในไตรมาสที่ 4 ซึ่งไม่สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน (ภาพที่ 3.33)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.33 ความทันเวลาของงบประมาณ

(2) ความเพียงพอของงบประมาณ จากการสำรวจ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 85.48 มีความคิดเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความเพียงพอ ร้อยละ 14.52 มีความคิดเห็นว่าไม่เพียงพอ เนื่องจากกิจกรรมตามแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนในบางกิจกรรม ต้องใช้งบประมาณมากกว่าที่โครงการสนับสนุน เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตไม่ทั่วถึงทุกกลุ่ม โดยได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอำเภอละ 1 กลุ่ม จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการอำเภอละ 2 กลุ่ม (ภาพที่ 3.34)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.34 ความเพียงพอของงบประมาณ

3.2) กิจกรรม

3.2.1) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

การสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินการ ผลการดำเนินการสรุปได้ ดังนี้ (ตารางที่ 3.103)

(1) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ให้แก่วิสาหกิจชุมชน เป้าหมาย 882 กลุ่ม ดำเนินการครบแล้ว 882 กลุ่ม โดยปัจจัยการผลิตที่สนับสนุน เช่น บรรจุก้อนท์ ฉลากสินค้า กล้าพันธุ์ไม้สมุนไพร วัสดุในการพัฒนาการแปรรูป ป้ายที่ทำการกลุ่มฯ วัสดุการผลิตน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น

(2) การสนับสนุนการพัฒนาบรรจุก้อนท์และฉลากสินค้าวิสาหกิจชุมชน ที่เป็นผลิตภัณฑ์เด่นของวิสาหกิจชุมชนและมีศักยภาพในการประกอบธุรกิจและการตลาดแล้ว 142 ผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 92.21 ของเป้าหมาย 154 ผลิตภัณฑ์ โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาบรรจุก้อนท์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอาหารแปรรูป เช่น กลัวยหอมทอด น้ำอ้อยคั้นสด หน่อไม้ดอง มะม่วงแช่อิ่ม ข้าวเกรียบ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับของใช้ประจำวัน เช่น สบู่ น้ำยาเอนกประสงค์ ผ้ามัดย้อม ยาหม่อง พิมเสน เป็นต้น

(3) การสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินการให้แก่นายทะเบียนวิสาหกิจชุมชน (เกษตรอำเภอ) ดำเนินการแล้ว 882 อำเภอ ครบตามเป้าหมาย โดยปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนจะแตกต่างกัน ในแต่ละแห่ง ได้แก่ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เช่น กระดาษ หมึกพิมพ์ วัสดุสำนักงาน เช่น กระดาษสี แฟ้ม หรือ สนับสนุนเป็นงบประมาณจำนวน 3,000 บาท เป็นต้น

ตารางที่ 3.103 การสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินการ

รายการ	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่วิสาหกิจชุมชน	กลุ่ม	882	882	100.00
2. สนับสนุนการพัฒนาบรรจุก้อนท์และฉลากสินค้า	ผลิตภัณฑ์	154	142	92.21
3. สนับสนุนปัจจัยในการดำเนินการให้แก่นายทะเบียนวิสาหกิจชุมชน	อำเภอ	882	882	100.00

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.2.2) สนับสนุนกลไกการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ดำเนินการโดยการจัดประชุม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ/สัมมนาคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ และกรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ดังนี้ (ตารางที่ 3.104)

- (1) จัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนแล้ว 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ของเป้าหมาย 2 ครั้ง
- (2) จัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัดแล้ว จำนวน 147 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 95.45 ของเป้าหมาย 154 ครั้ง (77 จังหวัด ๆ ละ 2 ครั้ง)
- (3) จัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด หรือคณะทำงานที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด หรือคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนแล้ว 75 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 97.40 ของเป้าหมาย 77 ครั้ง (77 จังหวัด ๆ ละ 1 ครั้ง)
- (4) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการประสานงานวิสาหกิจชุมชนระดับเขตแล้ว จำนวน 12 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย (6 เขต ๆ ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง)
- (5) จัดสัมมนากรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ของเป้าหมาย 2 ครั้ง

ตารางที่ 3.104 การสนับสนุนกลไกการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548
หน่วย : ครั้ง

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. จัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน	2	1	50.00
2. จัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด	154	147	95.45
3. จัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด	77	75	97.40
4. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการประสานงานวิสาหกิจชุมชนระดับเขต	12	12	100.00
5. จัดสัมมนากรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	2	1	50.00

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.2.3) การส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ดำเนินการโดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบกิจการของวิสาหกิจชุมชน ผลการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 3.105)

- (1) การสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน สรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้แล้ว
 - (1.1) สนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1,764 กลุ่ม ครอบคลุมเป้าหมายที่กำหนด โดยประเมินผลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 7 ด้าน ได้แก่ (1) ผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน (2) การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน (3) การบริหารตลาด (4) การจัดการความรู้และข้อมูล (5) การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน (6) การจัดการสินค้าหรือบริการ และ (7) ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อดำเนินงานตามแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนจำนวน 882 กลุ่ม โดยผลการสนับสนุนตามข้อ 3.2.1) ข้อที่ (1)
 - (1.2) สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนได้รับการถ่ายทอดความรู้ตามแผนพัฒนากิจการจำนวน 17,640 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

(2) พัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนรุ่นใหม่ ดำเนินการจัดเวทีเรียนรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน และศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จแล้ว จำนวน 1,525 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.03 ของเป้าหมาย 1,540 ราย

ตารางที่ 3.105 การส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. สนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนา กิจการวิสาหกิจชุมชน (กลุ่ม)	1,764	1,764	100.00
2. สนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนา กิจการวิสาหกิจชุมชน (ราย)	17,640	17,640	100.00
3. พัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนรุ่นใหม่ (ราย)	1,540	1,525	99.03

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.2.4) การส่งเสริมการแปรรูป ผลการดำเนินงานด้านส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ด้านการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นต้น สรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 3.106)

(1) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปขั้นต้นแล้ว จำนวน 816 ราย คิดเป็นร้อยละ 105.97 ของเป้าหมาย 770 ราย

(2) สนับสนุนการพัฒนากระบวนการผลิตของวิสาหกิจชุมชนตามข้อ (1) แล้ว จำนวน 77 กลุ่มครบตามเป้าหมาย

ตารางที่ 3.106 การส่งเสริมการแปรรูป

รายการ	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าเกษตร แปรรูปขั้นต้น	ราย	770	816	105.97
2. สนับสนุนการพัฒนากระบวนการผลิตของวิสาหกิจชุมชน	กลุ่ม	77	77	100.00

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.2.5) การพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ ดำเนินการโดยการจัดประกวด วิสาหกิจชุมชนดีเด่น ระดับจังหวัด จำนวน 77 จังหวัด ระดับเขต จำนวน 6 เขต และระดับประเทศ จำนวน 1 ครั้ง ครบตามเป้าหมายที่กำหนด (ตารางที่ 3.107)

ตารางที่ 3.107 การพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ

การจัดประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่น	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. ระดับจังหวัด	จังหวัด	77	77	100.00
2. ระดับเขต	เขต	6	6	100.00
3. ระดับประเทศ	ครั้ง	1	1	100.00

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.2.6) การทำบัญชี ผลการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 3.108)

- (1) วางแผนบูรณาการร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่แล้ว 1500 กลุ่ม ครอบคลุมเป้าหมาย
- (2) ประเมินความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนเพื่อวางแผนการปฏิบัติงานแล้ว 1,500 กลุ่ม ครอบคลุมเป้าหมาย
- (3) วางรูปแบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในแล้ว 1,500 กลุ่ม ครอบคลุมเป้าหมาย
- (4) การทำบัญชี วิสาหกิจชุมชนได้รับการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ การจัดทำบัญชี งบทดลอง งบการเงิน และการใช้ข้อมูลทางการเงินและการบัญชีในการบริหารแล้ว 1,500 กลุ่ม ครอบคลุมเป้าหมาย
- (5) ติดตามประเมินผลโครงการ ดำเนินการแล้ว 152 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 101.33 ของเป้าหมาย 150 กลุ่ม

ตารางที่ 3.108 การอบรมการทำบัญชีแก่วิสาหกิจชุมชน

รายการ	เป้าหมาย (กลุ่ม)	ผลการดำเนินงาน (กลุ่ม)	ร้อยละ
1. วางแผนบูรณาการร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร	1,500	1,500	100.00
2. ประเมินความพร้อมของวิสาหกิจชุมชน	1,500	1,500	100.00
3. วางรูปแบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน	1,500	1,500	100.00
4. ถ่ายทอดความรู้การทำบัญชีแก่วิสาหกิจชุมชน	1,500	1,500	100.00
5. ติดตามประเมินผลโครงการ	150	152	101.33

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564)

3.3) ผลได้

3.3.1) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

- (1) ด้านการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปขั้นต้น ภายใต้กิจกรรมการส่งเสริมการแปรรูป

จากการสำรวจ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปขั้นต้น ร้อยละ 98.70 นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์แล้ว และร้อยละ 1.30 ยังไม่ได้นำความรู้ไปใช้ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงไม่สามารถรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการผลิตได้ โดยความรู้ที่ได้หลังผ่านการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.37 คะแนน (คะแนนเต็ม 5)

ในจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์แล้ว ร้อยละ 71.05 นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์แล้วทั้งหมด และร้อยละ 28.95 นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าและปริมาณการสั่งซื้อสินค้าลดลง นอกจากนี้บางกลุ่มชะลอการผลิต เนื่องจากขาดวัตถุดิบหลักในการแปรรูป เช่น ข้าว หน่อไม้ เป็นต้น (ตารางที่ 3.109)

ตารางที่ 3.109 การนำความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปขั้นต้นไปใช้ประโยชน์

การนำไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ยังไม่ได้ใช้	1.30	- ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. นำไปใช้แล้ว	98.70	
- ทั้งหมด	71.05	
- บางส่วน	28.95	- ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 - ขาดวัตถุดิบหลักในการแปรรูป

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) ด้านการทำบัญชี (ตารางที่ 3.111)

จากการสำรวจ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการทำบัญชีมี ร้อยละ 97.32 นำไปใช้ประโยชน์แล้ว และร้อยละ 2.68 ยังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากกิจกรรมของกลุ่มชะลอตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยความรู้ที่ได้หลังผ่านการอบรมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.03 คะแนน (คะแนนเต็ม 5)

ในจำนวนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์แล้ว ร้อยละ 80.73 นำไปใช้แล้วทั้งหมด และร้อยละ 19.27 นำไปใช้แล้วบางส่วน เนื่องจาก มีข้อจำกัดในการรวมกลุ่มจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังขาดความชำนาญในการจัดทำบัญชี เป็นต้น (ตารางที่ 3.110)

ตารางที่ 3.110 การนำความรู้ด้านการทำบัญชีไปใช้ประโยชน์

การนำไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ยังไม่ได้ใช้	2.68	- ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. นำไปใช้แล้ว	97.32	
- ทั้งหมด	80.73	
- บางส่วน	19.27	- ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 - ยังขาดความชำนาญในการจัดทำบัญชี

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3.2) การใช้ปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุน

(1) กิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน

จากการสำรวจ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ร้อยละ 94.50 นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์แล้ว และร้อยละ 5.50 ยังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากยังดำเนินการไม่ถึงกระบวนการที่จะนำปัจจัยดังกล่าวไปใช้ และได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงต้องชะลอการดำเนินการ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์แล้วมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยการผลิตที่ได้รับมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.59 คะแนน (คะแนนเต็ม 5)

วิสาหกิจชุมชนที่นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์แล้ว ร้อยละ 80.58 นำไปใช้ประโยชน์แล้วทั้งหมด และร้อยละ 19.42 นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน เนื่องจาก ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ยอดการสั่งซื้อลดลง ทอยการผลิต

อย่างต่อเนื่อง และรวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต เช่น การรอให้ถึงฤดูเก็บเกี่ยวข้าวเพื่อผลิตข้าวสารบรรจุถุง เป็นต้น (ตารางที่ 3.111)

**ตารางที่ 3.111 การนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับสนับสนุน ภายใต้กิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนา
กิจการวิสาหกิจชุมชนไปใช้ประโยชน์**

การนำใช้ประโยชน์	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ยังไม่ได้ใช้	5.50	- ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 - ยังไม่ถึงเวลานำไปใช้
2. นำไปใช้แล้ว	94.50	
- ทั้งหมด	80.58	
- บางส่วน	19.42	- ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 - ทอยย่นำไปใช้ - รวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตรวม

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) การสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินการให้แก่เกษตรกรเป็ยวิสาหกิจชุมชน (เกษตรกรอำเภอ)

จากการสำรวจ พบว่า เจ้าหน้าที่เกษตรกรอำเภอที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินการแล้วทุกแห่งคิดเป็นร้อยละ 100.00 นำไปใช้ประโยชน์แล้ว โดยมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ได้รับดังกล่าวมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.63 คะแนน

เจ้าหน้าที่เกษตรกรอำเภอร้อยละ 87.72 นำไปใช้ประโยชน์แล้วทั้งหมด และร้อยละ 12.28 นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน เนื่องจากทอยย่นำไปใช้ (ตารางที่ 3.112)

**ตารางที่ 3.112 การนำปัจจัยในการดำเนินการที่ได้รับสนับสนุน ภายใต้กิจกรรมการสนับสนุนปัจจัย
ในการดำเนินการให้แก่เกษตรกรเป็ยวิสาหกิจชุมชนไปใช้ประโยชน์**

การนำใช้ประโยชน์	ร้อยละ	หมายเหตุ
นำไปใช้แล้ว	100.00	
- ทั้งหมด	87.72	
- บางส่วน	12.28	- ทอยย่นำไปใช้

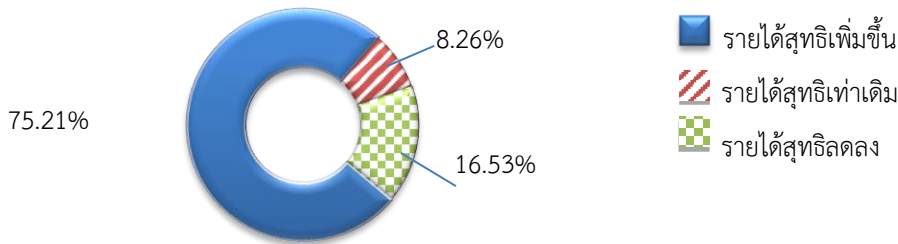
ที่มา: จากการสำรวจ

3.4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

3.4.1) จากการรายงานผลของกรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 พบว่า วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินงานตามแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 882 กลุ่ม ได้รับการยกระดับตามแผนพัฒนากิจการคิดเป็นร้อยละ 85.77 (757 กลุ่ม) มากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 (618 กลุ่ม)

3.4.2) รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ จากการสำรวจ พบว่า วิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ภายหลังจากดำเนินการตามแผนแล้ว ร้อยละ 75.21 มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.26 มีรายได้สุทธิเท่าเดิม และร้อยละ 16.53 มีรายได้สุทธิลดลง

โดยวิสาหกิจชุมชนที่มีรายได้เท่าเดิมและลดลงเนื่องจาก จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ปริมาณการขายลดลง ไม่สามารถนำสินค้าไปจัดแสดงตามงานแสดงสินค้า และอยู่ในช่วงแรกของการดำเนินการตามแผนฯ (ภาพที่ 3.35)

ที่มา : จากการสำรวจ

ภาพที่ 3.35 รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ

3.4.3) รายได้สุทธิเฉลี่ยก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ จากการสำรวจ พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้สุทธิเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3,546 บาทต่อเดือน โดยเพิ่มขึ้นจากเดิม 19,080 บาทต่อเดือน เป็น 22,626 บาทต่อเดือน หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 18.58 โดยสินค้าที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวแตนโบราณ กล้วยหอมทอง ผักปลอดสารเคมี ก้อนเชื้อเห็ด กระชายผงขงตีสำเร็จรูป ดอกไม้จันทน์ เป็นต้น (ตารางที่ 3.113)

ตารางที่ 3.113 รายได้สุทธิเฉลี่ยก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	รายได้ (บาทต่อเดือน)	ร้อยละ
1. รายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการ	19,080	
2. รายได้หลังเข้าร่วมโครงการ	22,626	
3. ผลต่างรายได้ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ	3,546	18.58

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5) ความพึงพอใจ

3.5.1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ จากการสำรวจ พบว่า เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 คะแนน (คะแนนเต็ม 5) โดยเห็นว่าเป็นโครงการที่ช่วยส่งเสริม/สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ สร้างความเข้มแข็งผลักดันวิสาหกิจชุมชนต้นตัวในการพัฒนาตนเอง และนำไปปรับใช้ในกลุ่มได้จริง นอกจากนี้กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้การทำบัญชี ทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถจัดทำบัญชีได้ถูกต้อง ทราบผลการดำเนินงาน ฐานะทางการเงินสามารถนำไปวิเคราะห์ ลดรายจ่ายและต้นทุนการผลิตได้ (ตารางที่ 3.114)

ตารางที่ 3.114 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

หน่วยงาน	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					รวม	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. กรมส่งเสริมการเกษตร	15.63	70.31	12.50	1.56	-	100.00	4.00	มาก
2. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	16.66	60.00	20.00	1.67	1.67	100.00	3.88	มาก
รวม	16.13	65.32	16.13	1.61	0.81	100.00	3.94	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5.2) ความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ จากการสำรวจ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการในภาพรวมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.44 คะแนน (คะแนนเต็ม 5)

3.6) ข้อค้นพบ

3.6.1) ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการดำเนินงานโครงการ จากการสำรวจ พบว่า หน่วยงานในระดับพื้นที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร และ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวต่อการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ สรุปได้ ดังนี้

(1) กิจกรรมการจัดประชุม เพื่อสนับสนุนกลไกการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ของกรมส่งเสริมการเกษตร ในบางจังหวัดต้องเลื่อนการจัดประชุม มีคณะกรรมการเข้าร่วมการประชุมไม่ครบ เนื่องจากคณะกรรมการบางท่านเป็นผู้เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือไม่เข้าร่วมการประชุมเพราะกังวลต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตลอดจนการจัดหาสถานที่จัดประชุมที่กว้างและมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เพื่อปฏิบัติตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม

(2) กิจกรรมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของกรมส่งเสริมการเกษตร มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมน้อยลง ตลอดจนบางแห่งต้องปิดการให้บริการชั่วคราว

(3) กิจกรรมการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ ของกรมส่งเสริมการเกษตร และ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เกิดข้อจำกัดในการรวมกลุ่มด้านสถานที่และจำนวนผู้เข้ารับการอบรม การจัดประชุม ต้องได้รับการอนุญาตจากทางจังหวัด หรือไม่สามารรวมกลุ่มได้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางแห่งไม่ประสงค์เข้าร่วมการอบรม เนื่องจากมีความกังวลต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ดำเนินการได้ไม่ครบเป้าหมาย หรือล่าช้ากว่าแผน

3.6.2) การจัดสรรงบประมาณ จากการสำรวจ พบว่า หน่วยงานในระดับพื้นที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 34.37 มีความเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรในบางกิจกรรมไม่เพียงพอ ดังนี้

(1) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ในแต่ละกลุ่ม ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการตามแผน และเป้าหมายในการสนับสนุนไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม โดยกำหนดเป้าหมายในการสนับสนุนจำนวน 882 กลุ่ม จากกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 1,764 กลุ่ม

(2) การประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่น งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดทำรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และไม่มีการจัดสรรงบประมาณด้านเงินรางวัลการประกวดในระดับจังหวัด

(3) การสนับสนุนการดำเนินงานของนายทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานตลอดปี

(4) การจัดประชุมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนกลไกการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ขาดการจัดสรรงบประมาณในการจัดประชุมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนในระดับอำเภอ

3.6.3) กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้การทำบัญชี ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีจำนวนหลักสูตรมากและระยะเวลาในการจัดอบรมไม่เพียงพอ โดยมีการจัดอบรมแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มละ 3 ครั้ง ภายใต้หลักสูตรการจัดทำบัญชี งบทดลอง งบการเงิน และการใช้ข้อมูลทางการเงินและการบัญชีในการบริหาร ซึ่งไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติจริง ประกอบกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป้าหมาย

มีพื้นฐาน ศักยภาพ ความพร้อม และความสนใจในการทำบัญชีที่หลากหลาย หลักสูตรเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายจึงมีความหลากหลาย

3.7) ข้อเสนอแนะ

3.7.1) กรมส่งเสริมการเกษตร ควรเพิ่มเป้าหมายในการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ภายใต้กิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ให้ครอบคลุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการทุกกลุ่ม และจัดสรรงบประมาณเพิ่มในการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มในส่วนของเงินรางวัลในการประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นในระดับจังหวัด ปัจจัยในการดำเนินงานที่สนับสนุนแก่นายทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และงบประมาณในการจัดประชุมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนในระดับอำเภอ

3.7.2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ควรกำหนดหลักสูตรการถ่ายทอดความรู้การทำบัญชี ตั้งแต่การสร้างการรับรู้ถึงประโยชน์และความสำคัญในการทำบัญชี การจัดทำบัญชีขั้นต้น จนถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลทางการเงินและการบัญชีในการบริหาร และกำหนดจำนวนหลักสูตรให้เหมาะสมกับระยะเวลา/จำนวนการจذبอบรม เพื่อรองรับกลุ่มเป้าหมายที่พื้นฐาน ศักยภาพ ความพร้อม และความประสงค์ที่หลากหลาย ภายใต้กระบวนการที่มีการดำเนินการอยู่ ได้แก่ การวางแผนบูรณาการร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ และการประเมินความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน

3.2.8 โครงการสร้างผู้ประกอบการเพื่อให้บริการทางการเกษตรในชุมชน กิจกรรมแนวทางการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการภาคการเกษตร (Agricultural Service Provider: ASP)

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1.1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ในการใช้บริการภาคการเกษตรและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการภาคการเกษตรของไทย

1.1.2) เพื่อศึกษาความต้องการการให้บริการ ASP ของผู้รับบริการ

1.2) เป้าหมายของโครงการ

1.2.1) พื้นที่ที่จะทำการศึกษา ประกอบด้วย

(1) สินค้าข้าวนาปี จำนวน 10 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดนครสวรรค์ พิจิตรโลก เชียงใหม่ อุบลราชธานี นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี ราชบุรี ชัยนาท และสงขลา

(2) สินค้าปาล์มน้ำมัน จำนวน 2 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดชลบุรี และสุราษฎร์ธานี

1.2.2) ประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย ผู้รับบริการทางการเกษตรและผู้ให้บริการทางการเกษตร

(1) สินค้าข้าวนาปี บริการทางการเกษตรที่ศึกษา ได้แก่ บริการเตรียมดิน บริการปลูกข้าว บริการไถนเพื่อการเกษตร บริการเก็บเกี่ยว และบริการขนส่งข้าว

(2) สินค้าปาล์มน้ำมัน บริการทางการเกษตรที่ศึกษา ได้แก่ บริการเตรียมดิน บริการปลูก บริการตัดหญ้า บริการเก็บเกี่ยว และบริการขนส่ง

1.2.3) ระยะเวลาของข้อมูล

(1) สินค้าข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2563/64 (เพาะปลูกตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2563 - วันที่ 31 ตุลาคม 2564)

(2) สินค้าปาล์มน้ำมัน ปี 2563 (เริ่มต้นระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2563 - วันที่ 31 ธันวาคม 2563)

1.3) หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12

1.4) งบประมาณ รวมทั้งสิ้น 2.2840 ล้านบาท

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตามผล

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

ผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) ปัจจัยนำเข้า

3.1.1) งบประมาณ รวมทั้งสิ้น 2,284,000 บาท เบิกจ่ายแล้ว 1,907,786.30 บาท คิดเป็นร้อยละ 83.53 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

3.1.2) หน่วยงานที่ดำเนินการ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12 เป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด

3.2) กิจกรรม

3.2.1) ศึกษาสถานการณ์การใช้บริการภาคเกษตร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการภาคเกษตร และแนวทางการพัฒนาการให้บริการภาคเกษตร โดยการสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ ในสินค้าข้าวนาปีและปาล์มน้ำมัน วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านส่วนประสมการตลาด ด้านปัจจัยแรงงาน และด้านเศรษฐกิจ วิเคราะห์ Swot Analysis และการจัดทำแนวทางการพัฒนาการให้บริการภาคเกษตร การจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 ดำเนินการจัดทำผลการศึกษาแล้วเสร็จร้อยละ 100 โดยอยู่ระหว่างกระบวนการเสนอผลการศึกษาต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3.2.2) รายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประจำทุกเดือน รวม 11 ครั้ง

3.3) ผลได้

รายงานผลการศึกษาวิจัยโครงการสร้างผู้ประกอบการเพื่อให้บริการทางการเกษตร ในชุมชน กิจกรรมแนวทางการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการภาคการเกษตร ซึ่งมีผลการศึกษาสถานการณ์ในการใช้บริการภาคการเกษตรและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการภาคการเกษตรของไทย รวมถึงความต้องการการให้บริการ ASP ของผู้รับบริการในสินค้าข้าว และปาล์มน้ำมัน จำนวน 1 เรื่อง ทั้งนี้ อยู่ในกระบวนการเสนอผลการศึกษาต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยผลการศึกษาเบื้องต้นสรุปได้ ดังนี้

สินค้าข้าวนาปี พบว่า สถานการณ์การใช้บริการทางการเกษตรเกษตรกรรมมีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเตรียมดินอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเครื่องปลูกข้าวนาปีอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความพึงพอใจในการใช้บริการโดรนเพื่อการเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความพึงพอใจในการใช้บริการในการเก็บเกี่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความพึงพอใจในการให้บริการขนส่งผลผลิตข้าวอยู่ในระดับมากที่สุด จากการศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ พบว่า ปัจจัยด้านแรงงาน และด้านคุณภาพการบริการ มีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการในระดับมากที่สุด ต่อการให้บริการดังต่อไปนี้ บริการเตรียมดิน บริการเครื่องปลูกข้าว บริการรถเกี่ยวนา และบริการขนส่งผลผลิตข้าว นอกจากนี้ พบว่า ปัจจัยด้านแรงงาน ด้านคุณภาพการบริการ และด้านส่วนผสมการตลาด มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพบริการโดรนเพื่อการเกษตรในระดับมากที่สุด

สินค้าปาล์มน้ำมัน พบว่า สถานการณ์การใช้บริการทางการเกษตร เกษตรกรรมมีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเตรียมดิน บริการปลูกปาล์มน้ำมัน บริการตัดหญ้า บริการเก็บเกี่ยว บริการขนส่งผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด จากการศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ พบว่า ปัจจัยด้านแรงงาน และปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ มีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการในระดับมากที่สุด ต่อการให้บริการดังต่อไปนี้ บริการเตรียมดิน บริการปลูก

ปาล์มน้ำมัน บริการตัดหญ้า และบริการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ พบว่า ปัจจัยด้านแรงงาน มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพบริการขนส่งผลผลิตปาล์มน้ำมันในระดับมาก

3.4) ข้อค้นพบ

3.4.1) แนวทางในการพัฒนาการให้บริการทางการเกษตรของสินค้าข้าวนาปี มีดังนี้

(1) ด้านการเตรียมดิน ดำเนินการโดยการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ในการซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ผู้ให้บริการ และจัดหาแหล่งเงินทุนและสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ให้บริการ

(2) ด้านบริการเครื่องปลูกข้าว ดำเนินการโดยการส่งเสริมการผลิตเครื่องปลูกประสิทธิภาพสูง สามารถทำงานได้ทุกสภาพพื้นที่ ส่งเสริมการเพิ่มทักษะความรู้นวัตกรรมขั้นสูงด้านการปลูกข้าวด้วยเทคโนโลยีแก่ผู้ประกอบการและเกษตรกร

(3) ด้านบริการโดรนเพื่อการเกษตร ดำเนินการโดยส่งเสริมการใช้โดรนเพื่อการเกษตรในการผลิตสินค้า ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายเกษตรกรและผู้ให้บริการโดรน

(4) ด้านบริการเก็บเกี่ยว ดำเนินการโดยส่งเสริมการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ และรักษาภาพลักษณ์การให้บริการที่มีคุณภาพ

(5) ด้านบริการขนส่งผลผลิตข้าว ดำเนินการโดยจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสร้างเครือข่ายผู้ให้บริการทั้งรายเดิม และรายใหม่ เพื่อเข้าถึงการสนับสนุนจากภาครัฐ และการขยายบริการสู่สินค้าอื่น

3.4.2) แนวทางในการพัฒนาการให้บริการทางการเกษตรของสินค้าปาล์มน้ำมัน มีดังนี้

(1) ด้านการเตรียมดิน ดำเนินการโดยส่งเสริมให้ลูกค้าใช้สื่อออนไลน์ในการแจ้งใช้บริการ และพัฒนาความรู้บุคลากรด้านการให้บริการ และด้านเทคโนโลยีเพื่อให้ตามทันต่อการเปลี่ยนแปลง

(2) ด้านบริการปลูกปาล์มน้ำมัน ดำเนินการโดยเพิ่มช่องทางในการติดต่อเพื่อขอรับบริการหลายช่องทาง และถ่ายทอดความรู้การซ่อมบำรุงเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร

(3) ด้านบริการตัดหญ้าในสวนปาล์ม ดำเนินการโดยยกระดับการเข้าถึงผู้ให้บริการเพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ของการให้บริการแก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อลดระยะเวลาและเพิ่มศักยภาพการทำงาน

(4) ด้านบริการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน ดำเนินการโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายในการพัฒนานวัตกรรมเครื่องเก็บผลผลิต และส่งเสริมให้ผู้บริการมีการประชาสัมพันธ์ตัวอย่างการให้บริการที่มีคุณภาพผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น

(5) ด้านบริการขนส่งผลผลิต ดำเนินการโดยส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงระหว่างผู้ให้บริการในช่วงที่ผลผลิตออกมาก และส่งเสริมให้มีการพัฒนาช่องทางให้ผู้รับบริการเข้าถึงบริการได้เพิ่มขึ้น

3.4.2) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการศึกษาวิจัยในส่วนของชนิดสินค้า การจัดเก็บข้อมูล และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ ได้ปรับเปลี่ยนชนิดและจำนวนสินค้าที่ทำการศึกษาจากเดิม 3 ชนิด ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง เป็น 2 ชนิด ได้แก่ ข้าว และปาล์มน้ำมัน และปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดเก็บข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และระบบออนไลน์

3.2.9 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อนำผลผลิตจากการเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่มาทำเป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่เป็นวัฒนธรรมภูมิปัญญาทางอาหารของท้องถิ่น สร้างผลิตภัณฑ์เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และพัฒนาให้เป็นสินค้า OTOP และส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์ OTOP

1.2) เป้าหมายของโครงการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ที่เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 9 ผลิตภัณฑ์ ใน 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอ่างทอง ฉะเชิงเทรา ศรีสะเกษ นครพนม น่าน พิษณุโลก ราชบุรี พัทลุง และยะลา

1.3) หน่วยงาน กรมปศุสัตว์

1.4) งบประมาณ งบประมาณรวม 1.7955 ล้านบาท

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 – วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตามผล

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการภาพรวมจากกรมปศุสัตว์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของ กษ.

2.1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับจังหวัดของกรมปศุสัตว์ จังหวัดละ 1 ราย

2.1.3) สอบถามประธานกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 9 ราย

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2.2.2) สัมภาษณ์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน - วันที่ 31 กรกฎาคม 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) ปัจจัยนำเข้า

3.1.1) งบประมาณ ที่ได้รับจัดสรร จำนวน 1,795,500 บาท เบิกจ่ายงบประมาณแล้ว จำนวน 895,390 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.87 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานในบางกิจกรรมได้ จากการสำรวจ พบว่าหน่วยงานในพื้นที่ร้อยละ 100.00 มีความคิดเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลา และมีความเพียงพอ (ตารางที่ 3.115)

ตารางที่ 3.115 ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ

รายการ	ร้อยละ
1. ความทันเวลาของงบประมาณ	
1.1 ทันเวลา	100.00
1.2 ไม่ทันเวลา	-
2. ความเพียงพอของงบประมาณ	
2.1 เพียงพอ	100.00
2.2 ไม่เพียงพอ	-

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.2) การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน พบว่า โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน มีการบูรณาการภายในหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และสำนักงานปศุสัตว์เขต นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ผ่านโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน (OTOP) ประเภทผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์สู่การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ในวันที่ 23 - 25 มีนาคม 2564 ในพื้นที่จังหวัดตรัง ซึ่งมีวิทยากรจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตรัง เข้าร่วมบรรยาย ในหัวข้อ : ขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนสินค้า OTOP เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำผลิตภัณฑ์ขึ้นขอขึ้นทะเบียนสินค้า OTOP จากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

3.2) กิจกรรม

3.2.1) การคัดเลือกผู้ผลิตฯ และชนิดปศุสัตว์ที่เลี้ยงในพื้นที่ สำนักงานปศุสัตว์เขต 1 - 9 จะทำการคัดเลือกผู้ผลิต และชนิดปศุสัตว์ที่เลี้ยงในพื้นที่และเหมาะสมที่จะนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่เป็นวัฒนธรรมการบริโภคของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะมีการประชุมหารือเพื่อร่วมกันคัดเลือกให้เหลือผลิตภัณฑ์ที่เป็นตัวแทนของแต่ละเขตที่จะเป็นผลิตภัณฑ์เป้าหมายเพียงเขตละ 1 ผลิตภัณฑ์ โดยมีผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการคัดเลือกรวม 9 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ไช่นกกระทาพะไลสมุนไพรอ่างทอง เป็ดแปดริ้วอย่างซอสพริกไทยดำ ลูกชิ้นโคขุนดอกถั่ววนศรีสะเกษ ลาบไก่วงคำเก็ม ไก่ประดู่หางดำทุ่งช้างทอดมะแขว่น ลูกชิ้นหมูพิษณุโลก รามา พะไลไก่วงเต้าหู้ดำ คั่วกลิ้งโคขุนศรีวิชัย และมันมันโคเนื้อรามัน (ตารางที่ 3.116)

ตารางที่ 3.116 ผลิตภัณฑ์และกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตที่ผ่านการคัดเลือก

เขต	จังหวัด	ผลิตภัณฑ์	กลุ่มเกษตรกร
1	อ่างทอง	ไช่นกกระทาพะไลสมุนไพรอ่างทอง	วิระพงษ์ฟาร์ม
2	ฉะเชิงเทรา	เป็ดแปดริ้วอย่างซอสพริกไทยดำ	เปิดสยาม ฟู้ด
3	ศรีสะเกษ	ลูกชิ้นโคขุนดอกถั่ววนศรีสะเกษ	ลูกชิ้นลำดวนทอง
4	นครพนม	ลาบไก่วงคำเก็ม	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงไก่วงบ้านคำเก็ม
5	น่าน	ไก่ประดู่หางดำทุ่งช้างทอดมะแขว่น	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง
6	พิษณุโลก	ลูกชิ้นหมูพิษณุโลกราม่า	ลูกชิ้นพิษณุโลกราม่า
7	ราชบุรี	พะไลไก่วงเต้าหู้ดำ	วิสาหกิจชุมชนไก่วงราชบุรี
8	พัทลุง	คั่วกลิ้งโคขุนศรีวิชัย	สหกรณ์โคเนื้อศรีวิชัยพัทลุง จำกัด
9	ยะลา	มันมันโคเนื้อรามัน	วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อ บ้านบูเกะจือฮา

ที่มา: กรมปศุสัตว์ ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2564

3.2.2) การทดลองผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ผลิตภัณฑ์ทุกรายการ อยู่ระหว่างการทดลองผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ส่วนการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด ร้อยละ 55.56 มีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ และ website ของหน่วยงานราชการ ร้อยละ 44.44 ยังไม่ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากรอให้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์แล้วเสร็จก่อน

3.2.3) ผลิตภัณฑ์ที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP

การขอขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ OTOP นั้น (ภาพที่ 3.36) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และกองผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ จะช่วยกลุ่มเกษตรกรประสานงานกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ให้เข้ามาดำเนินการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ จากการสำรวจพบว่า ผลิตภัณฑ์ร้อยละ 55.56 มีการขอขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ OTOP แล้ว ได้แก่ แป้งแปดริ้วอย่างซอสพริกไทยดำ ลูกชิ้นโคขุนดอกลำตวนศรีสะเกษ ลาบไก่วงงคำก้าม ไก่ประดู่หางดำทุ่งช้างทอดมะแขว่น และพะโล้ไก่วงงเต้าหู้ดำ เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมจึงสามารถดำเนินการขอขึ้นทะเบียนได้เลย ร้อยละ 44.44 ยังไม่ขอขึ้นทะเบียน เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ และยังไม่แล้วเสร็จกระบวนการทดลองผลิตภัณฑ์และกระบวนการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงต้องรอให้กระบวนการต่าง ๆ แล้วเสร็จก่อนถึงจะดำเนินการในขั้นตอนถัดไป (ตารางที่ 3.117)

ที่มา: กรมพัฒนาชุมชน

ภาพที่ 3.36 ตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 3.117 ผลิตภัณฑ์ที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP

รายการ	ร้อยละ
1. ขอขึ้นทะเบียน	55.56
2. ยังไม่ขอขึ้นทะเบียน	44.44

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3) ผลได้

ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ที่เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับการพัฒนาจำนวน 9 ผลิตภัณฑ์ ขณะนี้อยู่ระหว่างกระบวนการการจ้างเหมาผลิตผลิตภัณฑ์ และทดลองผลิตภัณฑ์ โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ร่วมกับกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือก ทำการทดลองแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบในการศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสี กลิ่น รส และเนื้อสัมผัสของอาหาร หลังจากผ่านกระบวนการแปรรูป และทำการปรับปรุงให้เหมาะสม โดยทำการทดลองผลิตได้ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ อีกทั้งยังมีการให้ผู้บริโภคได้ทดลองชิมและเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เป็นการดำเนินการเพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจ และมั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ได้รับการผลิตอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังต้องมีการวัดอายุการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์ว่าสามารถเก็บรักษาได้ยาวนานเพียงใด โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 6 เดือน และ 1 ปี ทั้งนี้ ผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบงานตามแผนที่กำหนด เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงมีการขอขยายเวลาดำเนินการออกไปอีก และมีกำหนดส่งมอบงานวันที่ 31 ตุลาคม 2564

3.4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

3.4.1) ผลลัพธ์ที่สามารถวางจำหน่ายและสร้างรายได้

ผลิตภัณฑ์ร้อยละ 55.56 มีการวางจำหน่ายแล้ว ซึ่งก่อนหน้านี้เกษตรกรมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์อยู่ก่อนแล้ว และหลังจากที่กรมปศุสัตว์เข้ามาส่งเสริม ทำให้มีการต่อยอดผลิตภัณฑ์เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้แก่ แป้งแปรรูปอย่างซอสพริกไทยดำ ลูกชิ้นโคขุนดอกกลาดวนศรีสะเกษ ลาบไก่ผง คำเก๋ม ไม้ประดิษฐ์ทางด้าทุ่งช้างทอดมะแขว่น และพะโล้ไก่ผงเต้าหู้ดำ สถานที่วางจำหน่าย เช่น หน้าที่ทำการของกลุ่ม ออกบูธแสดงสินค้า และตลาดตามหน่วยงานราชการ โดยมียอดการจำหน่ายเฉลี่ย 27,800 บาทต่อเดือน ส่วนร้อยละ 44.44 ยังไม่สามารถวางจำหน่ายได้ เนื่องจากต้องรอให้กระบวนการต่าง ๆ แล้วเสร็จก่อนถึงจะวางจำหน่ายได้ (ตารางที่ 3.118)

ตารางที่ 3.118 ผลิตภัณฑ์ที่สามารถวางจำหน่ายและสร้างรายได้

รายการ	ร้อยละ
1. วางจำหน่าย	55.56
2. ยังไม่วางจำหน่าย	44.44

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5) ความพึงพอใจ

3.5.1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่

จากการสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับ ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ การประชาสัมพันธ์โครงการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75 โดยร้อยละ 58.34 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 33.33 พึงพอใจในระดับปานกลาง และร้อยละ 8.33 พึงพอใจในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 3.119)

ตารางที่ 3.119 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. งบประมาณที่ได้รับ	-	75.00	25.00	-	-	3.75	มาก
2. ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่	-	50.00	50.00	-	-	3.50	มาก
3. การประชาสัมพันธ์โครงการ	25.00	50.00	25.00	-	-	4.00	มาก
ภาพรวม	8.33	58.34	33.33	-	-	3.75	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5.2) ความพึงพอใจของเกษตรกร

จากการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่โครงการ การประชาสัมพันธ์โครงการ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการ ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.31 โดยร้อยละ 44.44 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 41.67 พึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 13.89 พึงพอใจในระดับปานกลาง (ตารางที่ 3.120)

ตารางที่ 3.120 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนน	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เฉลี่ย	แปลผล
1. เจ้าหน้าที่โครงการ	66.67	22.22	11.11	-	-	4.56	มากที่สุด
2. การประชาสัมพันธ์โครงการ	33.33	55.56	11.11	-	-	4.22	มากที่สุด
3. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการ	44.44	44.44	11.12	-	-	4.33	มากที่สุด
4. ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต	33.33	44.44	22.23	-	-	4.11	มาก
รวม	44.44	41.67	13.89	-	-	4.31	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

3.6) ข้อค้นพบ

3.6.1) เกษตรกรที่มีความสามารถในการผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนที่มีคุณภาพสนใจเข้าร่วมโครงการมากกว่าเป้าหมายที่หน่วยงานกำหนดไว้ โดยสำนักงานปศุสัตว์เขต 1 - 9 มีเป้าหมายการเข้าร่วมโครงการเพียง เขตละ 1 กลุ่ม ต่อปี

3.6.2) ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาดของเกษตรกรบางกลุ่มยังไม่เพียงพอ เช่น เทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ความรู้ด้านการตลาดและช่องทางการตลาดในการเพิ่มยอดขาย

3.6.3) ผลิตภัณฑ์หลายชนิดยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่ และมีการประชาสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย

3.6.4) เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้น้อยลง และทำให้ดำเนินการได้ล่าช้ากว่าแผนที่กำหนด

3.7) ข้อเสนอแนะจากการติดตาม

3.7.1) โครงการในระยะต่อไปควรมีการสำรวจความต้องการของเกษตรกรและหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อกำหนดจำนวนเป้าหมายเกษตรกรให้สอดคล้องกับความต้องการและงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

3.7.2) ควรมีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เพิ่มเติมแก่เกษตรกร เช่น ความรู้ด้านการแปรรูป และการตลาด นอกจากนี้ควรมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

3.7.3) ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ให้เกิดการรับรู้ที่มากขึ้น โดยเฉพาะช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถเผยแพร่ข้อมูลสินค้าที่เข้าถึงผู้บริโภคได้โดยตรง

3.2.10 โครงการส่งเสริมการพัฒนาาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร

1) สารระสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1.1) กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการบริหารจัดการตลาดข้าว (กรมการข้าว)

(1) เพื่อพัฒนาศักยภาพของโรงสีสหกรณ์/วิสาหกิจชุมชนให้เตรียมพร้อมเข้าสู่กระบวนการจัดทำระบบ GMP โรงสีข้าว เพื่อส่งเสริมการขึ้นทะเบียนข้าวพื้นเมืองให้เป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) เพิ่มมูลค่าด้วยการสร้างอัตลักษณ์หรือเรื่องราวแหล่งกำเนิดให้กับสินค้าข้าว และให้ได้การรับรองมาตรฐานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าและจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้ทั้งในและต่างประเทศ

(2) เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรในการต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว ทั้งการผลิต การแปรรูป และการตลาด ให้เข้าสู่ระดับสินค้า OTOP

(3) เพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ที่มีความพร้อมเข้าสู่ระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม (ICS) และการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจัดหาและเชื่อมโยงตลาดที่จะรองรับผลผลิตข้าวอินทรีย์ของโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ และผลผลิตข้าว GAP ของโครงการส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้เกษตรกรสามารถขายได้ในราคาที่สูงตามคุณภาพ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ตลาดข้าวคุณภาพข้าวตลาดเฉพาะ (Niche Market) และผลิตภัณฑ์จากข้าวระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มโอกาสและช่องทางการจำหน่าย และเพิ่มมูลค่าข้าวได้มากขึ้น

1.1.2) กิจกรรมตลาดเกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(1) เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิตคุณภาพของเกษตรกรและพัฒนาทักษะทางการตลาด ผ่านเครือข่ายออนไลน์เพื่อพัฒนาและคัดเลือกสินค้าด้านการเกษตร/สินค้าแปรรูปด้านการเกษตร ที่มีศักยภาพในการจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์

(2) เพื่อพัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร ลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้เกษตรกรมีการวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

(3) เพื่อพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรหรือตลาดเกษตรกร ให้เป็นเอกลักษณ์และเป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรหลักของเกษตรกรในพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ตลาดเกษตรกรหรือตลาดสินค้าเกษตร/สินค้าด้านการเกษตรออนไลน์ให้เป็นที่รู้จักและกระตุ้นการรับรู้ของผู้บริโภคในวงที่กว้างขึ้น และเพื่อสร้างเครือข่ายด้านการตลาดด้วยการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิตคุณภาพ

(4) เพื่อจัดทำฐานข้อมูลเชิงโภชนาการและแปรรูป ที่สามารถสนับสนุนการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการประชาสัมพันธ์ข้าวและยกระดับมาตรฐานห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สารระสำคัญและสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพ รวมทั้ง คุณสมบัติเฉพาะของข้าวในเชิงบริโภค และแปรรูป

1.1.3) กิจกรรมพัฒนาการตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (กรมส่งเสริมสหกรณ์) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการตลาดสินค้าเกษตร เชื่อมโยงเครือข่ายสินค้าคัลเลอร์ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

1.2) เป้าหมายของโครงการ

1.2.1) กรมส่งเสริมการเกษตร พื้นที่ 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง เชียงใหม่ กาญจนบุรี ราชบุรี พิจิตร อุทัยธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ อุตรธานี กระบี่ และสงขลา

1.2.2) กรมการข้าว พื้นที่ 13 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ นครพนม สุรินทร์ มหาสารคาม มุกดาหาร หนองบัวลำภู ชัยนาท ลำปาง สุโขทัย พระนครศรีอยุธยา อุทัยธานี และฉะเชิงเทรา

1.2.3) กรมส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ สตูล และสุราษฎร์ธานี

1.3) หน่วยงานรับผิดชอบ กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์

1.4) งบประมาณของโครงการ รวมทั้งสิ้น 60.1727 ล้านบาท

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 – วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตามผล

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการภาพรวมจากกรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับจังหวัด ของกรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 16 ราย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) กรมการข้าว จำนวน 9 ราย

(2) กรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดละ 1 ราย รวม 12 ราย

(3) กรมส่งเสริมสหกรณ์ จังหวัดละ 1 ราย รวม 3 ราย

2.1.3) สอบถามเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการ/โรงสี และผู้แทนสหกรณ์ จำนวน 151 ราย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) กรมส่งเสริมการเกษตร สอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 120 ราย

(2) กรมการข้าว สอบถามตัวแทนกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นสินค้า OTOP จำนวน 8 กลุ่ม ตัวแทนกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการตลาด จำนวน 10 กลุ่ม และตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการ/โรงสีที่ได้รับเครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้ 10 แห่ง รวม 28 ราย

(3) กรมส่งเสริมสหกรณ์ สอบถามผู้แทนสหกรณ์ จำนวน 3 ราย

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2.2.2) สืบค้นข้อมูลจากระบบออนไลน์ และสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน - วันที่ 31 กรกฎาคม 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) กรมการข้าว กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการบริหารจัดการตลาดข้าว

3.1.1) ปัจจัยนำเข้า

งบประมาณ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 28,417,000 บาท เบิกจ่ายแล้ว 17,491,818 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.11 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร สาเหตุที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณน้อยเพราะหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการทำเรื่องขอคืนเงินมาบางส่วนและไม่สามารถเบิกจ่าย

งบประมาณไปใช้ลงพื้นที่ได้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และจากการสำรวจ พบว่าหน่วยงานในพื้นที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลา และมีความเพียงพอ (ตารางที่ 3.121)

ตารางที่ 3.121 ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ

รายการ	ร้อยละ
1. ความทันเวลาของงบประมาณ	
1.1 ทันเวลา	100.00
1.2 ไม่ทันเวลา	-
2. ความเพียงพอของงบประมาณ	
2.1 เพียงพอ	100.00
2.2 ไม่เพียงพอ	-

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.2) กิจกรรม

(1) การสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มผู้ผลิตข้าวพื้นเมือง ข้าวสี ข้าวGI ดำเนินการสนับสนุนพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตข้าวให้มีความเข้มแข็งในการต่อยอดผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว ทั้งการผลิต การแปรรูปและการตลาด ให้สินค้าสามารถยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ดำเนินการส่งเสริมแล้ว 8 กลุ่ม ครอบคลุมเป้าหมาย แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกษตรกรบางกลุ่ม ได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ยังไม่ครบกระบวนการ

(2) การเชื่อมโยงตลาดข้าวอินทรีย์และข้าว GAP มีการดำเนินการจับคู่กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์และข้าว GAP กับผู้ประกอบการค้าข้าวที่เข้าร่วมโครงการ และจัดให้มีการทำ บันทึกข้อตกลง (MOU) ซื้อขายผลผลิตข้าวจากโครงการฯ ดำเนินการแล้ว 11 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 36.67 ของเป้าหมาย 30 จังหวัด โดยบางจังหวัดที่ไม่สามารถส่งมอบข้าวได้ตามบันทึกข้อตกลง (MOU) เนื่องจากจุดรับซื้อข้าวเปลือกของผู้ประกอบการค้าข้าวหลายรายอยู่ห่างไกลจากที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งหากมีการซื้อขายตามบันทึกข้อตกลง (MOU) จะทำให้เกิดต้นทุนค่าขนส่งที่สูงขึ้น ในขณะที่ผู้ประกอบการค้าข้าวเองก็ไม่สามารถเปิดจุดรับซื้อผลผลิตในพื้นที่ที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรได้ ทำให้เกษตรกรเลือกที่จะขายผลผลิตให้กับผู้ประกอบการค้าข้าวในพื้นที่ใกล้เคียงแทน

(3) การรณรงค์บริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวของไทย เป็นการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการ/โรงสีพัฒนาคุณภาพการผลิตให้ได้รับรองเครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้ โดยหลักการในการขออนุญาตใช้เครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้ ผู้ผลิตจะต้องผลิตข้าวจากเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการรับรองจากกรมการข้าว ปลูกข้าวตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน GAP หรืออินทรีย์ ผ่านการสี โดยโรงสีข้าวที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP หรือมาตรฐานการแปรรูปคัดบรรจุอินทรีย์ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพข้าวตามมาตรฐาน Q และผ่านการตรวจสอบพันธุ์ปนจากกรมการข้าว เพื่อให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจว่าข้าวที่บริโภคมีคุณภาพ และปลอดภัย โดยดำเนินการแล้ว 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.00 ของเป้าหมาย 10 แห่ง ผู้ประกอบการ/โรงสี อีก 4 แห่ง หรือร้อยละ 40.00 มีความสนใจหาข้อมูลด้วยตัวเองจึงสมัครเข้าร่วมโครงการและดำเนินการด้วยตัวเองเกือบทุกขั้นตอน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ค่อยประสานงานและให้คำแนะนำ หรือบางพื้นที่มีการหมุนเวียนของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบบ่อยทำให้การประสานงานไม่มีความต่อเนื่อง

3.1.3) ผลได้

(1) พื้นที่ที่รองรับผลผลิตข้าวอินทรีย์ ซึ่งดำเนินการผ่านโครงการส่งเสริมข้าวอินทรีย์และข้าว GAP ในโครงการส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ดำเนินการเปิดรับสมัครผู้ประกอบการและกลุ่มเกษตรกรแล้ว 11 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของเป้าหมาย 77 จังหวัด โดยมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงการซื้อขายข้าว (MOU) ทั้งสิ้น 641 ฉบับ ระหว่างผู้ประกอบการค้าข้าว 37 ราย และกลุ่มเกษตรกรจำนวน 641 กลุ่ม เกษตรกร 12,997 ราย พื้นที่ 163,306.75 ไร่ ซึ่งผลผลิตข้าวนาปีจะเก็บเกี่ยวประมาณช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับประมาณ 57,160.15 ตัน และประมาณการผลผลิตที่คาดว่าจะขาย 33,815.92 ตัน

(2) กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาและต่อยอด ดำเนินการพัฒนา กลุ่มเกษตรกร โดยมีการจัดฝึกอบรมให้กลุ่มเกษตรกร และมีเจ้าหน้าที่เข้าไปช่วยติดตามและให้คำแนะนำ จำนวน 54 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 71.05 ของเป้าหมาย 76 กลุ่ม ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดได้

(3) การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการตลาด เป็นการเชื่อมโยงและประชาสัมพันธ์ ตลาดข้าวที่มีคุณภาพ และผลิตภัณฑ์จากข้าวระหว่างผู้ผลิต และผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มโอกาสในการจำหน่าย ดำเนินการแล้วจำนวน 11 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 36.67 ของเป้าหมาย 30 จังหวัด เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด

3.1.4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

(1) ด้านการยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มเกษตรกรร้อยละ 75.00 สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ได้ กลุ่มเกษตรกรร้อยละ 25.00 ยังไม่สามารถยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ยังเข้ามาส่งเสริมไม่ครบกระบวนการ เมื่อยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP แล้วกลุ่มเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 20,714.28 บาทต่อเดือน โดยมีการจำหน่ายผ่านจุดจำหน่ายสินค้าหน้าทำการกลุ่ม ศูนย์แสดงสินค้า OTOP รวมถึงช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ

(2) ด้านการรับรองมาตรฐาน ผู้ประกอบการ/โรงสีที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าข้าว และได้รับเครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้ จากการสำรวจพบว่า มีผู้ประกอบการ/โรงสีจำนวน 10 แห่ง ที่ได้รับเครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้แล้ว คิดเป็นร้อยละ 70.00 ของเป้าหมาย 10 แห่ง ซึ่งการที่ผู้ประกอบการ/โรงสีได้รับเครื่องหมายข้าวพันธุ์แท้จะช่วยเสริมความเชื่อมั่นและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 30.00 อยู่ระหว่างการปรับปรุงข้อมูลและเตรียมเอกสารสำหรับขอตรวจรับรอง

3.1.5) ความพึงพอใจ

(1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่

จากการสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับ การพัฒนาศักยภาพให้แก่เกษตรกร ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ การประชาสัมพันธ์โครงการ และการให้ความร่วมมือของเกษตรกรในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 โดยร้อยละ 40.00 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 31.11 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 13.33 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 8.89 มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด และร้อยละ 6.67 มีความพึงพอใจในระดับน้อย (ตารางที่ 3.122)

ตารางที่ 3.122 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่า คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. งบประมาณที่ได้รับ	11.11	33.33	44.44	-	11.11	3.33	ปานกลาง
2. การพัฒนาศักยภาพให้แก่เกษตรกร	22.22	44.44	22.22	11.11	-	3.78	มาก
3. ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่	22.22	11.11	33.33	11.11	22.22	3.00	ปานกลาง
4. การประชาสัมพันธ์โครงการ	-	66.67	11.11	11.11	11.11	3.33	ปานกลาง
5. การให้ความร่วมมือของเกษตรกรในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	11.12	44.44	44.44	-	-	3.67	มาก
รวม	13.33	40.00	31.11	6.67	8.89	3.42	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) ความพึงพอใจของเกษตรกร

จากการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่โครงการ การประชาสัมพันธ์โครงการ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการ และช่องทางการจำหน่ายผลผลิต มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 โดยร้อยละ 47.11 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 25.00 มีความพึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 11.54 มีความพึงพอใจในระดับน้อย ร้อยละ 9.62 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และร้อยละ 6.73 มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด (ตารางที่ 3.123)

ตารางที่ 3.123 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่า คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เจ้าหน้าที่โครงการ	57.69	23.08	3.85	7.69	7.69	4.15	มาก
2. การประชาสัมพันธ์โครงการ	46.16	23.08	7.69	15.38	7.69	3.85	มาก
3. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการ	50.00	23.08	7.69	11.54	7.69	3.97	มาก
4. ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต	34.61	30.77	19.23	11.54	3.85	3.81	มาก
รวม	47.11	25.00	9.62	11.54	6.73	3.94	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.6) ข้อค้นพบ

(1) ช่องทางการจำหน่ายข้าวของเกษตรกรมีไม่เพียงพอ เนื่องจากจุดรับซื้อข้าวแต่ละจุดตั้งอยู่ห่างไกลจากที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรมาก

(2) ผู้ประกอบการค้าข้าวบางราย ไม่ประสงค์ที่จะสมัครเข้าร่วมโครงการฯ และจัดทำบันทึกข้อตกลงซื้อขาย (MOU) กับกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ (Organic Thailand) แล้ว เนื่องจากผู้ประกอบการค้าข้าวจะต้องรับซื้อผลผลิตในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดต้นละ 2,000 บาทตามเงื่อนไขของโครงการฯ นอกจากนี้ผู้ประกอบการค้าข้าวบางราย จะรับซื้อผลผลิตในราคาสูงกว่าท้องตลาด

ต้นละ 2,000 บาท ตามเงื่อนไขของโครงการฯ ก็ต่อเมื่อผลผลิตได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ และมาตรฐานอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movement: IFOAM) แล้ว

(3) แปลงผลิตข้าวของเกษตรกร ประสบภัยธรรมชาติ ภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง และอุทกภัย ทำให้ผลผลิตเสียหาย ไม่สามารถส่งมอบผลผลิตให้ผู้ประกอบการค้าข้าว ที่จัดทำบันทึกข้อตกลงการซื้อขาย (MOU) ได้

(4) เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมทันตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนด

3.1.7) ข้อเสนอแนะ

(1) ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งยังขาดความเชื่อมั่นในการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ Organic Thailand หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งประชาสัมพันธ์และหาแนวทางให้เกิดการยอมรับมากขึ้น รวมทั้งควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการมีความสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการให้มากขึ้น และดำเนินการช่วยเหลือให้คำแนะนำผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงควรมหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมเพื่อเสริมสภาพคล่องให้กับผู้ประกอบการ

(2) ควรสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคถึงประโยชน์ของข้าวอินทรีย์ และทำให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคข้าวอินทรีย์เพิ่มขึ้น

3.2) กรมส่งเสริมการเกษตร กิจกรรมตลาดสินค้าเกษตรหรือตลาดเกษตรกร

3.2.1) ปัจจัยนำเข้า

(1) งบประมาณ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 8,857,500 บาท เบิกจ่ายแล้วจำนวน 4,205,815.46 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.48 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร จากการสำรวจพบว่า หน่วยงานในพื้นที่ ร้อยละ 100.00 มีความคิดเห็นว่างบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลา สำหรับความเพียงพอของงบประมาณ ร้อยละ 50.00 มีความคิดเห็นว่างบประมาณที่ได้รับมีความเพียงพอ และร้อยละ 50.00 มีความคิดเห็นว่างบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากมีความต้องการงบประมาณสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาพัฒนาตลาดเพิ่มเติม อีกทั้งงบประมาณยังไม่สอดคล้องกับขนาดของตลาดด้วย (ตารางที่ 3.124)

ตารางที่ 3.124 ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ

รายการ	ร้อยละ
1. ความทันเวลาของงบประมาณ	
1.1 ทันเวลา	100.00
1.2 ไม่ทันเวลา	-
2. ความเพียงพอของงบประมาณ	
2.1 เพียงพอ	50.00
2.2 ไม่เพียงพอ	50.00

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) หลักสูตรการอบรม

หน่วยงานมีแผนการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรในหลักสูตรการจัดการธุรกิจเกษตรและโลจิสติกส์ และการพัฒนาความรู้และศักยภาพเกษตรกรผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ด้านกระบวนการผลิต กระบวนการหลังเก็บเกี่ยว การแปรรูป และการตลาด เป็นต้น

3.2.2) กิจกรรม

(1) การพัฒนาความรู้และศักยภาพในการจัดการธุรกิจเกษตรและโลจิสติกส์ มีการดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้เกษตรกรจำนวน 840 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย โดยส่งเสริมความรู้ด้านการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้กับเกษตรกร เป็นการพัฒนาทั้งความรู้และประสบการณ์จริง ในด้านการตลาด การบริหารจัดการด้านการขนส่งเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า และการวางแผนการผลิตที่เน้นการผลิตที่ตรงตามความต้องการของตลาดอย่างแท้จริง

(2) การพัฒนาตลาดเกษตรกร ดำเนินการพัฒนาตลาดเกษตรกรทั่วประเทศ จำนวน 77 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(3) การประชาสัมพันธ์ หน่วยงานในพื้นที่และหน่วยงานส่วนกลาง ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการตลาดเกษตรกร หรือตลาดสินค้าเกษตรผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยดำเนินการแล้วจำนวน 8 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 94.48 ทราบโครงการผ่านเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รองลงมา ร้อยละ 21.38 ทราบจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 17.93 ทราบจากสื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 13.79 ทราบจากผู้นำท้องถิ่น และร้อยละ 7.59 ทราบจากช่องทางอื่น ๆ เช่น วิทยุ เว็บไซต์ ป้ายโปสเตอร์ (ตารางที่ 3.125)

ตารางที่ 3.125 การประชาสัมพันธ์

รายการ	ร้อยละ
1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	94.48
2. เพื่อนบ้าน	21.38
3. สื่อสังคมออนไลน์	17.93
4. ผู้นำท้องถิ่น	13.79
5. อื่น ๆ	7.59

หมายเหตุ : สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) การประเมินสถานการณ์ตลาดสินค้าเกษตร ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง ทำการติดตามและจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงาน เพื่อนำเสนอข้อมูลผ่านทาง www.agriman.doae.go.th มีการดำเนินการประเมินสถานการณ์สินค้าเกษตรไปแล้ว 5 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(5) การส่งเสริมการตลาดเพื่อดึงดูดผู้บริโภค จากการสำรวจ พบว่า ตลาดเกษตรกร แต่ละแห่งมีการทำการส่งเสริมการตลาดเพื่อดึงดูดผู้บริโภคและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค โดยตลาดเกษตรกร ร้อยละ 100.00 มีการแนะนำให้เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานนำมาแสดงประกอบการขาย รองลงมา ร้อยละ 75.00 มีการสุ่มตรวจสอบสารตกค้างจากสินค้าที่เกษตรกรนำมาจำหน่าย ในส่วนการส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของสินค้าให้ดูน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ร้อยละ 50.00 (ตารางที่ 3.126)

ตารางที่ 3.126 การส่งเสริมการตลาดเพื่อดึงดูดผู้บริโภค

รายการ	ร้อยละ
1. แนะนำให้เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานนำมาแสดงประกอบการขาย	100.00
2. สุ่มตรวจสอบสารตกค้าง	75.00
3. จัดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าที่จำหน่ายในตลาดฯ	66.67
4. ส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของสินค้าให้ดูน่าเชื่อถือ	50.00

หมายเหตุ: สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.3) ผลได้

(1) การพัฒนาให้เป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ตลาดเกษตรกรที่ได้รับ การพัฒนาให้เป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรมีจำนวน 74 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 96.10 ของเป้าหมาย 77 แห่ง ทั้งนี้ หลายพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด-19

(2) การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาด และการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิต หน่วยงานในพื้นที่ร้อยละ 91.67 มีการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาดและการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิต โดยการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มผ่านช่องทางออนไลน์ นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น โรงพยาบาลในพื้นที่ รวมไปถึงหน่วยงานเอกชน เช่น ห้างสรรพสินค้า และปั้มน้ำมัน เป็นต้น ส่วนร้อยละ 8.33 ยังไม่มีการเชื่อมโยง เนื่องจากบางพื้นที่มีผลผลิตยังไม่มากพอ

(3) การพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.93 สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตรได้ โดยการนำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ ในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการผลผลิต การเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต รวมไปถึงการผลิตสินค้าเกษตร ให้ตรงกับความต้องการของตลาด เกษตรกรร้อยละ 2.07 ยังไม่สามารถพัฒนาได้เนื่องจากไม่ได้รับการอบรม

(4) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า พบว่า มีเกษตรกรที่สามารถ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรได้ร้อยละ 93.10 โดยการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งเกษตรกรสามารถลดต้นทุน การผลิตได้เฉลี่ย 970.86 บาทต่อไร่ นอกจากนี้ยังมีการลดการใช้สารเคมี โดยการปรับเปลี่ยนมาใช้สารชีวภัณฑ์ และแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า อีกทั้งยังช่วยให้ผลผลิตสามารถเก็บรักษานานขึ้น ส่วนเกษตรกรร้อยละ 6.90 ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากยังมีประสบการณ์ไม่มากพอ

(5) การวางแผนการผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 95.17 สามารถวางแผนการผลิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 76.81 มีการเลือกผลิตสินค้าเกษตร ที่ตรงตามความต้องการของตลาด รองลงมาร้อยละ 65.94 เลือกผลิตสินค้าเกษตรที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญ และร้อยละ 56.52 เลือกผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมตามฤดูกาล ส่วนเกษตรกรร้อยละ 4.83 ยังไม่สามารถ วางแผนได้ เนื่องจากยังมีประสบการณ์ไม่มากพอ (ตารางที่ 3.127)

ตารางที่ 3.127 เกษตรกรที่สามารถวางแผนการผลิตสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

รายการ	ร้อยละ
1. วางแผนการผลิตได้	95.17
1.1 เลือกผลิตสินค้าเกษตรที่ตรงตามความต้องการของตลาด	76.81
1.2 เลือกผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับการสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐ	13.77
1.3 เลือกผลิตสินค้าเกษตรที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญ	65.94
1.4 เลือกผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมตามฤดูกาล	56.52
2. ยังไม่สามารถวางแผนการผลิตได้	4.83
รวม	100.00

หมายเหตุ: ข้อ 1 สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

(1) ผลผลิตที่จำหน่ายในตลาดเกษตรกร

ก่อนที่เกษตรกรจะเข้ามาจำหน่ายผลผลิตในตลาดเกษตรกรได้นั้น เกษตรกรต้องเตรียมความพร้อมในการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมถึงต้องพัฒนาเป็นสินค้าหรือผลผลิตทางการเกษตรที่มีความปลอดภัยหรือได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยเกษตรกรมีการนำผลผลิตชนิดต่าง ๆ มาจำหน่ายในตลาดเกษตรกร เช่น ร้อยละ 28.35 เป็นพืชผัก รองลงมา ร้อยละ 22.61 เป็นผลไม้ ร้อยละ 16.09 เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร และร้อยละ 9.20 เป็นข้าว เป็นต้น (ตารางที่ 3.128)

ตารางที่ 3.128 ผลผลิตที่จำหน่ายในตลาดเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. พืชผัก	28.35
2. ผลไม้	22.61
3. ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร	16.09
4. ข้าว	9.20
5. เครื่องดื่ม	8.43
6. ผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์	6.51
7. ผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ	3.83
8. อื่น ๆ	4.98
รวม	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) มาตรฐานที่เกษตรกรได้รับการรับรอง

เกษตรกรร้อยละ 71.25 ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรแล้ว ซึ่งสินค้าที่ได้รับการรับรอง เช่น ร้อยละ 32.93 ได้รับมาตรฐาน GAP ในสินค้าพืชผัก ผลไม้ รองลงมา ร้อยละ 11.38 ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 9.58 ได้รับมาตรฐาน Q และร้อยละ 10.18 ได้รับมาตรฐานอื่น ๆ เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มาตรฐานอาหารและยา (อย.) และ OTOP เกษตรกรร้อยละ 28.75 ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร เนื่องจากยังอยู่ในระยะปรับเปลี่ยนและอยู่ระหว่างรอผลตรวจ นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรบางรายที่มีที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์จึงไม่สามารถขอรับรองมาตรฐานได้ (ตารางที่ 3.129)

ตารางที่ 3.129 มาตรฐานที่เกษตรกรได้รับการรับรอง

รายการ	ร้อยละ
1) ได้รับการรับรอง	71.25
1.1 มาตรฐาน GAP (Good Agriculture Practice)	32.93
1.2 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand)	11.38
1.3 มาตรฐาน Q	9.58
1.4 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS (Participatory Guarantee Systems)	4.19
1.5 มาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practice)	2.99
1.6 อื่น ๆ เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน อย. และ OTOP	10.18
2) ยังไม่ได้รับการรับรอง	28.75
รวม	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

(3) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตผ่านช่องทางตลาดเกษตรกร และมีเกษตรกรบางส่วนจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ด้วย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(3.1) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในตลาดเกษตรกร เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในตลาดเกษตรกรเฉลี่ยรายละ 12,395.03 บาทต่อเดือน โดยจำหน่ายสินค้าในตลาดเกษตรกรเฉลี่ย 8 ครั้งต่อเดือน หรือ 2 ครั้งต่อสัปดาห์

(3.2) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตผ่านช่องทางออนไลน์ เกษตรกรร้อยละ 49.66 มีการจำหน่ายผลผลิตผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ และ www.ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com ที่กรมส่งเสริมการเกษตรให้การสนับสนุน โดยมีรายได้เฉลี่ยรายละ 6,118.05 บาทต่อเดือน เกษตรกรร้อยละ 50.34 ไม่ได้จำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เนื่องจากผลผลิตมีอายุการเก็บรักษาสั้น และไม่ถนัดในการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์

3.2.5) ความพึงพอใจ

(1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่

จากการสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับ การพัฒนาศักยภาพให้แก่เกษตรกร ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ การประชาสัมพันธ์โครงการ และการให้ความร่วมมือของเกษตรกรในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 โดยร้อยละ 51.67 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 25.00 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 13.33 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 8.33 มีความพึงพอใจในระดับน้อย และร้อยละ 1.67 มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด (ตารางที่ 3.130)

ตารางที่ 3.130 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. งบประมาณที่ได้รับ	16.67	25.00	41.67	8.33	8.33	3.33	ปานกลาง
2. การพัฒนาศักยภาพให้แก่เกษตรกร	8.33	75.00	16.67	-	-	3.92	มาก
3. ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่	8.33	58.33	16.67	16.67	-	3.58	มาก
4. การประชาสัมพันธ์โครงการ	8.33	58.33	25.00	8.33	-	3.67	มาก
5. การให้ความร่วมมือของเกษตรกรในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	25.00	41.67	25.00	8.33	-	3.83	มาก
รวม	13.33	51.67	25.00	8.33	1.67	3.67	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) ความพึงพอใจของเกษตรกร

จากการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่โครงการ การประชาสัมพันธ์โครงการ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการ และช่องทางการจำหน่ายผลผลิต มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.08 โดยร้อยละ 56.55 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 26.90 พึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 14.48 พึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 1.55 พึงพอใจในระดับน้อย และร้อยละ 0.52 พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด (ตารางที่ 3.131)

ตารางที่ 3.131 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เจ้าหน้าที่โครงการ	35.17	57.93	6.21	0.69	-	4.28	มากที่สุด
2. การประชาสัมพันธ์โครงการ	22.07	50.34	23.45	2.76	1.38	3.89	มาก
3. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการ	22.07	57.93	18.62	1.38	-	4.01	มาก
4. ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต	28.28	60.00	9.66	1.38	0.69	4.14	มาก
รวม	26.90	56.55	14.48	1.55	0.52	4.08	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.6) ข้อค้นพบ

(1) งบประมาณในการสนับสนุนอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในตลาด เช่น พัดลมโต๊ะ เก้าอี้ มีเฉพาะในตลาดถาวร

(2) ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ได้ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถออกพื้นที่ให้คำปรึกษาเกษตรกรได้ในบางพื้นที่ และเกษตรกรหลายรายมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตลดลง

(3) ตลาดเกษตรกรบางแห่งมีข้อจำกัดมากเกินไป เช่น เปิดโอกาสให้เกษตรกรไม่ทั่วถึง จนทำให้เกษตรกรบางส่วนไม่สามารถมีสิทธิ์เข้ามาจำหน่ายผลผลิตในตลาดเกษตรกร เนื่องจากมีพื้นที่จำกัด

(4) หน่วยงานในพื้นที่ไม่ค่อยมีการบูรณาการการดำเนินโครงการร่วมกัน เช่น การจัดกิจกรรมเชื่อมโยงตลาดโดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 หน่วยงานเข้ามาร่วมมือกัน เพราะจากการสำรวจแต่ละหน่วยงานมีการดำเนินกิจกรรมแตกต่างกันอย่างชัดเจน

3.2.7) ข้อเสนอแนะ

(1) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการสนับสนุนอุปกรณ์อำนวยความสะดวกตามความเหมาะสมของตลาดเกษตรกรแต่ละจังหวัด และควรจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับขนาดของตลาดของแต่ละจังหวัดและจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

(2) ควรเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรกลุ่มใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรรายใหญ่ หรือรายย่อย ที่ผ่านเกณฑ์ได้มีโอกาสมาจำหน่ายสินค้าในตลาดเกษตรกรมากขึ้น และสินค้าควรมีมาตรฐานรับรองด้วย

(3) ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายให้แก่เกษตรกร และเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ตลาดเกษตรกรให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

3.3) กรมส่งเสริมสหกรณ์ กิจกรรมพัฒนาตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

3.3.1) ปัจจัยนำเข้า

งบประมาณ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 22,898,200 บาท เบิกจ่ายแล้วจำนวน 19,116,290.93 บาท คิดเป็นร้อยละ 83.48 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร จากการสำรวจ พบว่า

หน่วยงานในพื้นที่ร้อยละ 100.00 มีความคิดเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลา และมีความเพียงพอ (ตารางที่ 3.132)

ตารางที่ 3.132 ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ

รายการ	ร้อยละ
1. ความทันเวลาของงบประมาณ	
- ทันเวลา	100.00
- ไม่ทันเวลา	-
2. ความเพียงพอของงบประมาณ	
- เพียงพอ	100.00
- ไม่เพียงพอ	-

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3.2) กิจกรรม

(1) การส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการด้านการตลาด และการเชื่อมโยงเครือข่าย/คลัสเตอร์ มีการดำเนินการแล้ว 317 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 217.12 ของเป้าหมาย 146 แห่ง เนื่องจากการเป็นการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญเรื่องตลาดนำการผลิตและ “เกษตรผลิต พาณิชย์ตลาด” ภายใต้โครงการดังกล่าว จึงมีการขยายกลุ่มเป้าหมาย โดยดำเนินการร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) การจัดกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่าย/คลัสเตอร์ มีการปรับเปลี่ยนแผนการจัดกิจกรรม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(2.1) กิจกรรมจัดแสดงสินค้าเกษตรและสหกรณ์ ไม่สามารถจัดงานแสดงสินค้าเกษตรและสหกรณ์ 4 ภาคได้ และยกเลิกการจัดงานแล้ว เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(2.2) แผนจัดอบรมหลักสูตรส่งเสริมการตลาดออนไลน์ สร้างนักขายออนไลน์มืออาชีพ จะดำเนินการผ่านระบบ Zoom จัดอบรมโดยหน่วยงานส่วนกลาง ผู้เข้าอบรมประกอบด้วย สหกรณ์ 164 แห่ง และกลุ่มเกษตรกร 12 แห่ง โดยมีผู้เข้าร่วมการอบรม จำนวน 265 ราย คิดเป็นร้อยละ 220.83 ของเป้าหมาย 120 ราย

(2.3) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนแผนบริหารจัดการสินค้าเกษตร ดำเนินการแล้ว 71 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 92.21 ของเป้าหมาย 77 จังหวัด มีเกษตรกรเข้าร่วม 2,544 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.16 ของเป้าหมาย 2,540 ราย เนื่องจากมาตรการเฝ้าระวังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงต้องยกเลิกการจัดอบรม จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา นครนายก ตรัง นครพนม และพิษณุโลก

(3) การสนับสนุนเงินอุดหนุนในการก่อสร้างตลาดกลางสินค้าเกษตร หน่วยงานส่วนกลางมีการสนับสนุนเงินอุดหนุนสำหรับก่อสร้างตลาดกลางสินค้าเกษตรให้แก่สหกรณ์ โดยมีสหกรณ์เป้าหมาย 3 แห่ง ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรควนโดน จำกัด จังหวัดสตูล สหกรณ์การเกษตรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ฝาง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ และสหกรณ์การเกษตรไชยา จำกัด จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวม 18,489,200 บาท และสหกรณ์จ่ายสมทบเพิ่มอีกประมาณร้อยละ 30 โดยได้ผู้รับจ้างและทำสัญญาเรียบร้อยแล้ว โดยดำเนินการก่อสร้างเสร็จแล้ว 1 แห่ง ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรควนโดน จำกัด ส่วนอีก 2 แห่งจะดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม 2564 (ตารางที่ 3.133)

ตารางที่ 3.133 การสนับสนุนเงินอุดหนุนในการก่อสร้างตลาดกลางสินค้าเกษตร

รายชื่อสหกรณ์	ค่าก่อสร้างตลาด กลางสินค้าเกษตร (บาท)	ภาครัฐสนับสนุน (บาท)	สหกรณ์จ่ายสมทบ (บาท)
1. สหกรณ์การเกษตรควนโดน จำกัด	12,400,000	8,610,000	3,790,000
2. สหกรณ์การเกษตรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ฝาง จำกัด	12,550,000	8,785,000	3,765,000
3. สหกรณ์การเกษตรไชยา จำกัด	1,624,470	1,094,200	530,270
รวม	26,574,470	18,489,200	8,085,270

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3.3) ผลได้

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการตลาดสินค้าเกษตร โดยเป็นการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ เช่น ด้านตลาดการค้าออนไลน์ และระบบบัญชีให้แก่สถาบันเกษตรกร เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขัน และส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ยังไม่สามารถวัดผลได้ เนื่องจากหน่วยงานส่วนกลางได้ปรับแนวทางการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนงาน/โครงการสำคัญ ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงทำให้การดำเนินการล่าช้ากว่าแผนที่กำหนด

3.3.4) ความพึงพอใจ

(1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่

จากการสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการดำเนินโครงการ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับ ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ และการประชาสัมพันธ์โครงการ พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 โดยร้อยละ 77.78 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมา มีความพึงพอใจมากที่สุด และปานกลางเท่ากันที่ค่าคะแนน 11.11 ทั้งนี้สามารถสอบถามได้บางประเด็น เนื่องจากมีบางกิจกรรมยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ (ตารางที่ 3.134)

ตารางที่ 3.134 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนน เฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. งบประมาณที่ได้รับ	33.33	33.34	33.33	-	-	4.00	มาก
2. ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่	-	100.00	-	-	-	4.00	มาก
3. การประชาสัมพันธ์โครงการ	-	100.00	-	-	-	4.00	มาก
รวม	11.11	77.78	11.11	-	-	4.00	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) ความพึงพอใจของผู้แทนสหกรณ์

จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้แทนสหกรณ์ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่โครงการ การประชาสัมพันธ์โครงการ หลักสูตรที่จัดอบรม รูปแบบการดำเนินโครงการ และปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.40 โดยร้อยละ 53.34 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 33.33 มีความพึงพอใจในระดับมาก และร้อยละ 13.33 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ตารางที่ 3.135)

ตารางที่ 3.135 ความพึงพอใจของผู้แทนสหกรณ์ต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่า คะแนน เฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เจ้าหน้าที่โครงการ	66.67	33.33	-	-	-	4.67	มากที่สุด
2. การประชาสัมพันธ์โครงการ	66.67	-	33.33	-	-	4.33	มากที่สุด
3. หลักสูตรที่จัดอบรม	33.33	33.33	33.33	-	-	4.00	มาก
4. รูปแบบการดำเนินโครงการ	66.67	33.33	-	-	-	4.67	มากที่สุด
5. ปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุน	33.33	66.67	-	-	-	4.33	มากที่สุด
รวม	53.34	33.33	13.33	-	-	4.40	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3.5) ข้อค้นพบ

(1) หน่วยงานในพื้นที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเฉพาะเงินอุดหนุนการก่อสร้างตลาดกลางสินค้าเกษตร และดำเนินการก่อสร้างช้ากว่าแผนที่กำหนด เนื่องจากได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า และปัญหาจากภัยธรรมชาติ เช่น พายุฝน ในพื้นที่ภาคใต้ เป็นต้น

(2) หน่วยงานส่วนกลางมีการปรับแนวทางการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนงานและโครงการสำคัญตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงทำให้การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผนที่กำหนด

(3) ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้กิจกรรมที่ต้องมีการรวมตัวกันของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่เป็นจำนวนมาก ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนด

3.3.6) ข้อเสนอแนะ

(1) ควรเร่งสนับสนุนงบประมาณให้หน่วยงานในพื้นที่ เพื่อให้การก่อสร้างเป็นไปตามแผน นอกจากนี้ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในส่วนของอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในตัวอาคาร เพื่อให้ตลาดกลางสินค้าเกษตรสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) เพื่อให้การดำเนินงานโครงการเป็นไปอย่างต่อเนื่องควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น จัดกิจกรรมผ่านช่องทางออนไลน์ด้วยระบบ Zoom เป็นต้น

3.2.11 โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินกิจการและธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้เป็นองค์กรหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับอำเภอ เพื่อผลักดันให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการรวบรวม จัดเก็บและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรของสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร รวมถึงการตลาด ได้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการตลาดสินค้าเกษตร เชื่อมโยงเครือข่ายสินค้าคลัสเตอร์ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร และเพื่อให้คณะกรรมการและผู้จัดการใช้ข้อมูลทางการเงินและการบัญชีในการวางแผนธุรกิจแก่สหกรณ์ และเพื่อให้สหกรณ์มีระบบการควบคุมภายในและสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการทางการเงิน การบัญชี ให้มีประสิทธิภาพ

1.2) เป้าหมายโครงการ

1.2.1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จำนวน 507 แห่ง แบ่งออกเป็น
กิจกรรมที่ 1 เพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้เป็นองค์กรหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับอำเภอ โดยมีเป้าหมายสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จำนวน 400 แห่ง
กิจกรรมที่ 2 เพิ่มศักยภาพการดำเนินธุรกิจรวบรวม จัดเก็บ และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยมีเป้าหมายสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จำนวน 107 แห่ง

1.2.2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จำนวน 400 แห่ง ในพื้นที่ 77 จังหวัดทั่วประเทศ

1.3) หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

1.4) งบประมาณ งบทั้งสิ้น 117.6569 ล้านบาท

1.4.1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ 107.2008 ล้านบาท

1.4.2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 10.4561 ล้านบาท

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตามผล

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการภาพรวมจาก กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการผ่านระบบออนไลน์ จำนวน 20 จังหวัด ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ จังหวัดละ 1 ราย รวม 20 ราย และเจ้าหน้าที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จังหวัดละ 1 ราย จำนวน 20 ราย ผู้จัดการสหกรณ์ จำนวน 10 ราย และผู้เข้ารับการอบรมของกรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 60 ราย ผู้เข้ารับการอบรมของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 60 ราย รวม 2 หน่วยงาน เป็นจำนวน 170 ราย ทั้งนี้ มีการตอบกลับแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 213 ราย ประกอบด้วย กรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 63 ราย และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 150 ราย

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 31 สิงหาคม 2564

2.2.2) สํารวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการ
เชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน - วันที่ 31 กรกฎาคม 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) ปัจจัยนำเข้า

3.1.1) งบประมาณ โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร
และธุรกิจชุมชน ได้รับจัดสรรงบประมาณรวม 117,656,900 บาท ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 เบิกจ่ายแล้ว
105,912,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 90.02 โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์เบิกจ่ายแล้ว 95,822,900 บาท
คิดเป็นร้อยละ 89.39 ของงบประมาณ 107,200,800 บาท และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เบิกจ่ายแล้ว 10,090,000 บาท
คิดเป็นร้อยละ 96.50 ของงบประมาณ 10,456,100 บาท (ตารางที่ 3.136)

ตารางที่ 3.136 การจัดสรรงบประมาณและผลการเบิกจ่าย

หน่วย: บาท

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการเบิกจ่าย	ร้อยละ
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	107,200,800	95,822,900	89.39
2. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	10,456,100	10,090,000	96.50
รวม	117,656,900	105,912,900	90.02

ที่มา: จากรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

(1) ความทันเวลาของงบประมาณ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ด้วยแบบสอบถาม
ออนไลน์ ในภาพรวม ทั้ง 2 หน่วยงาน พบว่า งบประมาณที่ส่วนกลางจัดสรรให้หน่วยงานในระดับพื้นที่
เพื่อดำเนินงานตามกิจกรรมได้ทันเวลา คิดเป็นร้อยละ 81.30 และร้อยละ 18.70 ไม่ทันเวลา เนื่องจาก
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มีการจัดสรรงบประมาณล่าช้า และมีการ
จัดสรรงบประมาณที่ไม่เต็มจำนวน ซึ่งโดยปกติควรได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งหมดภายในไตรมาสที่ 1
แต่ได้รับงบประมาณเพียงบางส่วนเท่านั้น ทำให้การดำเนินงานโครงการแล้วเสร็จล่าช้ากว่าเป้าหมาย
(ตารางที่ 3.138)

(2) ความเพียงพอของงบประมาณ ในภาพรวม ทั้ง 2 หน่วยงาน พบว่า งบประมาณ
ที่ได้รับเพียงพอต่อการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 94.50 และร้อยละ 5.50 ไม่เพียงพอ เนื่องจากสหกรณ์ที่เข้าร่วม
โครงการในแต่ละพื้นที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และบางสหกรณ์ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ (ตารางที่ 3.137)

ตารางที่ 3.137 ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณ

หน่วย : ร้อยละ

หน่วยงาน	ความทันเวลา		ความเพียงพอ	
	ทันเวลา	ไม่ทันเวลา	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	93.30	6.70	93.30	6.70
2. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	69.30	30.70	95.70	4.30
เฉลี่ย	81.30	18.70	94.50	5.50

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.2) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ การดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน จำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโครงการฯ ของทั้ง 2 หน่วยงาน มีความเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 100.00

3.1.3) การเข้าร่วมโครงการ

(1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป้าหมายสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 507 แห่ง มีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 1,139 แห่ง เกินกว่าเป้าหมาย และเป็นสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่ไม่เคยเข้าร่วมมาก่อน ดังนั้นสหกรณ์ส่วนภูมิภาคจึงได้รับการพิจารณาคัดเลือกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่มีความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการมายังสหกรณ์ส่วนกลาง เพื่อดำเนินการในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน

(2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เป้าหมายสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 400 แห่ง มีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร สมัครเข้าร่วมโครงการ 347 แห่ง โดยสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เป็นกลุ่มเกษตรกรใหม่ ไม่เคยเข้าร่วมโครงการมาก่อน และเป้าหมาย จำนวน 400 แห่ง กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ร่วมกันบูรณาการ

3.1.4) หลักสูตรในการอบรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดอบรม 3 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพฝ่ายจัดการสหกรณ์ และหลักสูตรผู้ตรวจสอบกิจการ

3.2) กิจกรรม

3.2.1) กิจกรรมของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้

(1) เพิ่มศักยภาพการดำเนินธุรกิจรวบรวม จัดเก็บและแปรรูปผลผลิตการเกษตรในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เป้าหมาย 107 แห่ง ดำเนินการได้ถึง 590 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 551.40 ของเป้าหมาย จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานได้มากกว่าแผนที่กำหนดไว้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีการขยายกิจกรรมไปดำเนินการในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเป้าหมายเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการขับเคลื่อนนโยบายตลาดนำการผลิตผ่านระบบสหกรณ์ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม 2564

(2) เพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจระดับอำเภอ เป้าหมาย 400 แห่ง ดำเนินการไปแล้ว 590 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 147.50 กลุ่มเป้าหมาย เพิ่มขึ้นจากแผนที่กำหนด เนื่องจากมีการขยายกิจกรรมไปดำเนินการในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เป้าหมายรองรับการขับเคลื่อน นโยบายตลาดนำการผลิต ผ่านระบบสหกรณ์ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(3) สนับสนุนเงินอุดหนุนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์/โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จากเป้าหมายเดิม 38 แห่ง 57 รายการ มีการสนับสนุนเพิ่มเติมจากเงินเหลือจ่ายให้แก่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร อีกจำนวน 29 แห่ง 47 รายการ รวมเป็น 67 แห่ง 104 รายการ โดยดำเนินการไปแล้ว 81 แห่ง 135 รายการ คิดเป็นร้อยละ 120.90 และ 129.81 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.138)

ตารางที่ 3.138 กิจกรรมของกรมส่งเสริมสหกรณ์

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
1. เพิ่มศักยภาพการดำเนินธุรกิจรวบรวม จัดเก็บและแปรรูป ผลผลิตการเกษตรในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	แห่ง	107	590	551.40
2. เพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้เป็นองค์กรหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับอำเภอ	แห่ง	400	590	147.50
3. สนับสนุนเงินอุดหนุนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์/โครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	แห่ง	67	81	120.90
	รายการ	104	135	129.81

ที่มา: จากรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.2.2) กิจกรรมของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้

- (1) เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ด้วยเทคโนโลยีการบริหารจัดการทางการเงินบัญชี เป้าหมาย 400 แห่ง ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย
 - (2) กำกับแนะนำ เป้าหมาย 400 แห่ง ดำเนินการครบตามเป้าหมาย
 - (3) ติดตามและประเมินผล เป้าหมาย 400 แห่ง ดำเนินการครบตามเป้าหมาย
- (ตารางที่ 3.139)

ตารางที่ 3.139 กิจกรรมของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
1. เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ด้วยเทคโนโลยีการบริหารจัดการทางการเงินบัญชี	แห่ง	400	400	100.00
2. กำกับแนะนำ	แห่ง	400	400	100.00
3. ติดตามและประเมินผล	แห่ง	400	400	100.00

ที่มา: จากรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.3) ผลได้

3.3.1) การอบรมถ่ายทอดความรู้

(1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ จากการสำรวจสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่บัญชี เจ้าหน้าที่สินเชื่อ เจ้าหน้าที่การตลาด และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ พบว่า ก่อนการอบรม หลักสูตรการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพ และแผนบริหารจัดการสินค้าเกษตรระดับจังหวัด (OPP) ด้านอุปสงค์ - อุปทาน ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ในระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนน 3.26 หลังการอบรม มีความรู้ อยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.00 ส่วนหลักสูตรการเพิ่มศักยภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ สร้างมูลค่าเพิ่ม 154 ผลิตภัณฑ์ 77 หน่วยงาน และการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ก้าวทันตลาดผู้บริโภค

NEW NORMAL (สินค้าอย่างพารา ข้าว โคนม และปศุสัตว์) ก่อนการอบรมมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนน 3.29 หลังการอบรม มีความรู้อยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 3.97 (ตารางที่ 3.140)

ตารางที่ 3.140 ระดับความรู้ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร (กรมส่งเสริมสหกรณ์)

หลักสูตร	ระดับความรู้			
	ก่อนการอบรม		หลังการอบรม	
	ค่าคะแนน	แปลผล	ค่าคะแนน	แปลผล
1. การจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพ และแผนบริหารจัดการสินค้าเกษตรระดับจังหวัด (OPP) ด้านอุปสงค์-อุปทาน	3.26	ปานกลาง	4.00	มาก
2. เพิ่มศักยภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ สร้างมูลค่าเพิ่ม 154 ผลิตภัณฑ์ 77 หน่วยงาน	3.29	ปานกลาง	3.97	มาก
3. การแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ก้าวทันตลาดผู้บริโภค NEW NORMAL (สินค้าอย่างพารา ข้าว โคนม และปศุสัตว์)	3.29	ปานกลาง	3.97	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จากการสำรวจ สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ประกอบด้วย คณะกรรมการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่บัญชี เจ้าหน้าที่สินเชื่อ เจ้าหน้าที่การตลาด และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ อาทิ ธรรมาภิบาลในการบริหารสหกรณ์ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำแนะนำเกี่ยวกับการเงินการบัญชีของสหกรณ์ การใช้ข้อมูลทางบัญชีในการวางแผนธุรกิจและเชื่อมโยงธุรกิจรายสินค้า การบริการธุรกิจให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและเทคนิคการขายสินค้า/บริการ เป็นต้น พบว่า ในภาพรวมก่อนเข้ารับการอบรมเจ้าหน้าที่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.87 และหลังเข้ารับการอบรมเจ้าหน้าที่มีความรู้อยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.07 (ตารางที่ 3.141)

ตารางที่ 3.141 ระดับความรู้ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)

หลักสูตร	ระดับความรู้			
	ก่อนการอบรม		หลังการอบรม	
	คะแนน	แปลผล	คะแนน	แปลผล
1. ธรรมาภิบาลในการบริหารสหกรณ์	2.97	ปานกลาง	4.10	มาก
2. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำแนะนำเกี่ยวกับการเงินการบัญชีของสหกรณ์	2.91	ปานกลาง	4.11	มาก
3. การใช้ข้อมูลทางบัญชีในการวางแผนธุรกิจและเชื่อมโยงธุรกิจรายสินค้า	2.89	ปานกลาง	4.09	มาก
4. การบริการธุรกิจให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและเทคนิคการขายสินค้า/บริการ	2.85	ปานกลาง	4.06	มาก
5. การใช้งาน Application : Smart Manage	2.76	ปานกลาง	4.01	มาก
6. กฎหมายทั่วไปที่ควรรู้ และกฎระเบียบข้อบังคับสหกรณ์	2.92	ปานกลาง	4.13	มาก
7. เทคนิคการตรวจสอบกิจการและรายงานผล	2.91	ปานกลาง	4.06	มาก
8. การใช้เครื่องมือเตือนภัยทางการเงินและการวิเคราะห์ผล	2.82	ปานกลาง	4.02	มาก
9. เทคนิคการนำเสนอและการให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุม	2.87	ปานกลาง	4.06	มาก
รวม	2.87	ปานกลาง	4.07	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

3.4.1) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

จากการสำรวจสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ พบว่าในภาพรวมมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แล้วในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.04 คะแนน โดยร้อยละ 63.06 สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 21.46 สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 14.95 สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับปานกลาง และร้อยละ 0.53 นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับน้อย (ตารางที่ 3.142)

ตารางที่ 3.142 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

รายการ	ระดับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	-	-	13.54	64.89	20.77	4.05	มาก
2. มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้	-	-	14.33	63.32	21.95	4.05	มาก
3. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่และถ่ายทอดได้	-	0.53	16.98	60.97	21.66	4.03	มาก
รวม	-	0.53	14.95	63.06	21.46	4.04	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5) ความพึงพอใจ

3.5.1) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่

เจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ที่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.55 โดยร้อยละ 51.12 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 27.37 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 9.71 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 8.49 มีความพึงพอใจในระดับน้อย และร้อยละ 3.33 มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด (ตารางที่ 3.143)

ตารางที่ 3.143 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. งบประมาณที่ได้รับในการดำเนินงาน	3.33	3.33	24.44	56.67	12.22	3.71	มาก
2. รูปแบบการดำเนินงานโครงการ	3.33	10.00	25.55	54.07	7.05	3.51	มาก
3. หลักเกณฑ์การดำเนินงานโครงการ	3.33	7.31	35.29	47.03	7.04	3.44	มาก
4. หลักสูตรที่อบรมให้แก่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	3.33	13.33	24.08	46.67	12.54	3.52	มาก
รวม	3.33	8.49	27.37	51.12	9.71	3.55	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5.2) ความพึงพอใจของผู้จัดการสหกรณ์

ผู้จัดการสหกรณ์มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75 โดยร้อยละ 41.41 มีความพึงพอใจระดับมาก รองลงมาร้อยละ 21.99 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ร้อยละ 31.60 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง และร้อยละ 1.25 มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด (ตารางที่ 3.144)

ตารางที่ 3.144 ความพึงพอใจผู้จัดการสหกรณ์ต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจผู้จัดการสหกรณ์ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. งบประมาณที่ได้รับบริการ จัดสรร	25.00	-	33.33	33.33	8.34	3.00	ปานกลาง
2. คุณสมบัติของสหกรณ์ที่ผ่านการคัดเลือกเข้ารับการจัดสรร	-	-	33.36	40.36	26.61	3.91	มาก
3. ขั้นตอนในการคัดเลือกสหกรณ์ที่ได้รับการจัดสรร	-	-	33.33	41.67	25.00	3.92	มาก
4. ข้อกำหนดในการเข้าร่วมโครงการ	-	-	25.00	50.00	25.00	4.00	มาก
5. รูปแบบการดำเนินงานโครงการ	-	-	33.33	41.67	25.00	3.92	มาก
รวม	1.25	-	31.60	41.41	21.99	3.75	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5.3) ความพึงพอใจของเกษตรกร

เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 โดยร้อยละ 56.11 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 32.33 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และร้อยละ 11.56 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ตารางที่ 3.145)

ตารางที่ 3.145 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจผู้เข้าร่วมอบรม (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1. การชี้แจงและการประสานงานของเจ้าหน้าที่	-	-	11.68	58.45	29.87	4.18	มาก
2. ความเหมาะสมของหลักสูตรการอบรม	-	-	12.11	56.38	31.51	4.19	มาก
3. ความเหมาะสมของรูปแบบ/สถานที่ และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม	-	-	12.50	57.82	29.68	4.17	มาก
4. ความรู้และความเชี่ยวชาญของวิทยากร	-	-	9.94	51.77	38.28	4.28	มากที่สุด
รวม	-	-	11.56	56.11	32.33	4.21	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

3.6) ข้อค้นพบ

3.6.1) เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การดำเนินการอบรมเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีการชะลอตัวในช่วงแรก

3.6.2) สหกรณ์ไม่ได้สมัครใจเข้าร่วมโครงการเอง ทำให้ไม่มีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมโครงการหรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งสหกรณ์ที่คัดเลือกมาส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตร ซึ่งอยู่ในช่วงรวบรวมผลผลิต ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ ประกอบกับสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมประชุม เนื่องจากการรวมกลุ่มทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้มากขึ้น และส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรที่ทำการผลิตเพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตร ไม่มีการแปรรูปสินค้าเป็นผลิตภัณฑ์ ที่ต้องใช้ในการจัดทำแผนฯ จึงทำให้สหกรณ์การเกษตรไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมโครงการ

3.6.3) สหกรณ์ฯ โคนมฯ ได้รับการสนับสนุนเครื่องบรรจุนมพาสเจอร์ไรส์ เพื่อผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ส่งให้กับโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ ทั้งนี้ เนื่องจากปี 2564 โรงเรียนประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถเปิดเรียนได้ (เด็กนักเรียน ต้องเรียนออนไลน์) ทางโรงเรียนจึงต้องการให้สหกรณ์ส่งเป็นนม UHT แทน แต่สหกรณ์ฯ ไม่สามารถผลิตนมแบบ UHT ได้ จึงได้จัดส่งน้ำนมดิบให้กับโรงงาน (หนองโพ) ในจังหวัดราชบุรี เพื่อจ้างผลิตนม UHT ตรายานโรงเรียน และส่งให้โรงเรียน ทำให้สหกรณ์ฯ ไม่สามารถใช้เครื่องบรรจุนมพาสเจอร์ไรส์ที่ได้รับการสนับสนุนให้เกิดประโยชน์ได้

3.7) ข้อเสนอแนะ

ควรปรับแนวทางการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนงาน/โครงการสำคัญตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นปีงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ และไม่เกิดความล่าช้า

3.2.12 โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบประกันภัยผลผลิตทางการเกษตร

1) สาระสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1.1) เพื่อศึกษาและพัฒนาเทคนิคหรือเครื่องมือในการตรวจสอบความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในภาคการเกษตร

1.1.2) เพื่อศึกษาแนวทางการประกันภัยการเกษตรเพื่อลดผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติให้แก่เกษตรกร

1.2) เป้าหมายของโครงการ

1.2.1) จัดจ้างศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณในการช่วยเหลือเกษตรกรจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเข้าสู่ระบบประกันภัยการเกษตร และแนวทางการประกันภัยสินค้าเกษตรที่สำคัญ

1.2.2) จัดสัมมนาระดมความคิดเห็นและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และเกษตรกร ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี นครสวรรค์ และพิจิตร

1.3) หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ รวมทั้งสิ้น 2,3610 ล้านบาท

1.5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 5 พฤศจิกายน 2564

2) วิธีการติดตามผล

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการ จากสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

ผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

3) ผลการติดตาม

3.1 ปัจจัยนำเข้า

3.1.1) งบประมาณ รวมทั้งสิ้น 2,361,000 บาท เบิกจ่ายแล้ว 388,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.47 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

3.1.2) หน่วยงานที่ดำเนินการ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

3.2) กิจกรรม

จัดจ้างที่ปรึกษาจากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณในการช่วยเหลือเกษตรกรจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเข้าสู่ระบบประกันภัยการเกษตร แนวทางการประกันภัยสินค้าเกษตรที่สำคัญ ตลอดจนสร้างองค์ความรู้หรือเครื่องมือในการตรวจสอบความเสียหายจากภัยธรรมชาติ โดยมีแผนการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1) ที่ปรึกษาส่งมอบเอกสารรายงานเบื้องต้น (Inception Report)

3.2.2) ที่ปรึกษาส่งมอบเอกสารรายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัย (Interim Report) ที่มีผลการเก็บข้อมูลจากพื้นที่เพาะปลูกข้าว พร้อมผลการศึกษาและได้เทคนิคหรือเครื่องมือในการตรวจสอบความเสียหายจากภัยธรรมชาติ

3.2.3) ที่ปรึกษาส่งมอบรายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report)

3.3) ผลได้

ที่ปรึกษาดำเนินการส่งมอบเอกสารรายงานเบื้องต้น (Inception Report) เอกสารรายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัย ฉบับที่ 1 เอกสารรายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัย (Interim Report) แล้ว และได้ดำเนินการจัดประชุม/สัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างที่ปรึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกษตรกรแล้วเสร็จ ทั้งนี้ อยู่ในกระบวนการจัดทำเอกสารรายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

3.4) ข้อค้นพบ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมาย โดยปรับเปลี่ยนวิธีการสำรวจจากการลงพื้นที่สำรวจ เป็นการจัดประชุมแบบออนไลน์ ทั้งนี้ คาดว่าผลการดำเนินงานในภาพรวมจะสามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนด

3.2.13 โครงการติดตามประเมินผลภายใต้แผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

1) สาระสำคัญของโครงการ

1.1 **วัตถุประสงค์โครงการ** เพื่อติดตามการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป

1.2 **เป้าหมายของโครงการ** รายงานการติดตามโครงการในภาพรวม 1 เรื่อง โดยการติดตามครอบคลุมพื้นที่การดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก 12 โครงการ ในพื้นที่ 7,255 ตำบล

1.3 **หน่วยงานที่รับผิดชอบ** สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4 **งบประมาณ** จำนวน 5.5285 ล้านบาท

1.5 **ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ** ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.1.2) การติดตามผลการดำเนินงาน 2 ครั้ง โดยกำหนดประเด็นตัวชี้วัด และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยสุ่มสัมภาษณ์ตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนด ดังนี้

(1) ครั้งที่ 1 จัดเก็บข้อมูลช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม 2564 จัดทำรายงานช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม 2564 ประเด็นการติดตาม ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณ ผลการเบิกจ่ายผลได้ ความพึงพอใจ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

(2) ครั้งที่ 2 จัดเก็บข้อมูลช่วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม 2564 จัดทำรายงานช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน 2564 ประเด็นการติดตาม ได้แก่ การเบิกจ่ายงบประมาณ ผลได้ ผลลัพธ์เบื้องต้น ความพึงพอใจ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

2.2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.2.1) ผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 - วันที่ 30 กันยายน 2564

2.2.2) สํารวจข้อมูลจากประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3) ผลการติดตาม

3.1) **งบประมาณ** ได้รับจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินการในกิจกรรมติดตามและนิเทศงานโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ปี 2564 โดยหน่วยงานของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และกิจกรรมประเมินผลแผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ปี 2563 เป็นงานจ้างที่ปรึกษาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 5.5285 ล้านบาท ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ วันที่ 30 กันยายน 2564 มีผลเบิกจ่าย 2.6742 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 48.37 จำแนกเป็น

3.1.1) การติดตามผลโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการแผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก จำนวน 2.716 ล้านบาท มีผลการเบิกจ่าย 1.2692 ล้านบาท

3.1.2) การประเมินผลแผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ปีงบประมาณ 2563 ดำเนินการจัดจ้างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวงเงิน 2.8125 ล้านบาท มีการแก้ไขสัญญา

ในงานงวดที่ 3 เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ต้องปรับรูปแบบการสัมมนา เป็นการสัมมนาผ่าน Zoom และที่ปรึกษาปรับได้มีการปรับลดค่าใช้จ่ายในการสัมมนา ลง 0.1100 ล้านบาท คงเหลือเป็นวงเงินจ้าง 2.7000 ล้านบาท ทั้งนี้ ได้ตรวจรับงานและจ่ายเงินงวดที่ 2 เสร็จเรียบร้อยแล้ว 1.4050 ล้านบาท ส่วนงวดที่ 3 และงวดที่ 4 จะเป็นการกันเงินเหลือมปี 1.2950 ล้านบาท และคืนเงินตาม พรบ. 0.0025 ล้านบาท ทั้งนี้ ผลเบิกจ่ายน้อยกว่าแผน เนื่องจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มีการปรับรูปแบบการติดตามเป็นการติดตามผ่านระบบออนไลน์ e-mail การโทรศัพท์ และการส่งไปรษณีย์แทนการลงพื้นที่ ประกอบกับในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการจัดจ้างมีผู้เสนองานเพียงรายเดียว ส่งผลให้ต้องเริ่มกระบวนการจัดจ้างใหม่ และปรับเปลี่ยนวิธีการจัดจ้างแบบคัดเลือกเป็นวิธีการเจาะจงแทน (ตารางที่ 3.146)

ตารางที่ 3.146 การจัดสรรงบประมาณ และผลการเบิกจ่าย

หน่วย: ล้านบาท

กิจกรรม	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการเบิกจ่าย	ร้อยละ
1. การติดตามผลโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการ แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	2.7160	1.2692	48.37
2. การประเมินผลแผนงานบูรณาการพัฒนาและ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	2.8125	1.4050	49.96
รวมงบประมาณทั้งสิ้น	5.5285	2.6742	48.37

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.2) ผลการดำเนินงาน

3.2.1) การติดตามผลโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก (ตารางที่ 3.147)

(1) กิจกรรมนิเทศงานโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ดำเนินการจัดทำเอกสารงบประมาณโดยสังเขป ปี 2564 ของแผนงานฯ เพื่อเผยแพร่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน นิเทศงานโครงการภายใต้แผนงานฯ เพื่อให้คำปรึกษาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะแก่เจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ 1 ครั้ง และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณ ปี 2564 ของแผนงานฯ เป็นรายไตรมาสครบตามเป้าหมาย

(2) กิจกรรมติดตามผลโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก เพื่อจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานฯ ผ่านระบบการติดตามประเมินผลโครงการสำคัญเชิงนโยบายเป็นประจำทุกเดือน รวม 12 ครั้ง และจัดทำสรุปรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในรอบ 6 เดือน และรอบ 12 เดือน ดำเนินการแล้ว 2 ครั้ง

3.2.2) การประเมินผลแผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ตรวจรับงานงานงวดที่ 2 เรียบร้อยแล้ว สำหรับงวดที่ 3 ที่ปรึกษาส่งมอบงานแล้ว วันที่ 29 กันยายน 2564 อยู่ระหว่างกระบวนการตรวจรับ และงวดที่ 4 มีกำหนดส่งมอบงานวันที่ 29 ตุลาคม 2564

ตารางที่ 3.147 ผลการดำเนินงานโครงการติดตามประเมินผลภายใต้แผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผน	ผล	ร้อยละ
1. การติดตามผลโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการแผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก				100.00
1.1 กิจกรรมนิเทศงานโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก				100.00
- งบประมาณโดยสังเขปปี 2564 ของแผนงานแผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	เรื่อง	1	1	100.00
- ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	เรื่อง	1	1	100.00
1.2 กิจกรรมติดตามผลโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก				100.00
- จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานฯ	ครั้ง	12	12	100.00
- รายงานติดตามการดำเนินงานแผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	ครั้ง	2	2	100.00
2. การประเมินผลแผนงานบูรณาการการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	เรื่อง	1	-	80.00

ที่มา: จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

3.3) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

3.3.1 อุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อโครงการ สืบเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่รุนแรง และมีมาตรการการควบคุมทางสาธารณสุขที่ต้องปฏิบัติตาม ทั้งในเรื่องการห้ามเดินทางข้ามจังหวัด การรวมตัวของกลุ่มคน ซึ่งกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติงานสำรวจข้อมูลในพื้นที่ต้องชะลอ และปรับวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ข้อมูล โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เช่น การใช้แบบสอบถามออนไลน์ การใช้โปรแกรม Zoom ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ร่วมกับการปฏิบัติการทางโทรศัพท์ และการส่งไปรษณีย์

3.3.2 ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ ว่าหน่วยรับงบประมาณจะได้รับจัดสรรเต็มวงเงินตามพระราชบัญญัติการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือไม่ การโอนงบประมาณมาที่ล่งหวัด ทำให้ยากต่อการวางแผนการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประกอบกับสถานการณ์การระบาดของโรคฯ ที่ไม่สามารถไปปฏิบัติงานในพื้นที่และต้องปรับรูปแบบการปฏิบัติงาน รวมทั้งไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับรายการค่าใช้จ่ายในกิจกรรมติดตาม ทำให้มีการใช้จ่ายงบประมาณน้อย ส่งผลให้การเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามแผน

3.3.3 หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการภายใต้แผนงานฯ ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน มีการชะลอ และปรับเปลี่ยนกิจกรรมในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคฯ กระทบต่อแผนที่วางไว้สำหรับการจัดเก็บข้อมูล ต้องชะลอและดำเนินการหลังหน่วยงานมีการดำเนินกิจกรรม ซึ่งทำให้บางโครงการยังไม่สามารถติดตามถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากกิจกรรมเพิ่งดำเนินการเสร็จ ผู้เข้าร่วมโครงการยังไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติ

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เขตทรกลาง บางเขน
ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0 2579 0507 โทรสาร 0 2579 0507
www.eva.oae.go.th